

Plenum

Tisdag 20.9.2016 kl. 12.01—20.58

4. Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2017

Regeringens proposition RP 134/2016 rd

Remissdebatt

Talman Maria Lohela: Ärende 4 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Ärendet remitterades till finansutskottet, som de övriga fackutskotten enligt arbetsordningen kan lämna utlåtande till inom 30 dagar från det att propositionen remitterats till finansutskottet.

Efter finansminister Petteri Orpos presentation fortsätter remissdebatten med gruppanföranden som får vara högst 7 minuter långa. Efter gruppanförandena och replikskiftet fortsätter debatten som snabbdebatt i gruppanförandeordning. De anföranden som ledamöterna anmält sig för på förhand får vara högst 5 minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att även de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst 5 minuter långa.

I anslutning till detta ärende tillåts även debatt om ärende 5—23 på dagordningen.

Debatt

12.03 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Tässä budjettiriihessä hallitus oli valinnan edessä: teemmekö päätöksiä, joilla nostetaan työllisyyttä ja lisätään työnteon ja yrittäjyyden kannustimia, vai jatkammeko jatkuvien leikkausten ja säästöjen tiellä?

Korkea työllisyys ja hyvinvointiyhteiskunta ovat erottamaton pari. Siksi hallitus on päättänyt asettaa nimenomaan työllisyyden kaikessa päätöksenteossa etusijalle. Me olemme kuitenkin vielä kaukana hallitusohjelmaan määritetystä tavoitteesta. Suomi ei vielä näillä toimilla ja näillä näkymillä ole tulossa kuntoon. Vielä emme ole tavoittamassa työllisyystasoa, jolla voimme kestävästi turvata hyvinvoinnin tuleville sukupolville.

Hallitus työskentelee itse asiassa hyvin haastavassa tilanteessa. Viennistä riippuvainen taloutemme ei ole parhaassa iskussa — kilpailukykyämme on annettu rapistua vuosikausia. Tästä syystä suomalaiset tuotteet eivät käy kaupaksi maailmalla. Samaan aikaan globalisaatio, automatisaatio, talouden uudelleenjako haastavat meitä ulkoapäin.

Talouden indikaattorit kuitenkin kertovat sitä, että hallituksen päätösten suunta on oikea. Me olemme onnistuneet kääntämään talousennusteiden suunnan negatiivisesta varovaisen positiiviseksi pitkän taantuman jälkeen. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan hiljalleen koheneva työllisyys, alhainen inflaatio ja merkittävät työn veronalennukset tukevat kulutusta ja tulevaisuudenuskoa. Tätä kehitystä ovat vahvistaneet erityisesti kilpailukyky sopimuksen syntyminen, yritysverotukseen ja työn verotukseen tehdyt uudistukset sekä markkinoita avaavat uudistukset, kuten kauppajen aukioloaikojen vapauttaminen. Itse asiassa tänään aamulla saimme uusimmat työllisyysluvut, jotka näyttäisivät edelleen hienoista työllisyystilanteen paranemista — hyvä niin.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Kasvu pyörii tänä vuonna ja tulevina vuosina kuitenkin vain noin 1 prosentin tuntumassa. Se ei meille riitä. Ennusteen mukaan vuonna 18 kokonaistuotantomme on lähes 3 prosenttia alemmalla tasolla kuin vuonna 2008. Suomella on siis pian takanaan hyvinvoinnin kasvattamisen osalta menetetty vuosikymmen.

Vastaanotin elokuussa kolmen arvostetun ekonomistin, Sixten Korkmanin, Vesa Vihriälän ja Bengt Holmströmin, raportin talouspolitiikan suuntaamistarpeista. Raportissaan professorit toteavat, että tehdyillä ratkaisuilla velkaantumiskehitys todennäköisesti taittuu lähivuosina, mutta toisaalta talouspolitiikka ei ole niin kiristävää, että se heikentäisi kotimaista kysyntää. Ekonomistien viesti on itse asiassa aika selvä: hallituksen talouslinjan perusviritys on oikea. Mutta yhtä selkeä viesti oli se, että me tarvitsemme lisää rakenteellisia uudistuksia, jotta saamme aikaan kasvua ja jotta työllisyys paranee. Ekonomistien suositukset ovat juuri niitä keinoja, joita jo löytyy meidän hallitusohjelmastamme: työn verotuksen keventäminen, yritystoiminnan edellytysten ja kilpailukyvyn parantaminen, työllistämisen kynnysten alentaminen, työttömyysturvan lyhentäminen, koulutusjärjestelmän uudistaminen, sääntelyn purkaminen ja kilpailun lisääminen.

Vaikka hallitus on päättänyt karsia julkisia menoja 4 miljardilla eurolla neljän vuoden aikana, kasvavat julkiset menomme siitä huolimatta huolestuttavan kovaa tahtia. Hallituksen tavoitteena on siis vain hillitä tässä vaiheessa ja tässä tilanteessa menojen kasvua. Meidän menojemme kasvu johtuu ennen kaikkea siitä, että sosiaali- ja terveyspalveluiden tarve Suomessa kasvaa, kun väestö ikääntyy. Lisäksi työttömyydestä aiheutuu julkiseen talouteen miljardien lasku.

On korkea aika yhteisesti todeta, että veronmaksajien rahoilla tehtävä elvytys ei Suomea pelasta. Suomen valtio ja kunnat ovat velkaantuneet vuodesta 2009 noin 9 miljardin euron vuosivauhtia. Yhteensä vuosina 2009—16 olemme siis käyttäneet noin 70 miljardia euroa enemmän kuin olemme tienanneet. Kaikki tässä salissa olevat puolueet ovat istuneet tuona aikana hallitusvastuussa. Suhdannevaihteluita tasaamaan tarkoitettu velkaelvytys ei ratkaise Suomen talouden rakennemuutoksesta johtuvia ongelmia. Siksi hallitus pyrkii parantamaan kilpailukykyä ja työllisyyttä, ratkaisemaan rakenteellisia ongelmia, tekemään verotuksesta kannustavampaa ja rakentamaan suomalaisille yrityksille parempaa toimintaympäristöä luoda Suomeen talouskasvua ja työtä. Tästä hyöttyy jokainen suomalainen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tuore budjettiehdotus on vastuullinen kokonaisuus, jossa on keskitytty talouden uudistamiseen työllisyyden vahvistamisen kautta. Lisäksi budjetissa pidetään kiinni menojen kasvua hillitsevästä talouspolitiikan linjasta. Ensi vuonna valtiontalouden menot ovat 55,2 miljardia euroa ja tulot 49,7. Tulojen vajeaus katetaan ottamalla velkaa 5,5 miljardia euroa. Valtio siis velkaantuu edelleen karkeasti samaa tahtia kuin tänäkin vuonna. Velkaantumismuutos hidastuu kohti kehyskauden loppua, kun hallituksen päätökset alkavat täydellä voimallaan tehota.

Totean varmuuden vuoksi myös edustajille muun muassa SDP:ssä, jotka ovat vuorotellen kauhistelleet sekä säästöjä että velkaantumisen kasvua, että nopeatahtinen velkaantumisen taittaminen tarkoittaisi kireämpiä säästölistoja ja hennon talouskasvumme vaarantamista. (Pia Viitanen: Kannattaa katsoa vaihtoehtobudjettiamme!)

Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettiehdotuksen verolinja on työtä ja työllisyyttä tukeva ja yrittäjyyttä tukeva. Hallitus on kahdessa ensimmäisessä budjetissaan keventänyt suomalaisten palkansaajien verotusta yhteensä noin miljardilla eurolla. Sen lisäksi olemme tehneet ansiotason muutosta vastaavat tarkistukset veroperusteisiin, jotta kenenkään verotus ei yleisen ansiotason nousun myötä kiristyisi. Pidän erittäin tärkeänä sitä, että laaja

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

keskituloisten ryhmä, joka kannattelee suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, hyötyy nyt tehtävistä veronalennuksista. On reilua, että jokaiselle palkansaajalle jää tehdystä työstä enemmän käteen. On reilua, että tässä maassa ahkeruudesta palkitaan. (Ben Zyskowicz: Hyvä!) Työn verotuksen keventäminen on teko työllisyyden puolesta. Ensi vuonna palkansaajien verotus kevenee 515 miljoonalla eurolla osana kilpailukyky sopimukseen liittyvää veroratkaisua. Kaikkein pienituloisimpien palkansaajien ja eläkeläisten maksuja kevennetään 30 miljoonalla eurolla. Myös eläkeläisten verotusta kevennetään vastaavasti, 137 miljoonalla eurolla painottaen pieni- ja keskituloisia eläkkeensaajia. Kiky-sopimuksen sisältämät maksumuutokset olisivat tuoneet veronkevennyksiä vain suurituloisille, mutta hallitus päätti omilla toimillaan kohdistaa veronkevennyksiä myös pieni- ja keskituloisille sekä eläkeläisille. (Timo Heinonen: Se on oikein!)

Uudet työpaikat syntyvät erityisesti pk-yrityksiin. Siksi yritysten kasvunäkymiä tuetaan ottamalla käyttöön listaamattomien yritysten yrittäjävähennys. Yritysten sukupolvenvaihdoksia, suomalaista omistajuutta ja työpaikkojen säilymistä Suomessa tuetaan lahja- ja perintöverotusta uudistamalla. Otamme käyttöön maksuperusteisen arvonlisäveron, jota pk-kenttä erityisesti on pitkään toivonut. Kotitalousvähennystä parannetaan reilulla 30 miljoonalla. Metsälahjavähennystä parannetaan, jotta lisäämme puun liikkeellesaantia sekä metsätilojen sukupolvenvaihdoksia.

Hallituksen verolinjan profiili on hyvin selkeä: työtä ja yrittäjyyttä verotetaan kevyemmin, ja veronkiristykset kohdistuvat ympäristölle haitallisiin kulutus- ja haittaveroihin.

Arvoisa puhemies! Hallituksella oli heikon talouskasvun ja vaikean työllisyystilanteen johdosta kaksi vaihtoehtoa: lähteä lisäleikkauksiin tai ryhtyä lisätoimin, jotta mahdollisimman moni työkäinen ja työkykyinen voisi päästä töihin.

Työllisyyttä tukevia toimia tulee nyt voimaan runsaasti. Yksi isoista rakenteellisista muutoksista on työttömyysturvan käytön muovaaminen passivoivasta aktivoivaan tukeen, kuten esimerkiksi palkkatukeen ja starttirahaan. (Oikealta: Hyvä!) Minusta tässä kokonaisuudessa on paikallaan kiittää myös oppositiopuolue SDP:tä. Puolue on tehnyt rakentavia ehdotuksia työttömyysturvan uudistamiseksi. Kyse onkin isosta muutoksesta: sen sijaan että käytämme julkisia varoja työttömyyteen, käytetään niitä mieluummin aktiivisen työllistymisen tukemiseen, henkilöiden omien työllistymisen edellytysten parantamiseen. Samaa teemaa pohtii myös juuri nimittämäni puoliväliriiheen politiikkasuosituksia valmisteleva kannustinloukkujen purkamista pohtiva työryhmä.

Hallitus odottaa yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa tehtävästä työryhmätyöstä edellytyksiä 10 000 uuden työpaikan syntymiselle ja 10 000 henkilön työllistymiselle. Minusta on perusteltua, että tiiviisti työmarkkinajärjestöjen intressipiiriin kuuluvaa kokonaisuutta valmistellaan yhdessä heidän kanssaan. Työ on edennyt rakentavassa hengessä, vaikka aikataulu on erittäin tiukka — hallitus odottaa esityksiä syyskuun loppuun mennessä, ja tarkoitus on ja hallitus on linjannut, että uudistukset tulevat voimaan 1.1.17.

Budjettiehdotukseen hallitus sisällytti lisäksi esitykset työvoimatoimistojen palveluiden tehostamisesta. Työttömien nykyistä parempaan palvelemiseen ja työllistymiseen satsataan 17 miljoonaa euroa, joilla on tarkoitus ostaa erityisesti yksityistä työnvälitystä julkisten palveluiden tueksi. Jatkossa jokaiselle työttömälle järjestetään haastattelu kolmen kuukauden välein. Jokaiselle työttömälle tullaan laatimaan henkilökohtainen työllistymissuunnitelma. Kaiken tämän idea on se, että työttömiä ei jätetä yksin, vaan heitä on autettava työllistymisvalmiuksien parantamisessa ja työpaikan löytymisessä. (Kimmo Kivela: Eikä kyykytetä enää!)

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Nuorten aikuisten osaamisohjelmaan, työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön kohdennetaan yhteensä 14,5 miljoonaa euroa. Tämä on mielestäni erittäin tärkeää — olemmehan kaikki nähneet viimeisen OECD:n raportin, ja me varmasti jaamme erityisesti huolen nuorten miesten jäämisestä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. (Jukka Gustafsson: No entä teot?)

Naisten työllisyyttä ja tasa-arvoa työmarkkinoilla tuetaan ottamalla käyttöön — vihdoin — 2 500 euron kertakorvaus äitiysvapaalle jäävän äidin työnantajalle vanhemmuudesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi. Päivähoitomaksuja kevennetään pienituloisimpien perheiden osalta, ja tälläkin teolla me tuemme erityisesti äitien työssäkäynnin mahdollisuuksia. (Jukka Gustafsson: Ehkä kiitos demareille tästäkin!)

Kaikki nämä edellä kuvaamani toimet kertovat siitä, että hallituksella on lukuisia toimenpiteitä työllisyyden parantamiseksi ja olemme ryhtyneet määrätietoisin toimenpiteisiin työllisyysasteen 72 prosentin tavoitteen saavuttamiseksi.

Haluan nostaa esille vielä muutamia asioita:

Omais- ja perhehoidon kehittämiseen hallitus kohdentaa 90 miljoonan euron satsauksen, ja ikäihmisten kotiin vietävien palveluiden tukemista kohennetaan lähes 5 miljoonalla eurolla. Lapsiperheiden hyvinvoinnin parantamiseksi hallitus sisällyttää vesirokkorokotteen kansalliseen rokotusohjelmaan. Pieniä mutta erittäin tärkeitä lisäyksiä. Opiskelijoiden asumistuki yhdistetään yleiseen asumistukeen, mikä parantaa erityisesti kaikkein pienituloisimpien opiskelijoiden asemaa.

Koulutukseen ja koulutusjärjestelmämme uudistamiseen tehdään rakenteellisten uudistusten ja säästöjen rinnalla nyt myös määrärahojen lisäyksiä. Me pääsemme luomaan myös uutta, entistä kestävämmältä, uudistetummalta pohjalta. Ensi vuonna maamme yliopistoja pääomitetään yhteensä 150 miljoonalla eurolla. 30 miljoonaa euroa satsataan nuorten tutkijoiden urapolkujen kehittämiseen ja opiskelijoiden ympärivuotisen opiskelun turvaamiseen. Peruskoulun puolella puolestaan käynnistetään uudistustyö muun muassa oppimisympäristöjen kehittämiseen ja opettajien koulutukseen satsaamalla. Yhteensä ensi vuonna näihin tarkoituksiin on käytössä runsaan 40 miljoonan euron ylimääräinen määräraha.

Arvoisa puhemies! Tässä budjettiehdotuksessa hallitus ei esitä uusia säästötoimenpiteitä jo aikaisemmin sovittujen säästöjen lisäksi. Jo tehdyistä säästöpäätöksistä kiinni pitäminen ja uusien, perusteltujenkin lisäysten tekemättä jättäminen on ymmärrettävästi hyvinkin vaikeaa, mutta se on aivan välttämätöntä. Me teemme kipeitä säästöjä, se on totta. Ensi vuonna merkittäviä sovittuja säästöjä kohdistuu muun muassa ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan, opintotukeen ja ansiosidonnaisiin etuuksiin. Mutta kuten totesin, hallitus on tehnyt linjavalinnan satsata työllisyyttä vahvistaviin toimiin ja rakenteellisiin uudistuksiin ikuisuuksiin jatkuvien leikkauslistojen tekemisen sijasta. Silti me emme voi täysin sulkea pois myös uusien säästöjen tarpeellisuutta tulevaisuudessa, jos olemme siinä tilanteessa, jossa hallitus ja työmarkkinajärjestöt eivät kykenisi riittäviin työllisyyttä vahvistaviin ratkaisuihin. Mutta hallitus on linjansa valinnut. Me tulemme tekemään kaikkemme, jotta leikkausten polkua ei tarvitse jatkaa.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tekee tiukkaa finanssipolitiikkaa, satsaa työllisyyteen, uudistaa työttömyysturvaa, tekee erilaisia asioita siksi, että me haluamme säilyttää suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan sellaisena kuin mihin me olemme tottuneet, ja me varmasti haluamme yhdessä, että se on sellainen myöskin tulevaisuudessa. Se on mahdollista vain, jos me uudistamme suomalaista yhteiskuntaa, suomalaista kansantaloutta, julkisia palveluita, teemme Suomesta dynaamisemman ja mahdollistamme sitä kautta mahdol-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

lisimman monen työikäisen ja työkykyisen osallistumisen työelämään, sillä vain korkea työllisyysaste mahdollistaa sen hienon hyvinvointiyhteiskunnan, jossa me elämme.

Puhemies Maria Lohela: Sitten siirrytään ryhmäpuheenvuorokierrokselle.

12.19 Antti Kaikkonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta on näinä päivinä liikkeellä koko Suomessa osana puolueen 110-vuotisen taipaleen viettoa. Itse tapasin suomalaisia äskettäin Kajaanissa ja Keravalla. Mieleeni jäi etenkin kaksi keskustelua:

Kajaanissa reilut seitsemänkymppinen mies marssi luokseni ja sanoi jotenkin tähän tapaan: "Kaikkonen, laittakaa nyt isänmaan asiat kuntoon, vaikka se kipeää tekeekin. Mutta älkää riidelkö keskenänne. Ei teitä torailemaan ole sinne Arkadianmäelle valittu, vaan tekemään päätöksiä." (Keskustan ryhmästä: Oikein! Juuri näin!) En voinut oikein muuta kuin nyökytellä. Tämä herra tiesi kyllä omakohtaisesti sen, minkä me nuoremmat voimme lukea historiankirjoista. Olemme suomalaisina vuosikymmenien aikana pärjänneet silloin, kun olemme kyenneet uudistamaan Suomea, sopimaan, tekemään tarvittavia päätöksiä, tekemään yhteistyötä.

Keravalla puolestaan elämäntyönsä opettajana tehnyt nainen kertoi huolensa nuorista, nuorisotyöttömyydestä ja syrjäytymisestä. Osa nuorista tulee kodeista, joista ei välttämättä paljon apua elämänuralle ole. Yhteiskunnan isompaa puuttumista tarvitaan, jotta mahdollisimman moni nuori pääsee opintojen tai työelämän syrjään kiinni. (Outi Alanko-Kahiluoto: Te leikkaatte koulutuksesta!) Tämä nainen oli sydämellään mukana siinä, miten tämän päivän nuoret voivat.

Arvoisa puhemies! Näiden taannoisten keskustelujen jälkeen aloin pohtia, miltä tämä puolueiden nokittelu ja muukin yhteiskunnallinen keskustelu ihmisistä oikein mahtaa tuntua. Hallituksen budjettiriihen jälkeen ilma on jälleen kerran ollut — ja varmaan on tänäänkin — sakeana vastakkainasettelua, mittailua voittajista ja häviäjistä, vähättelyä ja arvostelua. Joutuu kysymään, nähdäänkö tässä talossa vieläkään Suomen ongelmien vakavuutta, saati sitä, minkälaisessa maailmassa elämme. Uutiset Suomen rajojen ulkopuolelta kertovat jännitteistä, sodista, terrorista, väkivallasta sekä inhimillisestä hädästä. Täällä kotimaassa talouden suunta on nyt varovasti kohti parempaa, mutta kyllä ongelmia edelleen riittää. Vakavin on ilman muuta se, että meillä on edelleen satojatuhansia ihmisiä vailla työtä. Etenkin tällaisissa maailmanoloissa suomalaisilla on oikeus odottaa meiltä päättäjiltä ennen muuta kahta asiaa: huolehdimme viisaalla ulkopolitiikalla maamme turvallisuudesta ja laitamme voimavarat samaan aikaan Suomen ongelmien ratkaisemiseen. (Eva Biaudet: Puolittamalla kehitysavun!) Ongelmat ovat yhteisiä. Toivottavasti, arvoisa puhemies, tässä keskustelussa pystytään keskittymään ratkaisujen hakemiseen.

Arvoisa puhemies! Tärkeintä Suomen kuntoon laittamisessa on saada työllisyys paranemaan. Se on keskustalle kaiken tavoitteena. Vain työllisyyttä parantamalla voimme turvata palvelut jokaiselle myös tulevaisuudessa sekä pitää huolta heikompiosaisista. (Pia Viitanen: Se ei parane vain puhumalla!) Suomea ei saa päästää eriarvoistumaan ja jakautumaan kahtia. Ehyt yhteiskunta kestää tukevimminkin myös maailman myllerryksen ja ulkoiset paineet.

Kesäkuussa allekirjoitettu kilpailukyky sopimus on ennen kaikkea työllisyys sopimus. Arvioiden mukaan se voi luoda maahamme 35 000—45 000 työpaikkaa. Se on paljon. Kilpailukyky sopimusta täydentää hallituksen päättämä, yhteensä lähes 3 miljardin euron in-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

vestointiohjelma teiden, ratojen ja muiden väylien kunnostamiseksi, uusien liikennehankkeiden aloittamiseksi ja tietoliikenneyhteyksien rakentamiseksi. Nämä hankkeet elvyttävät osaltaan Suomen taloutta ja työllistävät koko maassa. Työllisyys- ja yrittäjyyspakeilla parannetaan pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä, helpotetaan ihmisten työllistämistä ja työllistymistä ja lisätään työnteon kannustavuutta.

Arvoisa puhemies! Osa ratkaisusta on kolmikantaisesti valmisteltavana. Työryhmällä on tämän kuun loppuun saakka aikaa tehdä yhteinen esitys. Luotamme siihen, että työmarkkinaosapuolilla on halu päästä tulokseen samalla tavalla kuin kilpailukyksopimuksesta neuvoteltaessa. (Ben Zyskowicz: No ei ihan samalla tavalla!) Keskustan eduskuntaryhmä puolustaa sopimussyhteiskuntaa. Sopimisen tapoja on kuitenkin pystyttävä uudistamaan ja paikallista sopimista edistämään. (Li Andersson: Entä pakkolait?) Tärkeintä on, että tuloksia syntyy ja työllisyys paranee. Nyt sopimalla on saatava aikaan lisää ratkaisuja, joilla ihmisille saadaan töitä. Olennaisinta on saada investointeja Suomeen ja vienti vetämään.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetti sisältää aiemmin sovittuja menosäästöjä, mutta uusia säästöjä budjettiriihessä ei tehty. Emme väheksy minkään säästön vaikutuksia, päinvastoin. Budjetin suuressa kokonaisuudessa joskus pieniltä tuntuvat asiat ovat useimmiten tavallisten ihmisten elämässä niitä isoimpia asioita, sitä ei pidä väheksyä. On muistettava kuitenkin, miksi säästöjä valitettavasti joudutaan tekemään: Suomi on ylivelkaantunut. Jos mitään ei tehdä, rahat loppuvat. Asia on loppujen lopuksi yksinkertainen, minkä moni tietää myös omasta taloudestaan.

Keskustan eduskuntaryhmälle, arvoisa puhemies, oli kuitenkin tärkeää, että niukkuudesta huolimatta pystytään tekemään myös joitakin myönteisiä parannuksia. Nyt teemme tuntuvat panostukset esimerkiksi omaishoidon ja perhehoidon kuntoon laittamiseen, naisten työmarkkina-aseman kohentamiseen, nuorten syrjäytymisen torjumiseen ja sotiemme veteraanien elinolojen parantamiseen. Keskusta pitää myös hyvänä, että yli kuusikymppiiset pitkäaikaistyöttömät pääsevät nyt eläkkeelle ja suurissa vaikeuksissa olevalle maataloudelle tulee kriisipaketti. Myös päivähoitomaksujen korotuksen peruminen on aivan hyvä asia, se on hyvä asia. Itse asiassa pienituloisimpien perheiden päivähoitomaksuja jopa alennetaan. Tämän vuoden alussa tehty työtulovähennyksen korotus huomioiden olemme päättäneet yhteensä noin miljardin veronalennuksista, jotka kohdistuvat pääosin pieni- ja keskituloisiin ja eläkeläisiin. Veronalennuksilla ylläpidetään osaltaan kotimaista kysyntää ja työllisyyttä.

Arvoisa puhemies! Olemme huolissamme kärjistyneestä vastakkainasettelusta Suomessa. Tuomitsemme jyrkästi kaiken väkivallan ja vetoamme maltin ja yhteiskuntarauhan puolesta. Vihapuheet, saatikka vihateot, eivät ole isänmaallisuutta. Itsenäinen Suomi täyttää ensi vuonna 100 vuotta. Suomalaisilla — näin uskon — on sittenkin enemmän yhdistäviä kuin erottavia asioita. Etenkin päättäjien on tällaisena aikana oltava sillanrakentajia. Keskustan tavoite on rakentaa turvallista, työllistävää ja tasa-arvoista Suomea, jossa kaikki suomalaiset ja koko maa pidetään mukana. Tämä on vastaus myös alussa mainitsemani kajaanilaisen miehen ja keravalaisen naisen ajatuksiin.

Talous- ja työllisyystilanteessamme, arvoisa puhemies, on orastavia merkkejä paremmasta. Suomen suunnan muuttamista on nyt määrätietoisesti jatkettava. Keskustan eduskuntaryhmä antaa tukensa hallitukselle Suomen kuntoon laittamisessa.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

12.26 **Sampo Terho ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! (Hälinää — Puhemies koputtaa) Suomen suunta on kääntynyt. Reilun vuoden hallitustaipaleen jälkeen on totta kai vielä paljon tehtävää, mutta vaalikauden alun katastrofaaliseen tilanteeseen on jo saatu selvää kohennusta ja hallituksen työn tulokset alkavat olla näkyvissä. (Vasemmalta: Lisää velkaa!) Hallituksemme tärkein tehtävä on tuoda maahamme työtä, turvallisuutta ja parempaa uskoa tulevaisuuteen. Tämä on koko kansakunnan yhteinen hanke, kansallistalkoot, joihin nyt myös työmarkkinajärjestöt ovat kiky-sopimuksen myötä antaneet merkittävän panoksensa. Tällä hetkellä, vihdoinkin, taloutemme jälleen kasvaa ja työllisyysaste on noussut noin 0,5 prosenttiyksikköä siitä, kun hallitus aloitti työnsä.

Ennen nykyistä hallitusta olivat Suomen talouden ongelmat jatkuneet jo seitsemän vuoden ajan. Vaikka muissa EU-maissa talous oli jo kääntynyt nousuun, eivät edelliset hallitukset olleet saaneet — yrityksistään huolimatta — Suomea mukaan tähän nousuun edes muiden maiden vanavedessä. Vaadittiin siis uudenlaisia toimia. Koska euroalueen jäsenenä olemme menettäneet oman valuuttamme, ainoaksi vaihtoehdoksi maamme kilpailukyvyyn parantamiseksi jäi niin kutsuttu sisäinen devalvaatio. Siksi yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa valmisteltu kilpailukyky sopimus on merkittävin korjausliike talouteemme koko eurojäsenyytemme aikana. Jokaisen suomalaisen työpaikan säilyttämiseksi on taisteltava kaikin keinoin viimeiseen asti. Tämä näkyy myös tässä budjettiratkaisussa ja sen yhteydessä päätetyssä työllistämistoimenpiteiden listassa.

Mutta yhteiskunnan hyvinvoinnille pelkkä kasvukaan ei vielä yksin riitä, vaan yhtä lailla tärkeää on harjoitetun politiikan oikeudenmukaisuus. Myös tässä on tehty merkittävä korjausliike edelliseen hallitukseen nähden. Me perussuomalaiset sanoimme tämän jo viime vaalikaudella, mutta toistan sen nyt: mielestämme edellinen hallitus teki karkean virheen antaessaan suuryrityksille ylisuuren, melkein miljardin euron, yhteisöveron alennuksen. Se oli silloisen sosialidemokraattisen valtiovarainministerin kylmä arvovalinta, jolle ei ollut mitään ulkoista pakkoa ja jolle en pysty osoittamaan muuta perustetta kuin vakuumuksellisen kaverikapitalismin. (Välihuutoja vasemmalta) Päätöksestä eniten hyötyivät suuret pankit, mutta kyseenalaista, täysin kyseenalaista, on, tuliko lainkaan työpaikkoja tai kasvua. (Pia Viitanen: No onkos hallitus tehnyt toisin?)

Nykyinen hallitus on tehnyt toisenlaisen arvovalinnan ja antaa nimenomaan palkansaa-jille ja eläkeläisille vastaavan kokoluokan veroalennukset kuin suuryritykset edellisellä hallituskaudella saivat, vieläpä painottaen työtulovähennyksen korotuksen kautta nimenomaan pieni- ja keskituloisia palkansaa-jia. (Juho Eerola: Se on oikein!) Tämä on yhteiskunnallisesti oikeudenmukaista, parantaa ostovoimaa ja tukee talouskasvua. Samoin pienyrittäjät saavat mojovan yrittäjävähennyksen, jolla edellisen vaalikauden yhteisöveroalennuksen epäoikeudenmukaista verokohtelua korjataan. Pienyrittäjien toimintaa helpotetaan myös maksuperusteisen arvonnäköveron käyttöönotolla. Jälleen edellisestä hallituksesta poiketen emme myöskään nosta arvonnäköveroa, koska se iskisi juuri kaikkein pienituloisimpiin ihmisiin ja kuihduttaisi kasvua. Sen sijaan pääomaverotuksen ylintä luokkaa on jo nostettu ja ylimpiin tuloluokkiin kohdistuvaa solidaarisuusveron pohjaa on jo laajennettu.

Arvoisa puhemies! Hallituksemme tavoite on kääntää velkaantuminen laskuun. Se on lopulta oikeudenmukaisuustoimenpiteistä kaikkein suurin: me emme suostu varastamaan tulevien polvien hyvinvointia, me kieltäydymme syömästä lastemme suista. Tämän johdosta talouden kunto kuuri jatkuu hallitusohjelmaa noudattaen tässäkin budjetissa — tosin annan auliisti oppositiolle tunnuksen, että myös nykyiset oppositiopuolueet tekivät run-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

saasti leikkauksia ollessaan hallituksessa ja tällä tavoin toteuttivat vastuullista talouspolitiikkaa.

Läkkäämmille kansalaisille on luvassa erillinen oikeudenmukaisuustoimenpide. Niin kutsuttu Lex Lindström mahdollistaa sen, että yli 60-vuotiaat pitkäaikaistyöttömät, joiden pääsy työmarkkinoille ei ole todennäköistä, päästetään kortistossa roikottamisen sijaan kunniallisesti eläkkeelle. Tämä toimii myös työllistämistoimenpiteenä siltä osin, että työttömien saamat palvelut voidaan jatkossa paremmin kohdentaa sinne, missä resursseista on eniten hyötyä. Ylipäänsä opposition toistamat syytökset siitä, että hallitus työllistämistoimenpiteiden suhteen olisi hukannut aikaa, ovat vailla pohjaa. Kilpailukykysojmus ja muut hallituksen valmistelemat uudistukset nostavat puolueettomien virkamiesarvioiden mukaan työllisyyttä noin 65 000—70 000 henkilöllä. Lisätoimenpiteistä keskustellaan työmarkkinajärjestöjen kanssa hyvässä yhteisymmärryksessä, edelleen tasapuolisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta kiinni pitäen.

Yksi hallituksen keskeisistä hankkeista onkin työttömyysturvan järjeistämisen ja työttömien aktivointi. Valtionvarainministeriön budjettiehdotus luo tähän lähtökohdat, mutta työttömyyden ja ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaan on saatava lisää toimenpiteitä. Merkittävä uudistus tässä on se, että valtion maksama osuus työttömyysturvasta voidaan jatkossa käyttää palkkatukeen, starttirahaan ja liikkumisavustukseen. Tällä mahdollistetaan 10 000 työttömän aktivointi.

Vielä on syytä mainita perintöveroalennus. Tämä veroale annetaan kaikille perinnöille, kaikille perinnöille, (Välihuutoja vasemmalta) ja samalla muun muassa korotetaan 50 prosentilla lesken ja alaikäisen lapsen verovapaan perinnön osuutta. Lisäksi tukitaan vihdoin ja viimein porsaanreikä, joka on mahdollistanut pankeille tuottoisan bisneksen perintöverotuksen suunnitteluun säästöhenkivakuutuksella.

Arvoisa puhemies! Totean siis perussuomalaisen eduskuntaryhmän puolesta tyytyväisyydellä, että vaikka työtä riittää jatkossakin, on käännekohta Suomen kansallistalkoissa tapahtunut — ja se on tapahtunut samanaikaisesti sekä kasvun että oikeudenmukaisuuden suuntaan. Perussuomalaisessa Suomessa työnteke kannattaa aina, suomalaisista pidetään huolta ja sääntelyä puretaan, veroja vähennetään kaikilta tasapuolisesti eikä vain suuryrityksiltä ja pankkiireilta. Kasvu ja oikeudenmukaisuus edellyttävät, että monien tarpeet menevät harvojen edun edelle ja yhteinen isänmaan etu yli kaiken. (Juho Eerola: Väkevää todistusta!) — Kiitos.

12.34 Kalle Jokinen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan aloittaa tämän puheenvuoron hiukan poikkeuksellisella tavalla: Useita vuosikymmeniä on kulunut siitä, kun Suomessa ihminen on saanut surmansa poliittisen väkivallan uhrina. Nyt kuitenkin keskellä Helsinkiä uusnatsien mielenosoituksessa on käyty väkivalloin ihmisen kimpuun kohtalokkain seurauksin. Viimeistään nyt meidän poliitikkojen on tehtävä kaikki voitavamme, jotta aatteellisten päämäärien ajaminen väkivalloin tai muun rikoksen keinoin Suomessa loppuu. (Eva Biaudet: Hyvä!)

Arvoisa puhemies! Yhdeksäs finanssikriisin jälkeinen laiha vuosi on edessä. Suomi on kärsinyt pitkittyvästä taantumasta ja on kasvunäkymiltään Euroopan heikoimmin suoriutuvien maiden joukossa. Kalevi Sorsan Korpilampi-puhetta vuodelta 77 lainatakseni: "Syyllisiä on turha hakea — olemme kaikki täällä." Meillä kaikilla on peiliin katsomisen paikka sen osalta, olisiko pitänyt saada enemmän aikaiseksi, sillä kaikki puolueet ovat vuorollaan olleet kantamassa vastuuta. Monet uudistukset ovat eri syistä jääneet odottama-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

an toteutumistaan. Esimerkiksi työmarkkinoiden toiminnan tehostamistarpeet ovat olleet tiedossa jo parikymmentä vuotta. Kun rahapolitiikan keinovalikoima supistui, kaikki ymmärsivät, että negatiivisten sokkien varalle oli kehitettävä uusia keinoja kustannusten sopeuttamiseksi ja kilpailukyvyyn palauttamiseksi. Mutta niitä ei kehitetty. Tämä on keskeinen syy, miksi Suomi on tänään vaikeuksissa.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen toinen ja valtiovarainministeri Orpon ensimmäinen budjettiesitys toteuttaa hallitusohjelmassa sovittua finanssipolitiikan linjaa. Linja on lievästi kiristävä mutta sopeutusta hieman pidemmälle ajalle jaksottava. Maltillinen mutta määrätietoinen tiukan talouden linja on välttämätön, jotta pystymme säilyttämään luottamuksen Suomen kykyyn ja tahtoon hoitaa taloutensa kestäväälle pohjalle. Se luottamus on välttämätöntä säilyttää, koska vaihtoehtona on ajautuminen hallitsemattomaan velan kasvuun. Sekä kotimaiset että ulkomaiset talouspolitiikan arvioitsijat, esimerkiksi IMF, ovat todenneet linjamme pääosin oikeaksi. Tämä toivottavasti rohkaisee kaikkia hallituspuolueita pitämään kiinni hallitusohjelmassa sovituista tavoitteista. Tämä ei jää ainakaan kokoomuksesta kiinni, sen voin luvata.

Arvoisa puhemies! Kesän ja alkavan syksyn mittaan on kuultu puheenvuoroja, jotka pyrkivät vähättelemään velanottoon sisältyviä riskejä. Sillä on todella paljon väliä, onko velkaa 100, 150 vai 200 miljardia. Jo nykyisellä velan määrällä vain 1 prosenttiyksikön nousu euroalueen yleisessä korkotasossa tarkoittaisi 320 miljoonan euron lisäystä velanhoidokustannuksiin. Ensi vuonna Suomi maksaa 1,3 miljardia valtionvelan korkoja vuodessa. Vertailun vuoksi: ulkoministeriön ja oikeusministeriön määrärahat ovat saman verran, 1,3 miljardia. Velanottoon suruttomasti suhtautuvat voinevat vastata kysymykseen: jos velanhoidokustannukset vaikka kaksinkertaistuvat, lakkautetaanko oikeusjärjestelmä ja ulkosuhteet, vai mistä lisämeno katetaan? Kärjistyksellä muistutan, että korot eivät tule olemaan alhaalla ikuisesti. Kun korot lähtevät nousuun, silloin joudutaan todella raskaiden valintojen eteen. On parempi pitää kustannukset kurissa ja toteuttaa rakenteellisia uudistuksia nyt, kun se vielä melko kohtuullisin keinoin on tehtävissä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettiesitys toteuttaa kokoomuksen työlinjaa, mitä ryhmämme puolesta ilolla tervehdin. Nyt tehtävät tuloveronkevennykset ovat luontevaa jatkoa tämän vuoden alusta voimaan tulleelle työtulovähennyksen laajennukselle. Kilpailukykysovimusta täydentävän, hallituksen oikeudenmukaisesti kohdentaman lisäkevennyksen ansiosta myös pienituloisen palkansaajan ja eläkeläisen tuloverotus kevenee yhtä paljon. On tärkeää huolehtia siitä, että verotuksen progressio ei kiristy entisestään. Kokoomus haluaa, että lisäansioden hankkiminen ahkeruudella ja itseään kehittämällä ja vaativampiin tehtäviin hakeutumalla on palkitsevaa ja houkuttelevaa.

Budjettiesityksen verolinjauksissa on muutenkin aihetta iloon. Ensimmäisenä mainitsen yrittäjävähennyksen. Yrittäjyyden kannustavuuden vahvistaminen luo edellytyksiä uuden kasvun ja uusien työpaikkojen synnylle. Maksuperusteinen arvonnlisävero puolestaan tulee helpottamaan erityisesti pienten yritysten kassanhallintaa, kun tilitykset tehdään vasta siinä vaiheessa, kun rahat todella näkyvät tilillä. Kokoomuksen eduskuntaryhmä iloitsee myös kotitalousvähennyksen laajentamisesta. On järkevää kannustaa suomalaisia ostamaan suomalaista työtä.

Määrärahapuolella kokoomuksen eduskuntaryhmä arvostaa erityisesti 90 miljoonan panostusta peruskoulun kehittämiseen ja opettajien täydennyskoulutukseen. Vaikeinakin aikoina on huolehdittava osaamisesta ja mahdollisuuksien tasa-arvosta. (Timo Heinone: Juuri näin!)

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Arvoisa puhemies! Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuus määräytyy sen pohjalta, saadanko työllisyys merkittävästi kohenemaan vai ei. 72 prosentin työllisyysasteeseen pääsemiseksi ei ole vielä tehty riittävästi. Kannustan voimakkaasti hallitusta jämäkkyuteen tässä tärkeässä asiassa ja haastan myös työmarkkinaosapuolia ennakkoluolettomuuteen. Nyt pitää heittää lyhytnäköiset arvovalta- ja intressinäkökulmat sivuun ja ajatella isänmaan ja sen ihmisten parasta.

Sellaisia puheenvuoroja en tänään halua kuulla, että mitään uutta ei enää tarvitsisi tehdä. Suomalaisen työn puolesta on tehtävä kaikki voitava. Asioita ei tapahdu, niitä tehdään — laiva ei käännä itsestään. Hyviä merkkejä on jo näkyvissä. Silti uusia toimia tarvitaan, jotta myös tulevaisuudessa voidaan taata laadukas koulutus, tasa-arvoiset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä turvallinen elinympäristö kaikille. Sen me kaikki tässä salissa olemme suomalaisille velkaa.

12.41 Antti Lindtman sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Hyvät kollegat! Tänään pääaiheena on budjetti, mutta meidän on syytä yhdessä pysähtyä viimeaikaisten tapahtumien ääreen. Yhdyn edellisissä puheenvuoroissa esitettyihin vetoomuksiin siitä, että meidän on yhdessä kerrottava, että me emme hyväksy sitä, mitä Suomessa on viime aikoina tapahtunut. Haluamme rakentaa sellaista yhteiskuntaa, jossa keskinäinen kunnioitus ja luottamus vallitsee.

Arvoisa puhemies! Vanha sanonta kuuluu, että ei työ meitä väsytä, vaan kaikki se, mikä on vielä tekemättä. Talousarvioesityksestä käy hyvin ilmi hallituksen linja. Hallitus pitää kiinni aikaisemmista menokatoistaan. Työllisyysessä sen sijaan on vielä paljon tekemättä. Aika käy vähiin. Hallitus tekee kautensa aikana neljä budjettiesitystä, nyt olemme nähneet niistä jo kaksi. Molemmista puuttuu yksi ja sen mukana kaikki: todelliset työllisyystoimet. (Pia Viitanen: Näin on!)

Tänään julkaistut työllisyysluvut osoittavat, että pitkäaikaistyöttömyydessä on saavutettu uusi Suomen ennätys. Työllisyys on markkinavoimien varassa. Nyt hallituksessa — edellisessäkin puheenvuorossa kuultiin — vannotaan sen nimiin, että kotitalousvähennyksen vähennyskelpoista osuutta nostetaan 5 prosentilla. Kuka uskoo, että tällainen näpertely synnyttää todellisia työllisyysvaikutuksia? Jos todellisia vaikutuksia halutaan, kotitalousvähennys pitäisi ulottaa kerros- ja rivitaloihin, joissa asuu 2,5 miljoonaa suomalaista. Se vauhdittaisi korjausrakentamista, puuttuisi homeongelmiin ja näkyisi työllisyysessä.

SDP tulee esittämään konkreettisia toimia, joilla Suomi saadaan työlinjalle — työlinjalle, arvoisa hallitus, mutta ei halpatyölinjalle. Työeläkemaksujen Emu-puskurin käyttö parantaisi ostovoimaa ja helpottaisi työllistämistä. Rinteen työllistämismalli antaisi työtä tuhansille. Arvonlisäverovapaan toiminnan alarajan nostaminen 30 000 euroon ja ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottaminen tukevat pienyrityksiä. Työttömien koulutusta helpotetaan Akavan esityksen mukaisesti. Terveyskeskukset ja koulut laitetaan kuntoon kuntien investointeja tukemalla. Nyt kannattaa laittaa tasetta töihin ja investoinnit vauhtiin ilman, että velkaantuminen lisääntyy.

Arvoisa puhemies! Usein sanotaan, että oppositiosta ei anneta riittävästi tunnustusta hallitukselle. Tällä kertaa haluankin antaa tunnustusta hallitukselle sen halusta arvioida uudeleen eräitä aikaisempia kannanottoja. Tarpeellisia uusia kantoja ovat: päivähoidomaksujen jättikorotuksista luopuminen — niistä, joita opetusministeri Grahn-Laasonen vielä keväällä esitti; veronkevennysten ulottaminen eläkkeensaajille — asia, jota koko hallitus vielä vuosi sitten vastusti; ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien armahtaminen Lex Taipale

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

-mallin mukaisesti — asia, jota sosiaali- ja terveysministeri Mäntylä vielä kesäkuussa vastusti. (Jukka Gustafsson: No niin, perussuomalaiset!) Usein kysytään, voiko oppositiosta vaikuttaa. Kyllä voi. Sipilän hallituksen ensimmäinen vuosi on siitä hyvä esimerkki.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat ahkeraa ja sitkeää väkeä. Vaikeuksista olemme selvinneet aina kovalla työllä ja pitämällä yhtä. Työ ja kansakunnan eheys, siinä on reseptiä tämänkin päivän vaikeuksien voittamiseen. Vuosi sitten pääministeri Sipilä vetosi tv-puheessaan suomalaisiin: "Joudumme tekemään sarjan kivuliaita päätöksiä, joiden avulla yhteiskuntamme rahoitus saatetaan kestäväälle pohjalle." Sipilä jatkoi: "Kaikki vastuulliset suomalaiset haluavat lopettaa velaksi elämisen." Suomalaiset vastasivat pääministerin huutoon. Viimeisen vuoden aikana suomalaiset ovat osoittaneet, että he ovat valmiita tinkimään omastaan pienemmän velan ja suuremman työllisyyden hyväksi. Palkansaajat ovat ottaneet suuren taakan kantaakseen. Eläkkeensaajien, opiskelijoiden, työttömien ja lapsiperheiden toimeentulosta leikataan, jotta — kuten suomalaisille on luvattu — velkaantuminen saadaan taittumaan. Suomalaiset tekivät sen, mitä pääministeri pyysi, mutta hallitus ei pitänyt omaa lupaustaan. Budjetin suurin uutinen onkin se, että suomalaisten kukkarosta säästettyjä rahoja ei käytetäkään velaksi elämisen lopettamiseen. Ministeri Orpon budjettiesitys ensi vuodelle ottaa paljosta puheesta huolimatta valtiolle enemmän velkaa kuin ministeri Rinteen budjettiesitys vuodelle 2015. Tällä tietoa myös vuoden 2018 alijäämä on suurempi kuin vuonna 2015.

Suomalaiset jäävätkin kysymään, mihin sosiaaliturvan ja palveluiden leikkauksista syntyneet säästöt käytetään. Vastaus löytyy budjettiesityksestä: hallitus jakaa suomalaisilta leikatut rahat omille taustaryhmilleen. (Välihuutoja) Nyt kaikkein varakkaimpia, apteekkareita ja juristeja, hellitään useiden tuhansien eurojen verovähennyksellä joka vuosi tästä eteenpäin. Suomen suurituloisin apteekkari saa lahjaksi 25 000 euroa puhtaana käteen siitä huolimatta, että lainsäädännön arviointineuvoston mukaan tämä vähennys ei paranna kilpailukykyä eikä kannusta yrittäjyyteen. Miljoonaperintöjen saajat, metsälahjan saajat, suurimpia ansiotuloja nauttivat saavat pysyvät, suuret, uudet veronkevennykset. (Pia Viitanen: Näin käy!) Sinne ne suomalaisilta leikatut rahat menevät. Kaupanmyyjä ja lastenhoitaja joutuvat tyytymään pariinkymmeneen euroon kuukaudessa, ja työttömäksi jääneen sähköasentajan toimeentuloa leikataan 5 000 eurolla vuodessa.

Viime vaalikaudella oppositiopuolue keskusta vaati Robin Hood -veroa, jonka tarkoitus oli ottaa rikkailta ja antaa köyhille. Nyt kun keskusta on hallituksessa, tulos on täysin päinvastainen. Pääministeri Sipilästä ei tullutkaan Robin Hoodia vaan Nottinghamin seriffi, joka ottaa köyhiltä ja antaa rikkaille. (Välihuutoja) Ei tullut työllisyysbudjettia, tuli verotuksen osalta vaalibudjetti. Ei tullut koko kansakunnan yhteistä budjettia, tuli omille kavereille tehty tukiaispaketti. Suomen itsenäisyyden juhluvuosi ansaitsee parempaa.

Arvoisa puhemies! Työttömien lisäksi myös opettajat ja pienituloiset joutuvat pettymään hallituksen budjettiesitykseen. Koulutuksen uusilla piiloleikkauksilla kokoomus petti koulutuslupauksen jälleen kerran. Timo Soinin lupaus muuttaa kaikki alle 1 000 euron kuukausitulot verovapaiksi antaa odottaa itseään. Sen sijaan hallitus ja perussuomalaiset esittävät sotiemme veteraanien rintamalisien leikkausta ensi vuodelle, juhluvuodelle, jolloin Suomen itsenäisyydestä tulee kuluneeksi 100 vuotta. Voi aikoja, voi tapoja!

Arvoisa puhemies! Toivoo ei pidä menettää. Tällä eduskunnalla on mahdollisuus korjata hallituksen esitystä oikeudenmukaisempaan ja työllistävämpään suuntaan. Me tulemme esittämään Suomen siirtämistä työlinjalle, pidämme kaikki suomalaiset mukana, sopeutamme taloutta oikeudenmukaisesti, kannamme kansainvälisen vastuamme, otamme

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

vähemmän velkaa. Kannamme vastuuta Suomesta, kaikista suomalaisista kaikkialla Suomessa.

Arvoisa puhemies! Itsenäisyyden juhluvuoden teema kiteytyy yhteen sanaan: yhdessä. Kunnioitetaan menneiden polvien työtä, annetaan nuorille polville toivoa, jaetaan laman taakka oikeudenmukaisesti, (Sari Sarkomaa: Missä on SDP:n taloustaju?) muutetaan Suomen suuntaa, (Puhemies koputtaa) ja, arvoisa puhemies, tehdään se yhdessä.

12.49 Touko Aalto vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää yhtyä edellisten puhujien vetoomuksiin siitä, että koko eduskunta tuomitsee yksituumaisesti kaiken poliittisen väkivallan ja äärioikeiston toiminnan.

Itse budjettiin. "Tarkoitus pyhittää keinot" kuuluu vanha sananlasku. Sen voisi kirjoittaa kangasta vasten, kehystää ja laittaa hallituksen huoneen seinälle. Sananlasku kuvaa hyvin hallituksen talouspolitiikkaa. Suomen talous on saatava kestävälle pohjalle, olemme tästä kaikki samaa mieltä. Tarkoitus ei kuitenkaan pyhitä hallituksen keinoja. Talouden kestävyttä arvioidaan liikaa vain kestävyysvajeen kautta. Talous on kestävä, kun se tuottaa hyvinvointia ihmisille maapallon kantokyvyn rajoissa.

Arvoisa puhemies! Kun ajattelee sosiaalista kestävyttä, hallituksen budjetti ei vähennä tuloeroja, se ei lyhennä leipäonoja, eikä se torju köyhyyttä, päinvastoin. Syrjäytyminen on todellinen riski yhä useammalle nuorelle. Silti hallituksen leikkuri iskee ammatilliseen koulutukseen ja opiskelijan toimeentuloon. Päivästä toiseen työhakemuksia lähettävän ihmisen on vaikea ymmärtää, että ansioturvan keston ja tason heikentämisen pitäisi kannustaa nopeammin töihin.

Ymmärtääkö hallitus, että keppi ei auta, jos töitä ei ole tarjolla? Kyseessä ei ole rakenteellinen uudistus, kyseessä on puhdas leikkaus. Hallitus vie roposia niiltä, jotka käyttävät jokaisen sentin lähikauppaan ja lääkkeisiin. Se ei ole sosiaalisesti kestävä eikä taloudellisesti järkevää. Nuo eurot tulevat tutkitusti takaisin veroina ja työllistävänä vaikutuksena. Talouskasvumme pohjavire tulee tavallisen kansan kukkarosta. Sieltä niistäminen sammuttaa sen pienen lämpöä, valoa ja toivoa tuovan kipinän kansantalouden kamiinasta. Hyvä sosiaalipolitiikka on aina järkevää ja kestävä talouspolitiikka ja toisinpäin.

Arvoisa puhemies! Kun ajattelee ekologista kestävyttä, hallituksen budjetti ei torju ilmastomuutosta. Se ei hidasta luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä, eikä se suojele arvokkaita luontokohteita, päinvastoin.

Hallitus käyttää satoja miljoonia euroja vuosittain keventääkseen eniten saastuttavan teollisuuden sähkölaskua. Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen mukaan kyse on julkisten verovarojen tuhlaamisesta. Sillä ei ole vaikutusta yritysten kilpailukykyyn ja työllisyyteen. Väitettyä hiilivuotoa ei tutkimustiedon valossa ole havaittavissa. Kyse on pro business -linjauksesta, ei pro market -toiminnasta. Hallitus sitoo rahaa vanhakantaisen ja energiasyöpön teollisuuden tukemiseen. Se hidastaa teollisuuden uudistumista ja estää uusien markkinoiden syntymisen. Se siitä markkinataloudesta.

Hallituksen esitys ei puutu ekologiseen kestävyysvajeeseen. Tänä vuonna luonnonsuojelumäärärahoja on leikattu jo 60 prosenttia. Se istuu huonosti tavoitteeseen pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vuoteen 2020 mennessä.

Viime keväänä metsäteollisuus ja useat metsä- ja ympäristöalan järjestöt vetosivat hallitukseen, että se turvaisi metsien monimuotoisuusohjelma Metson rahoituksen. Silti hallitus rahoittaa ympäristön saastuttamista ympäristönsuojelun sijaan. Emme voi elää yli lu-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

onnonvarojen. Kestävä ympäristö- ja ilmastopolitiikka luo uusia taloudellisia mahdollisuuksia. Se estää myös taloudellisia katastrofeja ja toisinpäin.

Arvoisa puhemies! Kun ajattelee talouden kestävyysvajetta, hallituksen budjetti ei vähennä valtion velkaantumista eikä alijäämää, se ei vähennä työttömyydestä aiheutuvia kustannuksia eikä se anna taloudelle eväitä uuteen kasvuun. Hallitus näyttää odottavan vetoapua maailmantaloudesta kuin Godot'ta konsanaan kädet yhteen kiky-korttiin sidottuina. Suomen on turha odottaa Amerikan serkkua tai Kiinan kaveria auttamaan meitä tästä kurimuksesta. Meidän on itse uudistuttava, muuten edessä on kylmä suihku ja leikkauskierre.

Entinen kokoomusministeri ja Euroopan investointipankin varapääjohtaja Jan Vapaavuori sanoi osuvasti, että kolmikanta ja kiky jähmettävät Suomen. Emme pysy enää nopean ja jatkuvasti muuttuvan maailman vauhdissa. Vapaavuori oli oikeassa. Suomen on pystyttävä vastaamaan maailmantalouden muutoksiin rakenteita uudistaen. Hevosten kanssa ei voi käydä taistoon tankkeja vastaan. Tilanne on vakava. Rakenneuudistuksia ei kyetä tekemään kiky-jumin vuoksi, eikä leikkaamalla saada Suomea nousuun. (Jari Leppä: Miten se olisi pitänyt tehdä?) Yhtälö johtaa siihen, että hallitus ei tule onnistumaan 72 prosentin työllisyysastetavoitteessaan. Tämä tarkoittaa valtiovarainministeri Orpon sanoin, että hallituksen talousohjelmalta lähtee pohja pois.

Hallituksen on otettava sille kuuluva valta käyttöönsä. Se ei saa ulkoistaa vastuutaan työmarkkinajärjestöille. Sote- ja eläkeuudistusten ohella on remontoitava vero- ja sosiaaliturvajärjestelmä. Perustulokokeilu on hyvä suunta. Esitetyssä muodossa se on kuitenkin vain varjo aidosta perustulosta. (Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä) Tarvitsemme parempaa asuntopolitiikkaa sekä suorien yritystukien ja verotukien kohdentamista tutkimus- ja kehityskäyttöön. Paikallisen sopimisen osalta suositan työntekijät osallistavaa Saksan yritysneuvostomallia. Vastavalmistuneet nuoret ja ikääntyneet ihmiset on saatava paremmin työmarkkinoille. Jo huoltosuhteemme ja työllisyystavoitteemme edellyttävät tätä. Osaaminen turvataan perumalla koulutusleikkaukset ja satsaamalla tutkimukseen, tieteeseen ja tuotekehittelyyn. Julkisia voimavaroja hyödynnetään paremmin fiksummalla hankintapolitiikalla.

Arvoisa puheenjohtaja! Numeroista ja prosenteista puhuminen on helppoa. Helppoa ei ole kuitenkaan sillä vanhuksella, joka joutuu maksamaan enemmän elintärkeistä lääkkeistään. Helppoa ei ole sillä amiksella, jonka saama lähiopetus vähenee. Helppoa ei ole niillä herkillä Suomen metsillä, joiden monimuotoisuus heikkenee. Helppoa ei ole sillä työttömällä, jolle työllistymishalusta huolimatta ei ole tarjolla töitä. Helppoa on aina leikata heikommilta. Kestävää olisi pyrkiä uudistumaan ja huolehtia niistä, jotka tarvitsevat meitä. Tarkoitus ei talouden tasapainottamisessa pyhitä keinoja. — Kiitoksia. (Kimmo Kivellä: Olipa yhteistyöhenkinen puhel!)

12.57 Li Andersson vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälisen talouden suurimpia ongelmia on eriarvoisuus. Viime vuosina useat tutkimukset ovat varoittaneet lisääntyneen eriarvoisuuden haitallisista vaikutuksista. Suuret tuloerot hidastavat talouskasvua, lyhentävät kasvujaksoja ja luovat taloudellista epävakautta. Tutkimukset kumoavat niin sanotun trickle-down-oletuksen, valumaefektin, jonka mukaan maan vaurastuminen hyödyttää automaattisesti myös pienituloisia. Myös Suomen taloushistoria osoittaa, ettei teoria toimi. 1960-luvun alusta 90-luvulle pienituloisten ansiot lisääntyivät nopeammin kuin muiden. Mitä pienituloisemmasta ihmisestä oli kyse, sitä nopeammin tulot kasvoivat. Vuosina 1990—2014 tämä kehitys kääntyi päinvastaiseksi. Toisin sanoen mitä pienemmät

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

ansiot, sitä vähemmän ne kasvoivat. (Ben Zyskowicz: Kaikkien tulot nousivat!) Rikkaimman prosentin käytettävissä olevat tulot sen sijaan kaksinkertaistuivat. Arvoiset kollegat, miten tässä näin on päässyt käymään? Perusturvan leikkaaminen on ollut keskeinen syy köyhyyden kasvuun, kun taas tuloverotuksen eriyttäminen ja pääomatulojen edullinen verotus on vaikuttanut suurituloisten varallisuuden kasvuun. Eriarvoisuuden lisääntyminen on ollut seurasta tietoisista poliittisista valinnoista, joita tuolla naapurirakennuksen salissa on tehty.

Taloustieteen professori Markus Jäntti totesi minulle taannoin olevansa hämmästynyt siitä, ettei taloustieteen piirissä käytävä keskustelu eriarvoisuuden haitallisuudesta näy lainkaan politiikassa. Se ei näy myöskään tässä hallituksen esityksessä ensi vuoden talousarvioksi. Pienituloisilta otetaan ja suurituloisille annetaan veronkevennyksiä. Tuloerot kasvavat. Työmarkkinatukea, kansaneläkettä, lapsilisä ja kotihoitoa tukea leikataan ja indeksejä jäädytetään. Kaikki nämä leikkaukset kohdistuvat suoraan pienituloisiin, jotka kärsivät jo aikaisemmista säästöistä.

Suomessa opiskelijat kuuluvat kaikista pienituloisimpien joukkoon. Tästä huolimatta opintotuen indeksistä luovuttiin ja nyt opintotukeen tehdään valtavan iso leikkaus. Yli neljänneksen leikkaus opintorahaan yhdistettynä tukiajan lyhentämiseen 10 kuukaudella on täysin kohtuutonta. Jatkossa nuorten, jotka jo nyt kuuluvat kaikista pienituloisimpien joukkoon, odotetaan ottavan entistä enemmän velkaa toimeentulonsa turvaamiseksi. Te hallituksessa perustelette menoleikkauksia sillä, ettette halua jättää velkaa tuleville sukupolville. Nyt kuitenkin pakotatte nuoret velkaantumaan henkilökohtaisesti.

Arvoisa puhemies! Uudet koulutusleikkaukset ovat jälleen uusi vaalilupauksen rikkomisen suomenennätys. Toivon, ettemme joudu enää kuulemaan yhtään ministeri Grahn-Laaosen puheenvuoroa, jossa hän nimittää leikkauksia rakenteellisiksi uudistuksiksi. Koulutusleikkauksilla ei ole mitään tekemistä rakenteiden uudistamisen kanssa. Ammatilliset oppilaitokset aikovat toteuttaa 190 miljoonan euron leikkaukset pääosin vähentämällä henkilökuntaa. Tämä tarkoittaa, että ryhmäkoot suurenevät ja lähiopetus vähenee. Kun muutama viikko sitten vierailin ajoneuvoasentajien ammatillisessa oppilaitoksessa, opettajat ihmettelivät, miten heidän pitäisi pystyä kouluttamaan tulevaisuuden ammattilaisia, kun lähiopetuksesta koko ajan supistetaan. Oppilaat joutuvat opiskelemaan automekaanikoiksi lukemalla aiheesta kirjoja ja suorittamalla etäkursseja netin kautta.

Arvoisa puhemies! Perusturvasta ja koulutuksesta on muka pakko leikata, mutta uusiin verovähennyksiin ja yritystukiin hallituksen rahat riittävät aina. Ensi vuonna valtion tuloja alentavat ja hyvätuloisten asemaa parantavat uusi yrittäjävähennys, uusi metsälahjavähennys, kotitalousvähennyksen laajentaminen sekä perintö- ja lahjaverotuksen keventäminen. Teollisuudelle annetaan uusi päästökaupan kompensaatiotuki, jonka hinta valtiolle on 43 miljoonaa. Paitsi että tuki on ristiriidassa Suomen ilmastotavoitteiden kanssa, eivät tutkimukset edes tue sen perusteeksi esitettyä väitettä hiilivuodosta. Paljon energiaa käyttävää teollisuutta tuetaan muutenkin jo sadoilla miljoonilla vuodessa.

Hallituksen tuloverokevennyksistä hyötyvät eniten suurituloiset. Työttömien, pienituloisten eläkeläisten ja pientä palkkaa saavien käytettävissä olevat tulot laskevat ensi vuonna. Kaikista suurituloisimpien suomalaisten tulot kasvavat eniten. Julkisen sektorin työntekijöiden lomarahojen leikkausta ei kompensoida. Heidän ostovoimansa vähenee ensi vuonna. Näin Sipilän kiky-Suomessa kohdellaan lähihoitajia, lastentarhanopettajia, opettajia, laitoshuoltajia, poliiseja ja palomiehiä. Eläkeläisten ostovoima laskee verokevennyksi-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

stä huolimatta paitsi suurituloisten kohdalla. Koska kansaneläkkeestä leikataan, on vähenys suurin pienituloisimmille eläkeläisille.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto on esittänyt, että koulutukseen ja perusturvaan kohdistuvat leikkaukset perutaan. Tämä tapahtuu niin, että listaamattomien yritysten erillisverokohtelusta luovutaan ja ylintä pääomaveroluokkaa korotetaan prosenttiyksiköllä. Haluamme perua hyvätuloisille suunnatun yrittäjävähennyksen sekä perintö- ja lahjaverotuksen keventämisen. Osallistetaan heidät, joilla on maksuvaraa ja -kykyä, eikä kurjisteta pienituloisimpia enempää. Eriarvoisuus ei synny itsestään, eikä se poistu, ellei sen eteen tehdä tietoisia poliittisia valintoja. (Eduskunnasta: Eihän se poistu, jos ei tule työtä!)

Lopuksi haluan kiittää erityisesti kokoomuksen ryhmäpuheenjohtajaa äärioikeistolaisen väkivallan selkeäsanaisesta tuomitsemisesta. Se oli tervetullut ja tarpeellinen kannotto, johon on helppo yhtyä.

13.05 Stefan Wallin r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Ensin myös minä haluan täysin rinnoin yhtyä edustaja Jokisen puheenvuoron ensimmäiseen osioon, jossa rasistiset ja väkivaltarikokset tuomittiin yksiselitteisesti.

Rasistiska och andra hatbrott måste fördömas av alla, av oss alla, alla.

Talman! Svenska riksdagsgruppen har full förståelse för att det är svårt att i dagens finländska ekonomiska klimat presentera en balanserad budget. Tillväxtsiffrorna har skruvats ned, arbetslösheten fortsätter att vara hög och arbetsmarknaden fungerar dåligt. Det finns inget trollspö med vilket allt det här kan repareras över en natt. Det finns nog vissa ljusglimtar i regeringens budgetförslag — skattelättnaderna till följd av konkurrenskraftsavtalet, hushållsavdraget växer något, generationsväxlingar underlättas och momsreglerna för företagen förnyas. Bra så.

Arvoisa puhemies! Tämän jälkeen on kuitenkin syytä selvästi todeta, että ruotsalaisen eduskuntaryhmän on vaikea löytää sitä suurta visiota itsenäisyyden juhluvuoden budjetikirjasta. Visioiden puute aiheuttaa oikeutettua huolta maamme tulevaisuudesta. Siksi hallituksen pitäisi nyt tulla esiin ja vahvistaa tulevaisuudenuskoa uusilla ehdotuksillaan. Mutta mitä tekee hallitus? Mitään kurssimuutosta ei tarjota vaikkapa koulutuspolitiikassa siitäkään huolimatta, että lähes kaikki yhteiskunnalliset toimijat ovat pitäneet valittua säästölinjaa huonona. Hallitus tarrautuu kiinni massiivisiin koulutus- ja opintotukileikkauksiin kuin merirokko laivan pohjaan. Kun Suomi nousi 90-luvun kriisistä, se tehtiin panostamalla nimenomaan koulutukseen ja tutkimukseen. Miksi nyt on toisin? Korkeakoulujen asema on käynyt entistäkin vaikeammaksi. Yliopistomaailmassa esitetäänkin vuonna 2010 läpiviedyn yliopistolain muuttamista, koska tällä lailla ei sittenkään onnistuttu turvaamaan yliopistojen vakaata perusrahoitusta. Ryhmämme on koko ajan korostanut, että perusrahoitus on tärkeämpi kuin hallituksen ohjauksessa olevat kärkihankkeet.

Värderade talman! Det är också oansvarigt att inom den yrkesinriktade grundutbildningen driva igenom en inbesparing på 190 miljoner euro från och med 2017, utan att regeringen först har godkänt en klar plan eller en vägkarta på hur det här ska göras.

Regeringen gör heller inga större ansträngningar att korrigera eller balansera upp de massiva nedskärningarna i biståndet som gjordes i årets budget. Det här trots att en färsk utvärdering av utrikesministeriet konstaterar att våra biståndsorganisationer nått goda resul-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

tat, att de jobbar kostnadseffektivt och att det här är i linje med Finlands utvecklingspolitik och mänskliga rättigheter.

Ulkoministeriön arviossa todetaankin, että hallituksen tulisi lisätä kehitysapua. Juuri näin, toteaa myös ruotsalainen eduskuntaryhmä. Mutta hallitus on kuitenkin päättänyt pitää kehitysyhteistyöjärjestöjen määrärahan nykyisellä alhaisella tasolla. Meidän tulisi päinvastoin taata toiminnallemme YK:ssa ja sen järjestöissä riittävät resurssit. Meidän on myös pidettävä huolta siitä, että kotikentällä toimivat kansalaisjärjestöt ja asiantuntijajärjestöt, kuten Nobelin rauhanpalkinnon saajan Martti Ahtisaaren CMI, voivat jatkaa tekemäänsä arvokasta työtä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on itse luonut valtavia odotuksia työllisyyspaketilleen, mutta budjettiriihen sato jäi kyllä melko laihaaksi. Työnvälityksen uudistaminen on kuitenkin hyvä ehdotus, ja ryhmämme on sitä pitkään toivonut. On myöskin selvää, että hallituksen työllisyyspaketilta puuttuu se tavoitetaso, jonka Suomi tarvitsee päästäkseen taas nousuun. Hallitus on sitoutunut tällä vaalikaudella 110 000 uuden työpaikan luomiseen ja työllisyysasteen nostamiseen 72 prosenttiin. Mutta missä työkalut? Tarvitsemme lisää konkreettisia toimenpiteitä emmekä uusia työryhmiä.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä esitteli kesäkokouksessaan Porvoossa kymmenen konkreettista toimenpidettä työllisyystilanteen parantamiseksi, ja kuunnelkaapa, kun luettelen ne lyhyesti: perhevapaiden uudistaminen siten, että saamme lisää naisia työmarkkinoille, minityömallin käyttöönotto nuorille, työmarkkinatuen kannustavuuden lisääminen, yksityisen työnvälityksen mahdollistaminen, työhyvinvointiin panostaminen, opintotuen tulorajojen poistaminen tai vähintäänkin korottaminen, ulkomaiseen työvoimaan liittyvän tarveharkinnan lopettaminen ja turvapaikanhakijoiden työn vastaanottamiseen liittyvien esteiden poistaminen.

Puhemies! Tarjoamme mieluusti tämän koko paketin hallituksen käytettäväksi. Luovomme kaikista tekijänoikeudellisista vaateista. Katsomme, että ihmiset on saatava nyt kiireesti töihin. Toivomme hallituksen lopettavan epäröinnin ja osoittavan sen sijaan nyt toimeliaisuutta.

Talman! Vad gäller regeringens socialpolitik vägrar vi acceptera att vårdpersonalen inom äldreomsorgen dras ned. Regeringen borde lyssna på Valvira som säger att människors rätt till god vård inte uppfylls om regeringen i ett rent inbesparingssyfte — inbesparingssyfte — skruvar till personaldimensioneringen.

Vi vägrar också acceptera regeringens förslag till jourreform och nedmontering av sjukhus i vårt land. Svenska riksdagsgruppen kommer benhårt att hålla fast vid alla medborgares rätt till god vård på rimligt avstånd, på såväl finska som svenska. Varje landskap bör ges jämlika möjligheter att själva fatta beslut om jouromfattningen. Vi säger nej till regeringens förslag med 12 A-landskap med fulljour och 6 B-landskap.

Arvoisa puhemies! Ruotsalaisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetissa, jonka esittelemme muutaman viikon päästä, kiinnitämme suurta huomiota perhepolitiikkaan. Teemme ehdotuksen perhepoliittisesta kokonaisuudistuksesta, joka toisaalta raivaa tietä joustavuuden lisäämiselle perhe-elämän ja työn yhdistämisessä ja toisaalta nostaa naisten työllisyysastetta. Olemme valinnanvapauden ja joustavien keinojen kannalla perhe-elämän ja työn yhdistämisessä.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Puhemies! Ensi vuoden budjettikirjan kansiväri on muuttunut. Hallituksen olisi muutettava myös linjaansa. Iloisille hymiöille ei kirjan kannessa pitäisi olla sijaa, sen sijaan aidosti tulevaisuuteen katsovalle budjettipolitiikalle kyllä olisi.

Puhemies Maria Lohela: Jäljellä on vielä yksi ryhmäpuheenvuoro, ja sen jälkeen on sitten mahdollisuus ministeri Orpolla ja pääministeri Sipilällä käyttää napakka puheenvuoro ennen debattia.

13.12 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Folks förtroende för det politiska systemet har fått sig en törn och det gäller både i Europa och i Finland. Och vi, vårt ansvar är att få förtroendet tillbaka. Nästa år firar Finland sin hundraåriga självständighet och vår skyldighet är att göra allt för att jubileumsårets tema Yhdessä — Tillsammans verkligen avspeglar vår nations tillstånd. En enad nation där hatbrott på inga villkor får förekomma.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kiinnittää erityistä huomiota ensiksikin siihen, että hallituksen esityksessä on inhimillisyyssvajetta, ja siihen, että se on osittain epärealistinen. Aloitetaan jälkimmäisestä.

Budjettiriihen tiedotustilaisuudessa hallitus lupasi, että Suomen valtion velkaantuminen päättyy vuonna 2021. Viime viikolla valtiovarainministeriön budjetti-infossa finanssineuvos Spolander kuitenkin arvioi, että alijäämä ei katoa vuonna 2021 ilman uusia toimia. Pyydämme selkeää vastausta siihen, onko hallitus luopunut tavoitteestaan laittaa Suomi kuntoon ja lopettaa maamme velkaantuminen. Jos ei ole luopunut, millä uskottavilla keinoilla hallitus aikoo tämän toteuttaa? Budjettikirja ei tätä kerro.

Kysymys talouden tasapainosta ei ole hallituksen uskottavuuden kannalta vähäpätöinen. Tämä hallitus joutuu tekemään tosissaan töitä, että maamme talous saadaan vuoteen 2019 mennessä edes siihen kuntoon, johon edellinen hallitus sen jätti. Ensi vuoden budjetti on 5,5 miljardia alijäämäinen. Vasta vuonna 19, eli seuraavan hallituksen astuessa valtaan, 4,7 miljardin alijäämä alittuu. Vuonna 20 alijäämää on vielä 3,3 miljardia, mutta se katoaa taianomaisesti seuraavana vuonna, mikäli hallitusta on uskomisen.

On huolestuttavaa, että hallituksen antamat arviot ovat ristiriidassa valtiovarainministeriön virkamiesten arvioiden kanssa. Hallituksen talouspolitiikka näyttää perustuvan liian optimistisiin odotuksiin. Tarvitaan suuria muutoksia työmarkkinoilla, parempia kannustimia yrittäjyyteen ja viennin edistämiseen, jotta taloudellinen käänne parempaan tapahtuisi. Suomi nousee vain, jos luomme edellytykset työpaikkojen syntymiselle.

Riittävät panostukset osaamiseen, tutkimukseen ja innovaatioihin ovat välttämättömiä, mutta hallitus leikkaa ensi vuoden budjetissa — vielä edellisten leikkausten päälle — yli 50 miljoonaa euroa kaikkein tuottavimmasta, teknisestä tutkimustoiminnasta. On myös syytä panostaa enemmän yritysten markkinointiosaamiseen. Suomessa osataan kehittää tuotteita, mutta markkinointiosaaminen on liian heikolla tasolla.

Arvoisa puhemies! Myönteistä on, että hallitus toteuttaa vihdoin kristillisdemokraattien kauan ajaman pienyrittäjien yrittäjävähennyksen. Arvonlisäverotuksen muuttaminen maksuperusteiseksi ja kotitalousvähennyksen laajennukset ovat samoin erittäin kannattavia.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kantaa vakavaa huolta myös päätöksenteon inhimillisyydestä. Räikein esimerkki inhimillisyyden katoamisesta on hallituksen päätös

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

heikentää vanhusten hoitajamitoitusta. Vanhusten hyvä hoito on meille ihmisarvokysymys. On kai selvää, ettei vanhustenhoitajia voi entisestään vähentää tilanteessa, jossa peräti 93 prosenttia vanhustenhuollon laitoksissa työskentelevistä on havainnut vanhusten kaltoinkohtelua. Monilla paikkakunnilla hoitolaitoksissa on hoitajavaje ja työkuorma kasvanut jo kohtuuttomiin mittoihin. Vaadimme lisää hoitajia vanhuksille ja tulemme olemaan kivenä hallituksen kengässä, kunnes tämä asia korjataan.

Arvoisa puhemies! Hallitus on vähentänyt hoivaa myös lasten arjesta kasvattamalla varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmäkokoja. Liian suuret lapsiryhmät heikentävät osaavan henkilökunnan mahdollisuuksia lapsen yksilölliseen kohtaamiseen sekä kehityksen tukemiseen. Lopulta tämä säästötoimi tuo lisäkustannuksia. Esitämme lisärahoitusta varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen.

Edellytämme myös, että valtiovarainministeri Orpo pitää sisäministerinä antamansa lupauksen, että poliisien määrä ei enää vähene. Viime kaudella keskusta ja perussuomalaiset olivat valmiita poliisimäärän vuoksi jopa hajottamaan hallituksen. Nyt aiemmat vaatimukset näyttävät unohtuneen, ja ensi vuonna hallitus vähentää 210 poliisimiestä. Eduskunnassa on vahva tuki poliisimäärän säilyttämiselle nykyisellä tasollaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen päättämien tukileikkausten ja maksukorotusten kerrannaisvaikutukset ovat suurimmat juuri heikompiosaisilla. Suurituloiset saavat verohuojennuksia, kun taas sairaiden ja vähävaraisten etuuksista ja palveluista leikataan. Koko budjetti kärsii tästä näkökulmasta inhimillisysvajeesta. Budjetissa säilyivät kevään kehyksissä päätetyt leikkaukset indeksisidonnaisiin etuuksiin, koulutukseen ja sairausvakuutuskorvauksiin.

Arvoisa puhemies! Lisäehdotuksia tarvitaan myös tulopuolelle, mikäli aiomme pitää budjetin tasapainossa, ja aiommehan me. Ehdotamme, että maassamme otetaan käyttöön poistuvan makeisveron korvaava sokerivero, joka kohdistuu tasapuolisesti eri tuoteryhmiin ja perustuu elintarvikkeisiin lisättyyn sokeriin. Sokeriverolla tavoittelemme terveysvaikutuksia sekä 300 miljoonan euron vuosittaista lisätuloa. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi suklaalevyille 18 sentin veroa eli vastaavaa kuin makeisverossa, mutta veropohja laajenisi. Sokeriveron määrääminen tulee vuodenvaihteessa mahdolliseksi pakkausmerkintälainsäädännön muutoksen vuoksi.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Ensi vuonna juhlimme Suomen 100-vuotista itsenäisyyttä. Meidän tulee tehdä kaikkemme, että juhluvuoden teema "Yhdessä — Tillsammans 100 vuotta" todella kuvastaa kansakuntamme tilaa. Tarvitsemme inhimillisempää otetta päätöksentekoon, jotta juhluvuotta voidaan juhlia hyvällä mielellä yhdessä.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Orpo, 3 minuuttia. — Olkaa hyvä.

13.20 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos ryhmille puheenvuoroista.

Haluan aloittaa siitä, minkä edustaja Östman nosti esille: sanoitte, että tämä on liian optimistinen kuva. Ei ole optimistista kuvaa. Meillä on hyvin realistinen kuva siitä, missä mennään. Meidän työllisyystilanne on heikompi kuin mitä pitäisi, ja pitkälle sen taustalla on kaksi asiaa: meidän kilpailukyvyn heikkous eli pitkään jumissa ollut ulkomaankauppa, toisaalta meidän talouden rakenteet. Näihin asioihin hallitus kiivaasti käy kiinni. Sen lisäksi me teemme lukuisia toimenpiteitä työllisyystilanteen parantamiseksi. SDP ei ollut niitä vielä löytänyt budjettikirjasta ja hallituksen päätöksistä — nyt teillä on aikaa niihin pe-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

rehtyä — mutta sieltä löytyy lukuisa määrä toimenpiteitä, (Pia Viitanen: Todellisia toimia ei ole!) joilla työllisyyteen puututaan. Ja ei ole yksittäisiä ratkaisuja, joilla tämä kaikki korjaantuu, vaan meillä on hallitusohjelman toimenpiteitä, muun muassa infrarakentamista, perusväylänpitoa, on korjausvelkaa. Meiltä löytyy verotuksellisia toimenpiteitä: puolustan voimakkaasti työn verotuksen keventämisen merkitystä työllisyydelle pitkällä aikavälillä. Työ on se, mistä meidän maamme hyvinvointi vain ja ainoastaan elää, ja silloin, aina kun mahdollista, meidän kannattaa maltillisesti keventää työn verotusta. Eli toimenpiteitä löytyy paljon, mutta sen lisäksi meidän täytyy käydä määrätietoisesti näitten rakenteellisten uudistusten kimppuun, viedä niitä eteenpäin, kuten vihreiden ryhmäpuheenvuorossa näitä nostettiin esille.

Sote-uudistus on aivan oleellista saada maaliin, sillä on erittäin suuri kestävyysvajetta taklaava merkitys. Sosiaaliturvajärjestelmän uudistus laitettiin liikkeelle eilen — siihen on valmisteleva työryhmä, jonka tarkoituksena on tehdä konkreettisia esityksiä sosiaaliturvajärjestelmän uudistamisesta kannustavaan suuntaan. Monia, monia muita asioita meidän pitää pystyä uudistamaan: edelleenkin työmarkkinoiden uudistamiset. Hallituskauden loppupuolella meidän pitää palata näihin asioihin, kun kilpailukykysopimus ei ole enää näin sitovasti voimassa.

Mutta mitä tulee tähän vihreiden täällä esille nostamaan energiatukikysymykseen ja siihen liittyvään ilmastopolitiikkaan, ympäristöpolitiikkaan, niin minä haluaisin korostaa voimallisesti sitä, että Suomessa teollinen tuotanto, terästuotanto tai paperituotanto, on varmasti maailman mittapuulla puhtainta mahdollista. Meillä on erittäin suuri riski hiilivuodolle ja sille, että tämä tuotanto menisi maihin, joissa se ei ole niin ympäristöystävällistä, ja samaan aikaan meillä on äärettömän suuri riski menettää näitä kallisarvoisia teollisia työpaikkoja, (Ville Niinistö: Ei ole!) jotka ovat meille aivan kaikki kaikessa. Me tiedämme, kuinka helppoa esimerkiksi paperiteollisuuden on siirtää tuotantoaan kilpailijamaihin, ja siksi minä en uskaltaisi sitä riskiä ottaa, että lähtisin näitä nyt leikkaamaan ja että lähtisimme... Mutta te olette oikeassa: nämä kaikki yritystukeen liittyvät asiat ovat sellaisia, joita maltillisesti pitää voida tarkastella. Nyt tämä linja on mielestäni vastuullinen ja työllisyyttä ja myös ympäristöpolitiikkaa korostava.

Mielestäni terve julkinen talous, johon tällä esityksellä kuitenkin tähdätään — tiukka 4 miljardin säästökuuri jatkuu, joka on varmasti kipeä, ja on teot työllistymisen parantamiseksi — eli se, jos me saavutamme näillä julkisen talouden tasapainon, terveemmän tilan, on paras tae sille, että me voimme auttaa heikommassa asemassa olevia ihmisiä. (Puhemies koputtaa) Samaa aikaan tarvitaan kasvua ja työllisyyttä lisääviä toimia, ja niitä hallitus tekee jatkuvasti.

Puhemies Maria Lohela: Ja sitten pääministeri Sipilä, myös 3 minuuttia.

13.24 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Se on selvä, että hallitus ja me kaikki täällä tuomitsemme viime päivien tapahtumat. Tarvittaessa myös lainsäädäntöä muutetaan. Itse en myöskään kyseenalaistaisi sitä, ettemmekö me kaikki tuomitsisi nämä tapahtumat. Se vain lisää vastakkainasettelua.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus on ottanut tehtäväkseen Suomen kuntoon laittamisen. Sen takia hallituksen tärkein tehtävä nyt on nostaa Suomen talous kasvuun ja kohe-nevan työllisyyden uralle ja sitä kautta turvata julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitus. Tämä tavoite on nyt oikealla uralla.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Budjetin menopuoli on pystytty pitämään kurissa. Uusia linjauksia 4 miljardin raskaan säästöpaketin kokoamiseksi ei hallituksen tarvinnut tehdä. Nyt siis täysi huomiomme on työllisyysasteen nostamisessa. 72 prosenttia työllisyysasteena on minimi, että me pystymme nykyiset hyvinvointipalvelut turvaamaan. Työnteon kannusteita lisätään, ostovoimaa turvataan.

Tiukasta talouden tilanteesta huolimatta pystyimme budjetissa tekemään myös joitakin merkittäviä määrärahalisäyksiä, esimerkiksi omais- ja perhehoidon kehittämiseen kohdennetaan 90 miljoonan euron lisärahoitus. Niin kuin täällä on mainittu muutaman kerran, Suomi täyttää ensi vuonna 100 vuotta. Sen kunniaksi panostamme sotien veteraanien palveluihin noin 40 miljoonaa euroa. Yliopistoja pääomitetään, oppimisympäristöjä kehitetään, biotaloutta viedään eteenpäin, teitä ja muuta infraa korjataan ja rakennetaan.

Talousskasvun ja työllisyyden kautta haetaan menopuoli nousuun. Hallituksen tavoitteena on tasapainoinen budjetti vuonna 2021. Silloin velkaantuminen loppuu.

Hallituksen päättämät noin miljardin veronkevennykset ovat pääosin kohdistuneet pieni- ja keskituloisiin ja eläkeläisiin, siis miljardin veronkevennykset pieni-, keskituloisiin ja eläkeläisiin. Valtiovarainministeri luetteli yrittäjyyttä edistävät veroratkaisut. Melkein kaikki hallitusohjelmassa päätetyt tulevat voimaan ensi vuoden alusta. Nämä ovat yhteensä noin 170 miljoonaa euroa. Veropäätöksillä hallitus pyrkii ennakoivasti toimiin, joilla vahvistetaan teollisuuden kilpailukykyä ja myös kotimaista kysyntää ostovoiman kasvattamisen kautta.

Kansantalouden tuotanto oli heinäkuussa 1,5 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Talousskasvu alkaa jo näkymään työllisyyslukuissa. Työllisyysaste oli tänään julkistetuissa lukuissa vuoden takaisesta kohonnut noin prosenttiyksiköllä ja työttömyys vastaavasti pienentynyt noin prosenttiyksiköllä. Vajaa 30 000 ihmistä enemmän oli töissä. Myös pk-yritysten suhdannenäkymät ovat parantuneet. Kun puolitoista vuotta sitten hallitus aloitti, niin joka viides yritys odotti parempia suhdanteita seuraavan vuoden aikana; nyt tämä määrä on kaksinkertaistunut noin 43 prosenttiin. (Puhemies koputtaa)

Vielä on tekemistä. Olemme selvästi oikealla tiellä. (Puhemies koputtaa) Tänään saimme eteenpäin myöskin yhden uudistuksen, jolla on työllisyysvaikutuksia, kun liikennekaaresta on nyt päätökset tehty. (Oikealta: Erinomaista!) Suomen talousskasvu on kotimaisen kysynnän varassa. Myös vienti on saatava vetämään. Töitä siis riittää eteenpäinkin.

Puhemies Maria Lohela: Nyt keskustelu jatkuu debatin muodossa. Pyydän siihen osallistuvia ilmoittautumaan.

13.28 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin mielenkiinnolla opposition puheenvuorot ja tärkeät viestit, mitä sieltä tuli. Hyviä evästyksiä, mutta välillä tuntuu, että on vähän tahallistakin väärinymmärtämistä. Vaikkapa SDP:n Antti Lindtmanin puheenvuorossa oli mielestäni vähän sen tapainen henki, että hallituksen hyvät päätökset ovat kyllä SDP:n ansiota mutta huonot päätökset ovat hallituksen vika. (Pia Viitanen: Pääosin näin! — Naurua) Tämmöistä henkeä oli siellä jonkun verran enemmänkin.

Mutta kun tässä nyt muitakin puheenvuoroja haravoi ja etsii, niin sattuu silmään muutakin. Haluaisin siteerata vihreiden Antero Vartian tuoretta, aika freesiä, puheenvuoroa, jossa hän toteaa havaintoja tehtyään: "Me demonisoimme hallitusta, maalaamme mielikuvaa, että he tekevät asioita pahuuttaan." "Se tekee välttämättömien päätösten läpiviemisestä en-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

tistä vaikeampaa", hän toteaa. Vartian mielestä opposition pitäisi kantaa huomattavasti isompi vastuu siitä, että tarvittava rakennemuutos todella saadaan aikaiseksi, ja hän vielä jatkaa, puhemies: "On erilaisia tapoja toimia vastavoimana. Voi syyllistää päätöksentekijää tai olla mahdollisimman rakentava kritiikissään. Kyllä jokainen sen tietää, että meidän on tehtävä (Puhemies koputtaa) koviakin ratkaisuja."

Arvoisa puhemies! Ei minulla muuta.

13.29 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulemamme kritiikki on hyvin samantapaista kuin olemme koko tämän hallituskauden kuulleet.

Ensinnäkin sosialidemokraatit arvostelivat meitä jälleen työllisyystoimien puutteesta, vaikka heidän omalla hallituskaudellaan menetettiin 100 000 työpaikkaa, joista me olemme jo ensimmäisenä vuonna saaneet neljänneksen takaisin, ja vielä suurin osa meidän työllistämistoimenpiteistämme (Pia Viitasen välihuuto) on vasta tulossa voimaan.

Edelleen keskeisenä kritiikkinä toistui jälleen demareiden taholta väite siitä, että me jamma veronalennuksia taustaryhmillemme. No, kuten puheessani totesin, niitä tulee leskille, orvoille, pienyrittäjille, eläkeläisille, pieni- ja keskituloisille duunareille — kyllä, perussuomalaisien taustaryhmille. Samalla johdonmukaisuudella varmasti tunnustatte, kun kevensitte suuryritysten ja pankkien verotusta, että toimitte aivan saman logiikan ohjaamina kuin me olemme nyt toimineet, enkä lainkaan sitä epäilekään.

Vihreille totean nyt lähinnä sen, että luettelitte paljon asioita, jotka olivat teidän mielestänne vaikeita tai eivät olleet helppoja. Sen sijaan lupauksia annoitte helposti hyvin suuren luettelon jälkeen ilman hintalappua. (Puhemies koputtaa) Puhetta ei ollut helppo kuunnella.

13.30 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä vihreiden puheenvuorossa arvosteltiin hallitusta pyrkimyksistä työllisyystoimissa ja puhuttiin kepeistä ja kovista keinoista. Minä olen sitä mieltä, että työttömät saavat keppiä joka päivä, kun he sinnittelevät pienen toimeentulonsa kanssa ja yrittävät päästä töihin. Tähän nyt haetaan muutosta näillä hallituksen toimilla. (Vasemmalta: 4 euroa!)

Tämä budjetti on poikkeuksellinen ja historiallinen siinä mielessä, että seitsemän vuoden korpivaellus ansiotuloverotusten korotuksessa nyt päättyy. Se on erittäin merkittävä suunnanmuutos, ja se koskee kaikkia tuloluokkia. Ylipäätään meidän pitää ajatella niin, että verotuksessa pitää verottaa enemmän sitä, mitä halutaan vähemmän, ja verottaa vähemmän sitä, mitä halutaan enemmän, siis suomalaista työtä, työpaikkoja kaikissa tuloluokissa. Työn verotuksen suunnanmuutos tässä merkityksessä on nyt todella merkittävä suunnanmuutos, ja hallitus on oikealla linjalla, jotta saadaan Suomeen lisää työtä ja verotuloja.

13.31 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siinä Kaikkonen on kyllä oikeassa, että kaikki ne asiat, joissa hallitus on nyt tämän vuoden aikana tehnyt linjamuutoksen, ovat olleet asioita, joita täältä oppositiosta on kerta toisensa jälkeen, kuukausi toisensa jälkeen, vaadittu, ja minusta siinä on ihan aidon tunnustuksen paikka.

Mutta, arvoisa puhemies ja arvoisa valtiovarainministeri, kaikki me olemme huolissamme velkaantumisesta, etenkin nyt, kun Suomi täyttää 100 vuotta. Nyt olisi tärkeää, että tehtäisiin eri sukupolvien kannalta mutta myös eri väestöryhmien kannalta oikeudenmuka-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

inen budjetti. Nyt tämä ongelma on siinä vain se, että kun te leikkaatte hoitajamitoituksesta tai opiskelijoilta kahden viikon ruokarahan tai työttömiltä, silloin te sanotte, että nyt Suomelta on rahat loppu, teiltä pitää leikata. Mutta kun siirrytään tulopuolelle, niin siellä kaikkein suurimman hyödyn korjaavat kaikkein hyvätuloisimmat näiden eri verovähennysten muodossa, oli sitten kyse miljoonaperintöjen saajista tai erittäin hyvätuloisista henkilöyrittäjistä, kuten apteekkareista ja juristeista, ja sen vuoksi velka kasvaa. Täällä on tätä velkakelloa joskus aikaisemminkin näytetty, mutta tämä on nyt päivitetty: kokoomuksen uusi suomenennätys lähentelee jo 120:tä miljardia euroa.

13.33 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee valtiovarainministeri Orpon kritiikkiin vihreitä kohtaan tässä energiantensiivisen teollisuuden tukemisessa, niin VATTin mukaan energiantensiivisen teollisuuden lisätukeminen ei tue kilpailukykyä, ei tue työllisyyttä ja se on suorasanaisesti julkisten varojen tuhlaamista aikana, jolloin jokainen euro pitäisi käyttää työllisyyden tukemiseen. Jos hallitus ei pysty kumoamaan VATTin tutkimusnäyttöä, kumotkaa omat linjauksenne.

Ja mitä tulee kokoomukseen, uudistakaa rohkeasti, menkää kohti rakenneuudistuksia pelkän leikkauslinjan sijaan. Kuunnelkaa, mitä ex-ministeri Jan Vapaavuori sanoi: me tarvitsemme uudistumista tässä vaiheessa enemmän kuin yhtään mitään muuta asiaa. Menkää kohti pro market -linjaa, markkinoiden kehittymistä, aitoa kilpailua, pro business -linjan eli nykyisten yritysten ja omistajien tukemisen sijaan. Siinä on markkinataloutta — menkää kohti markkinataloutta.

13.34 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpolle: Päästökaupan kompensatiotukihan on uusi tuki teollisuudelle. Te olette nyt ottamassa käyttöön siis 47 miljoonan edestä uutta teollisuuden tukea siitä huolimatta, että hiilivuodolle ei ole löydettävissä tieteellisiä perusteita, siitä huolimatta, että sähkö on erittäin edullista teollisuudelle Suomessa tällä hetkellä, siitä huolimatta, että energiantensiivistä teollisuutta jo tuetaan monien satojen miljoonien edestä, ja siitä huolimatta, että VATT on todennut, että tämä jo olemassa oleva tuki ei oleellisesti ole parantanut teollisuuden kilpailukykyä. Tälle siis hallitus löytää melkein 50 miljoonaa euroa lisää rahaa, mutta samanaikaisesti te päätätte leikata kaikista pienituloisimpien suomalaisten perusturvasta. Työttömille ei löydy rahaa, pienituloisille eläkeläisille ei löydy rahaa, eikä opiskelijoille löydy rahaa. Tässä on ihan puhtaasti kyse hallituksen arvovalinnoista, ja tämä linja on kyllä erittäin kaukana reilusta.

13.35 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Löysin hyvin mielenkiintoisen sitaatin ruotsalaisen Svenska Dagbladet -lehden palstoilta. Ruotsin opetusministeri lausuu siellä näin, tämä on suora lainaus: "Joissakin maissa ympärillämme on viime vuosina leikattu voimakkaasti valtion satsauksista tutkimukseen. Ruotsi ei aio seurata tätä trendiä. Hallitus on ottanut vastuun taloudesta ja aikoo päättäväisesti jatkaa investointeja tietoon ja osaamiseen, jotta yhteiskuntarakenne vahvistuu." Ensi vuonna satsataan yli 40 miljoonaa lisää tutkimukseen, ja vähitellen lisätään satsauksia niin, että uusi, saavutettu taso on 290 miljoonaa korkeampi vuonna 2020. Näin siis Ruotsissa, joka on keskeinen kauppakumppanimaa mutta myöskin keskeinen kilpailijamaa Suomelle. Mutta Suomessa viikate sen kun vain heiluu opetussektorilla. Miksi hallitus jatkaa näitä koulutus- ja tutkimusleikkauksia? Onko hallitus kenties sitä mieltä, että Suomen kansa on jo täysin oppinut?

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

13.36 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ekonomistien arviot hallituksen julkaistuista perustulokokeilun alkuselvityksistä olivat aika karuja. Ekonomistit arvioivat, että työttömät häviävät ja työnteon kannustavuus nousee varmasti vain, jos budjetti voidaan päästää 9—11 miljardia euroa miinukselle, eivätkä edes byrokratian pahimmat kiemurat välttämättä poistuisi. Kysyn: onko hallitus oikeasti tutustunut KD:n kannustavaan perusturvamalliin, joka perustuu Britannian universal credit -malliin? Mallissa sosiaaliturvan etuudet yhdistetään yhdeksi yleistueksi ja otetaan käyttöön kuukausittainen tulorekisteri, jolle tuki maksetaan harkinnanvaraisena, elämäntilanteeseen sidottuna tukena. Etuna tästä olisi vielä se, että kannustinloukut oikeasti vähenevät, työnteosta tulee kannattavaa, työttömyysloukut vähenevät ja työllistymisveroasteet laskevat. Aiotteko te tutustua KD:n perusturvamalliin näiden tietojen pohjalta?

13.37 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, te piditte noin vuosi takaperin tämmöisen poikkeuksellisen puheenvuoron Ylessä suoraan kansalaisille, jossa te vetositte, että ihmiset ymmärtäisivät sitä, että eläkeläisiltä, työttömiltä, opiskelijoilta leikataan merkittävästi, koska pitää velkaantumiskehitystä vähentää. No, te olette todennut täällä eduskunnan edessä myöskin sen, että nämä leikkaukset, jotka hallitus on tehnyt, ovat epäoikeudenmukaisia, vähän niin kuin epäreiluja, ja että vain sen takia näitä tehdään, että on välttämätöntä velkaantumiskehitystä taittaa. Kysyn teiltä: Miksi te ette silloin tuossa televisiolähetyksessä puhunut siitä, että metsänomistajat tulevat saamaan metsälahjaverotuksen? Miksi te ette kertonut siitä, että tulee tämmöinen apteekkarivähennys, joka luo merkittäviä varakkaitten ihmisten etuisuuksia. Tai miksi ette kertonut siitä, että miljoonaperijät saavat jopa 7 000 euron verovähennyksen nettona? Kysyn teiltä: miten tähän on tultu, ja koetteko, että juksasitte tuossa puheenvuorossa Ylessä?

13.38 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouden suuressa kuvassa kilpailukykysojmus, vakauttava talousarvio, byrokratian purku ovat oikeita lääkkeitä siihen, että saadaan aikaan paremmat edellytykset työlle ja yrittämiselle. Kansainvälisen vakaan tai oikeastaan heikon kasvun aikana onkin pakko löytää myös henkiseltä puolelta edellytyksiä. Meitä suomalaisia vaivaa rimakauhu, ja näiden vakauttavien toimien lisäksi meidän jokaisen pitäisi löytää enemmän niitä tekijöitä, joilla tätä rimakauhua puretaan ja joilla meille syntyisi enemmän se käsitys, että itse me voimme itsemme nostaa tästä — emme vastakkainasettelulla, vaan hakemalla voimaa toinen toisistamme.

13.39 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri Orpo totesi, että tässä budjetissa hallitus asettaa työllisyyden kaiken muun edelle. Jos näin on, täytyy kysyä, miksi hallitus sitten lisää niiden ihmisten määrää, jotka ovat toimeentulotuesta riippuvaisia. Näin nimittäin tapahtuu hallituksen omankin budjetin mukaan. Kun asumistuesta leikataan ja kun kaikkein pienimpiä etuuksia leikataan, tapahtuu niin, että toimeentulotukiriippuvaisten määrä kasvaa. Ja kaikkien köyhyysasiantuntijoiden mukaan toimeentulotukiriippuvuuden lisääminen on merkittävä este työllisyydelle, merkittävä este sille, että ihminen pystyisi pääsemään köyhyyden ja työttömyyden katiskasta yksin ulos.

Samoin täytyy kysyä, miksi hallitus heikentää naisten työssäkäynnin edellytyksiä. Te leikkaatte vanhusten palveluista ja samaan aikaan lisäätte omaishoidon rahoitusta. Omaishoidon rahoituksen lisääminen on sinänsä hyvä asia, mutta kun te samaan aikaan heiken-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

nätte vanhuspalveluita, käy niin, että naiset entistä useammin joutuvat omaishoitajiksi, (Puhemies koputtaa) ja tämä heikentää naisten työllisyysastetta. Miksi teette näin?

13.40 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen monesta hyvästä toimenpiteestä huolimatta valtion velkaantuminen ei ikävä kyllä ole vielä tahtunut riittävästi, ja merkittävän uuden menoerän ovat muodostaneet maahanmuuttoon liittyvät kustannukset, jotka ovat kasvaneet useilla sadoilla miljoonilla euroilla tavanomaiseen tasoon nähden. Tarkkaa summaa niistä ei näytä tietävän kukaan edes valtiovarainministeriössä. Maahanmuuttopolitiikkaa on onneksi kiristetty tällä hallituskaudella lainsäädännöllisin keinoin, mikä ensi vuoden talousarvion mukaan alentaa maahanmuuton kustannuksia noin 180 miljoonalla eurolla tähän vuoteen verrattuna. Menoja aiheutuu jatkossa kuitenkin merkittävästi paitsi valtiolle myös oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita vastaanottaville kunnille. Työ maahanmuuton menojen karsimiseksi onkin vielä pahoin kesken, ja siksi hallituksen viime vuonna sopimat hyvät maahanmuutto- ja turvapaikkapoliittiset linjat on vietävä pikaisesti (Puhemies koputtaa) ja täysimääräisesti käytäntöön.

13.41 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus on sitoutunut ohjelmassaan siihen, että veroaste ei nouse vaalikauden aikana — siitä huolimatta, että monet asiantuntijat ovat sitä mieltä, että maltillinen veroasteen nostaminen ei olisi vaaraksi Suomen taloudelle ja työllisyydelle. Nyt kuitenkin ensi vuoden budjetissa hallitus laskee veroastetta yhdellä prosenttiyksiköllä. Sen yhden prosenttiyksikön hinta on 2 miljardia euroa — 2 miljardia euroa samaan aikaan kun hallitus päivittelee velkaantumismuutosten jatkumista ja päivittelee monia muita asioita. Sopii kysyä, olisiko tälle 2 miljardille Suomen työllisyyden ja talouskasvun kannalta parempia käyttötapoja. Pitäisikö nämä epäoikeudenmukaiset ja Suomen tulevaisuudelta pohjaa vievät koulutus- ja tutkimusleikkaukset perua? Pitäisikö perua niitä leikkauksia, jotka kohdistuvat pienituloisimpien ihmisten toimeentuloon ja niin edelleen? Tämä on kysymys suoraan valtiovarainministeri Orvolle. Mietittekö muita vaihtoehtoja kuin 2 miljardin heittämistä veronkevennyksinä eri suuntiin?

13.43 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on valinnut työn linjan ja tässä budjetissa on vahvistanut sitä eikä ole lähtenyt uusien leikkausten tielle. Tämän budjetin myötä tehdään siis päätöksiä, joilla turvataan palvelut ja hyvinvointi, ja hallituksen esittämät toimet — muun muassa ansiotulon verotuksen keventäminen, ansiosidonnaisen työttömyysturvan uudistaminen, työvoimapalveluiden uudistaminen, asuntorakentamisen lisääminen, kotitalousvähennyksen laajentaminen, yrittäjävähennys, yritysten ja metsätilojen sukupolvenvaihdosten helpottaminen tai maksuperusteisen arvonnäköveron käyttöönotto pienille yrityksille, pois lukematta päivähoitomaksujen kevennyksiä pienituloisille ja korvausta vanhemmuuden kustannuksista — ovat kaikki tärkeitä askelia siihen, että saamme Suomen nousuun ja pystymme välttämään leikkaukset.

13.43 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Jag tror att vi alla är överens om att sysselsättningen är vår största utmaning, och därför är det bra att man har fått till stånd kiky-avtalet, men det räcker inte. Därför har vi från svenska riksdagsgruppen fört fram tio åtgärder med förslag hur vi kan förbättra sysselsättningen ytter-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

ligare. Nu hoppas vi att regeringen också skulle ta lyra, till exempel då det gäller att förnya familjeledigheterna och öka antalet lokala avtal.

Mutta, arvoisa puhemies, me tarvitsemme toimenpiteitä nyt työllisyyden parantamiseksi, ja toivon, että hallitus ottaa vakavasti sen, mitä myös ruotsalainen eduskuntaryhmä on esittänyt.

Mutta, hallitus, kyllähän se on niin, että me tarvitsemme kehitystä joka puolella Suomea, me tarvitsemme työllisyyden nousua joka maakunnassa, ja siksi kysyn: miksi olette nyt jakamassa tätä maata kahteentoista A-maakuntaan ja kuuteen B-maakuntaan, joista kahdessatoista maakunnassa on täyden palvelun sairaalaverkosto mutta näissä muissa ei? Me tarvitsemme kilpailukykyä jokaisessa maakunnassa emmekä sellaisia toimenpiteitä, jotka vievät näitä kilpailukykyedellytyksiä pois. Haluan tähän vastauksen, herra pääministeri.

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi puheenvuoro ennen ministeri Orpoa, edustaja Essayahille.

13.45 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen budjetissa on kahdenlaista vajetta:

Otamme lisää velkaa 5,5 miljardilla eurolla, mikä on osapuilleen saman verran kuin heikon työllisyyskehityksen aiheuttama työttömyysmenojen hoito. Se on kestämaton yhtälö pidemmän päälle.

Toinen vaje on hallituksen budjetin inhimillisysvaje. Me leikkaamme heikompiosaisilta. Hallitus haluaa leikata — jälleen kerran — lapsiperheiltä, pienituloisilta eläkeläisiltä ja myöskin paljon sairastavilta. Nämä etuusleikkaukset syövät ihmisten ostovoimaa. Edellinen hallitus, jota haukuttiin monta kertaa huonoimmaksi hallitukseksi ikinä, nosti perusturvaa 100 eurolla. Tämä hallitus leikkaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta ihmisiltä. (Välihuutoja) Ja erittäin vakava on myöskin tämä hoivavaje: hallitus on pienentämässä hoitajamitoituksia ja myöskin suurentamassa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmäkokoja. Miksi tämä inhimillisysvaje?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo, 3 minuuttia.

13.46 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Se, että meillä on työllisyys kärkeä ja me teemme toimenpiteitä työllisyystilanteen parantamiseksi, on myöskin paras tapa todellakin torjua köyhyyttä ja syrjäytymistä. Mitä useampi ihminen, joka on työikäinen ja työkykyinen, on työelämässä, sitä paremmin me pystymme estämään uusia syrjäytyneitä nuoria, uusia syrjäytyneitä perheitä ja ihmisiä — sitä paremmin, mitä useampi saadaan töihin. Tämä on ihan yksiselitteinen asia, ja siellä on lukemattomia toimenpiteitä, joita me teemme työllisyyden parantamiseksi, ja uusia toimenpiteitä on valmisteilla kohti puolivälin tarkastelua, joka on taas alkuvuodesta.

Se, että me kiinnitämme erityistä huomiota yrittäjyyteen ja yrittäjäpolitiikkaan, on minusta täysin perusteltua. Ne lisäarvoja tuottavat työpaikat, joilla Suomi nousee, voivat syntyä lähestulkoon vain pk-yrityksiin, ja samaan aikaan meidän pitää tietenkin huolehtia siitä, että meidän olemassa oleva teollisuus säilyy kilpailukykyisenä ja ne työpaikat pysyvät Suomessa. Mutta nimenomaan yrittäjäpolitiikka, johon muun muassa nämä täsmäyrittäsvä-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

hennykset osuvat, on sitä keskeistä työvoimapolitiikkaa myös, ja sellaisena se pitää mieltää ja nähdä. Hyvinvoiva yritys on se, joka voi työllistää.

Kilpailukyksopimus tukee Suomen kilpailukykyä, mutta kilpailukyksopimuksesta pitää ymmärtää — ja sanoa ääneenkin — se, että se ennen kaikkea, siinä muodossaan kuin se valmistui, parantaa palkanmuodostuksen aikaisempina vuosina tehtyjä virheitä, mikä mahdollistaa nyt sen, että me saamme tässä palkkakilpailukyvyssä kiinni meidän keskeisiä kilpailijamaitamme. Ne vaikutukset alkavat näkymään kunnolla valitettavasti vasta vuonna 18 ja 19, mutta ne vaikutukset ovat merkittäviä silloin, ja tälle pitää antaa arvo, nimenomaan tälle osuudelle kilpailukyksopimuksesta.

Vielä näihin teollisuuden tukiin. Teidän pitää lukea VATTin raportti kokonaan: siellä myöskin sanotaan, että jos näitä tukia vähennetään, niin ne aiheuttavat hinnannousupaineen (Eduskunnasta: Lisää!) teollisuuden tuotteisiin. Ja hallitushan ei halua nyt heikentää kilpailukykyä vaan parantaa sitä, tai ainakin pitää sen ennallaan, suojellakseen näitä meille tärkeitä teollisiakin työpaikkoja, ja siksi edelleen perustelen tätä linjaa, joka meillä tässä on. (Touko Aallon välihuuto)

Joitakin huomioita vielä. Täällä nousi esille naisten työmarkkina-asema. Kaksi asiaa: Ensinnäkin tämä 2 500 euron kertakorvaus naisen työnantajalle äitiyden kustannuksista on aivan erinomainen asia. Sitä on vuosikautia haettu, nyt se toteutuu, olen siitä ylpeä. Ja myöskin vielä esimerkkinä siitä, että hallitus asetti työllisyyden etusijalle, otan tämän päivähoitokysymyksen. Voi ihan vapaasti tehdä politiikkaa sillä, että se on muutettu päätös, ei siinä mitään, mutta kun se tehtiin työllisyysperusteella ja se tehtiin keskituloisen perheen toimeentulon perusteella (Ville Niinistön välihuuto) — ja ennen kaikkea, kun se tehdään työllisyysperusteella — ja se syy on se, että se olisi merkittävällä tavalla nostanut työllistymisen kynnystä, jälleen kerran osunut taas naisiin ja äiteihin, niin eikö se ole hyvä asia, että tämä on korjattu? Politiikkaan kuuluu sekin, että jos tehdään vääränlaisia ratkaisuja, vääränlaisia linjauksia, niitä korjataan, ja ainakin minä olen ylpeä tästä korjauksesta. (Välihuutoja)

Puhemies Maria Lohela: Ja pääministeri Sipilä, 3 minuuttia, myös täältä puhujakorokkeelta.

13.49 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Muutama asia.

Työllisyystoimiin ensinnäkin. Kiky-sopimus tulee voimaan ensi vuoden alusta. Se on merkittävin toimi ensi vuoden budjetissa ja ensi vuonna, ja hallitus tekee omat toimensa siihen liittyen. Palkkatuessa me olemme paljon jäljessä vaikkapa meidän naapurimaitamme Ruotsia ja Tanskaa, ja palkkatuen määrää lisätään nyt ottamalla käyttöön työttömyysturvan perusosa, ja myös yritämme saada mahdolliseksi ansiosidonnaisen käyttämisen palkkatukena ja starttirahana. Ostovoiman parantamisen hallitus tekee veroratkaisuille, yrittäjyyden edistämisen keinot valtiovarainministeri tuossa luetteli, ja investointeja vauhditetaan.

Sitten tähän velkaantumiskysymykseen. SDP:llä oli viime kaudella kaksi keinoa velkaantumisen pysäyttämiseksi: nostetaan veroja ja leikataan kunnilta. Nämä olivat ne kaksi pääkeinoa. No, verojen nostaminen syö kilpailukykyä, lisää työttömyyttä. Viime kaudella tuli 100 000 työtöntä lisää. Ja kun leikataan kunnilta, me siirrämme valtion ongelmia kuntien harteille, ja se on peruspalveluista leikkaamista. Mikä on meidän keinomme velkaantumisen estämiseksi? Me pyrimme pitämään menot nyt tällä noin 55 miljardin tasolla. Ne

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

päätökset, ne linjaukset, on tehty. Ja se toinen keino on se, että työllisyysaste pitää saada 72 prosenttiin, ja sinä päivänä, kun se työllisyysaste on siellä 72 prosentissa, suunnilleen sinä päivänä, tämä velkaantuminen loppuu.

Näistä veropäätöksistä vielä. Siis miljardi on kevennetty pieni- ja keskituloisten verotusta. No, täällä arvosteltiin esimerkiksi tätä sukupolvenvaihdokseen liittyvää perintöverohelpotusta, ja kyllä se on tässä nähty, kuka tänä päivänä työllistää: kyllä se on kasvollinen sinivalkoinen suomalainen omistaja. Nimenomaan tätä pyritään nyt tällä vahvistamaan, että se sukupolvien ketju yrittäjyydessä säilyisi — sitä helpotetaan, edes pieniltä osin sitä helpotetaan.

Sitten täällä arvosteltiin myöskin tätä yrittäjävähennystä. Se on siis henkilöyhtiöiden verotukseen kohdistuva. Siinä on suuri veroero syntynyt, kun yhteisövero on 20 prosentissa. He ovat siis fysioterapeutteja, suutareita, he ovat käsityöammateissa olevia ammattilaisia ja niin edespäin (Välihuutoja) — on siellä apteekkareitakin, totta kai, mutta henkilöyhtiöihin kohdistuva on tämä yrittäjävähennys, jota monet täällä oppositiostakin ovat kannattaneet.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan debattia.

13.53 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, se velka: Sanottiin, että velkaa taittaakseen pitää leikata, ja oli yllätys, että hallitus ei suinkaan velkaantumista taita. Kuten täällä edustaja Lindtman totesi, me päivitimme tämän velkakellon, jossa kokoomus, joka pitää muutenkin hallussaan suomenennätystä velkaantumisessa, lisää johtoaan valitettavasti edelleen, ja nyt sitten otetaan jo 120 miljardia velkaa kokoomuksen johdolla. Velkakello tikittää, ja toden totta, on nähty, että nyt on varaa hyväosaisten verohelpotuksille, ja tämän vuoksi me velkaannumme.

Puhemies! Täällä puhuttiin ostovoimasta. En ollut uskoa silmiäni, kun katsoin nyt tätä tietopalvelun päivitettyä laskelmaa. Sen mukaan valtaosalla eläkkeensaajista muuten ostovoima laskee ensi vuonna. Se laskee, koska tehdään indeksileikkauksia eläkkeisiin. Tämä on se tosiasia. Ei tullut, puhemies, toden totta Robin Hoodia, vaan tuli Nottinghamin seriffi, ja moni kansalainen toivoo kyllä nyt aivan toista. Hälyttävää, puhemies, oli se, että ministeri Orpo sanoi, (Puhemies koputtaa) että ei voi sulkea pois sitä, että ensi keväänä (Puhemies koputtaa) taas leikataan — ja tätä menoa kyllä leikataan, kun rahat jaetaan hyväosaisille.

13.54 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää Petteri Orpoa, valtiovarainministeriä ja koko hallitusta siitä, että ansiotulojen verotusta kevennetään. Kuten kansanedustaja Kalle Jokinen totesi, pitää verottaa vähemmän sitä, mitä halutaan enemmän. Me haluamme enemmän suomalaista työtä, suomalaista omistajuutta, suomalaista yrittäjyyttä — sitä pitää verottaa vähemmän. Samalla myös tehdään oikeutta eläkeläisille: he saavat aivan vastaavan veronkevennyksen kuin palkansaajat.

Demareitten kritiikki velkaantumisesta tuntuu jotenkin epäuskottavalta. Te vastustatte, edustaja Viitanen ja Lindtman ja kumppanit, jokaista säästöä, mitä hallitus on tänne esittänyt, ja sen jälkeen te kannatte huolta velkaantumisesta. Hyvä, että kannatte, mutta antakaa siitä oikeaa tietoa. Täällä budjetin liitteenä on talouden katsaus: sivulta 21 löytyy taulukko, josta käy ilmi, että toisin kuin te väitätte, valtion velkaantuminen on vuosittain vä-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

henemässä vuoteen 2015 verrattuna (Puhemies koputtaa) eikä suinkaan lisääntymässä, kuten te väititte.

13.55 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kylmä fakta on se, että esimerkiksi tässä budjetissa otetaan enemmän velkaa kuin otettiin esimerkiksi valtiovarainministeri Rinteen budjetissa.

Mutta, arvoisa puhemies, on erittäin hyvä, että pääministeri nyt otti esiin tämän vähennyksen, josta todella suurin osa kohdistuu kaikkein hyvätuloisimmille. Puolet tästä teidän mainostamastanne vähennyksestä menee pelkästään kymmenykselle, kaikkein rikkaimmalle 10 prosentille, ja nämä fysioterapeutit ja muut jäävät käytännössä nuolemaan näppejään. Ja tämä on se koko hallituksen verolinjan suurin ongelma: kun te ennen vaaleja sanoitte, että nyt tarvitaan robinhood-henkeä, että otetaan rikkailta ja annetaan köyhille, niin nyt te otatte köyhiltä ja annatte rikkaille Nottinghamin seriffin tapaan.

Arvoisa puhemies! Kun lainsäädännön arviointineuvosto on arvioinut tätä teidän esitystänne, se toteaa, että esityksen perusteluista puuttuu se, miten konkreettisesti tämä kannustaa yrittäjyyteen tai parantaa kilpailukykyä. Nyt kun te olette saaneet tämän uuden arvioinnin, (Puhemies koputtaa) oletteko valmiit arvioimaan näitä uusia veronkevennyksiä, ettei jouduta, (Puhemies koputtaa) niin kuin valtiovarainministeri Orpo sanoi, uusiin leikkauksiin?

13.56 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikeina aikoina pitäisi tehdä päätöksiä, joilla puolustetaan yhteiskunnan keskeisimpiä arvoja eli erityisesti lastemme tulevaisuutta, koulutusta, tutkimusta ja tuotekehitystä, joiden varassa suomalaisten tulevaisuuden osaaminen ja työpaikat lepäävät, ja sosiaaliturvaa eli sitä, että kaikkein heikko-osaisimmista pidetään huolta. Tässä hallituksen budjetissa te valitettavasti otatte niiltä, joilla on jo nyt vähän, ja annatte niille, joilla on jo paljon.

Nyt tarvittaisiin uudistuksia, jotka eivät pönkitä vanhoja rakenteita vaan luovat uusia talouden mahdollisuuksia ja työpaikkoja. Elinkeinopolitiikassakin te pidätte kiinni vanhasta mieluummin kuin kannustaisitte uusien ratkaisujen käyttöönottoon, ja juuri nämä ratkaisut, mitä te olette tehneet, jähmettävät tätä yhteiskuntaa niin, että niitä uusia työpaikkoja ei synny, työllisyysaste ei nouse. Ja sitten te luotte leikkausautomaatin, jossa te teidän arvopohjaltanne sitten leikkaatte lisää niiltä köyhiltä opiskelijoilta, työttömiltä ja eläkeläisiltä, jotka tässä budjetissa nyt jo häviävät, pienituloiset — opiskelijat, työttömät ja eläkeläiset — häviävät. Nyt kysynkin hallitukselta: ettekö voisi panostaa siihen, että panostukset elinkeinopolitiikkaan (Puhemies koputtaa) laitetaan tutkimukseen ja tuotekehitykseen eikä vanhojen elinkeinojen (Puhemies koputtaa) pönkittämiseen uusilla tuilla?

13.57 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pari kommenttia.

Edustajat Aalto ja Andersson peräänkuuluttivat tässä energiaverojen tukea ja vetosivat VATTin tutkimukseen. Heidän on varmaan syytä perehtyä siihen tarkemmin, koska se tutkimus on vuosilta 2011—2014. Vuonna 2011 ne tuet olivat 60 miljoonaa; vuonna 2012, kun te olitte hallituksessa, ne olivat 200 miljoonaa. (Vasemmalta: Oho!) Eli te nostitte ne. (Välihuutoja)

Ja sitten edustaja Lindtmanille: Kun esititte, että kotitalousvähennys kohdistettaisiin asunto-osakeyhtiöihin myös, niin siinä samalla romutettaisiin kyllä yksi verotuksen pe-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

riaatteellisia kysymyksiä, eli kulu on kunkin oma tekemä ja sen saa vähentää vain omana kulunaan, ja jos tämä tulisi asunto-osakeyhtiölle, joka on huolenpitovelvollinen, olisi kyse silloin yhtiön kulusta. Tässä varmaan teidän puheenjohtajanne Rinne voi antaa tukiopetusta, koska hän on erittäin hyvin perillä tästä asiasta. Olemme viime kaudella hänen kanssaan tästä keskustelleet.

13.58 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Lintilä tässä totesi, energiaintensiivistä teollisuutta tosiaanakin tuetaan jo tällä hetkellä Suomessa useiden satojen miljoonien edestä. Ja se, mihin me nyt haluamme vastauksen, on se, miksi tarvitaan uusi tuki näiden jo annettujen tukien päälle, joista hallitus nyt on linjannut ja joihin tullaan käyttämään yli 40 miljoonaa jatkossa. Meillä on esimerkiksi metsäteollisuuden puolella jo suunnitteilla aika paljon merkittäviäkin investointeja Suomeen, eli mitään keskeistä suurta kilpailukykyongelmaa ei vaikuttaisi olevan. Eli mihin hallitus perustaa tämän arvionsa siitä, että nyt pitää lisätä energiaintensiivisen teollisuuden tukia, samanaikaisesti kun kaikista heikko-osaisimmilta leikataan?

13.59 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on tässä eduskunnan tietopalvelun yhteenveto siitä, mitä tapahtuu verotuksessa palkkojen suhteen: kokki, lastenhoitaja tai autonkuljettaja noin kahden tonnin tuloilla saa veroalea 25 euroa kuukaudessa, kolme tonnia tienavat kätilö, sähköasentaja ja palomies 37 euroa käteen kuukaudessa, 10 000 euroa tienava johtaja 105 euroa käteen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että hallituksen veropolitiikka niiden rahojen suhteen, millä ostetaan kaupasta, suosii nimenomaan rikkaita, hyvätuloisia ihmisiä.

Eläkkeitten osalta tämä on surkeaa luettavaa. Takuueläke laskee 7 euroa, ja noin 2 prosenttia sen ostovoima laskee. Työeläkettä 1 000 euroa kuussa saavan ostovoima laskee yli prosentin verran, 1 500 euron eläkkeellä tulee miinus 0,3 prosenttiyksikköä ja vielä 2 000:n eläkkeellä miinus 0,1 prosenttiyksikköä. Miten te tämän voitte kääntää ylipäätään niin, että pieni- ja keskituloisille toteutetaan veroratkaisut?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo, 2 minuuttia siitä paikalta.

14.00 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi haluaisin kuulla — en voi tässä kysyä, mutta ehkä ehditte vastaamaan — kannatatteko te, puheenjohtaja Rinne, kiky-sopimusta vai ette. Työmarkkinajärjestöt sopivat sen perusratkaisun, jonka hallitus oli valmis siunaamaan kilpailukyyn nimissä, suomalaisen työllisyyden nimissä, mikä merkitsi siis sitä, että suurituloisempien verotus olisi keventynyt. Me suuntasimme meidän veronkevennysvaramme pieni- ja keskituloisille ja lisäksi suuntaamme 30 miljoonaa kaikkein pienituloisimmille, että he saavat tämän saman mukaan. Ja mitä tulee vielä tähän eläkepolitiikan verolinjaan, se lukee jo hallitusohjelmassa. On hyvä, että olette olleet samaa mieltä siitä, että eläkeläiset saavat saman verokohTELUN kuin mahdollisen yhteiskuntasopimuksen myötä. Minusta se on aivan loogista. Minua kiinnostaisi tietää, oletteko te kiky-sopimuksen kannalla vai ette. Minusta se on merkittävä asia kuitenkin, että se pystyttiin palkanmuodostuksen, kilpailukyyn nimissä solmimaan.

Lisäksi on hyvä huomata, että SDP kantaa huolta velkaantumisesta. Edellisen neljän vuoden hallitustyöskentelyn aikana se ei aina ollut mielessä. Se oli hyvä kuitenkin, että si-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

inä loppuvaiheessa velkaantumista saatiin kurottua, mutta muistan lukemattomia keskusteluja siitä, onko tämä suhdanneongelma vai rakenteellinen ongelma, voidaanko velalla elvyttää vai ei, ja te olitte yleensä aina sillä puolella, että otetaan vain lisää velkaa, koska kyseessä on suhdanneongelma. (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) Ei ole, meillä on rakenteellinen ongelma, ja siksi meidän pitää tehdä rakenteellisia uudistuksia työmarkkinoihin, verotukseen, julkiseen talouteen, eri puolille yhteiskuntaan. Pitää tehdä muutoksia, joilla lisätään kilpailullisuutta: kauppojen aukioloajat, alkoholilainsäädännön vapauttaminen ja niin edelleen, liikennekaari, jolla me saamme dynamiikkaa, uusia työpaikkoja, kuten esimerkiksi puheenjohtaja Niinistö totesi.

14.02 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus painosti työmarkkinaosapuolet ratkaisuun sillä tavalla, että uhkasitte pakkolaeilla (Välihuutoja). Lopputulos oli kilpailukyky sopimus, jota SDP on tukenut sen takia, että se vaihtoehto oli selkeästi huonompi vaihtoehto.

Mutta ette te pääse tällä keskustelulla karkuun tätä hallituksen vastuuta veropolitiikasta. Kilpailukyky sopimus ei pitänyt sisällään veroratkaisuja. Nyt tässä ratkaisussa te tuotte ratkaisun, jossa kokki saa kaksikymppiä kuukaudessa ja johtaja saa 105 euroa kuukaudessa. Tämän veropolitiikan takana on tämä hallitus, tämä suosii suurituloisia ja rikkaita. Ja vielä velka kasvaa. Velka kasvaa sillä tavalla, että kokoomus voittaa tämän kilpailun ylivoimaisesti: 118,6 miljoonaa on tämän hallituskauden lopussa kokoomuksen ottamaa velkaa tässä valtakunnassa.

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä, 1 minuutti.

14.03 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Niinistö ja vihreät täällä vaativat hallitukselta silloin, että me menemme PAMia vastaan, kun nämä kiky-neuvottelut olivat viimeisillään. Ihmettelen suuresti nyt sitä, että nyt te irtisanoudutte koko sopimuksesta — ettei sitä olisi pitänyt tehdä.

Edustaja Rinteelle tästä veromallista: Tässä kiky-sopimuksessa siirtyy työnantajilta työntekijöille maksuja. Osa näistä maksuista on verovähennyskelpoisia. Se on selvää, että nämä verovähennyskelpoiset erät, joista työmarkkinajärjestöt sopivat, suosivat suurituloisia enemmän, ja hallitus korjasi tämän tilanteen omalla veroratkaisullaan kohdistuen sen pieni- ja keskituloisiin sillä tavalla, että nyt saadaan suhteellisen tasainen viiva, joka on kaikilla noin 0,6 prosenttia keventävä. Kun puhutaan prosenteista, niin se on selvä asia, että prosentti on vähemmän tonnista kuin kolmesta tonnista.

14.04 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime vaalikaudella sosialidemokraattinen valtiovarainministeri vei todellakin läpi yhteisöveron alennuksen, lähes miljardi kevennystä vuosittain. Se on siirtynyt suurelta osin osinkoihin, ja näistä osingoista suuri osa on mennyt amerikkalaisille eläkesäätiöille ja muille rajojemme ulkopuolelle. Nyt sosialidemokraatit vastustavat yrittäjävähennystä, joka koituu pk-yritysten hyväksi, henkilöyhtiöitten hyväksi, ja jää sataprosenttisesti kotimaahan. Tässä on vertailupohja teidän veroteoillenne ja nyt hallituksen veroteoille.

Rouva puhemies! Sitten tähän julkiseen velkaan. Sosialidemokraatit pitävät yllä käsitystä siitä, että vain valtio velkaantuu. Viime vaalikaudella kunnat velkaantuivat 7 miljardia, ja pääsyy oli noin 5 miljardin valtionosuuksien leikkaukset. Nyt kuntatalous vahvistuu tä-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

män budjetin myötä. (Puhemies koputtaa) Lisäksi valtion kassaa syötiin 7 miljardia viime kaudella. (Jukka Gustafsson: Oliko hallituksessa porvarienemmistö?)

14.05 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme samaa mieltä ministeri Orpon kanssa siitä, että pieni- ja keskisuuriin yrityksiin pitää kohdistaa tukia, mutta yrittäjävähennys, josta hän puhuu, ei ole se täsmätoimi. Se ei lisää työllisyyttä eikä investointeja. On näin, että 10 000 parturi-kampaajaa Suomessa ilahtuu ehkä siitä satasta, jonka hyötyy, mutta suurin osa tämän tuen määrästä, 70 miljoonaa, valuu kaikkein korkeimpiin tuloluokkiin. Onko tämä oikeudenmukaista? Mitä hyötyä tästä on? Miten apteekkarille annettu keskimääräinen 5 700 euron lahjoitus helpottaa Suomen työllisyyttä? Lisäksi tasa-arvo on Suomelle tärkeä asia. Siksi meidän vaihtoehtomme on se, että arvonnäköverovelvollisuuden alarajaa nostetaan 10 000:sta 30 000 euroon. Se on täsmätoimi pienille ja keskisuurille yrityksille ja vaihtoehto tälle hallituksen haulikolla ampumalle tukiaiselle. Miksi ette toteuta tätä?

14.07 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastakkainasettelu ja tahallinen väärinymmärrys kyllä valtaa ja vaivaa tätäkin keskustelua. Mutta on aivan selvää, että Suomea ei saa päästää eriarvoistumaan, me olemme ulkoisiakin uhkia vastaan vahvempia yhtenäisempänä.

Tätä orastavaa talouskasvua tukevat muun muassa kilpailukykysojmus ja hallituksen yrittäjyys- ja työllisyystoimet. Tämä kiky on ollut kyllä sellainen rakenteita ravisteleva ja keskustelua herättävä asia, ollaan keskusteltu asioista, joihin esimerkiksi työmarkkinajärjestöt eivät ole aikaisemmin suostuneet.

Viime viikon uutiset luottoluokittajilta kertovat myöskin osaltaan, että me olemme ihan oikealla tiellä. Luottoluokittaja Standard & Poor's nosti arvionsa Suomen näkymistä negatiivisista vakaiksi — ja näin teki pari muutakin luottoluokittajaa — ja se perustelee näkemyksiään sillä, että talous elpyy ja vakautuu nimenomaan hallituksen toimien ja kiky an-siosta.

14.08 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Ahvenanmaan itsehallinto täyttää viiden vuoden päästä 100 vuotta. Viimeisin itsehallintolaki astui voimaan 20 vuotta sitten, kun myös nykyinen taloudellinen järjestelmä valtion ja itsehallinnon välillä astui voimaan. Nykyinen järjestelmä perustuu siihen, että kaikki Ahvenanmaalla maksavat valtionverot valtiolle aivan kuten kaikki muutkin. Ahvenanmaa saa näistä veroista siten takaisin, 0,45 prosenttia valtion kaikista verotuloista.

Ongelma on, että tasointusprosenttia ei ole tarkistettu sen jälkeen, kun kyseinen järjestelmä tuli voimaan yli 20 vuotta sitten. Järjestelmän voimaantulon jälkeen Ahvenanmaan väestömäärä on kasvanut yli 16 prosentilla, kun taas koko maan väestö on kasvanut 8 prosentilla. Nopeasti kasvavasta väestöstä huolimatta Ahvenanmaa saa edelleen saman 0,45 prosentin könttösunnan. Hallitus käsitteli budjettiriihessä Ahvenanmaan valtiovarainministeriön pyyntöä nostaa könttösunnan 0,45 prosentista 0,48 prosenttiin, mutta hallitus päätti, että könttösunnan ei tällä kerta nosteta. Haluan siksi kysyä pääministeri Sipilältä tai valtiovarainministeri Orpolta: miten hallitus tulee jatkossa työskentelemään tämän Ahvenanmaalle tärkeän ja olennaisen kysymyksen parissa?

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

14.09 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa lukee hienosti, että "laatusuosituksia hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi tarkistetaan". Tämä tarkistaminen tarkoittaa suomeksi, että hoitajamitoitusta heikennetään ja vanhusta kohti on hoitajia jatkossa entistä vähemmän. Tarkistaminen tarkoittaa myös sitä, että jatkossa hoitotyöntekijöinä voi työskennellä entistä vähemmän perustein eli jopa ilman koulutusta tai vajaalla hoitoalan koulutuksella. Arvoisa hallitus, onko tämä teistä todella laatusuositusten tarkistamista? Onko tämä teistä hyvä säästökohde? Minusta tämä on aivan käsittämätöntä politiikkaa ja kertoo todellakin hallituksen arvostuksesta niin vanhuksia kuin hoitotyöntekijöitäkin kohtaan.

14.10 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minusta hallituksen pitäisi nyt avata silmät siihen, kuinka kristallinhauras meidän hyvinvointiyhteiskuntamme on ja kuinka hallituksen toimet entisestään heikentävät kaikkein heikko-osaisimpien ja köyhimpien asemaa: vammaisten, sairaiden, pienituloisten eläkeläisten. Roimat veronalennukset kohdistetaan suurituloisille, (Timo Heinonen: Ja pienituloisille ja eläkeläisille!) ja on edesvastuutonta leikata koulutuksesta, ammattikoulutuksesta, yliopistoilta, tulevaisuuden kasvuväistä.

Minä pidän kyllä tärkeänä toimia työllisyyden eteen, ja siksi haluan sanoa, että hallituksen perustulokeilu on kyllä puutteistakin huolimatta ihan positiivinen asia, jotta voidaan selvittää, miten se kannustaa pitkäaikaistyöttömiä töihin. On kuitenkin niin, että perustulo kannustaa tekemään työtä, yrittämään, ja kun monet pienyrittäjät ovat ilmaisseet, että erityisesti yrittäjän sosiaaliturva on todella heikolla tolalla, niin ehdottaisin hallitukselle harkittavaksi, että järjestettäisiin sellainen perustulokeilu, johon otettaisiin myös otanta (Puhemies koputtaa) pienyrittäjiä.

14.11 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjettiesityksen yhteydessä VM julkisti myös lähivuosien talousennusteen, ja ne luvut ovat kyllä tosi huolestuttavia niin kasvun, työllisyyden kuin investointienkin näkökulmasta katsottuna ja ennen kaikkea siinä, että meillä työttömyys ja pitkittyvä työttömyys kasvaa. Meille on syntymässä sosiaalinen kestävyysvaje, ei vain taloudellinen.

On tärkeää nähdä, että meidän kilpailukykyämme juurisyyt eivät ole suomalaisten palkkatasossa. Sen eteen on tehty paljon ja kilpailukykyä parannettu. Meidän ongelmamme ovat teollisuuden arvonalentamisen romahtamisessa, meidän ongelmamme ovat meidän korkean jalostusasteen viennin heikkenemisessä. Nyt tämän talous- ja elinkeinopoliittisen otteen ja kunnianhimon pitäisi olla paljon korkeammalla tasolla, mikä parantaa meidän vientimme, investointiemme kilpailukykyä ja lähtökohtia, kuten sillä tavalla, että viennin jalustaa laajennetaan, investointiedellytyksiä Suomeen parannetaan, tuottavuutta nostetaan ja sitten (Puhemies koputtaa) energia tehdään kohtuuhintaiseksi ja tutkimukseen ja tuotekehitykseen panostetaan (Puhemies: Ja aika!) eikä leikata. Voiko hallitus lähteä tälle uuden kasvun tielle?

14.12 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen joskus miettinyt, mitä meillä suomalaisilla on sellaista, jossa olemme maailman johtava, ja en ole oikein löytänyt työelämän puolelta muuta kuin yleissitovuuden. Ehdottaisin, että Suomi ryhtyisi viemään tätä yleissitovuutta. Se olisi palveluvientiä, ja luulen, että säilyttäisimme markkinaosuutemme aika pitkään siinä. Kirjapainoteollisuus saisi TESin kirjojen myötä

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

merkittävän uuden avauksen, ja ainakin epäilen, että kilpailijamaissa, jos saataisiin tämä yleissitovuus, meidän suhteellinen asemamme paranisi.

14.13 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointiyhteiskunnan säilyttäminen, joka on erittäin tärkeää juuri sen takia, että tämän meidän hyvän yhteiskunnan perusta ei rapaudu, on selkeästi kiinni siitä, miten saamme uutta työtä aikaiseksi. Myös hallitus on tämän omissa puheenvuoroissaan todennut. Kuitenkin, kuten täällä on monta kertaa todettu, tutkimuksesta, tuotekehityksestä, innovaatioista leikataan yli 65 miljoonaa euroa. Ainut tie, jolla Suomi voi saada uutta työtä, kulkee uuden osaamisen kautta, ja meillä olisi vielä lisää varoja käytettävissä näihin asioihin. Täällä on puhuttu näistä yritystuista, ja edustaja Ihalainen on tuonut esille sen, että kaikki yritystuet pitää saada uudelleen tarkasteluun. Kysynkin teiltä: onko hallitus lähtemässä uudelleen tarkastelemaan yritystukia siltä pohjalta, että me todella saamme tämän oman osaamisemme käyttöön ja sitä kautta uusia työpaikkoja ja viennin vetämään?

14.14 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanotaan tämä nyt ihan suoraan: tämä budjetti on minun poliittisen historiani aikana tehdyistä budjeteista paras. Kiitos siitä valtiovarainministerille ja koko hallitukselle. (Välihuutoja) Tätä on ilo puolustaa täällä.

Mitä tulee tähän energiaintensiivisen teollisuuden päästökaupasta aiheutuvien epäsuorien kustannusten kompensointiin, niin kun täällä vihreät sanovat, että tämä on uutta, niin okei, se on Suomessa uutta, mutta se ei ole meidän kilpailijamaissamme uutta, ja tämä on se olennainen asia. Meidän kilpailijamme käyttävät tätä kompensatiota, ja me olemme kilpailukyvyssä jääneet jälkeen. Suomi ei käytä täyttä 100:aa prosenttia siitä, mitä EU hyväksyi, vaan 50 prosenttia eli puolet siitä, mikä olisi sallittua. Tämä auttaa kuitenkin meidän kilpailuasemaamme. Meidän energiaintensiivinen teollisuus ei kilpaile Suomen kansalaisten kanssa vaan kansainvälisten, toisten saman alan toimijoiden kanssa globaaleilla markkinoilla. Siksi tämä on järkevä.

14.15 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kohtasin Jyväskylän kävelykadulla vanhemman naisen, ja hän kysyi minulta, miksi veronkevennyksiä annetaan enemmän niille, joilla jo on, etenkin tilanteessa, jossa rahaa on vähän ja kaikkialta leikataan. Tämä nainen jatkoi: "Kerätäänkö veronalennusten johdosta vähenevät veroeurot taas palvelumaksuilla takaisin niiltä, jotka kantavat muutenkin raskaimman taakan tässä taloustilanteessa?" Hyvä kysymys. Ja minua itseäni kiinnostaa kysyä vielä siitä, että kun tehtiin valtavia leikkauspäätöksiä, niitä perusteltiin valtionvelan ja alijäämän lisääntymisellä, mutta nyt kun tehdään veronalennuksia, näitä puheita ei näy eikä kuulu yhtään misään.

Pääministerille tiedoksi, että tässä kiky-sopimuksessa parasta oli se, että nämä 13 kuukautta kestäneet vatulointiväännökset saatiin lopulta päättymään, mutta ehkä pahinta on se, että hallitus rakentaa koko talouspolitiikan yhden kortin varaan. Ja kuten Vapaavuorikin toi esiin, myös kolmikannan on pystyttävä uudistumaan tässä maailman tilassa. Maailma muuttuu nopeasti, (Puhemies koputtaa) Suomi ei voi olla jähmeä.

14.17 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Aalto, kyllä raskaimman taakan kantavat esimerkiksi ne yrittäjät ja yritykset, jotka ovat

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

menettäneet tämänkin taloudellisen suhdanteen aikana varallisuuden, tulevaisuuden, ja samalla lailla tietysti kaikki ne henkilöt, jotka ovat joutuneet kärsimään tästä näin. Yksittäisten esimerkkien hakeminen tietysti on aina meitä kaikkia koskettavaa, ja totta kai me tiedämme, että eihän tämänkään tulevan talousarviovuoden aikana mannaa tule taivaalta satamaan. Mutta kuitenkin hallitus tekee juuri sitä linjaa, jolla luodaan edellytyksiä yrittäjyydelle, työllisyydelle, ja parantaa kokonaisesti meidän Suomen tulevaisuutta. Erityisesti haluan todeta sen, että tätä byrokratian purkamista niin maatalouden kuin monien muidenkin asioiden parista tulee jatkaa voimakkaasti, koska se luo myös uutta ja vähentää niitä kustannuksia, jotka ovat myös niitä työllistämisen, yrittämisen esteitä ja muita.

Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää hallitusta siitä, että tämä sinivalkoinen talousarvioesitys pitää sisällään sen pääministerin veteraanijuhlissa antaman lupauksen, että veteraaneista pidetään huolta, (Puhemies koputtaa) kotiin vietäviä palveluita tuetaan, ja tätä (Puhemies: Aika!) kautta myös isänmaa kiittää.

14.18 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Orpo kysyi, haluammeko jatkaa jatkuvien leikkausten ja säästöjen tiellä vai haluammeko hakea kasvua, työtä ja työllisyyttä. Minun mielestäni hallituksen vastaus on tähän oikea: halutaan hakea kasvua, työtä ja työllisyyttä, ja niitä toimia tässä hallituksen esityksessä on runsaasti. Kun kasvu on heiveröistä, niin sitä ei pidä järkyttää vaan sitä pitää ennen muuta vahvistaa. Sen takia veronkevennykset on oikein tehdä jokaiselle suomalaiselle. Ja pidän oikeana myös sitä, että olette tehneet valinnan siitä, että myös eläkeläisten verotusta ensi vuonna kevennetään. Se vahvistaa jokaisen suomalaisen ostovoimaa.

Täällä on arvosteltu — veli tässä oikealla — esimerkiksi koulutuksen säästöjä. Pidän itse merkittävänä sitä, että uusi peruskouluohjelma panostaa 90 miljoonaa peruskoulun kehittämiseen, oppijalähtöisyyteen, maailman parhaisiin opettajiin, avoimeen toimintakulttuuriin ja digitalisaatioon. Meidän pitää luoda myös (Puhemies koputtaa) sitä uskoa näihin uusiin nuoriin suomalaisiin, että tämä haave... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

14.19 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisen suomalaisen ostovoimahan ei kasva. Tämän budjetin iso kuva, kaikkien plussien ja miinuksien jälkeen, on tuloerojen kasvu ja tuloerojen kasvu niin, että osa porukasta jää miinukselle. Tässä salissa kaikki saavat ensi vuonna noin tonnin lisää. Sitten ovat ne toiset, joille jää entistä vähemmän rahaa maksaa niitä kasvaneita lääke- ja palvelumaksuja. Me tiedämme, että tulot heikentävät talouskasvua, heikentävät sisäistä turvallisuutta, heikentävät koettua onnellisuutta. Minä en ymmärrä, miten meillä tässä tilanteessa on varaa tällaiseen budjettiin. Hallitus puhuu yhteispelistä, mutta miten voi olla niin, että joka erän jälkeen, kun se työtön katsoo lompakkoonsa, siellä on muutama euro vähemmän, ja kun minä katson lompakkoon, niin siellä on muutama euro enemmän? Ei se yhteispeli vain onnistu tällä tavalla.

14.20 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tämän päivän TEMin tiedote kertoo, että elokuun lopussa oli 342 500 työtöntä työnhakijaa. Työttömyydellä on yhtä monet kasvot, ja minä uskon, että noista sadoistatuhansista työttömistä joku katsoo tätäkin lähetystä ja ihmettelee tätä taitoa puhua ohi ja ymmärtää väärin.

Ihmettelen myös sitä, että vasemmistoliiton puheenjohtaja Andersson viime viikolla kyselytunnilla kyseenalaisti sen, että ministeri Lindström ja hallitus suunnittelevat aivan uu-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

denlaista lähestymistapaa, niin että työ- ja elinkeinotoimistoissa, te-palveluissa, pystytään kohtaamaan nämä työttömät ihmiset, ja arvosteli sitä, että näitä ihmisiä halutaan tavata. Nimenomaan kentältä on tullut viesti siitä, että nämä työttömät, jotka ovat saattaneet olla vuosikymmeniä töissä, kun joutuvat työttömiksi, eivät osaa hakea töitä. Eikö tämä ole mahdollinen uudistus, (Eduskunnasta: Ohhoh!) että tavataan nämä ihmiset ja (Puhemies koputtaa) annetaan heille keinot hakea työtä? Tästä kiitos, hallitus. Tämä on ihmisen teko.

14.21 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannattaa kuunnella tarkemmin, mitä edustaja Andersson puhuu kyselytunnilla. Se, mitä me olemme arvostelleet, on se, miksi työttömien kohdalla aina käytetään pakkoa ja keppiä (Välihuutoja) eli miksi pakotetaan kaikki työttömät kolmen kuukauden välein haastatteluihin. (Keskustan ryhmästä: Olettekos te kuunnellut vastausta?) Me esitimme täällä omaa toimintamallia. Eli mikäli hallitus on huolissaan siitä, että työttömät eivät saa henkilökohtaista palvelua, niin miksi eivät takaa te-toimistoille riittäviä resursseja, jotta te-toimistot voivat taata henkilökohtaisen tapaamisen jokaiselle sitä haluavalle työttömälle vähintään kolmen kuukauden kuluessa? (Ben Zyskowiezin välihuuto) Tämä on se toimintamalli, mitä me olemme täällä esittäneet.

Sitten vielä, mitä tulee eläkeläisten ostovoimaan, haluan todeta, että kaikkien alle 2 500 euroa kuussa eläkettä saavien eläkeläisten ostovoima laskee ensi vuonna johtuen siitä, että nämä veroratkaisut eivät kompensoi muun muassa niitä leikkauksia, mitä kansaneläkeeseen tehdään, mikä iskee kaikista kovimmin juuri pienituloisiin eläkeläisiin.

14.22 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Andersson ja myös sosialidemokraattiset kanssaveljet ja -sisaret koko ajan syyttävät hallitusta siitä, että tämä talouskriisi ja tämä taloustilanne on väärin sammutettu. (Kari Uotila: Olisikin sammutettu!) Te esitte kuitenkin itse aivan samoja sopeutustoimia vaaliohjelmassanne. Muun muassa sosialidemokraatit esittivät myös 4 miljardin euron leikkauksia, joista 3 miljardia tehdään leikkauksilla ja 1 miljardi tehdään sitten verotuksella. Nyt hallitus toteuttaa sitä samaa linjaa, minkä se on aikanaan tehnyt. Kaikkein tärkeintähän tässä on saada lisää työpaikkoja ja työtä. Ilman työtä tässä maassa ei kukaan kohta voi hyvin. Mielestäni hallitus on kyllä onnistunut siinä tällä budjetilla. Se osoittaa sen, että työntekoon kannustetaan ja vähäosaisista pidetään huolta. Ei tämä ole niin kamala tilanne kuin mitä te annatte ymmärtää katsojille tällä hetkellä. Täällä on paljon hyviä asioita, ja hyvä olisi niistä puhua, kuten esimerkiksi nuorten töihin saattamisesta ja nuorten tukemisesta siihen, etteivät he jää tämän yhteiskunnan ulkopuolelle, kuten esimerkiksi otetaan koppi heistä tuolla (Puhemies koputtaa) työvoimatoimistoissa.

14.24 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on täällä puolustanut näitä kipeitä ja vaikeita leikkauksia sillä, että nyt ollaan sitten taittamassa velkaantumiskehitystä. Kuitenkin totuus on, että tämä hallitus on vasta vuonna 2019 siinä samassa tilanteessa kuin mihin edellinen hallitus tämän maan jätti. Tuntuu todellakin pahalta, että nämä leikkaukset, joita näin puolustellaan, kohdistuvat koko ajan näihin samoihin ihmisryhmiin. Ne ovat lapsiperheet, pienituloiset eläkeläiset ja paljon sairastavat ihmiset.

Pieni inhimillisyys tässä budjetissa oli, pilkahduksen verran, Lex Lindström. Mutta kun tutustuin tarkemmin, niin huomasin, että tämä Lex Lindström tarkoittaa ilmeisesti sitä, että

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

nämä ihmiset eivät suinkaan pääse työeläkkeelle vaan he tipahtavat tuohon takuueläkkeen piiriin, mikä tarkoittaa tosiasiallisesti noin 50:tä euroa enemmän heidän työttömyyspäivärahaansa. Pitääkö tämä paikkansa, että Lex Lindström on tällä tavalla tehty ja muotoiltu?

14.25 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy osoittaa SDP:n toimijoille myös kiitosta viime vaalikaudesta, sillä nyt alkavat näkymään ne hedelmät, joita yhteisöveron kevennys tuottaa: Meillä yritysten investointinäkymät alkavat parantamaan, ja myös Standard & Poor's ja muut luottoluokituslaitokset näkevät Suomen talouden tulevaisuuden paljon positiivisempänä, eli meillä on yritysten kilpailukyky jonkun verran veroratkaisujen puolesta viime vaalikaudelta parantunut, ja myös julkisen talouden leikkaukset tuovat vakautta tähän. Eli SDP on toteuttanut leikkauksia, joita nyt kehuaan luottoluokituslaitosten toimesta.

Meno- ja verosopeutuksessahan meillä on selkeä ero näköjään SDP:n kanssa, turha sitä on kierrellä. SDP luulee, että veroja kiristämällä talous lähtee kasvuun, ja hallitus taas toisinpäin. Meidän puolellamme on asiantuntijatietoa ja SDP:llä ilmeisesti jotain muuta tietoa.

14.26 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työn linja on hyvä tavoite, ja hallituksella on paljon hyviä tavoitteita. Mutta toivottavasti hallitus ei ole pelottelun tiellä. Se tuli nimittäin mieleen, kun kuuntelin edustaja Jokisen puheenvuoroa ja pelottelua siitä, että kyllä ne korot tulevat nousemaan. En tiedä, kenen ekonomistin, kenen asiantuntijan arvioon tämä pohjautuu, mutta kun samalla tiedämme sen, mikä EU:n tilanne on, ja sen, että Japanissa tämä aika kesti kauan, jatkuu edelleen, niin olisin nyt kysynyt ministeriltä: onko tämä edustaja Jokisen esittämä näkemys myös hallituksen linja, eli tiedätekö te jotain sellaista, mitä me emme tässä salissa tiedä?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpolle lienee seuraavan puheenvuoron jälkeen hyvä antaa vastausvaihtoehto.

14.27 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että edustaja Häkkänen otti edellisen hallituksen toimet esiin. Nimittäin se suurin vaikutus, mistä nyt saadaan nauttia, näkyy erityisesti tässä isossa rakentamis- ja infrapakettissa, joka näkyy muun muassa tänään julkistetuissa työllisyystilastoissa. Eli juuri siellä työllisyys on parantunut. Silloinhan oli kyseessä silloisen valtiovarainministeri Rinteen viimeinen budjetti, jolloin laitettiin liikkeelle jämakät toimenpiteet. (Markku Rossi: Viime korjausvelkaryhmän esitysten pohjalta!)

Mutta, arvoisa puhemies, tämän budjetin suurin uutinen on paitsi tietenkin se, että koomus jälleen parantaa nimissään olevaa velkaantumisen suomenennätystä, myös se, että valtiovarainministeri väläytti lisäleikkausten mahdollisuutta ensi keväänä. (Eduskunnasta: No, kumpaaako haluatte?) Perussuomalaisethan ovat jo etukäteen sulkeneet ne pois, pääministeri on todennut, että kaikki vaikeat päätökset on nyt tehty. Nythän tässä on olemassa se riski, että nyt nämä isot veronkevennykset, joista suurimmat hyödyt keräävät kaikkein hyvätuloisimmat, tullaan leikkaamaan ensi keväänä pois, etenkin kun nämä työllisyystoimet puuttuvat. Arvoisa valtiovarainministeri, olisiko nyt aika kääntää suuntaa, (Puhemies koottaa) ettei tarvitsisi ensi keväänä mennä lisäleikkauksiin?

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministereiden vuoro. Ministeri Orpo ensin, 3 minuuttia.

14.28 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Vielä kerran näihin suurituloisimpien veronkevennyksiin. Ne siis syntyivät teidänkin kovasti arvostamanne työmarkkinamekanismin kautta, jossa sovittiin maksujen muutoksista työnantajan ja työntekijän välillä, joilla on erilainen verokohtelu, joka johtaa siihen, että suurituloisimpien verot kevenevät. Tätä olivat muun muassa SAK, STTK, Akava sopimassa. Hallitus suuntasi oman veronkevennyksensä pieni- ja keskituloisille. Ja uskomme vakaasti siihen, että kun meidän talouden kasvu on erittäin haurasta, se on kotimarkkinoiden varassa, niin nimenomaan työn verotuksen keventäminen, ansiotulojen verotuksen keventäminen kaikille, on parasta lääkettä nyt siihen, että me pidämme yllä kotimaista ostovoimaa, työllisyyttä ja sitä haurasta talouskasvua, joka on meille aivan ensiarvoisen tärkeää.

Kilpailukyksopimus sen sijaan parantaa meidän kilpailukykyä, meidän viennin kilpailukykyä, joka on se meidän kaikkein suurin ongelmamme tällä hetkellä, siis kilpailukyvyn puute.

Mutta kun sitten katsotaan tätä yritysten toimintakenttää, koska yritysten menestymisestä kuitenkin on kyse, niin yksi merkittävä rakenteellinen uudistus, josta tässä ei vielä ole puhuttu, on se, että hallitus on budjettiriihen yhteydessä päättänyt aloittaa yritysverotuksen kokonaisuudistuksen valmistelun. Siihen on nimetty työryhmä, jonka toimeksianto on myöskin tuonne puolivälitarkasteluun. Tarkoitus on katsoa koko yritysverotuksen kokonaisuutta, siis suurta kokonaisuutta — nyt ei kiinnitetä huomiota ensisijaisesti yksityiskohtiin, vaan katsotaan suurta kokonaisuutta — jotta meidän kokonaisverotusjärjestelmämme yrityksille on investointeihin, kasvuun ja työllistämiseen kannustava, siis niin, että kannattaa investoida Suomeen, kannattaa työllistää Suomeen, kannattaa käyttää pääomia nimenomaan yritystoimintaan eikä vain omistamiseen. Minusta tämä on aivan oleellinen kysymys, joka on puhtaasti hallituksen, eduskunnan käsissä, merkittävä mahdollisuus rakenteelliseen uudistukseen, jossa me voimme toimia. Ja minä toivon, että me löydämme sellaisia ratkaisuja tämän asiantuntijatyön pohjalta, joissa todellakin me voisimme nähdä, että suomalainen elinkeinoelämä ja yritystoiminta lähtee laajamittaisesti kasvuun ja että se vahvistaa meidän pärjäämisen edellytyksiä.

Edelleen: Kun tässä puhutaan näistä yritysverotukseen tehdyistä uudistuksista, niin jos-tain syystä täällä salissa ainakaan opposition puolelta ei muisteta mainita kovinkaan usein maksuperusteiseen arvonlisäveroon siirtymistä, joka on erittäin tervetullut monelle pk-yritykselle. (Välihuutoja) Eli verot maksetaan sen jälkeen, kun asiakkaalta on saatu hinta. Tästä on tullut todella paljon kiitosta, ja minusta on kohtuullista nostaa esille myöskin niitä asioita, jotka ovat positiivisia ehdottomasti kaikkien mielestä.

Puhemies Maria Lohela: Ja pääministeri Sipilä, myös 3 minuuttia.

14.31 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kankaanniemi nosti tärkeän näkökulman esille, eli kun puhutaan julkisen talouden tasapainosta, mikä siis on hallituksen tavoiteuralla 2021, niin se koskee myöskin kuntataloutta. Ensimmäistä kertaa nyt tässä hallitusohjelmassa lähdettiin tarkastelemaan tätä koko kokonaisuutta sillä tavalla, että ongelmaa ei siirretä kunnille. Kunnat velkaantuivat viime kaudella liian paljon, ja tästä salista on ongelmaa siirretty kunnille. Kunnat ovat nyt tässä 0,5 prosentin uralla, eli-kä miinus 0,5 prosenttia bkt:stä kuntatalous saisi olla alijäämäinen vuonna 2019 hallituso-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

hjelman tavoitteen mukaisesti. Ne toimet, mitä täältä on nyt tehty kuntatalouteen, ovat jatkuvasti vahvistaneet kuntataloutta. Myöskin tämän budjetin mukaiset toimet tulevat sitä vahvistamaan.

Tässä joku edustajista sanoi, että tässä salissa oleville tulee tonni lisää. Minä toivon to-della, että myöskin ne kikyn maksujensiirrot ynnä muut vaikutukset tulevat näkymään kan-sanedustajan pussissa. Ministerit tekivät jo tämän vuoden alusta 7 prosentin palkanalen-nuksen ennakoiden tätä kiky-sopimusta.

Edustaja Andersson nosti työvoimapalveluiden resurssit. Hallitus lisää 17 miljoonaa eu-roa työvoimapalveluihin. En näe sitä kovin suurena keppinä, että jokaiselle työttömälle te-hdään nyt työllistämissuunitelma ja sitä käydään kolmen kuukauden välein läpi. Minä näen tämän merkittävänä askeleena eteenpäin ja merkittävänä toimenä: vahvistetaan työvoima-palvelujen resursseja ja tehdään työllistämissuunitelma ja käydään se kolmen kuukauden jälkeen läpi.

Jos katsotaan sitten julkisen talouden tasapainoa, niin meidän pitää muistaa, että vuoden 2015 budjetissa oli noin 1,2 miljardia sellaisia eriä liikelaitoksilta tuloutuksia, Valtion Elä-kerahastosta tuloutus ja valtionyhtiöiden myyntejä, joita me emme voi laskea pitkässä juoksussa tasapainottaviksi eriksi.

Maksuperusteinen alv: tämä on erityisesti pienille yrityksille äärettömän tärkeä, koska pienissä yrityksissä, erityisesti henkilöyrityksissä, eletään kädestä suuhun — tällä on iso merkitys yrityksen kassavirtaan.

Joku täällä nosti korot esille. Kyllä se nähdään Euroopan maiden vertailusta, että mitä huonommin talous on hoidettu, mitä suurempi on epätasapaino, sitä enemmän se näkyy myöskin valtion koroissa.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan debattia.

14.34 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Sehän on näin, että yrittäjä sitä työtä luo, ja siksi annan tunnustusta hallitukselle kristillisdemokraattien kauan ajaman henkilöyhtiöiden yrittäjävähennyksen toteuttamisesta. Miksi? No siksi, että päätöksen myötä oikeudenmukaisuus verotuksessa toteutuu vihdoinkin, ja se ei koske vain parturiliikkeitä vaan muistaakseni 120 000:ta Suomessa toimivaa pk-yritystä. Kannatam-me lämpimästi myös alviverotusta maksuperusteiseksi.

Se, mikä huolestuttaa meitä, on se, että vuonna 2020 alijäämä on edelleen 3,3 miljardia, mutta se katoaa taianomaisesti seuraavana vuonna eli 2021. Kysyn pääministeriltä, tai val-tiovarainministerikin saa vastata: Millä konstilla suunnittelette miljardien alijäämän yhtäk-kiä katoavan? Onko keksitty joku uusi ihmelääke vai kenties uusi, älykkäämpi hallituspo-hja seuraavalle kaudelle?

14.35 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Regeringens mål-sättningar om att höja sysselsättningsgraden och stävja skuldsättningen är bra och alldeles riktiga. Tyvärr saknas tillräckliga åtgärder för att nå dessa mål. Det här är den första stora bristen i regeringens budgetproposition. Regeringen borde nu våga gå in för allt större hel-hetsreformer. Några exempel: familjepolitiken borde reformeras, flexibiliteten på arbets-marknaden borde stärkas, och också arbetsmarknaden som helhet borde reformeras. Reger-ingen borde möjliggöra mottagande av arbete och nya investeringar i Finland på ett helt an-nat sätt än man gör nu.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Jag tycker att regeringen är pantfången i de små, korta reformstegens politik. Vissa reformer styr regeringen inte alls, yrkesutbildningen: först nedskärningarna 2017 och själva reformen 2018. Och dessutom: av högskoleväsendet kräver regeringen strukturella reformer, men var finns visionerna?

14.37 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Orpon esittelemä ensimmäinen budjetti on toivoa tuova työnäyte. Työn linja on aivan oikea.

Erityisen tyytyväinen olen siitä, että hallitus on pureutunut siihen ongelmaan, että meillä naisten työllisyysaste on selvästi alempi kuin muissa Pohjoismaissa. On hyvä, että tähän on tartuttu: 2 500:n kertakorvaus, jolla korvataan työnantajille vanhemmuudesta aiheutuvia kustannuksia. Tästä oppositio on saattanut puhua, mutta toimia ei ole tehty. Nyt tämä hallitus toimeenpanee tämän.

Toinen tärkeä asia on päivähoitomaksujen alentaminen pienituloisilla, erityisesti yksinhuoltajilla, joiden työllisyysaste on ollut kovin alhainen. Mutta tämä ei vielä riitä. Toivon, että hallitus osana työllisyyspakettia tekee päätöksen vanhempainvapaaajärjestelmän uudistamisen aloittamisesta. Se syrjii erilaisia perheitä, se ajaa naiset pitkiin perhevapaisiin, ja se on muutenkin joustamaton. Esimerkiksi SAK on tehnyt mallin, että se voitaisiin kustannustehokkaasti tehdä. En keksi yhtään syytä, miksei tätä uudistusta aloitettaisi. Keksiikö valtiovarainministeri syyn, miksi tätä päätöstä ei tehtäisi?

14.38 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin toivoisi, että kun ensi vuonna on 100-vuotias Suomi, niin kaikki kansalaiset voisivat kokea tämän maan yhtä arvokkaana, ja että tämä viesti eduskunnasta myös olisi se, että me arvostamme myös kansalaisia riippumatta heidän taustoistaan. Siitä syystä erityinen painopiste nyt tällaisissa oloissa pitäisi olla eriarvoistumiskehityksen katkaisemisessa. Nyt kun tätä esitystä katsoo, niin tämä jatkaa sitä edellisen budjetin linjaa eli nostetaan maksuja pienituloisilta, paljon sairastavilta, erityisesti ikääntyneiltä ihmisiltä, ja leikataan heidän etuisuuksiaan.

Se, mikä on hyvä asia, on se, että korostetaan työtä ja työn merkitystä. Täällä puhutaan naisten työssäkäynnin vahvistamisesta, ja se on minusta tärkeä lähtökohta, mutta tämä hallituksen esitys tästä 2 500 euron äitiyspaketista työnantajille ei tätä kysymystä kyllä ratkaise. Olennaista on, että (Puhemies koputtaa) äitiys- ja vanhempainvapaita joustavoitettaisiin ja isä kannustettaisiin enemmän pitämään vapaita.

14.39 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi rakensi menestyksensä sotien jälkeen satsaamalla koulutukseen. Suomi nousi 1990-luvun lamasta panostamalla koulutukseen ja tutkimus- ja kehitystyöhön. Sama resepti toimisi nytkin, mutta sitä hallitus ei kuitenkaan käytä, vaan sen sijaan hallitus leikkaa korkeakoulutuksesta lisää 20 miljoonaa euroa kiky-sopimuksen varjolla, ei panosta tutkimus- ja kehitys- ja innovaatiotoimintaan vaan vähentää niitä rahoja ja leikkaa 190 miljoonaa euroa ammattikouluilta. Ensimmäistä kertaa olemme tilanteessa, jossa suomalaisten koulutustaso laskee. OECD:n raportin mukaan joka viidettä nuorista pojista uhkaa syrjäytyminen ja 10 000 nuorta koko ikäluokasta jää peruskoulun jälkeen ilman jatkokoulutusta paikkaa. Kysynkin: Miksi nyt ei satsata koulutukseen, vaikka se on ainoa kestävä tapa tulevaisuuden mene-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

styksen? Ja miten hallitus uskoo näille nuorille käyvän, kun ammattikouluista leikataan 190 miljoonaa?

14.40 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monen opposition edustajan suulla on puhuttu, kuinka väärin verohelpotukset kohdennetaan. Minä kyllä luotan pääministeriin, pääministerin suomalaisen miehen sanaan: hän itse blogissaan kirjoittaa pienituloisten verojen ja maksujen asiaan liittyen, että paras mahdollinen toteutustapa selvitetään vielä. Minä luotan, että hallitus löytää tähän tällaisen oikeudenmukaisen ratkaisun kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kannalta.

Toiseksi, minä onnittelen hallitusta. Tässä äärimmäisen vaikeassa tilanteessa, jossa toivon merkit — niitä toki on — ovat äärimmäisen hauraat, osataan tehdä täsmäkohdennuksia vahvuuksien vahvistamiseen.

14.41 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meidän jokaisen pitää muistaa, että me keräämme veroja, jotta me voimme pitää yllä hyvinvointipalveluita. Nyt näyttää siltä, että hallitus jakaa verohelpotuksia niille ihmisille, jotka pärjäävät jo muutenkin hyvin, ja niille, joilla on talous tiukalla, tulee lisää palvelumaksuja ja näitä heikennyksiä, jolloin he eivät pärjää ja heille tulee lisää köyhyyttä sitä kautta. Tässä salissa on useita kertoja aikaisempina vuosina puhuttu ja myös viime vuonna puhuttiin harmaan talouden torjuntaan satsaamisesta ja sieltä kerättävien verojen määrästä: on puhuttu ja arvioitu, että me menetämme yli miljardi euroa verotuloja. Nyt kun katsoo tätä kirjaa, niin jään ihmettelemään, miksi hallitus vähentää harmaan talouden erillismäärärahaa 9,6 miljoonaa euroa. Eikö meidän pitäisi silti satsata näihin toimenpiteisiin, jotta veroja voidaan kerätä pois niiltä, jotka niitä koettavat (Puhemies koputtaa) kiertää? Ja... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

14.43 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elinkeinoelämän piiristä kuuluu tosiaan myönteisiä uutisia, erityisesti pk-sektorilla nähdään tulevaisuus valoisampana, ja tässä tilanteessa nyt on erittäin tärkeää, että meillä on tämä kilpailukykysojmus. Sehän on sillä tavalla historiallinen sojmus, että ensimmäisen kerran siinä palkansaajat ottavat merkittävän vastuun yritysten kilpailukyyn parantamisesta, se kannattaa aina muistaa. Työttömyyshän maksaa 5—6 miljardia euroa vuodessa, ja sitä tautaa vasten on äärettömän tärkeää, että nyt haetaan niitä aktiivisia toimia, joilla ihmiset saataisiin näillä rahoilla työllistetyksi tavalla taikka toisella, koska työllä on meille jokaiselle tärkeä itseisarvo.

Täällä on nyt tavattoman paljon puhuttu sitten tästä verotuksen kohdentumisesta, onko se oikein vai väärin. Mennäänpäs takaisin siihen malliin, jonka minusta työmarkkinajärjestöt ovat yhdessä sopineet, jossa käytetään prosenttiperusteisuutta. Silloin jos halutaan todella oikeudenmukainen ratkaisu, niin sitten otetaan kaikille sama euromäärä, jolloin se on sitten oikeudenmukainen. Mutta kun mennään prosentilla, niin se riippuu palkoista, ja niin kauan kuin mennään prosentilla, se ei ole sama kuin se, että olisi se vähimmäismäärä kaikille ihan sama. Muistakaa vain, mistä pöydästä se on kotoisin: se on työmarkkinapöydästä.

14.44 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erinomaisen tärkeää, että käydään nyt tämä työmarkkinaosuus tästä läpi, ettei kenellekään jää täällä väärää

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

kuva. Tämä työmarkkinasopimushan ei sisältänyt veroratkaisua, senhän valtiovarainministeri viime torstaina täällä myönsi — ja nytkin huomaa, että nyökyttelee. Hallitus vastaa tästä verolinjasta, ja se kuuluu ihan perustuslainkin mukaan hallitukselle. Koko kesä on sanottu, että nyt tehdään sellainen ratkaisu, joka painottuu pieni- ja keskituloisiin. Nyt on käynyt selväksi, että tavallinen kokki, lastenhoitaja tai kaupanmyyjä saa parikymppiä, kun suurituloinen johtaja saa jopa tonnin vuodessa. Arvoisa valtiovarainministeri, nyt tämä on herättänyt jo kritiikkiä hallituspuolueissa. Edustaja Kivelä kysyi äsken, voidaanko tätä verolinjaa vielä arvioida. Minusta on erittäin hyvä, että myös hallituspuolueista nyt tätä kyseenalaistetaan. Valtiovarainministeri, oletko valmiita siihen, että eduskunnassa tätä teidän epäoikeudenmukaista veroprofilianne muutetaan oikeudenmukaisemmaksi, jotta keskituloisetkin saavat sen, mitä heille on luvattu?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo, 1 minuutti.

14.45 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käyn todella ihan tarkkaan tämän nyt läpi. Siis työmarkkinaratkaisu kiky-sopimuksesta ei pitänyt sisällään varsinaista veroratkaisua, mutta välillisesti kyllä, koska kyse on maksujen siirrosta työnantajalta työntekijälle, jolla on erilainen verovähennyskohtelu. Siitä tulee se verovaikutus, joka — teitä ne eurot niin kovasti kiinnostavat — vaikuttaa niin, että yli 100 miljoonalla eurolla euroja kohdentui suurituloisille. Minä kysyn teiltä nyt edelleen: ettekö te olisi tehneet kilpailukykyopimusta? Tehän olette mestareita näissä työmarkkina-asioissa. Koska tämä oli se ratkaisu siellä pöydässä, niin me pistimme sen oman 515 miljoonaa pieni- ja keskituloisille, ja se ei muutu, vaikka kuinka selittäisitte. (Välihuutoja)

14.46 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Orpo, kyllä minä nyt oikeastaan tämän sanoman kiteyttäisin tasan siihen, mitä kokoomuslainen edustaja Ben Zyskowicz viime viikolla totesi täällä salissa. Hän sanoi, että tämä on hallituksen veroratkaisu, muu on lähinnä kikkailua ja että tämä 0,6 tulee tasasuuresti kaikille. Ja sehän tarkoittaa silloin sitä, arvoisa ministeri Orpo, että hyvätuloinen saa enemmän käteen. Se pienituloinen kokki saa sen parikymppiä, ja se suurituloinen johtaja saa satasten kuussa. Tätä se tarkoittaa, näin yksinkertaista se on. Tämä on hallituksen veroratkaisu, ja hallitus omilla valinnoillaan ratkaisee sen, mitä jää viivan alle ja millainen profiili muodostuu. Näin se on, ja se on syytä tunnustaa.

Toinen asia: Täällä tämä eläkkeensaajien verotus on herättänyt kysymyksiä. Olemme tyytyväisiä, että tällä kertaa eläkkeensaajat saivat samat veronkevennykset, kuten me olemme halunneet, mutta veroero, jonka hallitus tälle vuodelle teki, jää edelleen olemaan siten, että täällä on tiettyjä (Puhemies koputtaa) tuloluokkia, jotka maksavat... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

14.47 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäiset merkit siitä, että hallituksen politiikka on vaikuttamassa positiivisesti maan talouteen, ovat selvästi nähtävissä. Työttömyys on hieman laskusuunnassa, eri talouden aloilla on selvää kasvua — rakennuspuolella yli 12 prosenttia tänä vuonna — eli erittäin merkittäviä positiivisia tapahtumia on tapahtumassa. Elikkä tällä voidaan jo todentaa se, että hallituksen politiikka puree.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Tuo opposition asenne asioihin on hieman ihmeteltävä. Totta kai jokaisesta esityksestä löytyy pieni, sanotaanko, heikompi asia kuin on joku muu asia. Te tartutte siihen pieneen linjaan, askartelette yksityiskohtien kanssa, mutta ette näe suurta linjaa. Ainoa tie tässä maassa ylöspäin on se, että saamme ihmisille töitä. Työttömyys maksaa noin miljardi euroa per 50 000 työtöntä. Elikkä tähän hallituksen kannattaa panostaa, ja niinhän hallitus tekee. Katsokaa, hyvät opposition edustajat, joskus peiliin ja miettikää, kannattaako riidellä yksityiskohdista, jos isot asiat ovat menossa oikeaan suuntaan. (Mika Niikko: Hyvä!)

14.48 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on turha näkemyseroja verhota sen taakse, että pitäisi olla yhdenmukainen ajattelussa kaikissa olosuhteissa.

Mutta se, minkä takia itse asiassa pyysin puheenvuoron, liittyy tähän verotuksen ja ostovoiman suhteeseen. Nythän näyttää siltä, että hallituksen profiili tuolla verotuksessa tulee ostovoimaa parantamaan palkansaajilla pääsääntöisesti. Mutta sitten kun katsotaan työttömiä ansioturvan piirissä, peruspäivärahan piirissä olevia ihmisiä tai sitten eläkeläisiä takuueläkkeestä lähtien, tai eläkeläisten veroprofiilin muutosta, niin se tarkoittaa selkeästi ostovoiman leikkausta, puhumattakaan sitten näistä ihmisistä, jotka ovat julkisella sektorilla töissä. Siellä on pienipalkkaisia ja parempipalkkaisia ihmisiä julkisen sektorin töissä, joilta menee 30 prosenttia lomarahasta. Se tarkoittaa tässä näitten ihmisten osalta pahimmillaan melkein 1 000 euron nettomenetystä, jota eivät missään tapauksessa nämä teidän verojen muutokset korvaa. Kysyn: miten te olette huolissanne kotimarkkinoitten tilanteesta? Sieltähän meidän kasvu on tullut tähän mennessä.

14.49 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisin tässä tietysti lähteä demarien kanssa nokittelemaan, mutta uskonpa, että se ei katsojia kiinnosta ja demaritkaan eivät oikeasti kuuntele, niin että puhun mielummin kuntataloudesta, kotikunnista. Se ihmisiä kiinnostaa. (Naurua)

Nämä hallituksen toimet vahvistavat nyt kuntataloutta yli 400 miljoonalla eurolla. Tässä aiemmin nostettiin OECD:n raportti esille: viidesosa suomalaisista nuorista miehistä on syrjäytymisvaarassa, ei työelämässä, ei opiskelemissa. Tämä on totta. Tähän hallitus puuttuu muun muassa kuntataloutta vahvistamalla, ja sellaisen kannustavan viestin haluan kunnille sanoa, että ottavat käyttöön tämän työllistämisen kuntalisän, joka palkkatuen kanssa antaa pitkäaikaistyöttömälle inhimillisen ja kunnalle kannattavan tavan korvata pitkäaikaistyöttömyydestä johtuvat kustannukset, ne päättyvät. Esimerkiksi kotikuntani Espoo on tämän ottanut käyttöön. Suosittelen kuntia tähän tarttumaan. Se on myös avain nuorisotyöttömyyden taittamiseen.

14.50 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on peräänkuulutettu rakenteellisia uudistuksia, ja kyllä niitä minun mielestäni aika paljon hallituksen budjettiin ja ylipäänsä hallitusohjelmaan kuuluu. Valitettavaa on tietenkin se, että talouden tilanne on edelleen aika keho ja joudumme tekemään myös leikkauksia, mutta vaikkapa ammatilliseen koulutukseen, josta edellinen hallitus ainoastaan leikkasi, tämä hallitus tuo myös reformin ja uudistuksen, (Hanna Sarkkinen: Missä se on?) ettei se leikkaus olisi niin kohtuuton. Ja tietenkin se täytyy kohdistaa myös tasaisesti ympäri Suomen eikä ainoastaan siten, että se kohdistetaan pohjoiseen tai itään, kuten edelliset toimijat tekivät.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Mutta olen minä myös hieman huolissani tästä vihreiden ja vasemmiston suhtautumisesta suomalaisen teollisuuteen. VATTin kritiikki kohdistui siihen energiaveroleikkuriin — ei suinkaan tähän päästökauppakompensatioon, jota te nyt kritisoitte. Kyllä minua tällöisessä taloustilanteessa huolettaa suomalainen työ ja työllisyys, miksi meidän pitäisi ajaa teollisiakin työpaikkoja tästä maasta pois.

14.51 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voisin jatkaa edustaja Mikkosen puheesta liittyen koulutuksen tärkeyteen. Olin viime viikolla Kiinassa valtiovarainvaliokunnan kanssa, kävimme Shanghaissa ja Pekingissä. Kiinan kaltaiset maat eivät ole pelkästään tällaisia maita, jotka keskittyvät halpaan työvoimaan ja sitä kautta teollisuuteen, vaan nekin innovoivat ja nekin keskittyvät it-teknologiaan, vihreään teknologiaan, koulutustason nostoon. Ja samalla, mitä me teemme? Hallitushan leikkaa lisää ammatillisesta koulutuksesta, korkeakouluilta leikataan yli 20 miljoonaa kilpailukykykysymuksen varjolla. Tavallaan kysymys on siitä, että Suomi pärjää vain ja ainoastaan osaamiseen panostamalla, ja kun me teemme näitä ikään kuin huonoja ratkaisuja, niin muut maat (Puhemies koputtaa) tekevät niitä hyviä ratkaisuja, ja tässä on se vaara, että me voimme hävitä tämän kilpailun. Tässä pitää olla tarkkana.

14.52 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kulmuni tässä äsken totesi, että tämä hallitus tuo sisällöllistä reformia toisen asteen koulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen ja edellinen hallitus ei tehnyt sitä. Päinvastoin, edellinen hallitus toi sekä säästöt että tämän tiekartan, miten koulutusta lähdetään uudistamaan. Se kaatui tässä eduskunnassa aivan viime metreillä, mutta me samanaikaisesti toimme nämä molemmat paketit. Te teette päinvastoin: ensi vuonna leikkaukset, reformin sisältö vasta vuonna 2018. Näin se meni, ja näin tämä etenee.

14.53 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Niinhän siinä taisi käydä, arvoisa puhemies, edellisen kauden loppumetreillä, että se koko paketti kaatui sitten täällä eduskunnassa, hallituksen oma esitys, mihin sisältyivät myös erittäin suuret ammatillisen koulutuksen leikkaukset. Tätä tasapainottamistyötä me joudumme valitettavasti jatkamaan edelleenkin, mutta me tietenkin koetamme tehdä leikkauksia sillä tavalla, että ne tulisivat tasapuolisesti eivätkä kohdistu ainoastaan joihinkin alueisiin tässä maassa.

Näistä reformeista haluaisin vielä jatkaa, että ei minun mielestäni ole pieni asia se, että Suomi astuu kansainväliseen aikaan siinä, että meille tulee tähän maahan maakuntahallinto, joka on ollut jo 100 vuotta länsinaapurissamme, me koetamme tehdä vihdoinkin viimein sote-uudistuksen, jota on roikotettu, kilpailukykykysymys on eurooppalaisessa työmarkkinakentässä tänä päivänä aika suuri saavutus, me puramme byrokratiaa monilta osilta, on perustulokokeilu, kohta alkaa liikennekaaresta infotilaisuus. Eivätkö nämä kaikki ole rakenteellisia uudistuksia myös?

14.54 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Historiattomuus on yksi iso ongelma eduskunnassa, kun ei osata katsoa menneeseen, tulevaisuuteen sekä nykyisyyteen samalla kertaa, ja minusta edustaja Kulmunin puheenvuoro kertoo hyvin siitä, että hän ei tiennyt, mistä näissä uudistuksissa on kysymys. Minusta on tärkeää todeta, että tämänkin hallituksen ammatillisen koulutuksen reformin pitäisi kaatua siksi, että se perustuu vain ja ainoastaan aloituspaikkojen leikkaukseen ja opettajien irtisanomiseen.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Sellaista ei voi nimittää ammatillisen koulutuksen reformiksi, ja juuri siksi nämä ohjauskeinot viimeksi kaatuivat täällä eduskunnassa, silloiset hallituspuolueet kokoomusta lukuun ottamatta eivät olleet valmiita aloituspaikkoja lopettamaan — ja oppositiokaan ei ollut silloin valmis aloituspaikkoja lopettamaan, mutta nyt näyttää olevan.

Arvoisa puhemies! Nyt kun sain puheenvuoron, niin kysyisin vielä valtiovarainministeriltä: Miksi te ette pysäytäkään tätä velkaantumista, vaikka sitä kovasti hallitusohjelmassa mainostitte? Sen sijaan kokonaisveroaste 1 prosentilla laskee, mikä olisi ollut 2 miljardia euroa. Kysyn nyt näiden isojen tavoitteiden perään. Miksi velkaantuminen ei siis pysähdy, 2 miljardia euroa kuitenkin on liikkumavaraa? Miksi sitä ei käytetty siihen, (Puhemies koputtaa) että ihmisten perusturvaa ei olisi leikattu eikä koulutuksesta olisi leikattu?

Puhemies Maria Lohela: Tähän lieneekin hyvä nyt tarjota valtiovarainministerille 3 minuutin puheenvuoroa — ja sitten vähän lyhyempiä näille kahdelle muulle.

14.56 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Niin, arvoisa puhemies, kyllä velkaantumisen taittaminen on aivan keskeinen hallituksen tavoite edelleen, ja me teemme sen eteen töitä ja toimia, muun muassa sen kipeän 4 miljardin leikkauslistan, jonka toimeenpanoa täälläkin omalta osaltaan taas viedään eteenpäin. Meidän täytyy saada työllisyys kasvuun. Meidän pitää saada vienti vetämään, niin kuin minä olen sanonut monta kertaa. Ne ovat ne keskeiset asiat, joiden eteen pitää tehdä töitä. Me emme ole saaneet siis ulkoa sitä vetoapua, jolla tämä olisi parantunut.

Mitä tulee reformeihin, vaikkapa koulutuksen reformeihin, niin edustaja Kiuru varmasti muistaa, ja kun on sitä historiaa, perspektiiviäkin, niin kuten sanoin, näitä reformeja olisi pitänyt tehdä Suomessa jo ajat sitten, myöskin koulutussektorille ja laajasti. Nyt niitä tehdään, ja tässä salissa toivoisin voimakasta tukea niille. Silloin kun on rahaa vähemmän, niin silloin pitää käyttää rahat tehokkaammin, siitä näissä reformeissa on kysymys. Koulutuksen säästöistä on puhuttu vuosia, eikä syyttä, koska se ei ole varmastikaan hyvä asia. Nyt me olemme kuitenkin tilanteessa, jossa me emme tee uusia säästöjä tehtyjen säästöpäätösten päälle mutta on pidettävä kiinni niistä, mitkä ovat pohjissa. Mutta nyt on kuitenkin joitakin positiivisia signaaleja: esimerkiksi jo viime kaudella liikkeelle laitettu yliopistojen pääomittaminen, siihen tulee 150 miljoonaa euroa; peruskoulun digitalisaatio eli peruskoulun uudistaminen, joka on aivan kaikki kaikessa meidän tulevaisuuden kannalta, siihen tulee 40 miljoonan euron panostus; 30 miljoonaa euroa nuorten tutkijoiden työskentelyyn ja ympäri lukuvuoden opiskelun mahdollisuuksien parantamiseen. Lisäksi budjettineuvotteluissa tehtiin kirjaus siitä, että tutkimuksen, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen rahoittamisen vahvistamiseksi lähdetään valmistelemaan uutta pääomittamista, joka olisi taas erinomainen uusi askel siinä, että vahvistetaan pohjaa suomalaiselle tutkimukselle ja tieteelle. Nämä ovat juuri niitä keinoja, joissa — erästä pääministeriä lainaten — pistetään tasetta töihin eli siirretäisiin tuottavaan ja tulevaisuuteen kohdistuvaan toimintaan.

Vielä kiky-sopimuksesta seuranneiden veronkevennyksien ja maksumuutosten vaikutuksiin. Hallitus on varannut 30 miljoonaa siihen, että kaikkein pienituloisimpien ja heikoimmassa asemassa olevien osalta myöskin saadaan näitä vastaavia vaikutuksia. Tätä mallia haetaan, se ei ole yksinkertaista, koska pienituloisimmat eivät maksa niin paljon veroa. Suomessa on useina vuosina useiden hallitusten toimesta nimenomaan pienten palkkatulojen verotusta ja tulojen verotusta laskettu, mutta tälle 30 miljoonalle haetaan paras kohde, jotta se osuu ja kohdentuu parhaiten heikompiosaisiin.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Ja mitä tulee sitten velkaantumisen taittamiseen, niin kyllä se lähtee työllisyyskehityksestä ja talouskasvusta, ja kun katsoo niitä lukuja, näkyy se aleneva kehitys, erityisesti 2018 lähtien velkaantumisen määrä ennusteiden mukaan on alhaisempi. Se perustuu kansantalousosaston puolueettomaan arvioon, ja siihen vaikuttaa se, että hallituksen laajat toimenpiteet, säästöt ja kasvua tukevat toimenpiteet, alkavat purra.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Vehviläinen on pyytänyt lyhyttä, 2 minuutin puheenvuoroa sieltä paikaltaan.

14.59 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean uudistusministerinä pari kommenttia tähän perustuloasiaan ja työttömän näkökulmasta siihen, missä tilanteessa nyt kaiken kaikkiaan ollaan. Kyllähän me kaikki puolueina olemme vastuussa siitä, että me olemme viime vuosien ja vuosikymmenten aikana luoneet tämmöisen kannustinloukun, ikiliikkujan tietyllä tavalla — taitaa olla niin, että Kelalla on yli sata etuutta, ja te tiedätte, että yhtä palikkaa kun vähän siirtää, niin se aiheuttaa ongelmia muualla — ja on hyvä, että eilen aloitti tämä valtiovarainministeriön asettama kannustinloukkutyöryhmä.

Mutta sitten tähän samaan asiaanhan liittyy tietysti se, miten sovitaan yhteen sosiaaliturvaa ja niitä työtuloja. Viime vaalikaudella oli hyvä asia se, että otettiin käyttöön tämä suoja-osa, 300 euron suojaosa, ja nyt tämän perustulokokeilun ensimmäisen vaiheen osalta on kysymys nimenomaan siitä. Siksi se on suunnattu nimenomaan 2 000:lle Kelan perusetuutta saavalle työttömälle, jotta katsotaan, olisiko sillä vaikutusta siihen, että he työllistyisivät ja saisivat työtuloja käyttöön. Meillä on hallituksessa mahdollisuus ottaa tähän kokeiluun lisää laajennusta — mutta ensi vuoden alussa lähdetään tällä tavalla liikkeelle — miettiä sitä, laajennetaanko joihinkin muihin ryhmiin tai otetaanko verotuksellisia elementtejä, ja sen takia minusta on hyvä, että täälläkin käydään keskustelua myös tämän perustulokokeilun sisällöstä.

No, sitten toinen tärkeä asia, josta päätettiin jo vuosi sitten tämän vuoden budjetin yhteydessä, on tämä kansallinen tulorekisteri. Kansallinen tulorekisterihän tarkoittaa sitä, että vuodesta 2019 alkaen kaikkien meidän tulot ovat siellä samassa rekisterissä viranomaisten käytettävissä, ja se tulee helpottamaan sitä, että sosiaaliturvan ja sitten työtulojen yhteensovitus ja verotus ovat yhdessä nähtävillä. Nämä ovat vaikeita asioita, eivät nämä tapahdu yhtäkkiä sormia napsauttamalla vaan vaativat aikaa, ja minä toivon, että tässä saamme hallituksena koko eduskunnan tuen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ministeri Lindström, 3 minuuttia.

15.01 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa herra puhemies! Ruhtinaallisen ajan olen tätä keskustelua tässä kuunnellut, ja tosi paljon on tullut puhetta työllisyydestä, työttömyydestä, ja se on tietysti se hallituksen ykköstavoite, että tämä 72 prosentin työllisyysaste saavutetaan ja sitä kautta sitten velkaantuminen loppuisi.

Hämmästelinkin kyllä tässä vasemmistoliiton ja vihreitten ryhmäpuhujia ja heidän kantansa tähän suomalaisen teollisuuden tukemiseen. Väitän, että se, että suomalainen teollisuus on täällä Suomessa, on jo sinällään ilmastoteko. Väitän senkin, että minulla on omakohtaista kokemusta siitä 80-luvulta 2000-luvun puoleenväliin ja varmaan näihin päiviin saakka, kuinka paljon suomalainen teollisuus on tehnyt ympäristötekoja ja sitä kautta tu-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

kenut sitten sitä, että ilmastonmuutos ei etene. Näistä työpaikoista, jotka ovat siellä teollisuudessa — on myönnettävä, että suurteollisuus ei tänä päivänä ole työllistänyt, itse asiassa se on irtisanonut enemmän ihmisiä, ja ne työpaikat tulevat sinne pk-sektoreille — niin kuin valtiovarainministeri omassa puheenvuorossaan sanoi, on vain pidettävä kiinni. Me emme halua ottaa sitä riskiä — voidaan aina perustella kumminkin päin vain — että nämäkin työpaikat karkaisivat tämän hiilivuodon kautta ulkomaille. Tästä puhun kyllä omasta kokemuksesta. Arvostan tietysti VATTin tutkimusta ja näin poispäin, siellä on varmaan syvällisempää analyysiä ja tietoa kuin minulla. Minä puhun sitten omasta kokemuksesta ja olen tätä mieltä vahvasti.

Edustaja Essayah, joka ei ole enää paikalla, kysyi tästä kertaluontoisesta eläketuesta, jota nyt sitten kutsutaan milloin milläkin nimellä, mitä se pitää sisällään. Sen lain valmisteluhan on vasta menossa, ne yksityiskohdat tarkentuvat muun muassa tämän eläkkeellisyysajan rajapäivän osalta — sitä ei ole vielä päätetty — mutta näyttäisi nyt siltä, että se olisi takuueläke. Tältä se näyttäisi, ja nämä yksityiskohdat tarkentuvat sitten, ja kun saan sitä informaatiota lisää tämän valmistelun aikana, niin ilman muuta siitä sitten tiedotetaan näitten yksityiskohtien osalta. Tämähän on hyvin tarkkaa puuhaa: jos sanotaan, että on 60 vuotta, 5 vuotta työttömänä, mihin se raja vedetään, tarkoittaako se yhtäjaksoista työttömyyttä vai mitä? Tämä on tietysti sellainen asia, että nämä kaikki yksityiskohdat täytyy päättää ja sitten tiedottaa, kun ollaan varmoja, keitä tämä asia koskee. Mutta tässä se tieto, mikä minulla tällä hetkellä asiasta on.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, jatkamme vielä debattia jonkun aikaa, ja varmemmaksi vakuudeksi pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. Huomioin kyllä äsken ministeripuheenvuoron aikana täällä käytetyt puheenvuorot.

15.05 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä kun oppositiota on kuunnellut, niin voi tulla sellainen kuva, että parempituloiset eivät maksaisi veroja ollenkaan tässä maassa. Meillä on Suomessa äärimmäisen korkea veroaste, joka taitaa olla OECD:n mittauksen mukaan neljänneksi korkein tässä koko OECD-alueella, ja myös meidän progressiomme on hyvin suuri — mitä enemmän tienaat, sen enemmän maksat veroja.

Herra puhemies! Tämä hallitus on tehnyt hyviä tekoja. Tämä on sopijahallitus, kilpailukykysojmus saatiin maaliin. Me olemme saaneet tehtyä hyviä ratkaisuja tähän talousarvioesitykseen sen suhteen, että me kannustamme yrittäjyyteen, me saamme paljon kaivattuihin sukupolvenvaihdoksiin niin metsätiloille kuin yrityksille draivia, saamme yritystoiminnan jatkumaan, saamme sitä kautta verotuloja ja sitä kautta tuettua biotaloutta ja tämän maan taloudellista kehitystä. Hyvä, hallitus!

15.06 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon viennin merkityksestä. Ministeri Orpo kuvasi sitä hyvin ja myöskin edustaja Ihala-inen omassa puheenvuorossaan. Itse pidän myöskin hyvin tärkeänä sitä, että mietimme, mitkä ovat ne keinot suomalaisille yrityksille hakeutua uusille markkinoille. Tässä budjetissa on joitakin keinoja, muun muassa Finnfundin eli meidän Teollisen yhteistyön rahastomme lisärahoitus. Mutta näillä uusilla markkinoilla meitä vaativat monet ongelmat. Siellä ovat ihmisoikeudet, ympäristökysymykset, alkuperäiskansakysymykset, miesten ja

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

naisten tasa-arvo, halpatyövoima, työntekijöiden oikeudet. Nyt viitataan esimerkiksi luke-
maamme lehtiututiseen: Thaimaassa Finnwatchin asiantuntija joutui ehdolliseen vankeu-
teen siitä, että otti näitä asioita esille. Mielestäni olisi erittäin tärkeätä, että valjastaisimme
kaiken suomalaisen osaamisen liittyen tähän, ja se koskee myöskin kansalaisjärjestöjen tie-
totaitoa ympäristössä ja muussa. Nyt kansalaisjärjestöjen roolia on vähennetty täällä kehi-
tysyhteistyöpuolella. Tämä on huono myöskin suomalaisten yritysten etabloinnin kannalta
näille uusille markkinoille.

15.07 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin
kanssa puuttua muutama asiaan tässä keskustelussa.

Ensimmäinen todellakin liittyy tähän päästökauppakompensatioon: Asia ei ole aivan
niin yksinkertainen kuin sanotaan. Kahdeksassa eri EU-maassa on otettu tämä päästökaup-
pakompensatio tällä hetkellä. Olemmeko me heikommissa kilpailutilanteessa? Samanai-
kaisesti esimerkiksi näyttäytyy, että suomalainen teollisuus on neljä viisi kertaa ympäri-
stöystävällisempää per terästonni kuin jossakin hiilivuotomaassa. Eli tämä, miten pitäisi
tehdä näitä asioita, ei ole niin yksinkertainen asia, ja kuitenkin teollisuudella on laajat ali-
hankintaverkostot ja se vaikuttaa kymmeniintuhansiin työpaikkoihin.

Ja toinen: Haastaisin vähän keskusteluun myöskin siitä, että kun keskusteltiin yhteisö-
veron ja sen alentamisen merkityksestä, niin täytyisi joskus keskustella myöskin niitten
yritysten kanssa, jotka investoivat tänne, mikä merkitys yhteisöveron kilpailukyvyllä on
ollut. Ei sorruta myöskään populismiin. Väitän, että myöskin siinä on ollut tuhansia, tuhan-
sia työpaikkoja. Edustaja Uotilalle, joka ei taida (Puhemies koputtaa) olla paikalla, sanoi-
sin, että haluan keskustella niitten asiantuntijojen kanssa, jotka suosittelevat verotuksen,
ja työn verotuksen, (Puhemies koputtaa) kasvattamista.

15.08 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen huolissani
siitä, että me puhumme enemmän kikystä, taloudesta ja rakenteista kuin ihmisistä, niistä ta-
vallisista kansalaisista, joita me täällä edustamme ja joiden jokapäiväiseen arkeen ja
elämään päätöksemme vaikuttavat. Jokaista hallituksen esitystä pitää tarkastella yhdenver-
taisuuden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Meille vasemmistoliitossa
eivät käy eriarvoisuutta lisäävät leikkaukset kaikista pienituloisimpien toimeentuloon,
koulutukseen tai vanhuspalveluihin. Meistä ei ole oikein laittaa syyttömiä lapsia, vammai-
sia tai sairaita maksamaan suurtyöttömyydestä aiheutunutta laskua. Mutta valitettavasti
köyhyyden ja pahoinvoinnin lisääminen sekä palveluja rajusti keskittävä politiikka näytt-
ää olevan Sipilän hallituksen linja. Oletteko te, arvoisa ministeri Orpo, valmis ottamaan va-
semmistoliiton esitykset oikeudenmukaisemmasta tulonjaosta, verotuksesta (Puhemies
koputtaa) ja työllisyyden hoidosta tosissanne? Oletteko valmiit edistämään (Puhemies ko-
puttaa) kansakunnan menestystä perumalla koulutusleikkaukset ja ostovoimaa heiken-
tävät (Puhemies: No niin, nyt on minuutti ylittynyt reippaasti!) perusturvan leikkaukset?

15.09 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on aika
vähän puhuttu investoinneista, jotka eivät välttämättä niin hirmu huonolla tolalla kuitenka-
an ole olleet, vaikka tietysti ovat liian heiveröisiä. Kun katsoo Suomen karttaa, niin kyllä-
hän lounais- ja länsirannikolla tapahtuu aika tavalla investointihommia, Äänekoski on me-
neilläään, rakentamisbuumi on varsinkin etelässä hurjan kova.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Se, mihin haluan kiinnittää huomiota, on se, että biotalousinvestoinneista aika suuri osa noin maantieteellisesti sijoittuu laajaan Itä-Suomeen. Niitä hankkeita on toki olemassa, ja toivon, että hallitus niiltä osin ponnistelee, että niitä saataisiin liikkeelle nykyistä paremmin, sillä kaikella tällä on aika iso merkitys sille, että työllisyysaste saadaan nousemaan siihen 72:een, mieluummin sitten reippaasti ylikin. Älkää unohtako Itä-Suomea investoinneissa.

15.10 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkupuheenvuorossaan ministeri Orpo ja myöhemmin edustaja Elo sivusivat puheenvuoroissaan tuoreta dramaattista kansainvälistä tutkimusta, joka kertoi, että 20—24-vuotiaista nuorista miehistä yli 21 prosenttia on ulkopuolella koulutuksen tai työelämän. Tämä luku on kasvanut tuplasti kymmenen vuoden aikana. Nyt en syytä tietystikään yksin hallitusta tästä tilanteesta, mutta olisin odottanut, että ministeri Orpo olisi jonkun kommentin antanut siihen, miten luulette, että nuorten aikuisten osaamisohjelman lopettaminen, yhteiskuntatakuun lakkauttaminen, Sanssi-kortin, Ihalaisen kortin, jolla tuhannet nuoret pääsivät työelämään, lakkauttaminen, ryhmäkokojen kasvattaminen ja muu vaikuttavat jo nyt tähän dramaattisen (Puhemies koputtaa) korkeaan lukuun, jota emme voi tässä salissa ohittaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Mölsä, ja sen jälkeen ministeri näköjään haluaa käyttää minuutin puheenvuoron.

15.12 Martti Mölsä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kääriäinen viittasi näihin investointeihin, ja menen nyt asuntopoliittiseen tavoitteeseen myös, ne ovat jääneet vähemmälle tässä.

Muutama vuosi sitten maassamme vallitsi ilmiö nimeltään "maan tapa", ja kun siitä päästiin eroon, niin tilalle tuli SDP:n "toverikapitalismi". Mitä tarkoitan? Tarkoitan nyt yleishyödyllistä rakentamista, jota tuetaan valtion rahoilla eli verorahoilla. Tällä hetkellä ARA tutkii, rikkoiko VVO-yhtymä Oyj osinkojen lainmukaisuutta, kun Y-Säätiön kaupat maksettiin VVO Asunnot Oy:lle. Sieltä osinkoja ei voi maksaa lain mukaan. Jos porvari välttelee veronmaksua, on huuto ay-piireissä kova — ja erittäin aiheellinenkin tietenkin. Kun ay-liike välttyy verolta, sieltä ei kuulu pihaustakaan, vaikka aiheuttaisi. Missä on teidän moraalinne, edustaja Lindtman? Tiedättekö jo, minkälaista selvitystä tästä asiasta tehdään? Onko veronkierrosta kysymys, minkälaisia verosummia menetetään? Onko toverikapitalismia?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ennen ministeriä kuitenkin tässä mainittiin edustaja Lindtmanin nimi. — Edustaja Lindtman, teille puheenvuoro.

15.13 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näinä aikoina, kun palkat ja eläkkeet eivät nouse, kohtuuden vaatimus ulottuu kaikkialle, ja se koskee myös VVO:ta. Tämän olemme selvästi todenneet, ja voin sen tässä uudelleen todeta.

Mutta, arvoisa puhemies, palaan nyt vielä siihen kysymykseen, mikä on aivan olennaista tässä budjetissa, valtiovarainministeri Orpo: Te väläytitte lisäleikkauksia ensi keväälle. Yksikään teidän hallituskumppaneistanne täältä ei ole sitä kommentoinut. Perussuomalaiset ovat todenneet, että lisäleikkauksia ei enää tule — piste. Keskustasta on todettu, että vaikeat päätökset ovat ohi. Nythän tässä on selvä riski, kun työllisyystoimet puuttuvat tästä

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

hallituksen toisestakin budjetista ja kun te jaatte nämä isot veronkevennykset, joista hyötyvät kaikkein suurituloisimmat eniten, että nämä veronkevennykset joudutaan leikkaamaan ensi keväänä pois. (Puhemies koputtaa) Miten kommentoitte?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt on ministeri Orpolla puheenvuoro.

15.14 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministerinä minulla on velvollisuus todeta se, että jos työllisyys ei lähde kasvuun ja Suomen kansantalous kasvuun, niin siitä seuraa se, että meillä ei ole varaa pitää tätä nykyistä hyvinvointia yllä. Siitä kai tekin puhutte, kun olette huolissanne velkaantumisesta, ja ei se ole mikään suuri salaisuus tai yllätys, jos tämän sanoo ääneen. Mutta hallitus ei halunnut tässä eikä halua lähteä leikkausten tielle, koska se on tuhon tie ja se pitää saada poikki — tiedätte itse, kuinka turmiollista se oli, me olemme tehneet sitä vuosikausia yhdessä — vaan nyt panostetaan työllisyyteen ja kasvuun, työllisyyteen ja kasvuun, jotta me vältämme leikkaukset, jotta pääsemme jonain päivänä siihen, että voimme lisätä rahaa niihin hyviin tarkoituksiin.

Mutta haluaisin kyllä ottaa kiinni asiasta, johon edustaja Gustafsson kiinnitti huomiota, ja siihen tarttua — nostin omassa puheenvuorossanikin esille tämän OECD:n tutkimuksen erityisesti nuorten miesten tilanteesta. Minusta se on sellainen, johon meidän pitää todella vakavasti kaikkien tarttua. Tämä hallitus ei ole sitä yksin aikaansaanut, mutta se kertoo myöskin siitä, että ne keinot, joita meillä on ollut laajasti käytössä muun muassa viime hallituskaudella — silloin teimme niitä yhdessä muun muassa sosiaalidemokraattien ja monen muun puolueen kanssa — eivät ole toimineet, koska me olemme nyt tässä tilanteessa. Meidän täytyy miettiä näitä, ja onneksi esimerkiksi satsaaminen peruskouluun ja sen digitaalisiin oppimisympäristöihin ovat nyt sellaisia oikeansuuntaisia toimia. Lisäksi hallitus lisäsi muun muassa nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön määrärahoja. Mutta tämä on hyvin vakava kysymys. Edustaja Gustafsson on aivan oikeassa, kun nostaa sitä esille, ja meidän pitää ottaa tämä vakavasti.

15.16 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on nyt tärkeä uutinen, että täällä ministeri Orpo väläyttelee lisäleikkauksia ensi kevääälle. Sanoitte, että se olisi tuhon tie, ja toden totta, se olisi tuhon tie myös ensi keväänä. Juuri siksi tämä teidän yhtälönne ei ole nyt kestävä. Ministeri Orpo, se ei ole kestävä siksi, että teillä on jo toinen budjetti neljästä vailla konkreettisia toimia työllisyyden eteen.

Te puhuitte koko kesän, että nyt ykkösasia on työllisyys, ja näyttää olevan niin, että ainoa konkreettinen työllisyystoimi tulee sanasta "jatkovalmisteluun", ja eihän se nyt loputtomiin voi mennä niin. Kun niitä työpaikkoja ei luoda tässä ja nyt, seuraa kierre, josta seuraa se, että velkaannutaan, annetaan veronkevennyksiä hyväosaisille ja sitten todetaan ensi keväänä, että oho, rahat on loppu ja nyt lisäleikataan — hei, me lisäleikataan. Tätä ei kukaan halua, emme ainakaan me täällä oppositiossa eikä SDP. Juuri siksi me tarvitsemme työllisyystoimia tässä ja nyt. Ministeri Orpo, ottakaa koppi tästä SDP:n esittämästä (Puhemies koputtaa) kotitalousvähennyksen ulottamisesta kerrostaloille... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

15.17 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva budjetti on todellakin työlinjaa, siinä on lukemattomia toimia työllisyyden edistämiseksi. Selväksi on tullut tässä valtiovarainministerin johdolla, että hallitus edustaa vahvaa työlinjaa, mutta epäselväksi on jäänyt, mikä on SDP:n linja. Täällä edustaja Lindtman heiluttelee velkakelloa, ja samaan aikaan te tyrnäätte kaikki hallituksen talouden tasapainottamisesitykset, joita on myöskin pakko tehdä, vaikka painopiste on työlinjassa. Teidän vaihtoehtobudjettinne on perustunut uskonvaraisiin rahoihin, ja yhtäkään selkeää leikkauksesitystä teillä ei ole. Minä toivon, että kerrotte nyt, millä tavalla te tasapainottaisitte budjetin ja oletteko te eri mieltä hallituksen budjetin kanssa. Siinähan euromääräisesti velkaannutaan vähän enemmän, koska siellä on mittavia panostuksia peruskoulun kehittämiseen, siellä on yliopistojen kehittämiseen (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) ja esimerkiksi vanhustenhoidon kehittämiseen. Haluaisitteko te leikata näitä rahoja, vai mitä te haluatte? (Puhemies koputtaa) Kukaan, joka tätä kuuntelee, ei ole saanut selvää, mikä on SDP:n talouslinja.

15.18 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuosta on helppo jatkaa, mihin edustaja Sarkomaa jäi. Minä jäin oikein miettimään sitä, kun edustaja Hänninen täällä totesi, että missä ovat ihmisten asiat tässä budjetissa, ja minulla on kyllä aika vakaa käsitys siitä, että valtiovarainministeri ja koko maan hallitus penää nyt tämän työllisyysasteen nostoa ja uusia työpaikkoja nimenomaan ihmisten ja suomalaisten parhaaksi. (Välihuutoja) Minä olen luullut, että me kaikki edustamme yhteistä käsitystä siitä, että työllisyys on ihmisen elämän merkityksellisyyden kannalta aika iso asia.

Toinen asia, mitä minä olen ihmetellyt: minusta on ymmärrettävää, jos oppositiolla on joku selkeä kärki, mistä hallitusta arvostelee, olkoon se sitten velanotto, mutta se, että arvostelee yhtä aikaa verolinjaa, velanottolinjaa ja leikkauslinjaa, kuulostaa siltä, että silloin on hakusessa oma fokus siitä, mitä itse asiassa te olisitte sitten tehneet. (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä)

15.19 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Usein juhlapuheissa vaaditaan sitä politiikalta, että sen päätökset perustuvat tutkittuun asiantuntijatietoon. Tässä salissa meillä on tänään vastakkain ministeri Lindströmin mutu ja VATTin tutkittu asiantuntijatieto. Ministeri Orpo, ministeri Lindström, kumotkaa ne VATTin väitteet tai sitten oma lisätukenne. Täällä puhutaan hiilivuodosta — sitä ei ole tutkittu asiantuntijatieto havainnut missään vaiheessa. Täällä puhutaan kilpailukyvystä ja työllisyydestä — ei ole havaittu suoraa yhteyttä. On havaittu se yhteys, että satojen miljoonien lisätuet ovat karhunpalvelus nimenomaan teollisuudelle ja työllisyydelle, ennen kaikkea kokoomuksen suuntaan: jos puhutte markkinataloudesta, niin puhukaa ennen kaikkea tästä pro market-linjasta, siitä, että markkinat kehittyvät, luodaan uutta kilpailua, eikä pro business-linjasta, jossa pidetään vain ja ainoastaan nykytuet ja annetaan ne nyky-yrityksille ja nykyomistajille. Kokoomus, (Puhemies koputtaa) missä on se markkinatalous?

15.20 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime torstain kyselytunnilla edustaja Ihalainen ja edustaja Skinnari ilmoittivat kuitenkin, että tämä päästökaupan kompensaatio on sosialidemokraattien linjan mukaista. Onko näin, se tietysti nyt nähdään jatkossa, mutta vihreät tekevät tällä nyt edesvastuutonta politiikkaa.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Arvoisa puhemies! Edustaja Rinne viime vuoden kesäkuussa hallitusohjelmaa käsiteltäessä vaati, että toisen asteen koulutukseen pitää tehdä 270 miljoonan leikkaukset. Hallitus onneksi teki vain 190 miljoonan. Eli tällainen linjanmuutos on tullut toisen asteen koulutuksen osalta, ja se on erittäin tärkeää, että sosialidemokraattien malli ei toteudu.

Arvoisa puhemies! Toivon, että sosialidemokraatit tuovat vaihtoehtobudjettinsa tänä syksynä aikaisemmin kuin viime vuonna. (Pia Viitasen välihuuto) Se tuli viime vuonna vasta marraskuun lopussa. Kaikki pienemmät ryhmät toivat sen jo kaksi, kolme tai (Puhemies koputtaa) neljä viikkoa aikaisemmin, sosialidemokraatit silloin, kun budjetti oli jo lyöty käytännössä kiinni.

15.21 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP tuo vaihtoehtobudjettinsa siten kuin eduskunnassa on sovittu ja näistä päivämääristä yhdessä puhemiesneuvostossa päätetty. (Eduskunnasta: Yhteisesti!)

Kyse on siitä, mitä euroja budjetissa on, mutta kyse on myös siitä, miten nuo eurot vaikuttavat ja millainen kehitys on. Edustaja Kääriäinen puuttui investointeihin varsin aiheellisesti, ja kun katsomme esimerkiksi VM:n uutta talousennustetta, niin se kertoo, että investoinnit ovat kyllä hiukan lähteneet liikkeelle ja ne ovat laaja-alaisia, mutta huolestuttavinta piirre siellä on se, että t&k-investoinnit eivät kasva vaan pienenevät. Ja tämä ehkä kertoo siitä, mistä täällä on käyty keskustelua: koulutuksesta, osaamisesta ja Suomen tulevaisuudesta.

Mutta haluaisin oikeastaan kysyä, kun täällä on paljon korostettu hallituksen työelämäreformia ja niiden vaikutuksia, sitä että työllisyys paranee. Kun katsoo budjettikirjaa, niin teidän ennusteissanne sanotaan, että rakenteellinen (Puhemies koputtaa) työttömyys on heikompaa kuin tälle vuodelle on ennustettu, te sanotte, että nuorisotyöttömyys (Puhemies koputtaa) pysyy ennallaan ja että työttömyyden kestot pysyvät ennallaan. Ettekö te usko reformeihin?

15.23 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen budjettiesitys lähtee siitä, että tuetaan työtä ja työllisyyttä, ja siihen hyvin läheisesti liittyy nimenomaan tämä verotuksen keventäminen. Verotuksen keventäminen nimenomaan pieni- ja keskituloisille ihmisille antaa mahdollisuuden siihen, että ne eurot tulevat sieltä kiertoon. Ja kun kotitalousvähennys myös laajenee tässä, niin sitä kautta saadaan myös pientä yrittäjyyttä aikaan.

Se, mihin voitaisiin yhä enempi kiinnittää huomiota, on se, kuinka yksinkertaista on ihmisten palkata jotain pientä tehtävää varten työntekijä: olisi selkeä summa, mitä maksetaan työntekijälle ja sitten yhdelle tilille, mihin maksetaan nämä palkan sivukulut, ja sitten tämä byrokratiaympäristö tietoliikennepohjaisesti toimisi niin, että pystyttäisiin yksinkertaisesti työllistämään. Tämä vähentäisi harmaata taloutta, ja tämä antaisi mahdollisuuden myös pienimuotoisten yritysten toiminnalle.

15.24 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Arvoisa puhemies! Kokonaisveroastehan on Suomessa varsin korkea, ja sen takia, jos se on mahdollista, työn verotuksen keventäminen on periaatteessa tervetullutta. Me tulemme esittämään omissa vaihtoehtobudjetissamme, miten me sen tekisimme.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä ministeri Orpo puheenvuorossaan otti esille muun muassa sen, että sote-uudistus on erittäin tärkeää saada maaliin. Meidänkin mielestämme olisi

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

tärkeätä saada sote-uudistus maaliin, mutta se pitäisi toteuttaa oikeudenmukaisesti ja niin, että kansalaiset myös kokevat, että se on oikeudenmukainen uudistus, joka on yhdenvertainen eri puolilla Suomea. Me puhumme 3 miljardin kestävyysvajevaikutuksesta — se on valtava summa. Nyt me olemme nähneet, että hallituksen aikomuksena on todella karsia kovalla kädellä sairaalaverkostoa ja jakaa maa 12:een A-luokan maakuntaan ja 6:een B-luokan maakuntaan, eikä hallitus ollut kiinnostunut siitä, että me saisimme parlamentaarisen jatkovalmistelun tälle. (Puhemies koputtaa) Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, miksi teette näin?

15.25 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus toteuttaa hallitusohjelmaa, ja se on hyvä uutinen. Voisi sanoa, että ne 30 000 nyt työtä saanutta ovat kiitollisia siitä asiasta ja myös antavat uskoa yrityksille siihen, että hallitus tulee jatkossakin toteuttamaan hallitusohjelmaa, niin että Suomessa kannattaa työllistää, ja sitten työttömät saavat uskoa siihen, että Suomessa kannattaa työllistyä.

Aikaisemmin oli puhetta tästä yhteisöverosta, ja silloin puhuttiin siitä, että olisi huono asia ollut se, että sitä tiputettiin 20 prosenttiin viime kaudella, mutta minä toivoisin, että sitä asiaa mietittäisiin vähän tarkemmin ja laajemmin. Nimittäin nythän se tuottaa ensi vuonna jo enemmän kuin mitä se oli silloin 2013. Ja se ei tippunutkaan sitä miljardia, niin kuin sanottiin silloin edellisellä vaalikaudella, vaan 280 miljoonaa, ja viime vuonna nousi jo puoli miljardia euroa yhteisöveron tuotto, ja verottaja on siitä onnellinen. Toisaalta osingot ovat kasvaneet, (Puhemies koputtaa) ja sitä kautta verottaja on saanut enemmän tuottoa elikkä yhteiskunta on hyötynyt. Ja tämä on erittäin hyvä muutosvoima (Puhemies koputtaa), koska sitä kautta saadaan uusiin yrityksiin uutta voiteluainetta elikkä sitä rahoitusta, (Puhemies: Aika!) joka meillä suurin... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.26 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen karu arvovalinta on tuloerojen kasvattaminen ja eriarvoisuuden lisääminen, se on tämän budjetin suuri linja, ja sitä tämä perussuomalaisen edustaja Turusen ylistämä budjetti tekee.

Eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan hallituksen leikkaus- ja verolinja kasvattaa tuloeroja ja veroalennukset kohdentuvat eniten rikkaille, eli köyhiltä otetaan ja rikkaille annetaan. Ja täytyy kyllä kysyä, miten tässä näin kävi, että näihin talkoihin osallistuvat vain vähävaraiset. Samallakin budjetin loppusummalla voitaisiin tehdä paljon tasa-arvoisempaa politiikkaa.

Mutta, arvoisa puhemies, täällä on puhuttu tästä yritystukien rakenteesta. Itse toivoisin tietoon ja tutkimuksiin perustuvaa yritystukipolitiikkaa. Valitettavasti hallituksen yritystukipolitiikka vähentää kaikista tehokkainta yritystukea, tutkimus- ja kehitysrahoitusta — tätä ovat kaikki asiantuntijatkin arvostelleet — ja samaan aikaan otetaan käyttöön uusi päästökauppakompensaatio, jonka tehokkuutta ja tarpeellisuutta tieto ja tutkimukset eivät tue. (Puhemies koputtaa) Onko tässä nyt mitään tolkkua työllisyyden kannalta?

15.27 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä palaan vielä tähän työvoimapalvelukeskusteluun ja myös tähän edelliseen puheenvuoroon siinä mielessä, että minusta tuntuu, että moni niistä lähes 350 000 työttömästä kokee, että parasta, mitä hallitus voisi heille antaa, on työpaikka — usko tulevaan ja mahdollisuus ottaa koppi omasta elämästä.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Tämän tämänpäiväisen TEMin tiedotteen mukaan meillä oli avoimia työpaikkoja elokuun aikana 82 500 eli 16 200 enemmän kuin vuosi sitten elokuussa ja niitä ilmoitettiin viime kuussa 13 900 enemmän. Tämä on hirvittävän hyvä asia. Mutta minä haluaisin vielä penätä sitä, mihin tuossa äskeisessä puheenvuorossa viittasin: Vasemmistoliitto vastustaa sitä, että näitä uudistuksia työvoimapalveluihin tehdään. Miksi ihmeessä se inhimillinen kohtaaminen, minkä hallitus tällä hetkellä haluaa mahdollistaa, että kolmen kuukauden välein (Puhemies koputtaa) tavataan työtön ihminen, on pahasta, (Puhemies koputtaa) ja mikä teistä olisi riittävä peruste sille...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Yritetäänpä pysyä tässä sovitussa minuutin aikaikkunassa.

...että voisi kieltäytyä tuosta tapaamisesta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Tuppurainen, ja sen jälkeen ministerille 2 minuuttia.

15.29 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin malttia SDP:n tuuppimiseen. Kyllä se vaihtoehtobudjetti sieltä tulee sillä aikataululla, mikä on yhdessä sovittu.

Puhemies! Tässä budjettikirjassa on muutamia euromääristä kokoaan merkittävämpiä asioita, ja yksi niistä liittyy kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiin. Me yli puoluerajojen juhlapuheissa kannatamme kolmatta sektoria ja kansalaisjärjestöjä, mutta on outoa, kun katsoo tätä ulkoministeriön hallinnonalaa, että ulkoministeriön hallinnonalalle kuuluvilta etenkin rauhanjärjestöiltä on kaikilta pyyhkäisty rahoitus pois. Ne on siirretty epämääräiseen hankerahoitukseen, mikä tulee vaikeuttamaan näitten merkittävien kansalaisjärjestöjen tekemistä, eivätkä he tiedä, mitä tulevana vuonna heidän määrärahoilleen tulee tapahtumaan. Nämä eivät ole mitä tahansa kansalaisjärjestöjä, vaan kyseessä on muun muassa Suomen YK-liitto tai presidentti Martti Ahtisaaren kriisinhallintaorganisaatio. Tulee kysyneeksi, että jos järjestöjen rahoitusperusteita halutaan uudistaa, niin miksi tähän ei tehty huolellista valmistelua ja asetettu selvitysmiestä. Mikä on, ministeri Orpo, tämän merkittävän muutoksen taustalla? (Puhemies koputtaa) Miksi te ette puuttunut ulkoministeri Soinin vedätykseen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ministeri Orpo, 2 minuuttia.

15.30 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin huoli t&k-investoinneista on aivan oikea. Nyt kun katsomme kohti tuota alkuvuoden puoliväliriihtä, tätä tutkimuksen, yliopistojen, t&k-panosten rahoittamista, niin tämä on siinä yksi elementti. Sen lisäksi osana tätä yritysverotuksen kokonaisuutta meidän täytyy arvioida myöskin mahdollisuudet tukea nimenomaan t&k-investointeja, ja minusta tämä on aivan oleellinen asia.

Mutta minä haluaisin nyt vielä kerran palata tähän SDP:n veropolitiikan arvosteluun. Siis minua kiinnostaisi nyt tietää se ja saada yksinkertainen vastaus siihen, kannatatteko te kiky-sopimusta vai ette. Jos ette tämän veroratkaisun takia, niin se on uutinen. Se on iso uutinen, jos te vastustatte SAK:n, STTK:n, Akavan sopimaa kiky-sopimusta. (Eduskunnasta:

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Se olisi historiallista!) Jos te taas puollatte sitä, olette sen kannalla, niin silloin te kannatatte myöskin näitä suurituloisemmille tulevia maksujen alennuksia eli veronkevennyksiä. Tämä on aivan oleellinen kysymys, ja jos ei minulle vastata, niin toivottavasti jollekin muulle vastataan tästä asiasta. (Välihuutoja)

15.31 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, minä kerran jo teille vastasin, ihan edustaja Ben Zyskowiczin sanoilla, että sinänsä tämä on vähän kikkailua, kun näistä puhutaan, että tietty osa sitä, tietty osa tätä. Lopputulos on kuitenkin aina se, että se veroratkaisu on hallituksen ratkaisu. Ei kikyssä sovittu veroratkaisusta. Veroratkaisun lopputulos — se, mitä jää viivan alle pienituloisilla tai suurituloisilla — on hallituksen ratkaisu. Ja tätä me olemme, arvoisa ministeri Orpo, kritisoineet siksi, että teidän ratkaisullanne hyvätuloinen johtaja saa mittavia veronkevennyksiä, joku pienituloisin siivooja tai lähihoitaja saa kovin pieniä kevennyksiä. Olemme kritisoineet sitä, että teillä tuntuu olevan varaa keventää merkittäväällä tavalla niiden ihmisten verotusta, jotka saavat miljoonaperinnön. Olemme kritisoineet sitä, että teillä on varaa metsälahjavähennyksiin. Mutta silloin kun pitäisi työttömästä pitää huolta, rahat loppuvat. Te nipistätte, (Puhemies koputtaa) te leikkaatte työttömien toimeentulosta, (Eduskunnasta: Entäs se kiky-sopimus?) joilla muutenkin on vaikeaa. (Puhemies koputtaa) Eläkkeensaajien ostovoima laskee leikkausten myötä. Tästä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylittyä.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, keskustelu verotuksesta näyttää jatkuvan. Myönnän muutaman puheenvuoron ennen ministerin puheenvuoroa — ministeri pyytää, hän saa kohta — mutta sitä ennen edustaja Zyskowicz.

15.33 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Viitanen, kilpailukyky sopimuksen seurauksena ennen kaikkea suurituloisimpien verot olisivat keventyneet. Hallituksen oma ratkaisu oli veroratkaisu, joka kohdistuu ennen kaikkea pieni- ja keskituloisiin. Olen sanonut ja sanon nyt, että kikyn ja hallituksen toimien yhteisenä seurauksena on se, että verotus kevenee kautta linjan tasaisesti, (Antti Lindtman: Siinä se tuli!) tässä on tämä ratkaisu. (Eduskunnasta: Onko se oikein?) Kiky olisi ottanut suurituloisten keventämisen, ja hallitus tasapainotti, lopputuloksena kautta linjan tasainen kevennys.

Herra puhemies! Kun sain puheenvuoron, niin haluan vielä kiinnittää kikyn osalta huomiota siihen, että pääministeri ihmetteli vihreiden epäjohtonmukaisuutta. Minustakin on yllätys, että vihreät näin rajusti hyökkäävät palkansaajajärjestöjä (Puhemies koputtaa) ja kikyä vastaan, vaikka siinä on omat ongelmansa, (Puhemies koputtaa) kuten juuri tämä, että vain julkiselta sektorilta lomarahoja leikataan, mikä ei siis ollut hallituksen päätös vaan työmarkkinajärjestöjen päätös.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä myönnän puheenvuorot edustajille Ala-Nissilä, Meri ja Lindtman ja sen jälkeen sitten ministerille puheenvuoron tähän keskustelun osaan.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

15.34 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin yhtyä tuohon edustaja Zyskowiezin puheenvuoroon, ja toisaalta voin myöskin onnitella hallitusta, että tänäänkin yksi rakenteellinen uudistus kuitenkin, liikennekaari, lähtee eteenpäin.

Me teemme nyt budjettia 100-vuotiaalle Suomelle ja me otamme velkaa todella jokaista ensi vuonna syntyvää lasta kohden yli 100 000 euroa — se laitetaan siihen äitiyspakkaukseen mukaan — ja kyllähän se on meidän yhteinen häpeämme.

Myöskin talouden itsenäisyys, niin kuin pääministeri sanoi, on tärkeää. Me näemme Kreikasta, Ukrainasta, mitä se merkitsee, kun maa menettää talouden itsenäisyytensä.

Ehkä minusta täällä on aivan tarpeettomasti verrattu hallitusta Nottinghamin seriffiin. Minusta, jos ministeri Orpo ja pääministeri Sipilää johonkin vertaisi, niin kyllä se on tämä joviaali munkki Tuck, joka kantoi ihmisiä harteillaan yli synkän virran, sitä työtähän tässä nyt tehdään. (Antero Laukkanen: Aijai!)

15.35 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä pääministeri Sipilä otti esille erittäin tärkeän asian, kun puhutaan tästä verotuksesta: tämän kuntien tilanteen Mehän muistamme, että silloin jos me vähennämme kuntien valtionosuuksia, kunnat joutuvat nostamaan kuntaveroa, joka on se tasavero, joka on tosi vaikea kunnille.

No, lisäksi ihmettelen sitä, kun kansanedustaja Viitanen totesi, että tällä kertaa tulee veroale myös eläkeläisille. Milloin viimeksi on tullut eläkeläisille veroale? Oliko seitsemän vuotta sitten? (Eduskunnasta: 2015!) Mitä varten te ette ole itse olleet ajamassa sitä? Minulla on semmoinen mielikuva... (Välihuutoja) — Te voitte vastata seuraavaksi, pyytää puheenvuoroa sitten.

Sitten edustaja Viitanen puhuu miljoonaperinnoista. Onko tullut mieleen, että Suomessa on satoja alaikäisiä lapsia, jotka jäävät ilman toista huoltajaa yksinhuoltajaperheissä? Pääasiallinen omaisuus on asunto. He eivät ole miljoonaperijöitä, he ovat yksinhuoltajaperheissä asuvia alaikäisiä lapsia, joiden tilannetta nyt helpotetaan sillä, että tätä verovapauden rajaa nostetaan. Onko se miljoonaperintö? Minusta se on yksinhuoltajien ja perheiden auttamista.

15.36 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean vain, että viimeksi eläkkeensaajien verotusta helpotettiin 2015. (Pia Viitanen: Rinteen viimeisessä!) — Rinteen viimeisessä budjetissa.

Mitä tulee tähän perintöveroon, niin ihmettelimme, miksi suuremman hyödyn siitä keräävät nimenomaan ne miljoonaperinnöt, eivät ne, mistä Leena Meri puhui. (Leena Meren välihuuto) Menevätkö nekin rahat, jotka nyt leikattiin sotiemme veteraanien rintamalisi-
stä, tänne itsenäisyyden juhluvuoteen?

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Orpo taitaa nyt harrastaa tällaista huolellista väärinymmärrystä. Tämä on todettu moneen kertaan: me tuemme sitä, että maahan on saatu työmarkkinaratkaisu, ja me tiedämme sen, että siellä on tapahtunut näitä maksunalennuksia, mutta te ette hallituksen omaa veropolitiikkaa pääse pakoön tämän taakse. Teillä on täysi vapaus tehdä sellainen veroratkaisu kuin te haluatte. Ja nyt te, toisin kuin olette mainostaneet, teette kokonaisuuden, jossa pieni- ja keskituloiset jäävät euromääräisesti mopen osaan suhteessa suurituloisiin.

Kysynpä vielä tähän loppuun, arvoisa valtiovarainministeri: Kun te niin paljon puhuitte, että nyt korjataan tämä eläkkeensaajien, palkansaajien veroero, niin minkä takia tavallisis-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

sa eläkkeensaajien tulotasoissa, noin 1 500 euroa, (Puhemies koputtaa) eläkkeensaajien ja palkansaajien veroero (Puhemies koputtaa) kasvaa? Minkä takia?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri, paikan päältä 2 minuuttia.

15.37 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli hyvä kuulla. Niin epäilinkin, että SDP kannattaa kilpailukykysovimusta, jonka työmarkkinajärjestöt ovat sopineet. Ehkä meidän ei kannata paljoa tätä enää jatkaa, mutta siis (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) ne maksuperustemuutokset, jotka laskivat suurituloisten verotusta, syntyivät siinä pöydässä, ja hallitus teki oman kompensationsa pieni- ja keskituloisille.

Mutta mitä tulee väärinymmärtämissiin, niin toivoisin, että kun te puhutte tästä sotaveteraanikysymyksestä, niin antaisitte arvon sille 40 miljoonalle, joka panostetaan Suomi 100 vuotta -juhlavuoden kunniaksi veteraanien, kaikkien veteraanien, kotiin vietävien palveluiden parantamiseen. Minusta olisi hyvä, että toisitte senkin esille, kun tätä varmasti seurataan ja katsotaan.

Ja sitten, jotta ei nyt kaikkia näitä yritysverotukseen liittyviä asioita aivan mollata, nostan edelleen esille tämän maksuperusteisen arvonlisäveron ja haluan myöskin puolustaa metsälahjavähennyksen parantamista. Me olemme täällä puhuneet investointien liikkeelle saamisesta Suomeen, Itä-Suomen tilanteesta. Me tiedämme, että siellä on lähdössä liikkeelle isoja investointeja, mutta se viimeinen silaus puuttuu, ja siihen tarvitaan kilpailukykyä — siinä viittaa vihreiden kammoon näitä energiatukia kohtaan — eli sitä varmasti katsotaan, mikä on se kilpailukyky, kannattavuus Suomessa, ja sitten sen lisäksi tarvitaan puuta liikkeelle. Suomessa on täysin pirstoutunut metsänomistamisrakenne, ja tämä on täsmätoimenä valmisteltu juuri siihen, että metsänomistus ei pirstoutuisi, jotta sukupolvenvaihdoksia tehtäisiin, jotta metsänomistamisessa mentäisiin ammattimaisempaan suuntaan, aktiiviseen metsänomistamiseen, ja että puu saadaan liikkeelle. Minusta ei kaikkea kannata mollata.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt edustajat Alatalo, Kiljunen, Laukkanen ja Virolainen, tässä järjestyksessä.

15.39 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin hyvä, että tuo pirstoutunut metsänomistus saataisiin sillä tavalla toimimaan, että me saamme puuta — me kaupunkilaiset omistamme metsää aika paljon.

Mutta sen verran täytyy sanoa tunnelmista tuolla pk-sektorilla, kun kiertää Suomenmaata, että siellä on tunnelmat vähän parempaan päin, ja se vaatii tietysti — ja nimenomaan hallitus on niitä tehnytkin — nyt verotusasioita, -muutoksia. Esimerkiksi tämä yrittäjävähennys tulee kyllä oikeaan paikkaan: pienyrittäjät ja mikroyrittäjät Suomea pyörittävät, ja heillä on ollut tiukkaa. Ja myös tämä maksuperusteinen alv — maksetaan sitten, kun on laskuista rahat saatu — on erittäin tärkeä, koska rahankierto on hyvin hidasta ja monet pienet yritykset kärsivät likviditeettiongelmista tällä hetkellä. Totta kai myös se, että tuo kotitalousvähennys hieman isonee, työllistää. Jos me kaikki pienyrittäjät pystymme työllistämään yhdenkin ylimääräisen henkilön, niin se todella auttaa paljon tähän työllistämiseen.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Sekin, että työttömyysturvaa voidaan jatkossa käyttää palkkatukeen ja starttirahaan, on erittäin tervetullut asia. Näin työttömiä aktivoidaan. (Puhemies koputtaa)

Kotitalouksien ostovoima on tärkeää, ja kikyn myötä on tullut tämä palkansaajia auttava asia.

Ja liikennekaari: on hyvä uutinen, että tänään se (Puhemies koputtaa) nimenomaan tuolla nyt julkistetaan, ja se tulee (Puhemies koputtaa) myös monipuolistamaan palveluja.

15.41 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Orpo, te totesitte tänään aikaisemmin, että haette mallia, kuinka tämä 30 miljoonaa euroa kohdennetaan pienituloisimmille ihmisille. Nyt te kuitenkin kohdistatte jälleen kerran indeksileikkaukset kaikkein pienituloisimmille ihmisille, ihmisille, jotka ovat riippuvaisia yhteiskunnan turvaverkosta sekä sosiaaliturvasta: kyse on kansaneläkkeestä, työttömyysturvasta, asumistuesta, lapsilisistä ja niin edelleen. SOSTE on arvioinut, että leikkausten seurauksena 5 000 ihmistä putoaa köyhyysrajan alapuolelle ja samalla suuri joukko ihmisiä tulee siihen köyhyysrajan tuntumaan.

Nyt kysyisin: kun me tiedämme, että näille ihmisille kohdistetut etuudet menevät suoraan kulutukseen ja sitä kautta me vahvistamme myös työllisyyttä ja meidän taloutta, niin ministeri Orpo, millä te perustelette sen, että nämä leikkaukset on kohdistettu jälleen kerran näitten kaikkein pienituloisimpien ihmisten (Puhemies koputtaa) toimeentuloon ja sitä kautta heikennätte myös... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.42 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuossa kävelin käytävällä ja katselin tv:stä tätä keskustelua ja tein sellaisen havainnon, että poliitikojen ja kansan lukutaidossa on hyvin erilainen näkemys. Kun poliitikko katsoo tätä verotulotaulukkoa ja toteaa, että siellä joku saa 20 euron huojennuksen ja joku 400 euron huojennuksen, niin se on sama asia, kun taas sitten se pienituloinen naapuri, joka katsoo sitä, ei millään voi ymmärtää, miksi joku saa 400 euron hyvityksen ja hän saa vain 30 euron hyvityksen. Tämä on tämä lukutaitoero, joka tässä on. Ja minä kyllä ajattelen itseäni suurituloisena ihmisenä — en olisi kyllä yhtään ollut pahoillani, vaikka en olisi saanut sitä 400 euron helpotusta tuleville vuosille, ja olisin nähnyt sen ennemmin annettuna sinne vähätuoloiselle puolelle. Tämä on se, miten kansa kuuntelee tätä keskustelua. He eivät ymmärrä olenkaan tätä näin, kun me väitämme täällä, että kaksikymppiä ja 400 euroa on sama asia.

15.43 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minulla on ollut vakaa käsitys, että tässä salissa ymmärretään se, että korkea työllisyysaste on edellytys meidän tulevalle hyvinvoinnille, (Pia Viitanen: Niin minullakin!) mutta tämän jankkaamisen jälkeen joudun muuttamaan tätä käsitystäni ehkä toiseen suuntaan. Olisinkin toivonut, että oppositio olisi voinut tukea hallituksen esitystä työtä, työllisyyttä ja yrittäjyyttä tukevasta budjetista, mutta sen sijaan (Pia Viitanen: välihuuto) te keskitytte vihjailemaan tulevasta lisäleikkauksista, joista kukaan ministeri ei ole puolella sanallakaan sanonut. (Antti Lindtmanin välihuuto)

Haluaisin kiittää hallitusta naisten työmarkkina-aseman parantamiseen liittyvistä toimista. On aiheellista huomauttaa, että meillä nuorten hedelmällisessä iässä olevien naisten työllisyysaste on 69 prosenttia ja Ruotsissa se vastaava on 79 prosenttia. Tämä hallitus tekee aidosti toimia tasa-arvon eteen.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

15.44 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taloudellisesti kaikkein heikoimmassa ja muuten haavoittuvassa asemassa olevien kansalaisten kannalta tämä talousarvio on todella surullista luettavaa, sillä näiden ihmisten tilanne heikenee entisestään — sille ei voi mitään, kun katselee näitä lukuja. Hallitus sanoo tekevänsä näitä säästöpäätöksiä kansantalouden kuntoonsaamiseksi, mutta vaihtoehtokustannuksia ei ole kyllä laskettu eikä esimerkiksi sitä, miten paljon toimeentulotukimenot tulevat kasvamaan näiden säästöpäätösten johdosta. Köyhyyden kasvu tarkoittaa myöskin toimeentulotuen menojen kasvua, koska toimeentulotukea saavien määrä kasvaa. Tämä on arvovalinta, koska samalla kun köyhyys lisääntyy, hallitus antaa kaikkein rikkaimmille tuhansien eurojen verovähennyksiä. Arvovalinta on myöskin se, että vanhustenhoidon mitoituksessa vähennetään henkilöstöä, eli ikäihmiset eivät tule jatkossa saamaan enää inhimillistä ja laadukasta hoitoa.

15.45 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu työllisyydestä ja siitä, kuinka todenmukaisia nuo luvut ovat. Te-toimistojen ilmoituksen mukaan kuitenkin uusia avoimia työpaikkoja oli todellakin elokuussa enemmän tänä vuonna kuin viime vuonna, ja se on mielestäni osoitus siitä, että hallituksen toimenpiteet pikku hiljaa alkavat purra. Toki liike on vielä aika pieni, mutta oikeansuuntainen. Siksi mielestäni nämä hallituksen esitykset tähän työllisyys- ja yrittäjäpakettiin ovat tarpeellisia.

Haluaisin nostaa muun muassa tämän yksittäisen asian, elokuva-alan tuotantokannustimen, mikä ei ole noussut mielestäni riittävästi keskusteluun. Tämä on aivan uusi, ja kulttuuriala kaipaa tällaista piristystä, ja suomalainen elokuva on menestynyt viime vuosina erittäin hyvin.

Täällä on myös paljon — työttömyysetuuden laajentamista ja kotitalousvähennyksen korotusta — millä on merkittävää vaikutusta työllisyyteen.

15.46 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaisin vielä tähän metsälahjavähennykseen, kun valtiovarainministeri Orpo ja muutama muu ihmettelivät, miksi me vihreät olemme suhtautuneet siihen varauksella. Tämä teidän esityksenne budjetistahan ei ole vielä voimassa, mutta esimerkiksi tämän päivän lehdessä kerrotaan, miten nyt on tulossa kenties yksi vuosituhannen parhaista puunmyyntivuosista Suomessa, kun sekä MTK että Metsäteollisuus keuhvat kilpaa, että puunkauppa käy niin hyvin — se on tämän päivän lehdessä. Minä kysyisinkin teiltä: jos puunkauppa käy näin hyvin, eikö näille miljoonille olisi nyt oikeasti jotain parempaa käyttöä?

15.47 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse haluan kiittää hallitusta, että te kaikesta huolimatta olette jaksaneet työstää näitä työllisyyspaketteja ja käydä näitä pitkällisiä kilpailukykyneuvotteluja, koska kaikki leikkauksethan viime kädessä johtuvat kahdesta asiasta: meidän työllisyysaste on liian pieni, ja todelliset työttömyyden kustannukset ovat liian korkeat. Itse asiassa työttömyyden kustannukset Helsingin Sanomien mukaan, kun he tarkastelivat laajasti, olivat 7,6 miljardia euroa, ja minusta tämä kannattaisi tässäkin salissa panna merkille. Myös oppositio on ollut näitä lukuja rakentamassa, valitettavasti väärään suuntaan. Te ette omana hallituskautena ole pystyneet nostamaan työllisyysastetta, mutta sentään työttömyyden kuluja te olette pystyneet nostamaan, se on ihan väärinpäin mennyt. Kaikki tämä on talouden perusta, ja jos me haluamme, että

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Suomi pärjää, meidän pitää nostaa työllisyysastetta ja pienentää työllisyyden todellisia kuluja. Jos nämä kaksi suhdetta eivät muutu siitä, mihin ne nyt ovat jumittuneet, niin varmaan tätä meidän velkaa ei pystytä lyhentämään, se jatkuu ihan samanlaisena. Eli kiitoksia, hallitus, että te olette (Puhemies koputtaa) täysin oleelliseen keskittyneet.

15.48 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousarvio perustuu talouden kasvuun, ja valitettavasti viime hallituskaudelta jäi lähes 300 000 työtöntä tämän hallituksen käsiin, ja vaikka viime vuoden aikana ollaan saatu 30 000 työllistettyä, niin silti nämä luvut ovat suuria. Ennen kaikkea on murheellista nuorisotyöttömyys ja myös pitkäaikaistyöttömyys, ja jollei työllisyyteen päästä, niin meillä ei ole viennin vetoisuutta eikä myöskään talouden kasvua. Kaikki riippuu siis työllisyydestä, ja on aivan oikein, että yritysten kasvua on helpotettu, että kun tiedetään, että maassamme on ensinnäkin 170 000 yksityisrittäjää, heille annetaan näitä helpotuksia. On muistettava, että vain yrittäjät työllistävät.

Samoin sitten hallituksen toimesta, on nyt asia kuinka tahansa, on annettu pieni- ja keskituloisille ja eläkeläisille myös verohelpotuksia. Ja se, mikä myös on tärkeää, on tämä maaseutuun panostaminen, että yhtenä on täällä tämä maaseudun kriisipaketti, onko se nyt 40—50 miljoonaa euroa, joka kohdennettaisiin (Puhemies koputtaa) investointeja tehneille tiloille. Toivon, että oppositio antaa semmoista myönteistä sivutukea, (Puhemies koputtaa) että yhdessä mennään eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt on aika kyllä mennyt reippaasti yli. — Edustaja Kaikkonen. (Antti Lindtman: Nyt tulee rakentava loppupuheenvuoro!)

15.49 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on kritisoitu näitä elinkeinoelämää tai sukupolvenvaihdoksia edistäviä veroratkaisuita. Kyllähän niilläkin on vissi tavoite: edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä. Jos otetaan vaikka tämä metsälahjavähennys, niin sillähän edistetään sitä, että puu liikkuu myös tulevina vuosina. Tästä on jatkuvasti alalla käyty keskustelua. Ja kun puu liikkuu, niin mitä se tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että sahalla on työtä, metsurilla on töitä ja rekkamiehellä on töitä, muutamia esimerkkejä mainitakseni, ja tässä pitää katsoa myös sitä, että töitä on pitkälle tulevaisuuteenkin. Kyllä näillä on omat perusteensa.

Arvoisa puhemies! Jotenkin on annettu semmoinen kuva, että suurituloisten verotusta tämä hallitus ei kiristä ollenkaan, ei ole siihen koskenutkaan. Sehän ei pidä paikkaansa. Jos katsotte vaikkapa omaa verokorttianne, edustaja Lindtman, ja vertaatte sitä Rinteen viimeiseen budjettiin, niin maksatteko te tänä vuonna enemmän veroa vai vähemmän veroa? Maksatteko enemmän vai vähemmän? Voitte vastata tähän.

15.51 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni on oikein, että pieni- ja keskituloisille palkansaajille on annettu tässä 450 miljoonan työtulovähennys aikaisemmin, ja nyt puhutaan sitten uusista veronkevennyksistä.

Toisekseen, en pidä siitä keskustelun tasosta, että täällä tietyllä lailla demonisoidaan hyvätuloisia. (Antti Lindtman: Niin, kuka demonisoi?) Kyllä hyvätuloisetkin rahansa ovat ansainneet, ja siinä mielessä, jos esimerkiksi mietitään nuorta hyvätuloista aikuista, joka tällä hetkellä maksaa 6—7 prosenttia enemmän veroa kuin esimerkiksi Ruotsissa, se aiheuttaa kyllä paljon sitä, että meiltä tällä hetkellä lähtee tuhansia ja tuhansia korkeasti kou-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

lutettuja suomalaisia ulkomaille ja he eivät valitettavasti enää tänne takaisin monta kertaa tule, ja nämä ovat juuri niitä osaajia, joita me tällä hetkellä tarvitsisimme uusia työpaikkoja luomaan ja näin poispäin. Kysyisinkin: mitä valtiovarainministeri lupaa heille, että tämä (Puhemies koputtaa) tietynlainen ilmapiiri ja myös heille tulevat veronkevennykset jatkossa kannustaisivat heitä jäämään Suomeen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä edustaja Elomaa, ja sinä aikana valmistautuu edustaja Lindtman.

15.52 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on paljon yksityrittäjiä, kuten edustaja Mäkipääkin totesi, ja yrittämiseen hallitus myös kannustaa kovin. Maksuperusteisen alvin käyttöönotto on saanut paljon kiitosta pieniltä yrityksiltä ja yrittäjiltä.

Vaikka eläkeläisille tulee myös veronkevennyksiä 135 miljoonaa ja kaikkein pienituloisimmille lisärahoitusta 30 miljoonaa, niin tosiasia kuitenkin on, että ne takuu- ja kansaneläkeläiset ja pienen työeläkkeen saajat ovat kovilla, jos leikkaustoimenpiteet sattuvat kohdistumaan samaan henkilöön. Luotan kuitenkin siihen, että hallituksessa vielä ajatellaan näitäkin ihmisiä tarkemmin.

Ja kuten ministeri Orpo sanoi, veteraaneja muistetaan: haitta-aste sotainvalideille laskee 15:stä 10:een, ja sitten myös kotiin vietäviä palveluita lisätään. Harmi, että näin myöhään tulevat nämä asiat, (Puhemies koputtaa) jotka olisi pitänyt tehdä jo vuosia sitten, mutta hyvä nytkin.

15.53 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otetaan ihan suora vastaus Kaikkosen kysymykseen. Vaikkapa 80 000 euroa ansaitseva maksoi tänä vuonna parisataa euroa vähemmän veroa kuin vuonna 2015 Rinteen budjetin aikana. Mistä se johtuu? Se johtuu siitä, että venytitte työtulovähennystä niin, että vaikka tässä solidaarisuusverossa tehtiin pieni rajan muutos, niin työtulovähennys itse asiassa aiheutti sen, että 80 000 euroa ansaitseva maksaa vähemmän veroa, joten se siitä, edustaja Kaikkonen. (Antti Kaikkosen välihuuto)

Mutta on erinomaisen hyvä asia, että nyt tulivat esiin nämä erilaiset verovähennykset, jotka tässä ovat saaneet aika paljon kritiikkiä. Täällä on myös sanottu, että nyt hallitus purkaa byrokratiaa. Suora sitaatti lainsäädännön arviointineuvoston yrittäjävähennystä koskevasta raportista: "Esitysluonnoksessa on puutteellisesti perusteltu, miten esitys konkreettisesti parantaa kilpailukykyä tai kannustaa yrittäjyyteen. Arviointineuvosto katsoi, että esitysluonnos ei kohdistu riittävästi huomiota riskiin, että esitys saattaa johtaa melko suuriin veromenetyksiin ja verotuksen monimutkaistamisesta aiheutuvaan sääntelytaakan kasvuun." (Puhemies koputtaa) Eli hyvätuloiset hyötyvät, ja byrokratia ja sääntely kasvavat, se on tämän kaverivähennyksen tulos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä puheenvuorot edustajille Lauslahti, Kiuru ja Kaikkonen ja sen jälkeen ministerille puheenvuoro, ja jos vielä ministerin puheenvuoron jälkeen näyttäisi olevan erityisen suurta tarvetta lyhyeen debatin jatkamiseen, niin se sitten suotaisiin. Vähitellen kuitenkin siirrytään debatista varsinaisiin listapuheenvuoroihin.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

15.55 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on erittäin mukiinmenevä hallitus, ja voi sanoa, että budjettikirja, joka meidän käsissämme on, ei ole haulikolla ammuttu kirja vaan hyvin täsmätoimia sisältävä kirja.

Edustaja Lindtmanille: Meillä on ollut koko ajan työlinja. On hienoa, että SDP:kin yrittää päästä työlinjalle. Tulokset ratkaisevat. Tämän hallituksen aikana on syntynyt 30 000 työpaikkaa suomalaisille, suomalaisille, jotka tarvitsevat työtä, sillä työllä me pystymme myöskin köyhien etuja ajamaan ja huolehtimaan siitä, että hyvinvointiyhteiskunta säilyy ja siltä osin välittävää linjaa voidaan myöskin vahvistaa tulevaisuudessa.

Jos katsotaan, mitä hallitus on tehnyt, hallitus on tehnyt kovia säästöpäätöksiä, kyllä, mutta samaan aikaan hallitus on kyennyt myöskin rakentamaan sitä uutta kasvun pohjaa, sitä kasvun pohjaa, jolla me saamme uutta työtä ja jota kautta myöskin rahoitamme hyvinvointiyhteiskunnan. (Puhemies koputtaa) Hyvä, hallitus!

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kiuru. [Pauli Kiuru aloitti puheenvuoron.] — Sovitaanpa, että Krista Kiuru ensin ja otetaan sitten Pauli Kiuru vielä ennen ministeriä. (Pauli Kiuru: Selvä!)

15.56 Krista Kiuru sd: No niin, arvoisa puhemies, naiset ensin vaikka heikoille jälle. Nyt uskallan sen nimittäin tässä ihan suoraan sanoa, että kyllä tässä hallituksen suurin ansio on se, että kyllä te osaatte mainostaa tekemisiänne aivan toiseen kanttiin kuin viime hallitus. Nimittäin se viime hallitushan todellisuudessa puolitti perimänsä alijäämän viime kaudella, mutta tämä hallitus pääsee siihen samaan nipin napin vuonna 2019, kun kovasti yrittää. Velkaantumisen taittamisesta ei ole puhuttakaan, mahdollisesti 2021 mutta ilman mitään katetta.

No, me tietysti täällä ihmettelemme, miksi sitten kansalaisille sanotaan, että nyt pitää leikata ja säästää, koska nyt pitää pysäyttää velkaantumiskehitys — sehän ei pysähdy. Tätä rahaa tarvitaan miljardi euroa esimerkiksi verojen kevennyksiin, joiden kärki auttamatta tässä salissa on ollut siinä, ovatko ne tässä tilanteessa kohtuullisia. Kyllä meidän täytyy myöntää, että siitä kikyä on vain vähän reilu puolet eli kyllä verojen kevennyksiä tulee. Mihin? Hyvin kyseenalaisesti. Ja tässä ei vielä kaikki: tämä kaikki kiteytyy siihen, (Puhemies koputtaa) että samaan aikaan kun ilmoitetaan täällä, että kyllä vähäosaisilta pitää säästää...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, nyt jos saan pyytää kiteyttämistä todellakin.

...kysyisinkin siitä, että 2 miljardia menee tähän verojen kevennykseen rahaa.

15.57 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti, kuka on suurituloinen? Silloin kun tätä solidaarisuusveroa aseteltiin siinä hallituksessa, missä te olitte, edustaja Lindtman, niin tuolloin tuon veron alaraja oli, oliko 90 000 vai 100 000 euroa. Tämä hallitus laski sen 72 000 euroon vuodessa elikkä noin 6 000 euroon kuukaudessa. (Timo Heinonen: Tämä on siis sitä solidaarisuutta!) Näin siinä kävi, ja näin ollen lopputulos on se, että jos katsoo sitten työn verotusta suurituloisilla, sanotaan nyt tu-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

lovälillä 80 000—120 000 euroa vuodessa, niin keskimäärin kyllä verotus on kireämpää kuin silloin, kun valtiovarainministerinä oli Rinne, sd.

15.58 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olympiamenestys viime kesänä Suomen osalta ei aivan vastannut odotuksia. Paralympialaisissa kuitenkin tuli hieman parempaa menestystä, suoranainen tähtisuorituskin nähtiin. On arvioitu, että liikunnallinen pohja suomalaisilla lapsilla ja nuorilla ei oikein kestä huippu-urheilun edellytyksiä. Urheilu on sinänsä tärkeää, mutta liikunta on vielä tärkeämpää, kun ajatellaan laajoja kansanryhmiä. Sillä on suorat yhteydet sosiaali- ja terveystieteisiin ja ihmisten hyvinvointiin. Kysyn valtiovarainministeri Orpolta, kun Sanni Grahn-Laasonen ei ole paikalla: Miten tämä liikuntaraha näkyy täällä? Onko meillä Liikkuva koulu -hanke jatkumassa samalla tavalla kuin viime vuonna? Miten liikuntapaikkarakentaminen näkyy laajoille kansanryhmille, suuntautuuko se huippu-urheiluun vai laajoille kansanryhmille enemmän? Ja olenko tulkinnut oikein, että rahoitus liikunnalle ylipäättään kasvaa tässä erinomaisessa budjettiesityksessä (Puhemies koputtaa) ensi vuodelle?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri Orpo, ehkä 3 minuuttia. Jos oikein ymmärrän, niin ministerillä taitaa olla meno sitten seuraavaan paikkaan, eli nyt 3 minuuttia.

16.00 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Jos lähtee tästä isosta kuvasta kerran vielä, niin todellakin, niin kuin edustaja Eestilä täällä totesi, meillä työttömyydestä johtuvat kulut kaiken kaikkiaan ovat laskelmien mukaan jopa yli 7 miljardia, työttömyysturva 5 miljardia, muut työttömyydestä aiheutuvat kulut 1,3 — joka tapauksessa julkiseen talouteen kohdistuva meno kuitenkin pitkälle yli 6 miljardia. Sekin jo selittää sen, miksi me olemme jatkuvasti, vuodesta toiseen, siinä tilanteessa, että pitää leikata valtiontaloudesta, julkisesta taloudesta muualta. Siksi tätäkin kautta tämä työllisyystilanteen parantaminen on avain siihen, että me saamme liikkumavaraa kaikille tärkeiden palveluiden ja tulonsiirtojen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Siihen ei ole mitään muuta poppikonstia.

Hallitus on nostanut työllisyyden ylivoimaisesti ykköstavoitteekseen, ja minusta tässä keskustelussa jos jostain ollaan varmaan samaa mieltä, niin siitä, että työllisyys on avain. No sitten me olemme tietenkin eri mieltä keinoista, mutta uskallan vieläkin, kaiken tämän keskustelun jälkeen, väittää ja olen vakuuttunut siitä, että hallituksen budjettikirjassa on — ja tällä hetkellä jo putkessa, eduskunnassakin käsitellyssä olevaa — runsaasti lainsäädäntöä, joka tähtää työllisyystilanteen parantamiseen.

Nämäkään eivät riitä. Siksi me olemme käynnistäneet uutta valmistelua kannustinloukujen purkamiseksi, työttömyysturvan kehittämiseksi yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa, yritysverotuksen kokonaisuudistusta. Me tarvitsemme uudistuksia, jotta me saamme tämän työllisyystilanteen ratkeamaan, ja me tarvitsemme niitä lisää. Me tarvitsemme uudistuksia meidän talouteen. Me olemme vapauttaneet kauppohenkilöiden aukioloajat, me olemme helpottamassa alkoholilainsäädäntöä, mikä tuo lisää kilpailua, työtä. Tänään on julkaistu liikennekaari: merkittävä, suuri rakenteellinen uudistus, joka asiantuntijoiden laskelman mukaan voi tuoda tullessaan jopa 20 000 uutta työpaikkaa. Se luo aivan uudenlaista бизнесmahdollisuutta ja sitä kautta kasvun mahdollisuuksia. Minä olen erittäin iloinen siitä, että se on nyt maaliin saatu ja vielä niin, että taksit ovat siinä mukana, koska jos taksit

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

olisivat jääneet ulkopuolelle tässä vaiheessa, niin ne olisivat kärsineet merkittäviä tappioita tässä kisassa.

Eli kyllä hallitus toimii nyt päättäväisesti, pitää samaan aikaan kiinni tiukasta finanssi-politiikan linjasta, 4 miljardin säästöistä — ei tehty lisäyksiä budjettineuvotteluissa, vaikka tarpeita olisi vaikka millä mitalla, niin kuin täälläkin on käynyt tänään ilmi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, tätä keskustelua on käyty nyt aika tarkkaan 3 tuntia. Täällä on vielä muutama vastauspuheenvuoro perintönä edellisestä keskusteluvaiheesta. Myönnän ne, ja sitten siirrytään varsinaisiin puhujalistan mukaisiin puheenvuoroihin.

16.03 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP on aina halunnut olla ja onkin ollut työlinjalla.

Arvoisa puhemies! Nuorten syrjäytyminen työstä ja koulutuksesta on Suomessa kovassa kasvussa, kertoo OECD:n tuore maavertailu. Suomalaisista 20—24-vuotiaista miehistä yli viidennes eli yli 20 prosenttia on vailla työtä tai ei ole koulutuksessa. Mitä te tästä huolimatta hallituksessa teette? Leikkaatte ammatillisesta koulutuksesta tuon 190 miljoonaa ilman mitään ohjausta, ja näinpä sitten koulutuksen järjestäjät joutuvat itse pohtimaan, vähentävätkö opettajia, ennestään niukkoja opetustunteja vai sitten opiskelijamääriä. Samalla ajatte alas nuorisotakuuta, nuorten aikuisten osaamisohjelma on loppumassa ja etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan resursseja heikennetään. Arvoisa hallitus, tavoitteeseenne työllisyysasteen nostamisesta on helppo yhtyä, mutta miksi unohdatte nuoret ja heikennätte osaamista, sitä kaikkein tärkeintä asiaa, millä Suomi voi nousta ja saadaan ne ihmiset töihin?

16.04 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tänään on aika vähän puhuttu ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, mitä ei pitäisi kyllä tämänkään tyypissä keskustelussa sivuuttaa. Ulkopolitiikan johtaviksi ajattelijoiksi itsensä nostaneet vihreät Ville Niinistön johdolla linjasivat, että meidän pitäisi luopua yleisestä ja yhtenäisestä asevelvollisuudesta ja tehdä asepalveluksesta täysin vapaaehtoinen. Vihreät näin irtautuvat oikeastaan kaikkien muiden puolueiden pitkästä perinteestä, joka on nojannut yleiseen ja yhtenäiseen asevelvollisuuteen ja koko maan puolustamiseen.

Pidän erittäin myönteisenä sitä, että maamme hallitus ei ole lähtenyt tällaiselle vihreiden politiikan linjalle vaan panostaa uskottavaan maanpuolustukseen. Ensi vuonna varusmieskoulutus pidetään nykyisellä tasolla, kertausharjoituksiin ei puututa eli ne pidetään normaalilla tasolla ja myös edellisen sodan veteraaneista kannetaan arvokkaasti huolta. Annan tästä kyllä täyden kiitoksen tälle hallitukselle.

16.05 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy kyllä sanoa, että ihmettelen suunnattomasti, että täällä varsinkin keskustapuolueen taholta ollaan huolestuneita siitä, miten hyvätuloisia verotetaan. Minä muistutan, että tässä maassa on ainakin 120 000 sellaista ihmistä, jotka elävät kansanedustajan kahden kuukauden palkalla koko vuoden, heidän tulotasonsa on sen kaltainen — itse asiassa meillä on köyhiä 900 000, niin että taitaapa niitä olla jo miljoonan verran.

Mitä sitten tekee hallitus tähän työllisyyspuoleen? Järjestää Leelian lepotuolin: ottaa ihmiset kolmen kuukauden välein keskustelemaan. Siellä on 350 000 työtöntä. Jos he kaikki

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

käyvät siellä kolmen kuukauden välein, missä välissä työvoimatoimisto pystyy työllistämään tai etsimään työpaikkoja? No, eihän sen tarvitsekaan. Olen ymmärtänyt, että te haluatte ulkoistaa työn etsimisen ja sitä kautta sitten mahdollisesti työllistää ihmisiä. Eli kummat ovat turhia: yksityiset työnvälittäjät, jotka eivät ennätä keskustella kolmen kuukauden välein työttömien kanssa, vai työvoimatoimistot, jotka keskustelevat (Puhemies koputtaa) kolmen kuukauden välein kunkin työttömän kanssa (Puhemies koputtaa) mutta eivät etsi töitä?

16.06 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onneksi sain puheenvuoron, koska aion kiittää hallitusta. Kiitän hallitusta: Toisin kuin vielä viime kevällä esititte, nyt te perutte nämä päivähoitomaksujen jättisuuret korotukset — hyvä niin. Vielä vuosi sitten te vastustitte veronkevennysten ulottamista eläkkeensaajille. Nyt se keino onneksi teille myös kelpasi. Tyytyväinen olen myös siitä, että Lex Taipale, ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien armahtaminen, on tahtotilanne. Vielä kesäkuussa ministeri Mäntylä tätä vastusti. Arvoisa hallitus, on reilua myöntää, että jotain on tuossa välissä myös tapahtunut.

Sitten mitä tulee liikenteeseen ja liikenneväylien korjausvelkaan: Ihmettelen itse, miten olette päätyneet eri seutujen elinvoimaisuuden nimissä ja näissä korkeissa työttömyysluvuissa siirtämään tiestön korjausvelkaeuroja 100 miljoonaa vuodelle 2018. Ja sitten kun täällä on puhuttu tästä liikennekaaresta, josta nyt sitten tänään hallitus pääsi jonkunnaikaiseen sopuun, (Puhemies koputtaa) niin täytyy sanoa, että me seuraamme kyllä tarkkaan, (Puhemies koputtaa) tuleeko siitä jotain muutakin kuin "rakenteellinen uudistus". Itse sitä vähän epäilen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja viimeinen puheenvuoro tähän debattivaiheeseen.

16.07 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinoselle, joka taisi tosin jo poistua (Timo Heinonen: Ei poistunut!) — Ei poistunut, hienoa! — kommentoin tästä, että olen tietenkin iloinen siitä, että olette seurannut, mitä vihreiden puoluevaltuuskunta on keskustellut, ja viittasitte tähän vihreiden puoluevaltuuskunnassa hyväksyttyyn ulko- ja turvallisuuspoliittiseen linjapaperiin. No, eri asia, kuinka paljon se liittyy tähän budjettikeskusteluun tässä ja nyt, mutta katson asiakseni vastata. Kyseessä on pitkän aikavälin tavoite siirtymisestä — pitkällä aikavälillä — mahdollisesti vapaaehtoiseen maanpuolustukseen. Tässä tilanteessa tämä valtuuskunnan tekemä linjaus ei ole nähdäkseni sellainen, että siitä pitäisi erikseen tässä salissa keskustella, koska meidän eduskuntaryhmämme kyllä on tietoinen tämän hetken ulko- ja turvallisuuspoliittisista realiteeteista ja siitä, että — vaikka kunnioitamme valtuuskuntamme linjausta — tämä tavoite ei ole lyhyen aikavälin kysymys tässä ja nyt.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme puhujalistaan.

16.09 Elsi Katainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensi vuoden valtion talousarvioesitys 100-vuotiaalle Suomelle sisältää paljon positiivisia elementtejä mutta toki myös aiemmin sovittuja säästöjä, jotka nyt laitetaan toimeen. Menneisiin ei koskaan pidä liikaa takerua, mutta edellisen hallituksen perintö oli sellainen, että viimeistään nyt uudistuksia on ol-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

lut välttämätöntä tehdä. Meille on jäänyt pitkä lista tekemättömiä töitä, ja Suomen kuntoon laittaminen edellyttää sitä, että tulot ja menot saatetaan tasapainoon.

Erityisen paljon palautetta tämänkin päivän keskustelussa on tullut työttömyysturvaan kohdistuvista säästöistä. Keskusta ymmärtää siihen liittyvän huolen. Työttömyys maksaa kuitenkin suomalaiselle yhteiskunnalle yli 5 miljardia euroa vuodessa, eikä meillä siihen ole varaa. Erityisen tärkeää on huolehtia, että työttömyys ei pitkity heillä, joiden paluu työmarkkinoille olisi mahdollinen.

Budjetin ratkaisulla tuetaan Suomen talouden elpymistä ja työllisyyden parantumista. Työllisyyden saaminen nousuun on kestävin tapa turvata palvelut ja pitää huolta heikoimmista. Budjetti on minusta oikeanlainen myös tähän tilanteeseen, jossa vienti ei vedä mutta kotimaisesta kysynnästä on pidettävä huolta. Työn verotuksen alentaminen kannustaa työnteekoon ja tukee ostovoimaa. Yritysveropaketti toteuttaa monia pitkäaikaisia verotavoitteita. Valtaosa uusista työpaikoista syntyy pk-yrityksiin, ja siksi on hyvä, että tehdyt veroratkaisut helpottavat niiden tilannetta.

Ensi vuoden budjetissa joudutaan ottamaan lisää velkaa, mutta kokonaisuutena olemme tavoitteessa lopettaa Suomen velaksi eläminen vuonna 2021. Tie talouden tasapainoon on siis vielä pitkä.

Arvoisa puhemies! Oppositio väittää, että hallitus suosisi suurituloisia, ja on kyseenalaistanut hyvätuloisille kohdistettavia veronkevennyksiä. Se lienee jonkunlainen pääaihe tänään tässäkin keskustelussa. Tausta suurituloisten veronkevennyksiin on kilpailukyky-sopimuksessa, osa niistä tulee kikyn sivuvaikutuksina automaattisesti. Tätä kautta keski- ja suurituloisille kohdentuu automaattisesti kevennyksiä 100 miljoonan euron edestä. Hallituksen päätös taas kohdistuu pieni- ja keskituloisille ja on suuruudeltaan noin 400 miljoonaa euroa. Tänään on montakin kertaa saanut ihmetellä sitä, miksi opposition on niin vaikea hyväksyä se, että hallitus todellakin keventää heikompien verotusta. Lopputulemana palkkatuloverotus kevenee tasaisesti kaikilla tulotasoilla.

Arvoisa puhemies! Vaikeana aikana tämä hallitus tekee oikeudenmukaista politiikkaa. Kun esimerkiksi demarit olivat hallituksessa, yksinhuoltajien päivähoitomaksut jäivät alentamatta. Niitä alennetaan nyt. Aika vähälle huomiolle on jäänyt se, että budjetissa sovittiin 2 500 euron kertakorvauksesta naisten työnantajille vanhemmuuden kustannusten nykyistä oikeudenmukaisemmaksi jakamiseksi. Tätä ikuisuusongelmaa on nyt siis vihdoin helpotettu, ja se edistää etenkin nuorten naisten työmarkkina-asemaa.

Ylipäätään meidän on yhteistyössä jatkettava työelämän uudistamista niin, että ihmiset voivat paremmin sovittaa työ- ja muuta elämää yhteen. Pidän tärkeänä, että hallitus ja työmarkkinaosapuolet tekevät myös nämä uudistukset yhdessä. Työ, työelämä ja työmarkkinat ovat sellaisessa muutoksessa, että uudistukset, ja mieluummin yhdessä tehden, ovat välttämättömiä. Yhteiskunta- eli kilpailukyky-sopimus on poikkeuksellinen etenkin julkisten alojen työntekijöiden kannalta. Se on ennen muuta työllisyys-sopimus, ja vain työllisyyttä parantamalla muut — myös palvelut ja työpaikat julkisilla aloilla — voidaan turvata.

Arvoisa puhemies! Myös se on oikeudenmukaista, että uusia leikkauspäätöksiä ei ole tehty. Hallitusta täytyy kiittää siitä, että tiukasta talouden tilanteesta huolimatta budjetti sisältää myös positiivisia määrärahapäätöksiä. On oikein, että itsenäisen Suomen kunniaksi sotiemme veteraanien työlle annetaan arvoa 40 miljoonan euron lisäyksellä. Myös omais- ja perhehoitoa kehitetään 90 miljoonalla eurolla. Lisäksi nuorten kuntoutusrahaan tehtiin iso satsaus.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Minusta budjetin kokonaisuus on hyvä, nyt on vain pidettävä suuri kuva selvillä ja tavoitteet mielessä. Olemme oikealla uralla, vaikka tekemistä vielä riittää.

16.14 Toimi Kankaanniemi ps: (Olavi Ala-Nissilän välihuuto) Herra puhemies! — Kiitoksia, edustaja Ala-Nissilä, teillä on valtavan paljon suurempi kokemus ja tietotaito tällä alalla, mutta teemme yhdessä hyvää työtä tuolla valtiovarainvaliokunnassa muun muassa.

Arvoisa puhemies! Viime vaalikauden tiedoista on tullut täällä aika lailla epäselvä kuva. Tosiasia on kuitenkin se, että julkinen velka, jota muun muassa OECD, EU ja monet muut tahot seuraavat — nimenomaan julkista velkaa, ei yksin valtionvelkaa — kasvoi viime vaalikaudella noin 9 miljardia euroa joka ainut vuosi, 9 miljardia euroa. Valtio velkaantui noin 20 miljardia, kunnat 7 miljardia, ja kuntien velka kasvoi juuri sen tähden, että valtionosuuksia leikattiin todella reippaasti. Eli edellisen hallituksen — tai edellisten hallitusten, kun siinä oli niitä kaksi — säästöpolitiikka oli sitä, että leikataan kunnilta ja leikataan koulutuksesta ja muut jätetään tekemättä, ja uudistukset myös jätettiin tekemättä. Tämä on tosiasia. Eli velkaa otettiin valtavasti, bruttokansantuote laski kolmena vuonna viime vaalikaudella, työttömyys kasvoi 100 000:lla, kilpailukyky heikkeni ja niin edelleen.

Tämän perinnön sai nykyinen hallitus runsas vuosi sitten. Teimme hallitusohjelman niin, että päätettiin tehdä etupainotteiset leikkaukset menoihin velkaantumisen saamiseksi hallintaan. Nuo 4 miljardin leikkaukset on päätetty, pääosin tehty, nyt tehdään muodollisesti päätöksiä vielä joiltakin osin. Sen jälkeen päätettiin tehdä kilpailukykysojimus ja työ- ja yrittäjyyspaketti. Nämä on nyt tehty, vaikka on vasta runsas vuosi kulunut tätä hallituskautta. Rakenneuudistukset ovat työn alla, ne ovat pitkäkantoisia. Eläkeuudistus astuu voimaan ensi vuoden alussa, sitä muun muassa sosialidemokraatit vielä keväällä 2011 vastustivat: silloinen puheenjohtaja Urpilainen sanoi, että sosialidemokraatit eivät koskaan tule hyväksymään eläkeiän korottamista. Mutta niin he vuosi sitten täällä sen vain hyväksyivät — niin se takki kääntyy. (Sirpa Paateron välihuuto) Eläkeuudistuksen lisäksi sote-uudistus on menossa hyvää vauhtia eteenpäin, kuntien tehtäviä ja vastuita karsitaan ja niin edelleen. Tämän lisäksi hallitusohjelmassa on kärkihankkeita, joilla luodaan uusia kasvualoja ja vauhditetaan niitä. Korjausvelkaa, jota viime kaudella kasvatettiin, nyt pienennetään määrätietoisella paketilla, infraa parantamalla. Byrokratiatalkoot etenevät, mitä ei tapahtunut viime kaudella lainkaan.

Eli tässä tilanteessa nyt ollaan, ja nyt on selvästi nähtävissä, että jo tässä vaiheessa, alkusyksyllä 2016, tulokset tämän hallituksen toiminnasta alkavat näkyä. Velkaantuminen ei kasva, koska valtionvelka, maahanmuuttokustannuksista huolimatta, kasvaa vain noin 5,5 miljardia tässä budjetissa ja kuntatalous vahvistuu tämän budjettiesityksen myötä. Kuntaliiton hallituksessa olemme käyneet tämän läpi ja todenneet yksimielisesti — kaikki puolueet siellä mukana, nämä isommat puolueet — että kuntatalous tämän budjetin myötä vahvistuu noin 40 miljoonaa euroa. Kun vertaa sitä viime kauteen, jolloin leikattiin miljardimäärin kunnilta, henkilöstöä irtisanottiin, palveluja heikennettiin, veroja kiristettiin kunnissa ja niin edelleen, niin muutos on todella suuri, ja ennen kaikkea siis kunnat eivät valtion toimenpiteiden johdosta velkaannu. Näin ollen velkaantuminen taittuu nyt jo aivan selvästi. (Olavi Ala-Nissilä: Kyllä!) Kun otetaan vielä huomioon se, että edellisellä hallituskaudella valtion kassaa syötiin 11 miljardista 4 miljardiin eli noin 7 miljardia, nyt ei ole enää mahdollisuutta syödä 7:ää miljardia, kun ei kassassa ole kuin 4 miljardia.

Eli näin on käänne tapahtunut ja luottamus valtion ja koko yhteiskunnan toimintaan on vahvistunut, ja se näkyy myös siinä, että työpaikkoja syntyy, yritykset luottavat tulevaisuu-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

teen, investoinnit ovat lähdössä käyntiin. Kilpailukyky sopimus on arvokas, sen tekivät työmarkkinaosapuolet, ja hallitus teki viisaasti veroratkaisut painottaen pieni- ja keskitulotuloja ja antaen myös eläkeläisille osuuden tästä kokonaisuudesta.

16.20 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tänä ja ensi vuonna maamme bkt:n ennustetaan kasvavan vain noin prosentin vauhtia. Tämän varsin maltillisen, liian maltillisen, kasvun taustalla on etupäässä yksityisen kulutuksen ja investointien suotuista kehitys. Yksityistä kulutusta tukee kotitalouksien ostovoiman kasvu, missä yhtenä tärkeänä tekijänä on se, että tuloverotusta kevennetään kaikilta suomalaisilta, ja myös eläkeläisten verotusta.

Vuonna 2017 työttömyysasteen ennustetaan alenevan. Tästä huolimatta kokonaiskuva tulevista vuosista on talouskasvun kannalta erittäin vaisu, ja sen takia me tarvitsemme lisää toimenpiteitä. Niin kuin tässä edellä on useammassa puheenvuorossa tuotu esille, meillä on ei seitsemän laihaa vuotta vaan nyt jo kahdeksan laihaa vuotta taloudessa takana ja käänne vasta hyvin hentoinen, ja sen eteen pitää nyt tehdä töitä. Sen takia budjetin keskiössä onkin työllisyys ja yrittäjyys. On jokaisen suomalaisen etu, että tähän maahan saadaan lisää työtä ja työpaikkoja. Se on työttömän etu, mutta se on myös jokaisen työssä olevan etu. On sovittu uusista työllisyystoimista, jotka sisältävät myös useita asuntorakentamista edistäviä toimia, ja lisäksi hallitus päätti nyt syksyllä kasvua ja yrittäjyyttä edistävästä veropaketista.

Vuoden 2017 lopussa eli nyt käsittelyssä olevan budjetin jälkeen valtionvelan arvioidaan olevan kuitenkin jo noin 111 miljardia euroa. Se on noin 51 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan julkisen talouden velkaantumisen kasvu pysähtyy kuitenkin vuonna 2018, ja toivotaan, että nämä toimenpiteet, missä yhtenä tärkeänä tekijänä on työmarkkinajärjestöjen sopima kilpailukyky sopimus, nopeuttavat tätä ja saamme talouden kasvuun. Tavoitteena on nimittäin nostaa maamme talous kestävästi kasvun ja paranevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palveluiden ja sosiaaliturvan rahoitus nyt ja tulevaisuudessa.

Kaikille palkansaajille tulevat nuo tuloveronkevennykset, niin kuin eläkeläisillekin, ja yrittäjävähenys kannustaa yritystoiminnan harjoittamiseen. Myös yritysten sukupolvenvaihdoksia edistetään siihen liittyvää verotusta keventämällä, ja samaan aikaan pienyritysten maksuvalmiutta lisätään siirtymällä kauan kaivattuun maksuperusteiseen tilitykseen arvonlisäverotuksessa, eli enää tämän jälkeen yritykset eivät toimi valtiolle tietynlaisina pankkeina.

Erittäin myönteistä tässä talousarviossa on myös se, että varhaiskasvatuksen maksuja alennetaan ja korotuksista luovuttiin. Tämä ratkaisu osoittaa, että voidaan myös tehdä päätöksiä, jotka kumoavat jotain aiemmin suunniteltua, jos ne osoittautuvat työn ja työnteon kannalta kannattamattomiksi taikka väärään suuntaan tilannetta vieviksi. Pidän erittäin myönteisenä myös sitä, että vanhemmuuden kustannuksia vihdoin tasataan. Naispuolisten työntekijöiden työnantajille tulee 2 500 euron kertakorvaus, jolla tasataan perhevaipaista työnantajille aiheutuvia kustannuksia.

Työverotuksen kevennyksestä jo muutaman sanan sanoin.

Haluan vielä tähän loppuun nostaa esille myönteisenä asiana sen, että hallitus päätti myös maatalouden kriisipaketista, mutta se ei yksin tule kuitenkaan riittämään suomalaisen ruuantuotannon turvaamiseen, ja me tarvitsemme tässä lisätoimenpiteitä jo huoltovarmuudenkin näkökulmasta.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Peruskoulun uudistus on merkittävä työ, johon kärkihankerahaa ohjataan — uskallan sanoa, että melkein enempi kuin millään vaalikaudella tätä ennen — 90 miljoonaa euroa, ja siinä nostetaan oppilas keskiöön.

Aivan lopuksi nostan esille nämä liikennehankkeet. Meillä liikenteeltä kerätään merkittävästi veroja, ja on hyvä, että vihdoinkin tätä tiestön ja rataverkon korjausvelkaa laitetaan kuntoon ja myös muutamia tärkeitä liikennehankkeita pystytään käynnistämään, joista itse haluan nostaa esille erityisesti Lahden eteläisen kehätien, joka on merkittävä myös koko Suomelle. Se vauhdittaa itä-länsisuuntaista liikennettä aina Turusta Lahden kautta kohti Venäjää, ja toivotaan, että myös Venäjän tilanne vakiintuu ja tasaantuu niin, että kauppa sinnekin lähtee jälleen vetämään.

16.25 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies, hyvä kollegat! Hallitus on kertonut työllisyyden ja yrittäjyyden olevan budjettiesityksessään pääosassa, joten keskityn itsekkin niihin. Jotta tuottavuus ja kilpailukyky kohenevat ja uusia menestyviä yrityksiä sekä työpaikkoja syntyy riittävästi, on talouttamme uudistettava etenkin uutta teknologiaa hyödyntämällä. Myös työn tarjoamisesta kannattaa tehdä edelleen nykyistä helpompaa.

Jaan hallituksen tilannekuvan. Keinoistakin olen osin samaa mieltä. Suurin näkemys-eromme liittyy koulutukseen. Suomen perinteisiä heikkouksia globaalien menestyksen näkökulmasta ovat olleet esimerkiksi syrjäinen sijainti, harva asutus ja kotimarkkinoidemme pienuus. Näistä heikkouksista olemme pyrkineet eroon ja olemme kompensoineet niitä maailman kärkeen sijoittuvalla koulutuksella. Jos työ pitää Suomen liikkeessä, on koulutus se perusta, jolle pärjääminen voi ylipäätään maassamme syntyä. Siksi koulutuksesta ei pidä enää leikata.

Nyt kun teknologiamurros hävittää ja muuttaa vanhoja työtehtäviä ja ammatteja, jos jotakin tarvitsemme, niin laadukasta koulutusta kääntääksemme tilanteen eduksemme. Esimerkiksi ensi vuodelle osuvat ammatillisen koulutuksen megaleikkaukset tarkoittavat pahimmillaan sitä, että perustavanlaatuinen ammatillinen osaamisemme ei enää pysy riittävästi uudistuvien alojen ja teknologiamurroksen mukana, puhumattakaan siitä, että nämä leikkaukset ovat sosiaalinen aikapommi. Koulutusjärjestelmää kannattaa edelleen uudistaa suuntaan, jossa käytännöllinen osaaminen ja sen kehittäminen korostuvat. Yksi ihmisen tärkeimmistä taidoista on uuden oppiminen. Tämän taidon merkitys korostuu yhä enemmän. Myös niin sanotun syvätyön eli korkeaa keskittymistä vaativan työn rooli kasvaa tulevaisuuden yhteiskunnassa.

Olemme esittäneet koulutusleikkausten korvaamista ympäristölle haitallisia tukia karsimalla. Kaikki leikkaukset kirpaisevat toki jossakin. Meidän päättäjien tehtävänä on kuitenkin valita käsillä olevista vaihtoehtoista siedettävimmät, koulutusleikkaukset kun ovat työllisyydenkin kannalta se huonoin vaihtoehto.

Arvoisa puhemies! Työllisyysetuuksien käyttötarkoituksen laajentaminen budjetissa on hyvä asia. Myös starttirahasta saadaan enemmän irti, kun sen käyttömahdollisuuksia laajennetaan. Samalla hallitus kuitenkin kertoo vahvistavansa työttömyysturvan vastikkeellisuutta ja tiukentavansa työn vastaanottovelvoitteita, aivan kuin työttömät ihmiset eivät lähtökohtaisesti haluaisi töihin. Poikkeuksia on aina, mutta enemmistöä ei pidä simputtaa sen vuoksi, jos pieni vähemmistö tekee toisin. Suhtaudun epäillen myös kolmen kuukauden välein tehtäviin työttömien määräaikaishaastatteluihin. Jos tarkoituksena on aidosti auttaa, niin ajatus on hyvä. Sen sijaan jos tarkoitus on puhua pehmeitä aktivoinnista ja työllistää lähinnä työnvälittäjiä, en innostu.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Työttömien pompottelu olisi myös ristiriidassa perustulokokeilun kanssa, perustulon taustalla kun on ajatus paitsi vähentää byrokratiaa myös luopua holhoamisesta ja ehdoista. Se mahdollistaa ihmisten omat valinnat ja joustot erilaisissa työ- ja elämäntilanteissa. Valitettavasti perustulokokeilu uhkaa jäädä tyngäksi: kokeilubudjetti on kovin pieni ja aikataulu äärimmäisen tiukka, eikä mallissa ole sitä paitsi mukana verotusta. Kahden vuoden määräaikainen ja otannaltaan suppea kokeilu tuskin riittää osoittamaan perustulon arvoa aktiivisten ihmisten elämänpolkujen mahdollistajana tai turvana muutoksissa. Näin toteutettuna kokeilu ei myöskään tuota riittävästi tieteellisesti relevanttia aineistoa. Toivottavasti kokeilua voidaan vielä kehittää ja laajentaa.

Arvoisa puhemies! Meistä yhä useamman työ on tavalla tai toisella epätyypillistä. Ongelmana näissä töissä ovat byrokratia ja kannustinloukut. Pienenkin työn vastaanottaminen voi edellyttää liutaa selvityksiä. Työn vaikutuksia sosiaaliturvaan on hankala ennakoida. Perustulokokeilun tulokset jäävät nähtäväksi, mutta sitä ennenkin voidaan onneksi tehdä paljon. Valtiovarainministeri Orpon päätös kannustinloukkujen selvittämisestä nykyistä tarkemmin on mielestäni tervetullut, ja toivon, että se myös johtaa toimenpiteisiin. Tarvitsemme laajan nipun erilaisia ratkaisuja. Esimerkiksi ensimmäisten työntekijöiden palkkaamista on edelleen helpotettava. Työtä kyllä on, pulaa on työpaikoista.

Kalliin ja epäekologisen päästökauppakompensaation tai muiden tehostomien yritystukien tai esimerkiksi jo nyt hyvin vetävän puukaupan kannalta tarpeettoman metsälahjavähennyksen sijaan meidän kannattaisi satsata tutkimukseen ja koulutukseen ja alenuttaa työn verotusta edelleen. Kasvukeskuksissa työn vastaanottamisen pullonkauloja löytyy myös asumiskustannuksista. Myös kotimaista omistajuutta kannattaa vahvistaa lisää. Lisäksi esimerkiksi yrittävävähennystä pitäisi kohdentaa reilummin myös pienempiin yrityksiin tai suoraan työllistämisen helpottamiseen, unohtamatta tietenkään välttämättömiä jatkoaskelia vanhemmuuden kustannusten tasaamiseksi. Se työ on vasta alussa.

16.31 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Valtion talousarvioesityksen suuri linja on tuloerojen ja eriarvoisuuden kasvaminen. Köyhimmiltä leikataan, ja veronkevennykset kohdentuvat eniten kaikista hyvätulolisimmille. Herää kysymys, onko meillä varaa tehdä suurituloisille näin suuria veronkevennyksiä tässä tilanteessa, varsinkin kun tutkimusten valossa tiedetään, että pienituloisille suunnattavat tulonsiirrot ja veronkevennykset tukevat ostovoimaa ja työllisyyttä paljon paremmin kuin suurituloisille suunnattavat lisäeurot. Herää kysymys, millä tietopohjalla ja millä arvoilla Suomen politiikkaa nyt tehdään.

Hallitus esittää uuden yritystukimuodon, päästökauppakompensaation, käyttöönottoa, vaikka lähes kaikki puolueet sanoivat ennen vaaleja olevansa valmiita vähentämään tehostomien yritystukien määrää. Hallitus perustelee uutta tukea hiilivuodon estämisellä, ja tuki tulee kohdentumaan paljolti metsä- ja metalliteollisuuteen. Esitetty uusi yritystuki ei ole perusteltavissa. Tutkimukset eivät tue väitteitä hiilivuotoriskin olemassaolosta nykytilanteessa. Hiilivuotoriskiä vastaan puhuu myös se, että energiantensiivinen metsäteollisuus tekee Suomeen parhaillaan suuria investointeja päästökaupasta huolimatta. Tuki on outo tilanteessa, jossa sähkön hinta ei ole nousussa vaan päinvastoin uusi tuulivoimakapasiteetti painaa sähkön hintaa alas nyt ja todennäköisesti myös tulevina vuosina. Euroopan unionin päästökaupparjestelmä ei ole toiminut aiotulla tavalla, eivätkä päästöoikeuksien hinnat ole nousseet. Kompensoitavaa ei siis juuri ole, kun sähkön hinta ei ole nousussa ja päästöoikeuksien hinta matala. Hallitus tuhlaa veroeuroja sellaisen uhan torjuntaan, jota ei nyt ole näköpiirissä. Hallituksen suunnitelma päästökauppakompensaatiosta on ristiriidassa myös

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

hallituksen omien kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden ja Pariisin ilmastopöytäkirjan kanssa. On myös muistettava, että paljon energiaa käyttävää teollisuutta tuetaan jo nyt vuosituisin sadoilla miljoonilla sähköveron alennuksen muodossa.

Yritystukia ei voi niputtaa samaan koriin, vaan toiset tuet ovat toisia tehokkaampia ja vaikuttavampia. Päätöksiä tulisikin tehdä tietoperusteisesti. On tragikoomista, että samaan aikaan, kun hallitus esittää uuden, tehostetun tuen käyttöönottoa, se leikkaa kaikista tehokkaampia yritystukia eli tutkimus-, innovaatio- ja tuotekehitysrahoitusta kovalla kädellä. Näitä leikkauksia ovat eri tahot arvostelleet, myös elinkeinoelämä. Hallituksen yritystukipolitiikka on tuhoisaa yritysten kilpailukykyyn, Suomen innovatiivisuuden, voinnin ja pitkän aikavälin työllisyyskehityksen kannalta. Suomen kansantalouden tutkimus- ja kehityssuhteet laskevat nyt huomattavan alas. Herää kysymys, millä tietopohjalla Suomen yritystukipolitiikkaa nyt tehdään.

Nostan esiin myös leikkaukset kehityspolitiikkaan. Kaikista kovimmalla kädellä viime vuoden historialliset leikkaukset koettelivat kansalaisjärjestöjen tekemää kehitysyhteistyötä, ja ensi vuoden budjetti ei korjaa tätä vahinkoa — tämä siitä huolimatta, että juuri valmistuneen arvioinnin mukaan kumppanijärjestöjen tekemä kehitysyhteistyö on erittäin tehokasta ja tuloksellista, ja arvioinnin suositukseksi olikin, että näitä leikkauksia pitäisi pyrkiä perumaan. Kuitenkin kaikista tehokkaimmasta ja tuloksellisimmasta kehitysyhteistyön muodosta leikattiin kaikkein eniten. Herää jälleen kysymys, millä tietopohjalla Suomen politiikkaa nyt tehdään.

Lopuksi haluan nostaa esiin kaksi myönteistä asiaa:

Esitin viime vuoden budjetissa, että Suomessa pitäisi ottaa käyttöön av-alan tuotantokannustinjärjestelmä, jolla voitaisiin houkuttaa Suomeen kansainvälisiä elokuva- ja tv-alan tuotantoja ja näin saada Suomeen vientituloja ja näkyvyyttä, osaamista ja työtä. Ehdottamani tuotantokannustin maksaisi itsensä välittömästi takaisin. Esitykseni ei viime vuonna mennyt läpi, mutta nyt se on mukana hallituksen budjettiesityksessä, ja erittäin suuri kiitos tästä. Kannustin on tärkeä elementti produktioitten houkuttelussa ja suomalaisen av-alan nousun tukemisessa.

Lisäksi haluan kiittää hallitusta Nelostien Oulu—Kemi-välin kunnostusrahoituksen sisällyttämisestä ensi vuoden budjettiin. Niin minä kuin usea muukin alueemme kansanedustaja esitti sitä viime vuoden budjettiin, ja sitä on esitetty usein aikaisemminkin. Nyt tämä Pohjois-Suomen elintärkeä valtimo saadaan vihdoinkin kunnostettua, ja kiitos siitä.

16.36 Mats Löfström r: Värderade herr talman, arvoisa herra puhemies! Ahvenanmaan itsehallinto täyttää viiden vuoden päästä 100 vuotta. Itsehallinto on näin ollen melkein yhtä vanha kuin Suomen itsenäisyys.

Ahvenanmaa halusi vapautua Venäjästä samalla tavoin kuin Suomi. Samaan aikaan kun Suomi unelmoi itsenäisyydestä, Ahvenanmaalla unelmoitiin kuitenkin uudelleenyhdistymisestä Ruotsiin. Suomen itsenäistyminen Venäjästä ei merkinnyt loppua Ålandsrörelsens kansanliikkeen työlle, joka ajoi yhdistymistä Ruotsin kanssa. 96,2 prosenttia Ahvenanmaan aikuisväestöstä allekirjoitti vetoomuksen uudesta maasta eroamiseksi. Suomi tarjosi silloin Ahvenanmaalle autonomista asemaa tasavallassa. Tämä oli tarjous, jonka ahvenanmaalaiset hylkäsivät. Ahvenanmaan kysymys vietiin sen sijaan Kansainliiton käsiteltäväksi. Kansainliitossa päätettiin, että Ahvenanmaa jäisi osaksi Suomea autonomisena alueena, mutta Suomi pakotettiin takaamaan Ahvenanmaan väestölle oikeus ruotsin kieleen, omaan kulttuuriinsa ja perinteisiinsä. Ahvenanmaalla päätös otettiin vastaan suurella pettymyk-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

sellä. Ahvenanmaa ei halunnut itsehallintoa, Ahvenanmaa halusi uudestaan tulla osaksi Ruotsia. Tästä on nyt lähes sata vuotta aikaa, ja itsehallinto on kehittynyt hyvin. Nykypäivänä useimmat ahvenanmaalaiset ovat tyytyväisiä, että Ahvenanmaasta tuli itsehallinnollinen. Vaikka Ahvenanmaa on tänä päivänä erilainen, eivät perimmäiset tekijät ole kuitenkaan muuttuneet.

Ahvenanmaan itsehallintoa on kuluneiden 95 vuoden aikana kehitetty useaan otteeseen. Viimeisin itsehallintolaki astui voimaan 20 vuotta sitten, kun myös nykyinen taloudellinen järjestelmä valtion ja itsehallinnon välillä astui voimaan. Nykyinen järjestelmä perustuu siihen, että kaikki Ahvenanmaalla maksavat valtionverot valtiolle, aivan kuten kaikki muutkin. Ahvenanmaa saa näistä veroista sitten takaisin 0,45 prosenttia valtion kaikista verotuloista. Toisinaan on esitetty, että tämä olisi taloudellinen tuki Ahvenanmaalle, mutta näin ei ole, vaan se on osa niistä rahoista, jotka ahvenanmaalaiset ovat maksaneet valtiolle, jotka sitten siirretään takaisin, sillä prosenttimäärää 0,45 käytetään huolimatta maksettujen rahojen määrästä. Ahvenanmaa on hyvä veronmaksaja, sillä työllisyys on hyvä ja työttömyys alle 4 prosenttia. Usein Ahvenanmaa maksaa yli 0,6 prosenttia valtion koko suorasta verosta.

Ongelma on, että tasoitusprosenttia ei ole tarkistettu sen jälkeen, kun kyseinen järjestelmä tuli voimaan yli 20 vuotta sitten. Järjestelmän voimaantulon jälkeen Ahvenanmaan väestömäärä on kasvanut 16 prosentilla, kun taas koko maan väestö on kasvanut 8 prosentilla. Nopeasti kasvavasta väestöstä huolimatta Ahvenanmaa saa edelleen saman 0,45 prosentin könttäsunnan. Ahvenanmaan yhteiskunnassa elää nykyään lähes 30 000 asukasta. Taloudellisesta näkökulmasta olisi parempi, että Ahvenanmaalla asuisi vain 10 000 asukasta nykyisen taloudellisen järjestelmän piirissä, sillä nykyisen järjestelmän mukaan Ahvenanmaan könttäsomma olisi siinä tapauksessa edelleen 0,45 prosenttia. Mutta emme kuitenkaan halua olla pienempiä. Haluamme kasvaa, toivomme kasvua, haluamme luoda uusia yrityksiä ja olla mukana kehittämässä taloutta, jotta Suomi saadaan nousuun. Siksi Ahvenanmaalla on jo pitkään tehty töitä sen eteen, että könttäsommua säädettäisiin vastaamaan nykyistä todellisuutta. Väestö ei ole ainoa asia, jonka määrä on lisääntynyt. Valtion eräiden liiketoimintojen yhtiöittäminen ja EU-jäsenyys ovat lisänneet byrokratian määrää ja tosiasiallisesti vaikuttaneet summaan negatiivisesti.

Hallitus käsitteli budjettiriihessä Ahvenanmaan valtiovarainministeriön pyyntöä nostaa könttäsomma 0,45 prosentista 0,48 prosenttiin, jotta summa vastaisi nykyistä todellisuutta ja huomioisi ne asiat, jotka äsken mainitsin. Hallitus päätti budjettiriihessä, että könttäsommua ei tällä kerralla nosteta. Valtion tilanne talousarvion kannalta on kireä ja budjettialijäämä suuri. Mutta itsehallinto ei kuitenkaan ole suhdannekysymys. Tässä on kyse siitä, että itsehallintojärjestelmän on toimittava myös käytännössä. Suomi on kansainvälisesti hyväksytyissä ja voimassa olevissa sopimuksissa sitoutunut Ahvenanmaan itsehallintoon sen seurauksena, että Ahvenanmaa jäi osaksi Suomen suvereniteettia, juuri niin kuin Suomi toivoi. Valtiolla pitää siksi olla suurempi vastuu ylläpitää voimassa olevaa lainsäädäntöä ja huolehtia siitä, että taloudellinen itsehallintojärjestelmä myös toimii käytännössä. — Kiitos.

16.41 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriön ja koko hallituksen budjettiesitys tulevalle vuodelle ei juurikaan suuria yllätyksiä sisällä vaan jatkaa varsin totutulla linjalla. Taloutta yritetään kyllä kammata paremmalle uralle, mutta heikko työllisyyskehitys pienentää verokertymää, ja heikompiosaisiin kohdistuvat etuusleikkaukset sy-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

övätkä kansalaisten ostovoimaa. Työttömyysmenot ovat jo yli 5 miljardia euroa eli osapuileen saman verran kuin ensi vuonna otamme lisää velkaa, ja tämä on juuri se kestävä yhtiö, jota kansantalous ei pitkällä tähtäimellä pysty kestämaan.

Tässä budjetissa on kaksi vajetta, joita tuossa debatissa jo jonkun verran toin esille. Ensimmäkin on tämä budjetin alijäämä ja sitten toisaalta tämä inhimillisyydevaje, mikä näissä budjetin leikkauksissa tulee esille, kun nämä leikkaukset kohdistuvat koko lailla samoihin ihmisryhmiin eli lapsiperheisiin, pienituloisiin eläkeläisiin ja paljon sairastaviin ihmisiin. Hallitus on myöskin sitten lainsäädännöllä aiheuttanut sen, että kun kunnat taloudellisessa tilanteessaan tuskin pystyvät juurikaan näitten minimilainsäädäntöjen yli menemään, niin meillä vanhusten hoitajamitoitusta ollaan laskemassa, sen minimiä laskemassa, ja toisaalta myöskin päiväkotien ja varhaiskasvatuksen ja sitten perusopetuksen ryhmäkokoja ollaan kasvattamassa. Tällä tavalla sitten, voisi sanoa, oikeastaan kolmenkinlaista vajetta tästä löytyy: niin sitä budjettivajetta, inhimillisyydevajetta kuin myöskin sitten hoivavajetta.

Viime kaudesta on muistettava se, että kun hallitusta haukuttiin kaikkien aikojen huonoimmaksi, niin kuitenkin tämä hallitus tulee vasta vuonna 2019 pääsemään samalle alijäämän tasolle kuin mihin edellinen hallitus maan jätti. Ja täytyy muistaa, että edellinen hallitus pystyi nostamaan perusturvaa 100 eurolla, kun tämä hallitus taas leikkaa. Kyllä näitä lukujen valossa täytyy myöskin uskaltaa katsoa. Kun otetaan velkaa ja sitten samanaikaisesti leikataan kansalaisilta, tehdään kipeitä leikkauksia ja kerrotaan, että tällä tavalla ollaan sitten tätä velkaantumista taittamassa, ja kun tosiasiallisesti numerot näyttävät, että näin ei ole tapahtumassa, niin silloin herää kysymys, käytetäänkö rahoja oikealla tavalla tämän budjetin sisällä.

Mutta se on selvä — mistä varmasti sekä hallitus että oppositio voivat olla yhtä mieltä — että yhä useampi suomalainen on saatava mukaan yhteisen kakun kasvattamiseen ja työllisyysaste on saatava reippaaseen nousuun. Kiky-sopimuksesta huolimatta työmarkkinaosapuolet ovat juuttuneet aika lailla poteroihinsa eivätkä ole pystyneet sitten työmarkkinoiden suurempaan uudistamiseen.

Kristillisdemokraatit ovat esittäneet koko ajan kannustavan perusturvan mallia, jossa työ ja sosiaaliturva yhteensovitetaan kulloisenkin elämäntilanteen mukaan. Näin työmarkkinoille hakeutumista eivät estä paperisota ja kannustinloukut vaan työn vastaanottaminen kannattaa aina ja satunnaisesta tai osa-aikaisestakin työstä tulee kannattavaa. Todellakin tässä haluamme sparrata hallitusta ja kannustaa siihen, että jätetään tämä hyödytön 20 miljoonan perustulokokeilu, josta jo etukäteen tiedämme, että sitä ei voida toteuttaa sellaisenaan koko kansalle, toteuttamatta, käytetään sekin 20 miljoonaa siihen, että me saisimme nopeasti tuon reaaliaikaisen tulorekisterin paikalleen, jolloinka me voisimme käydä kokeilemaan tätä kristillisdemokraattien mallia, joka edellyttää tällaisen reaaliaikaisen tulorekisterin olemassaoloa, ja päästä oikeasti sitten kannustavaan malliin.

Kristillisdemokraatit ovat esittäneet myös sitä, että työttömyysturvan kohdalla, nimenomaan ansiosidonnaisen, voitaisiin tätä viimeistä sataa päivää käyttää palkkatukeen tai starttirahaksi, jolloin se olisi kustannusneutraali ratkaisu eikä jätä ihmistä tyhjän päälle, kuten pelkkä yksioikoinen ansiosidonnaisen leikkaaminen. Hallitushan on kaavailut nyt tätä työttömyysturvan ansiosidonnaisen keston lyhentämistä. Toki tätä samaa asiaa ollaan miettimässä myöskin sinne tavallisen työttömyysturvan puolelle, että sitä voitaisiin käyttää sitten palkkatukeen tahi starttirahaksi. Me esitämme, että kannattaa työmarkkinapöytiin viedä myös tätä pohdittavaksi. Kun käytettäisiin sataa viimeistä päivää, niin silloin ei olisi tätä ongelmaa siitä, että se jollakin tavalla aiheuttaisi kilpailun vääristymää. Mahdollisuus-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

nessa työllistää on hyvin suuria alueellisia eroja, ja ansiosidonnaisen lyhentäminen porrastamalla ei toimi työllistymisen kannusteena vaikeilla työttömyysalueilla. Jos sen sijaan ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha seuraisi leikkauksen sijasta työtöntä, niin hän voisi käyttää oman työttömyysturvan palkkatukeen tai vaihtoehtoisesti starttirahaan oman yrityksen käynnistämisessä.

16.47 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Kun tätä budjettikeskustelua on kuunnellut nyt reilut 4 tuntia, rohkenen sanoa, että varmasti aivan jokainen edustaja, niin ministeri kuin riviedustajakin, löytää tästä budjetista sellaisia hankalia asioita, joista itse, jos saisi päättää, mielellään päättäisi toisin. Ja vaikka tätä kuunnellessa voi todeta, että oppositio ei tunnu löytävän oikein mitään hyvää tästä budjetista, niin kuitenkin se, mikä ratkaisee, on kokonaisuus. Hallitus pyrkii vaikeassa taloustilanteessa tekemään parhaansa Suomen suunnan kääntämiseksi parempaan. Tällä budjetilla on kolme avainsanaa: työ, yrittäjyys ja yhteisvastuu.

Yhteisvastuu ilmenee muun muassa siinä, että veronkevennykset painotetaan prosentuaalisesti kuitenkin pieni- ja keskituloisille. Ja vaikka sosiaalietuksia joudutaan leikkaamaan, se tehdään tasaisesti: kaikkia etuuksia alennetaan vajaalla prosentilla. Kun me joudumme kärvistelemään, niin kärvistellään sitten yhdessä. Tässäkin tavoitteessa on vielä tekemistä. Yhteisvastuuta on myös se, että opiskelijat siirretään budjettiesityksen mukaan yleisen asumistuen piiriin 1.8.2017 alkaen, minkä myötä opiskelijat ovat asumistuen saajina samassa asemassa kuin muutkin pienituloiset. Uudistus lisää menoja vuonna 2017 noin 16 miljoonaa euroa ja seuraavana vuonna vuositasolla 41 miljoonaa euroa.

Erityistä yhteisvastuuta on se, että itsenäisyyden juhluvuonna veteraanien maksuttomien kotipalvelujen saajajoukkoa laajennetaan tuntuvasti. Tavoitteena on tavoittaa noin 5 000 kotona asuvaa, kotipalvelua tarvitsevaa veteraania. Lisärahoituksen tarve on yhteensä 40 miljoonaa, mutta veteraanimme ovat tämän todella ansainneet.

Yhteisvastuuta on myös maatalouden kriisipaketti, josta täällä on monessa puheenvuorossa mainittu. Se ei ratkaise maatalouden kriisiä mutta tuo välttämätöntä helpotusta kestävämmään tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Toinen avainsana on työ. Tällä budjetilla panostetaan uusien työpaikkojen syntymiseen, ja minusta on ollut hieman hämmäntävää kuunnella esimerkiksi vasemmistoliiton puheenvuoroja, joissa jyrkästi vastustetaan sitä, että jokainen työtön kohdataan kolmen kuukauden välein. Ministeri Orpo sanoi aivan oikein, että työttömiä ei saa jättää yksin. Siksi on erinomaista, että työttömyysjärjestelmää lähdetään uudistamaan toden teolla. Palkkatuen ja starttirahan rahoitusta muutetaan, palkkatukea ja starttirahoja rahoitettaisiin osittain työttömyysetuusmäärärahoista ja niin edelleen. Nämä ovat kaikki sellaisia uudistuksia, joilla pyritään todella ohjaamaan työttömiä työn piiriin ja sitä kautta parantamaan myös suomalaisten kansalaisten tasa-arvoisuutta.

Aivan erityistä tasa-arvoa työmarkkinoille tuo hallituksen esitys myöntää naispuolisten työntekijöiden työnantajille 2 500 euron kertakorvaus perheenlisäystilanteissa. Tämä luo tasa-arvoa todella työmarkkinoille. Enää nuoria naisia ei samalla tavalla kuin tänä päivänä syrjitä työelämässä.

Arvoisa puhemies! Kolmas avainsana on yrittäjyys ja sen edistäminen. Täällä on paljon jo kehitetty maksuperusteista arvonlisäverojärjestelmää pienille yrittäjille. Osalle heistä arvonlisäverojärjestelmä on suuri ongelma, ja sen takia on erinomaista, että tämä maksu-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

perusteisuus otetaan nyt käyttöön. Alvi tarvitsee tämän jälkeen tilittää vasta kun rahat on saatu tilille.

Myös kotitalousvähennyksen korottaminen on merkittävää, mutta erityisesti yrittäjävähennys, joka tuo henkilöyhtiömuodossa ja toiminimellä toimiville yrittäjille helpotusta. Moni tämän päivän pienyrittäjä on nykypäivän torpparin asemassa, usein tehdään pitkää päivää pääsemättä samaan ansiotasoon kuin palkkatyössä. Ja jos joku heistä sitten menehtyy, ei kannata olla kyllä kateellinen: he luovat Suomeen hyvinvointia ja työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! Se, mistä olen huolissani, on suomalaisen kansan kahtiajakautuminen, se, että meillä on yhä enemmän, kasvava joukko, erittäin hyvin toimeentulevia mutta myös kasvava joukko niitä, jotka eivät ole pysyneet mukana, jotka taistelevat jokapäiväisestä leivästä. Näitäkin elämäntarinoita kohtaamme tuolla toreilla, ja ne koskettavat. Meidän on yhdessä tehtävä töitä sen eteen, että kaikki suomalaiset pysyisivät mukana ja voisimme kokea, että olemme samassa veneessä. Erityisesti täällä eduskunnassa, tässä salissa, kaipaisin sitä, että emme koko ajan soutaisi eri suuntiin, vaan voisimme monessakin asiassa ajatella niin, että olemme kuitenkin samassa veneessä ja meillä on yhteinen tavoite, niin kuin me varmasti perimmiltään ajattelemme.

16.53 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten, keskustan ja kokoomuksen muodostama hallitus on nyt tehnyt töitä Suomen talouden pelastamiseksi reilut puolitoista vuotta. Työnsä aloittaessaan hallitus asetti tärkeimmiksi tavoitteikseen Suomen velkaantumisen taittamisen ja työllisyyden kasvun. Puolessatoista vuodessa valtion velkaantumistahti onkin alkanut hidastua, pitkään jatkunut työttömyyden kasvu on saatu katkaistua ja työttömyysaste on lähtenyt laskuun. Samoin työllisyysaste on kasvamassa. Olemme siis menossa oikeaan suuntaan.

Talousarvion ansiotuloverotus kevenee 515 miljoonalla eurolla kilpailukykysovimuksen sekä hallituksen veronkevennyksen johdosta. Eläketulon verotusta kevennetään vastaavasti noin 135 miljoonalla. Eläkkeiden verotuksen keventäminen on oikeansuuntainen ratkaisu, mikä edistää eläkeläisten oikeudenmukaisempaa verokohtelua.

Veteraanit ja sotainvalidit on otettu hyvin huomioon ensi vuoden budjetissa. Ensi vuodesta lähtien kaikki kotona asuvat avopalveluita tarvitsevat veteraanit voivat saada maksuttomia palveluita kotiin. Samalla sotainvalidien haitta-aste lasketaan 15 prosentista 10 prosenttiin. Näitä parannuksia olisi voitu toki tehdä aiemminkin, aikaisempien hallitusten aikana. Sillä olisi ollut varmasti kansan tuki. Nyt veteraaneja on jäljellä enää noin 22 000. Veteraanien vähentyessä pitäisi mielestäni kaikilla olla mahdollisuus päästä joustavasti hoitokotiin, jos he niin haluavat. Veteraanien hoitoa pitäisi kehittää edelleen esimerkiksi veteraanien puolisojen ja sotaorpojen osalta.

Arvoisa puhemies! Pienyrittäjien tukeminen maksupohjaisella alvilla ansaitsee kiitosta. Arviolta 90 prosenttia suomalaisista yrityksistä pääsee nyt maksuperusteisen alvin piiriin. Uudistuksen jälkeen pienyrittäjä voi maksaa kaupasta maksettavan arvonlisäveron sillä rahalla, jonka hän kaupasta saa, eikä rahaa tarvitse ainakaan lainata pelkkää veronmaksua varten. Myös yrittäjävähennyksen käyttöönotto helpottaa yrittäjien arkea. Metsätilojen sukupolvenvaihdoksia tuetaan ottamalla käyttöön niin sanottu metsälahjavähennys. Perintö- ja lahjaveroasteikkoja kevennetään maatalojen ja muiden yritysten sukupolvenvaihdosten edistämiseksi.

Pienten yritysten kehittäminen on tärkeää, koska ne luovat Suomelle tulevaisuutta. Suuret yritykset vähenevät entisestään. Valtaosa yrityksistä on pikkuruisia. Tiedän yrittäjän

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

vaikkeudet, myös palkkalistoilla olen ollut, ja tämä edistys on kohdallaan: pienyrittäjät ovat tiukoilla. Yrittäjäpaketti koituu kaikkien yrittäjien hyväksi ja tämän kautta myös palkan-saajien.

Haluaisin mainita myös ministeri Lindströmin esityksen, joka mahdollistaa yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien eläkkeellepääsyn. Se on sisällytetty talousarvioon. Tämä on inhimillinen linjaus, joka helpottaa ikääntyvien pitkäaikaistyöttömien arkea. Monelle heistä eläkkeellepääsy on oikea ratkaisu.

Budjetissa varmistui, että päivähoitomaksujen suunnitellut korotukset perutaan. Monet lapsiperheet sinnittelevät hyvin tiukoilla, joten on tärkeää, etteivät päivähoitomaksut nouse. Vielä tärkeämpää on se, että jo aiemmin sovituista pienituloisten lapsiperheiden maksujen kevennyksistä pidetään kiinni.

Hallituksen päätös jättää Guggenheim vaille valtion rahoitusta on herättänyt paljon keskustelua. Kun mietitään Guggenheimin rahoittamista, on hyvä muistaa, että kotimaisten museoiden rahoitusta on jatkuvasti vähennetty. Tässä tilanteessa olisi mielestäni epäoikeudenmukaista rahoittaa valtion rahoista Guggenheimia.

Tuki audiovisuaalisille markkinoille on erittäin positiivinen uutinen. Elokuvayhtiöt voivat nyt kuvata Suomessa, ja tarve lähteä pienten kustannusten perässä esimerkiksi Viroon tai Baltian maihin vähenee. Myös kansainväliset yhtiöt ovat olleet aina kiinnostuneita tulemaan kuvaamaan Lappiin. Tämä on erittäin hyvä uudistus, ja tällainen toiminta tuo myös matkailualalle lisää tuloja.

Liikkumisen merkitystä on vaikea liioitella. Liikunta lisää tunnetusti ihmisten hyvinvointia ja alentaa terveydenhoitokustannuksia. Liikkuva elämäntapa on helpointa omak-sua nuorena. Onkin ilo huomata, että tunti liikuntaa päivässä -hanke etenee vauhdilla.

Arvoisa puhemies! Budjetissa on otettu huomioon myös maatilojen ahdinko muodosta-malla yhteensä 50 miljoonan kriisipaketti. Tilat, jotka ovat joutuneet vaikeuksiin hintojen romahtamisen ja Venäjä-pakotteiden tuloksena, saavat nyt hieman helpotusta. Maatalou-den kansalliseen tukeen lisätään ensi vuonna 10 miljoonaa, mikä kohdennetaan erityisesti investointeja tehneille tiloille. Maatilojen maksuvalmiutta vahvistetaan lainojen valtionta-kauksilla ja maksuhelpotuksilla sekä tukimaksujen aikaistamisella, edistämällä toimintaedellytyksiä, vahvistamalla biokaasun tuotantoa maatiloilla ja luomumaidon käyttöä julki-sissa hankinnoissa sekä liha- ja maitovalmisteiden alkuperäismerkintöjen käyttöä vahvis-tamalla ja vauhdittamalla. Tämä on todella tärkeä uudistus niin ikään. Elintarviketuotanto, oma, on todella arvokasta. — Kiitos.

16.59 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Lohelle: kyllä minä uskon sii-hen, että me olemme samassa veneessä ja haluamme soutaa samaan suuntaan, mutta meillä on pikkasen erilaiset keinot, sillä vasemmistoliitto ei voi hyväksyä sellaisia esityksiä, jotka lisäävät kansalaisten tuloeroja ja hyvinvointieroja.

Tämä hallituksen budjettiesitys nimittäin kurittaa tavallista kansaa monin eri tavoin. Hallitus leikkaa niin työttömiltä, opiskelijoilta, lapsiperheiltä, eläkeläisiltä kuin vammai-siltakin. Nämä ihmiset ovat maksajina lamassa, jota he eivät ole aiheuttaneet. Näyttääkin siltä, etteivät hallituspuolueet ole oppineet mitään 90-luvun säästöistä ja niiden seurauksis-ta. Tämä on hyvin valitettavaa.

Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus. Niin meidän kaikkien tulisi ajatella, mutta tämä tu-lisi näyttää myös teoilla toteen eikä pelkillä sanoilla. Hallitus osoittaa tätä tulevaisuuden arvostustaan heikentämällä erityisesti lapsiperheiden toimeentuloa ja leikkaamalla Suo-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

men kivijalasta elikkä laadukkaasta koulutuksesta. Eivätkö meidän lapsemme ja nuoremme ansaitse parempaa kuin leikkauksia leikkauksien perään? Haluammeko lisätä lasten eriarvoisuutta ja nuorten syrjäytymistä epäoikeudenmukaisilla ja lyhytnäköisillä leikkauksilla? Pienituloisten perheiden tai minkään muunkaan perheen lapset eivät ole vastuussa maamme riepottelevasta suurtyöttömyydestä tai syyllisiä siihen. Perusturvaetuuksia leikkamalla hallitus leikkaa suhteessa kaikista eniten vähäosaisilta, ja työttömien perheiden lapsiin kohdistuu kerralla useita eri leikkauksia, kun työmarkkinatuki ja lapsilisät pienenevät. Ei ihme, että syntyvyys on maassamme nälkävuosien tasolla, kun hallituksen arvostus lapsiperheitä kohtaan on tällaista. Vaikeina aikoina tarvittaisiin sydäntä investoida arvokaimpaan pääomaamme eli lapsiin, tulevaisuuteemme.

Arvoisa puhemies! Haluan eduskunnan diabetesryhmän jäsenenä nostaa budjettiesityksen useista epäoikeudenmukaisista leikkauksista esiin diabetesta sairastavien kohtelun. Sosiaali- ja terveysministeriön lausunnoille lähettämässä niin kutsutussa lääkesäästöpaketissa esitetään arviolta 20 miljoonan euron säästöä laskemalla merkittävästi diabeetikkojen tarvitsemien ei-insuliinien korvausastetta 100 prosentista 65 prosenttiin. Esitetyn kaltainen heikennys uhkaa monien potilaiden mahdollisuutta hyvään ja riittävään hoitoon. Diabetes on jo valmiiksi kallis sairaus. Miten hallitus kehtaa ottaa hampaisiinsa yhden tietyn potilasryhmän? Haluaako hallitus arvottaa sairaita ihmisiä keskenään? Esitetty säästötoimi voi uhata diabetespotilaiden hyvää hoitoa. Riskinä on, että tarvittavaa lääkitystä ei hankita suurien kustannusten takia. Diabetesliiton laskelmien mukaan esitetty leikkaus lisäisi joidenkin potilaiden kustannuksia jopa sadoilla euroilla vuodessa. Toteutuessaan säästö johtaisi siihen, että hoitoa ei valita sen mukaan, mikä on sopivin, vaan sen mukaan, mikä on taloudellisesti potilaalle mahdollista kustantaa.

Arvoisa puhemies! Koko maamme on kuluneen viikon aikana järkyttänyt nuoren Jimi Karttusen kuolema. Uusnatsistisen Suomen vastarintaliikkeen propagandatapahtumassa Helsingin keskustassa menetettiin viimeisimpien tietojen mukaan ihmishenki rasistisen natsiaatteen kynsiin. Hallituksen on reagoitava tähän välittömästi kasvavaan äärioikeiston uhkaan ja turvattava ne resurssit, joilla ihmisvihamielinen ja väkivaltainen ääritoiminta saadaan pysäytettyä.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan eriarvoistuminen ei ole meidän kenenkään etu. Yhteiskunta ei ole eheä silloin, jos vaikeina aikoina otetaan niiltä, joilla on vähiten, ja annetaan niille, joilla on eniten. Tällainen politiikka murentaa yhteiskuntaa sisältä ja alkaa ennemmin tai myöhemmin uhata itse itseään. Jos koko ajan juustohöylätään, leikataan ja nipistetään köyhiltä, niin jossain vaiheessa tämä kamelin selkä katkeaa. Miten käy yhteiskuntamme sisäisen turvallisuuden silloin, kun jo nyt väkivaltainen ääriliikehdintä on nousussa? Poliitiikan tulisi palvella kansaa eikä kansan poliitikkoja. Aletaan siis talouspolitiikassa noudattaa sitä solidaarisuuden periaatetta, jossa kaikille annetaan tarpeiden mukaan ja kaikki antavat kykijensä mukaan. Tällä muistisäännöllä syntyisi budjetit, jotka eivät lisää eriarvoisuutta ja tuloeroja vaan toisivat ihmisten keskuuteen lisää turvaa ja oikeudenmukaisuuden tunnetta. Onneksi vielä ei ole liian myöhäistä muuttaa politiikan suuntaa.

17.04 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä edellisessä puheenvuorossa annettiin ymmärtää, että hallitus tai allekirjoittanut tuossa edellisessä puheenvuorossa kannattaisi sellaista politiikkaa, jossa lisätään tuloeroja tai hyvinvointieroja Suomeen, niin haluan todeta, että näinhän ei ole. Hallitus pyrkii sen takia juuri satsamaan tähän työllisyyteen ja työpaikkojen lisäämiseen, jotta saataisiin näitä hyvinvointiero-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

ja kavennettua. Jos ajatellaan näitä leikkauksia, niin ne tehdään ainoastaan sen takia, että me voimme turvata pitkällä tähtäimellä hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjan. Jos me lähtisimme sille tielle, jota esimerkiksi vihreät ovat täällä esittäneet, että velkaannutaan vain lisää ja lähdetään tekemään ongelmia suomalaiselle energiantensiiviselle teollisuudelle ja sitä kautta vähentämään työpaikkoja, me olisimme kyllä tuhon tiellä.

Kuten tuossa puheenvuorossa totesin, jos me joudumme — niin kuin me nyt joudumme — kärvistelemään, niin kärvistellään yhdessä, jaetaan tätä tuskaa tasaisesti. Näin myös veroratkaisuilla on pyritty tekemään, mutta tietenkin tässä kärvistelyssä ja sen tasaisesti jakamisessa meillä on kyllä vielä kilvoittelemista.

17.06 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi, tänään on paljon keskusteltu siitä, miten esimerkiksi nämä verohelpotukset tulevat kohdentumaan ja mitä esimerkiksi eläkeläisten keskuudessa tulee tapahtumaan. Kun on laskettu, että eläkeläisten enemmistö köyhtyy elikkä ne, jotka tienaa alle 2 500 euroa kuussa — ja tämä on ihan eduskunnan tietopalvelun tietoihin perustuva laskelma — ja sitten rikkaimmat hyötyvät, niin eikö tämä lisää tuloeroja?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

17.06 Veronica Rehn-Kivi r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Enligt budgetpropositionen för år 2017 är målet för servicestrukturreformen inom social- och hälsovården att förbättra hållbarheten inom de offentliga finanserna, att tjänsterna ska bli mer klientorienterade, ha bättre effekt och bli mer kostnadseffektiva och integrerade än vad de är i nuläge. Vidare står det att läsa att tyngdpunkten inom social- och hälsovården är förlagd till förebyggande arbete, smidigare vårdkedjor, en välmående personal och fungerande informationssystem.

Det här låter för bra för att vara sant. Då regeringens målsättning är att hejda kostnadsökningen inom social- och hälsovården från den årliga 2,4 procenten till 0,9 fram till år 2030 och på så sätt spara 3 miljarder euro frågar jag, bästa regering: Hur har ni tänkt att denna ekvation ska gå ihop? I stället för att koncentrera sig på hälsovården och på att se till att servicekedjorna tryggas och enhetligas har regeringen lagt hela sin uppmärksamhet på att bygga upp en byråkratisk och konstgjord landsskapsstruktur där den dyra specialistsjukvården fått spela huvudrollen. Lösningarna för den förebyggande vården och för socialtjänsterna lyser med sin frånvaro trots de goda föresatserna.

Är det så att det sektoröverskridande förebyggande arbetet fortfarande ska skötas av kommunerna? Av kommunerna, som genom reformen har gått miste om 60 procent av sina skattemedel och i praktiken inte har resurser att trygga det viktiga arbetet? Av kommuner som hittills skött sin hälsovård kostnadseffektivt och nu drabbas extra hårt i förhållande till andra? Tala om jämlik behandling.

Frågorna kring social- och hälsovårdsreformen är många. Hur kommer det att gå för den fungerande skolhälsovården och studenthälsan? Är valfriheten ett alternativ också här? Hur tryggas servicen för andra specialgrupper i samhället, såsom hjälpbehövande åldringar och personer med funktionshinder?

Socialtjänsterna hör hemma i kommunerna, nära medborgaren och nära kunden. Det är tjänster som förutsätter kunnande om individens specialbehov och kräver ofta snabba insatser. Att flytta dessa tjänster och besluten om dem längre bort, utom klientens påverk-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

ningsmöjligheter, äventyrar både närdemokratin, vikten av närservice och kvaliteten på vården.

Arvoisa puhemies! Kaikille kansalaisille on taattava hyvä hoito kohtuullisella etäisyydellä kodistaan ja äidinkielestä riippumatta. Hallitukselta on uudistusinnossa ja laajan päivystyksen sairaalaverkoston suunnittelussa ilmeisesti unohtunut perustuslaissa mainitut kielelliset oikeudet ja sen perusteella tehtävät kielelliset vaikutusarvioinnit. Niin perustuslakivaliokunnan kuin oikeuskanslerin kannanotot korostavat kielellisen vaikutusarvioinnin merkitystä julkisissa uudistuksissa. Tätä ei voida vähätellä. Perustuslaillisten kielellisten oikeuksien turvaamisen arvioi perustuslakivaliokunta, ei hallitus, ei yksittäinen ministeri eikä virkamiehet. Ruotsalainen eduskuntaryhmä vaatii, että arvoinnit uudistuksen kielellisistä vaikutuksista tehdään välittömästi.

Arvoisa puhemies! Suomi on hyvinvointivaltio. Tehtävämme on huolehtia heikoimmista ja taata kaikille laadukas hoito ja ihmisarvoinen elämä. Siksi olen kauhulla vastaanottanut uutisen sosiaali- ja terveysministeriön suunnitelmista henkilöstömitoituksen leikkauksista vanhustenhuollossa. Säästöjä on tietenkin tehtävä, mutta kyseenalaistan hallituksen toimet ja arvomaailman. Autoveroa esitetään alennettavaksi ja miljoonia syydetään teollisuuden päästökompensatioihin, kun samalla leikataan kaikkein heikoimpien palveluita. Ruotsalainen eduskuntaryhmä tuleekin esittämään omassa vaihtoehtobudjetissaan taloudellisesti toimivan ja inhimillisen vaihtoehdon hallituksen esitykselle. — Kiitos.

17.11 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käytetty tänään hyviä puheenvuoroja. Monet ovat perusteltu, ja on ollut helppo niihin yhtyä niin puolesta kuin vastaan, ja huomaan sen tässä, että yhteiskuntamme on aika isossa arvojen muutoksessa hyvin monella tasolla. Täällä joku keskustelijoista mainitsi, edustajista, että ei saa päästää Suomea kahtia jakautumaan. Valitettavasti Suomi on jo jakaantunut kahtia, nimittäin pitkittäissuunnassa. Me näemme tämän kehityksen selvästi siinä, että itäpuoleisessa osassa Suomea köyhyys lisääntyy, eriarvoisuus palveluiden saannissa kasvaa, koulutusmahdollisuudet keskittyvät, sairaalapalvelut keskittyvät usein pitkien etäisyyksien päähän ja taas Länsi-Suomi, läntinen osa Suomea pystysuunnassa, kukoistaa ja sinne jatkuvasti sijoitetaan uusia kehitystä tukevia tukia.

Täällä puhuttiin myös syyllisyydestä, että on turhaa hakea syyllisiä, sillä olemme kaikki paikalla. Minusta se oli mielenkiintoinen lause. Ehkä hieman koen, että en niin kollektiivisesti tätä syyllisyyttä itselleni ota, kun täällä on tullut vasta reilu vuosi istuttua, mutta ymmärrän sen ajatuksenkulun.

Arvoisa puhemies! On yleensä niin ja historiasta havaittavissa, että pääoman ehdoilla rakennettu yhteiskunta, jossa inhimilliset arvot eivät ohjaa päätöksiä, tuottaa aina lopulta sosiaalisesti epäoikeudenmukaisen yhteiskunnan. On syytä korostaa yhteiskunnallisesti merkittävänä vaatimuksena tätä kuuluisaa totuutta, että yhteinen hyvä kuuluu kaikille, ei vain niille, joilla on riittävästi voimaa ajaa omia etujaan.

Hallitus tuo monia helpotuksia yrittäjyyteen, hyvä niin. Työpaikat syntyvät nyt yrittämisessä. Itsellenikin on pitkä yrittäjäura, ja ymmärrän sen, miten vaikeaa on esimerkiksi palkata uusia työntekijöitä, ja joskus tuntuu, että mieluummin repii omasta selkänahastaan sen tekemisen kuin lähtee siihen peliin, että jos sattuu saamaan työntekijän, joka ei sitä työtään pysty hoitamaan, onko esimerkiksi mahdollista ja miten hänestä päästä eroon ynnä muuta. Nämä asiat ovat todellisia, ja näihin nyt tartutaan, ja hyvä niin. Olisi kuitenkin oikein

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

tässä Suomen vaikeassa tilanteessa, että kaikki yrityksille suunnatut helpotukset, niin verotuksen kuin investointitukienkin osalta ja muodossa, sidottaisiin jonkinlaiseen työllistämisvelvoitteeseen Suomessa. Näin turvaisimme sen, etteivät nämä tukirahat päätyisi ainoastaan kansainvälisille sijoittajille vaan osa hyödyistä jäisi myös Suomeen työpaikkojen muodossa.

Haluaisin kiinnittää huomiota myös siihen, että on erittäin tärkeää, että huomaamme ammatillisen koulutuksen merkityksen Suomessa. Nyt ammatilliseen koulutukseen on kohdistettu rajujen säästöjen aloittaminen jo ensi vuonna, vaikka reformilainsäädäntö tulee voimaan vasta 2018 alussa. Reformissa uudistetaan koko ammatillinen koulutus, koulutuksen rahoitus, ohjaus, tutkintorakenne, koulutuksen toteuttamismuodot sekä järjestäjä rakenne. Nykyiset lait yhdistetään uudeksi lainsäädännöksi. Ensi vuodelle aikaistettujen säästöt uhkaavat vakavasti ammatillisen opetuksen laatua. Säästöjä on mahdotonta tehdä hallitusti ja strategisesti kestäväällä tavalla, kun reformin linjaukset eivät ole vielä tiedossa. Tätä hoppua kovasti ihmettelen. Pahimmillaan tämä tarkoittaa ammatillisille oppilaitoksille kahta peräkkäistä rajua rakenneuudistusta, jotka toteutetaan vain vuoden sisällä toisistaan. Kiireellisesti toteutettujen leikkaukset voivat johtaa harkitsemattomiin ja aluepoliittisesti vahingollisiin ratkaisuihin. Kehotammekin hallitusta korjaamaan suunnitelmaansa niin, että säästöt toteutetaan hallitun rakenneuudistuksen kautta sen sallimassa aikataulussa.

Ehkä suurimpana virheenä tässä talousarviossa kuitenkin on tekniikan tutkimuksen rahoitus, siitä leikkaaminen. Suomalainen kilpailukyky on tämän tutkimuksen varassa. Kun katsomme maailmanlaajuisia patenttien hakemistilastoja, kuinka paljon Suomi on rekisteröinyt patentteja, olemme jäämässä maailman huippukehityksestä auttamattomasti jälkeen, ja tämä olisi hallituksen hyvä tiedostaa.

Tässä kaikki tällä erää, arvoisa puhemies.

17.16 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Vaimeat lupaavat merkit osoittavat, että talouden pohjakosketus on vähitellen ohittumassa, ja on selvää, että Suomella on kaikki mahdollisuudet siirtyä vähitellen talouskasvun aikaan, mutta toki se näyttää vaativan vetokasvua ja vetoapua myös kansainvälisestä taloudesta.

Hallituksen iso kokonaislinja edetä ikään kuin kolmea tietä on epäilemättä oikea: tehdä säästöjä, tehdä isoja rakenneuudistuksia, mutta tehdään sitten myös mittavia toimia kasvun aikaansaamiseksi, joista epäilemättä suurin ja merkittävin on kilpailukyky-sopimus. Sen lisäksi muun muassa hallituksen päättämä lähes 3 miljardin euron investointiohjelma erityisesti monipuolisen infran rakentamiseen edesauttaa kehitystä koko Suomessa.

Ensi vuoden budjetissa joudutaan ottamaan lisää velkaa, mutta kokonaisuutena olemme uskottavasti tavoitteessa lopettaa Suomen velaksieläminen lähivuosina. Tavoitteesta lopettaa Suomen velaksieläminen on ehdottomasti pidettävä kiinni. Tämä on välttämätöntä jo talouspolitiikan uskottavuudenkin kannalta.

Pidän kaiken kaikkiaan budjettiesitystä kokonaisuutena hyvänä. Sen kanssa on pidettävä mielessä suuri kuva ja tavoitteet. Tavoitteista tärkein on totta kai saada työllisyys paranemaan. Vain tätä kautta kykenemme turvaamaan tarvittavat yhteiskunnan palvelut ja huolehtimaan heikoimmista. Budjetin työllisyys- ja yrittäjyyspaketti sekä verolinja kokonaisuutena tukevat työllisyyttä ja yrittäjyyttä. Verolinja on myös monella tavalla oikeudenmukainen. Verohelpotukset kohdennetaan hallituksen erillistoimin pieni- ja keskituloisille, eläkeläiset mukaan lukien. Täytyy sanoa, että lähes miljardin verohelpotukset tässä ti-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

lanteessa ovat hallitukselta erittäin kova valinta. Rohkenen arvioida, että budjetti on niin oikeudenmukainen kuin se tällaisessa tilanteessa suinkin voi olla. Tätä korostaa myös se, että tiukasta tilanteesta huolimatta kyetään tekemään myös myönteisiä parannuksia, kuten muun muassa nuorten syrjäytymisen torjumiseen tai omais- ja perkehoidon parantamiseen. Olen siis tyytyväinen budjettiesityksen verolinjauksiin. Ne tukevat toimeliaisuutta koko Suomessa.

Valtaosa uusista työpaikoistahan syntyy pk-yrityksiin. Siksi on hyvä, että toimia kohdistetaan niihin: yrittäjävähennys henkilöyrittäjille, yritysten sukupolvenvaihdosten helpottaminen perintö- ja lahjaverotusta keventämällä, maksuperusteisen alv-tilityksen käyttöönotto ja niin edespäin.

Täälläkin puhuttu metsälahjavähennyksen käyttöönotto helpottaa metsätilojen ongelmallisia sukupolvenvaihdoksia. Sillä lisätään varmasti puunkäyttöä, piristetään yrittäjämäistä metsätaloutta ja kasvatetaan tilakokoa. Kaikki nämä seuraukset ovat välttämättömiä sille, että Suomessa kyetään investoimaan meille elintärkeään metsätalouteen. Puuta pitää saada liikkeelle. Näillä toimilla sitä saadaan liikkeelle, muutenhan näitä investointeja ei pystytä tekemään.

Palveluiden turvaamiseen liittyy keskeisesti kuntatalous. Kunnistahan jouduimme olemaan todella huolissamme viime vaalikaudella erittäin rajujen valtionosuusleikkausten myötä. Nyt tässä on tapahtunut selkeä linjanmuutos tämän hallituksen aikana. Meillä on nyt tämän hallituksen myötä konkreettisesti käytössä muun muassa rahoitusvastuun periaate. Se vahvistaa kuntataloutta. Myös ensi vuoden budjetti eri toimenpitein on kuntataloutta ainakin lievästi vahvistava. Toki kilpailukyky sopimuksen kokonaisvaikutus ensi vuoden osalta kuntien rahoitusasemaan on jossakin määrin heikentävä, mutta on kuitenkin uskottava, että pidemmässä juoksussa kunnat hyötyvät kilpailukyky sopimuksen suotuisista vaikutuksista kasvuun ja työllisyyteen. Tärkeä on myös kilpailukyky sopimuksen yhteydessä linjattu perälauta koskien kuntataloudelle asetettua rahoitusasematavoitetta.

Maatalouden osalta on tietysti elintärkeää, että sen syvä kannattavuuskriisi saataisiin talutettua. Budjetissa omalta osaltaan siihen on tehty linjauksia.

Puhemies, aivan lopuksi kaksi lausetta: Budjetin täsmälinjaus Suomen itsenäisyyden juhlavuoden kunniaksi on Hossan kansallispuiston perustaminen Kainuuseen ja osin Koillismaalle. Tämä on tavattoman hieno ja merkittävä päätös Kainuulle ja Koillismaalle — siitä lämmin kiitos hallitukselle.

17.22 Martti Mölsä ps: Arvoisa puhemies! Kesälomillaan EU-parlamentaarikko Merja Kyllönen laukoi kilpailukyky sopimuksesta, että kaikenlainen hömpänpömpä myy, ja vähätteli sitä, että meillä on kriisi päällä. On pakko ihmetellä, kuinka nopeasti mieli on muuttunut — samaan aikaan vasemmiston varjobudjetin mukaan valtiontaloutta pitäisi elvyttää vielä suuremmalla velanotolla. Vielä kolme vuotta sitten ministeri Kyllönen yritti ratkoa Kataisen hallituksessa maamme talousongelmia, mutta historiankirjat ovat tältä osin tyhjä.

Opposition uskottavuus on nyt lujilla, kun Suomen talous ja ennen kaikkea työllisyys ja vienti ovat nyt kuitenkin vähitellen kääntymässä parempaan suuntaan. Yksityisten investointien ennustetaan kasvavan 4,3 prosenttia, ja kasvu on laajapohjaista. Vuoden 2017 kasvuksi ennustetaan 0,9:ää prosenttia. Kasvun taustalla on edelleen investointien suotuisa kehitys ja yksityinen kulutus. Teollisuuden ennustetaan kääntyvän noin 2 prosentin nousuun, etupäässä metalliteollisuuden ansiosta. Siis Suomi nousee. Nyt kun kriisitilanne on

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

hieman helpottamassa, niin oppositio on jo valmis jakamaan orastavan hyvinvoinnin tuttuun tapaansa ympäri Etelä-Eurooppaa. Samaan aikaan kehitysmaiden ongelmat ja hätä ovat laajenemassa teollisuusmaihin ja terroristien hirmuteot seuraavat toinen toistaan.

Lisäksi ainakin Suomessa median luomat kauhuskenaariot ruokkivat sensaatiohakuisuudellaan kansaa hallituksen kaikkia hyviä toimia vastaan, vaikka kaikille pitäisi olla selvää, että entinen meno ei voi jatkua. Samaan aikaan oppositio suoltaa hömpänpömppäpropagandaansa päivästä toiseen.

Hallitusohjelman mukaisesti verohelpotukset tulevat, ja tällä kotimaista ostovoimaa lisätään. Siis suunta on ihan oikea. Ostovoiman ja työllisyyden lisäksi vienti kääntyy voitolliseksi. Tätä kaikkea olemme siis saamassa aikaiseksi kikyillä ja samoin muilla toimenpiteillä.

Arvoisa puhemies! Jo debatissa totesin, kuinka muutama vuosi sitten maassamme valitsi ilmiö nimeltään maan tapa. Kun siitä päästiin eroon, niin riesaksi tuli SDP:n toverikapitalismi. Mitä tarkoitan? Tarkoitan yleishyödyllistä rakentamista, jota tuetaan valtion rahoilla eli verorahoilla. ARAn eli Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen listoilta löytyy yleishyödyllisiksi nimettyjä asuntoyhteisöjä, kuten myös VVO. Tiedämme, että yleishyödyllisyys tarkoittaa tuloverolain mukaan muun muassa sitä, että yhteisö ei saa tuottaa toiminnallaan siihen osallistuville taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena tai kohtuullista suurempaa palkkana tai muuna hyvityksenä. Tässäkin tapauksessa valtio on tukenut ensin asuntojen rakentamista ja sitten niissä alati kallistunutta asumista vuokratuella, ja nyt kun asunnot myytiin, ay-omistajat kuittaavat myynnistä miljoonia euroja, joista ne eivät yleishyödyllisinä yhteisinä maksa veroja. Jos porvari välttelee veronmaksua, on huuto ay-piireissä kova — ja tietenkin hyvin aiheellinen. Kun ay-liike välttyy veroilta, sieltä ei kuulu pihaustakaan, vaikka aihetta olisi.

Arvoisa puhemies! Sosialistien ajatuksen mukaan kapitalistisessa yhteiskunnassa omaisuus kertyy vähitellen yhdelle kymmenestä. Kun näin on käynyt, tulee proletariaatti, takavarikoi omaisuuden valtiolle ja tietyn ylimenokauden jälkeen valtio kuolee tarpeettomana pois eli hieman samoin kuin Robin Hood aikoinaan toimi. Mutta nyt te toimittekin aivan kuten Nottinghamin seriffi. Köyhyyden rajamailla elävät ihmiset maksavat viimeisillä rahoillaan vuokransa, ja osa vuokrista on tarkoitettu käytettäväksi heidän kiinteistöjensä korjauksiin, mutta yllätys yllätys: rahat kiertävätkin toverikapitalistin vaalikassaan. Aivan häikäilemätöntä menoa, ja tämä on tämän päivän ilmiö.

17.28 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Valtion ensi vuoden talousarvio vie eteenpäin hallitusohjelman tavoitteita työllisyysasteen nostamisesta, julkisen velan kasvun taittamisesta ja velaksi elämisen lopettamisesta. Useammalle vuodelle jaksotettu säästöohjelma pitää menojen kasvun kurissa mutta ei toisaalta aiheuta liian äkillistä kokonaiskulutuksen pudotusta, mikä olisi vahingollista esimerkiksi kotimarkkinayritysten toimintaedellytyksille. Talouden tervehdyttämistavoitteista pidetään kiinni. Hallituksen talouspolitiikan linja on sekä kansainvälisten että kotimaisten talousasiantuntijoiden mukaan pääosin oikea. Talousarvioesityksen määrärahoiksi esitetään 55,2:ta miljardia euroa. Budjetti on 5,5 miljardia euroa alijäämäinen, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa. Työtä on siis vielä paljon edessä, jotta velkaantuminen saadaan kestäväälle tasolle.

Velkaantumisen taittaminen edellyttää sitä, että vienti lähtee vetämään ja Suomeen syntyy lisää erityisesti yksityisen sektorin työpaikkoja, ja siihenhän nämä budjetin toimet tähtäävät. Hyvinvointiyhteiskunta ja korkea työllisyys nimittäin ovat pari. Suomella on

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

kaksi vaihtoehtoa: joko vahvistamme työllisyyttä tai karsimme hyvinvointiyhteiskunnan palveluja. Kokoomukselle valinta on aivan selvä: me haluamme turvata koulut, neuvolat, terveyskeskukset, eläkkeet ja riittävän toimeentulon kaikille sekä pitää huolta yhteiskunnan heikoimmista. Se ei kuitenkaan onnistu, jos emme saa vahvistettua työllisyyttä. Nykyisillä toimilla hallituksen tavoite 72 prosentin työllisyysasteesta ei vielä toteudu. On selvää, että lisää vaikuttavia toimia työllisyyden vahvistamiseksi tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettiesitys toteuttaa työlinjaa ja sisältää lukuisia kasvua, työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistäviä veromuutoksia. Työn verotuksen keventäminen vahvistaa ostovoimaa sekä tukee kotimaista kysyntää ja tekee työn vastaanottamisesta nykyistä kannattavampaa. Ansiotulojen verotusta kevennetään ensimmäisen kerran seitsemään vuoteen. Veronalennukset koskevat kaikkia tuloluokkia ja myös eläkeläisiä. Yrittäjyyden kannustavuutta vahvistetaan uudella yrittäjävähennyksellä. Maksuperusteinen arvonlisävero puolestaan helpottaa erityisesti pienten yritysten kassanhallintaa. Yritysten sukupolvenvaihdoksia edistetään keventämällä perintö- ja lahjaveroa. Kotitalousvähenystä korotetaan 45 prosentista 50 prosenttiin, minkä toivotaan kannustavan kotitalouksia ostamaan lisää suomalaista työtä. Yrittäjien pitkään toivotat ja kokoomuksen ajamat veromuutokset helpottavat erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia kasvaa ja työllistää.

Arvoisa puhemies! Budjettiesitys sisältää monia hyviä kirjauksia myös perheiden arjen kannalta. Naisten työmarkkina-asemaa parantaa se, että vanhemmuuden kustannusten tasaaminen vihdoinkin etenee, kun työnantajille aiheutuvia vanhemmuuden kustannuksia ryhdytään tasaamaan kertakorvauksella ensi huhtikuusta alkaen. Tekoja työelämän mahdollisuuksien tasa-arvon parantamiseksi tarvitaan jatkossakin. Seuraavaksi on aika tuoda myös perhevapaajärjestelmämme nykyaikaan ja edistää yhteisvastuullisempaa jakoa vanhemmuuden kustannuksissa. Se on myös tehokas keino tukea yrittäjyyttä ja uusien työpaikkojen syntymistä. Kokoomuksen aloitteesta hallitus luopui päivähoitomaksujen korotuksista ja päätti alentaa pienituloisten maksuja. Toteutuessaan maksukorotukset olisivat heikentäneet perheiden ostovoimaa, naisten työmarkkina-asemaa sekä työnteon kannattavuutta, ja myös säästöt julkiseen talouteen olisivat jääneet pieniksi.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun yksi hyvä esimerkki budjetin lisäpanostuksesta, joka maksaa itsensä takaisin moninkertaisesti, nimittäin vesirokkorokotteen ottaminen kansalliseen rokotushjelmaan. Sen arvioidaan käytännössä hävittävän (Puhemies koputtaa) vesirokkotaudin Suomesta ja säästävän noin 80 000 poissaolotyöpäivää ja 13,6 miljoonaa euroa vanhempien työstä poissaolosta aiheutuvia kustannuksia.

17.33 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Keskityn puheessani omien valiokuntieni, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön, hallinnonalojen muutamaan asiaan.

Haluan ensiksi kiittää hallitusta siitä, että varhaiskasvatukseen aiotut maksukorotukset peruttiin. Tulee kuitenkin muistaa, että tämän vuoden budjetin heikennykset varhaiskasvatuksen laatuun eli suuremmat ryhmäkoot ja päivähoito-oikeuden rajausta ovat nyt voimassa. Onneksi sentään maksut eivät heikennetystä palvelusta nousseet. Iloinen asia on myös elokuvan tuotantotuki, joka nyt vihdoinkin saatiin mukaan ja sitä kautta lisää työtä ja vientituloja Suomeen kulttuurin alalla.

Tälle vuodelle tehdyt perusopetuksen laatuun, tasa-arvoon ja ryhmäkokoihin kohdistuneet säästöt näkyvät tänä päivänä karulla tavalla oppilaiden ja opettajien arjessa. OAJ:n lu-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

ottamusmieskyselyn mukaan joka toisessa kunnassa on leikattu perusopetuksen tuntikehystä ja yli kolmanneksessa lukioden tuntikehystä edellisestä vuodesta. Perusopetuksessa joka toisessa kunnassa on vähennetty jakotuntien määrää. Yli puolessa kunnista perusopetuksen ryhmäkokoja on suurennettu ja lukiodenkin yli 40 prosentissa. Monessa kunnassa myös koulujen ja oppilaitosten johtamista on heikennetty. Joka kolmannessa kunnassa on yhdistetty rehtorin virkoja ja/tai päiväkodin johtajan virkoja. On kovin ikävää, että hallitus nyt jatkaa tätä linjaa tekemällä näihin vielä lisäleikkauksia. Tilanne siis tulee ensi vuonna pahenemaan.

Arvoisa puhemies! Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön, OECD:n, tuore maavertailu on Suomen osalta karua luettavaa. Tämä OECD:n vuotuinen jäsenvaltioidensa koulutuksen tilaa selvittävä tutkimus osoittaa, että nuorten syrjäytyminen työstä ja koulutuksesta on Suomessa kovassa kasvussa. Suomalaisista 20—24-vuotiaista miehistä yli viidennes on vailla työtä tai ei ole koulutuksessa eli on niin sanottuja NEET-nuoria.

No, mitä hallitus tässä tilanteessa tekee? Se leikkaa ammatillisesta koulutuksesta hallituksen kärkihankkeena 190 miljoonaa ja vieläpä siten, että leikkaukset tehdään ilman järjestäjäverkon tarkastelua, jota kautta olisi säästöjä ehkä voinut paremmin olla saatavissa. Koulutuksen järjestäjät joutuvat vähentämään opettajia, tämä summa tarkoittaa 3 800 opettajan työpanosta. Tai sitten voidaan vähentää ennestään niukkoja opetustunteja — tämä tarkoittaisi sitä, että lähiopetustunteja olisi vain 2,5 päivää viikossa ammattikoululaisilla — tai sitten opiskelijamääriä, tämä tarkoittaisi 18 000:ta opiskelijapaikkaa. Järkevämpää olisi ollut tarkastella järjestäjäverkkoja ja tehdä yhteistyötä muun muassa koko toisen asteen koulutuksen tilojen suhteen, niin kuin korkeakoulusektorilla yhä enemmän tänä päivänä ollaan tekemässä.

Arvoisa puhemies! Samalla hallitus ajaa nuorisotakuun alas. Nuorten aikuisten osaamisohjelma ajetaan vähitellen alas. Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta eivät nekaan leikkauksilta säästy. Hallituksen tavoitteeseen työllisyysasteen nostosta on helppo yhtyä, mutta miksi ihmeessä unohdetaan nuoret ja ajetaan alas esimerkiksi tuo vallon mainio nuorten aikuisten osaamisohjelma, vaikka sen avulla on saatu aikaan todellisia menestystarinoita siitä, kuinka syrjään jääneet nuoret ovat saaneet koulutuksen ja työpaikan ja saaneet elämänsyrystä uudelleen kiinni? Juuri kun nämä verkostot on rakennettu ja saatu toimimaan ja nuoret ovat löytäneet tämän ohjelman ja se toimii oikein hyvin, niin se ajetaan alas. Tämä on oikeastaan ihan voimavarojen tuhlausta.

Arvoisa puhemies! Sydämeltään sivistynyt yhteiskunta huolehtii heikommistaan: lapsista, vammaisista, sairaista ja vanhuksista. Hallitus on nyt päätöksillään rakentamassa sellaista yhteiskuntaa, jossa tämä periaate alkaa jäädä huolestuttavasti unohduksiin. Hallituksen epäinhimillisiä suunnitelmia heikentää vanhustenhoivaa on vaikea hyväksyä. Vanhustenhoidon kustannuksia vähennetään yli 50 miljoonalla samaan aikaan, kun ikäihmisten määrä ja palveluntarve koko ajan kasvavat. Viime vaalikaudella säädettyyn vanhuspalvelulakiin tehdään heikennyksiä ja vanhuspalveluiden ympärivuorokautisen hoivan hoitamitoituksen alarajaa aiotaan alentaa nykyisestä 0,5:stä 0,4:ään. Jo tällä hetkellä työskennellään vanhustenhoidossa voimien ääri rajoilla. Tämänhetkinen mitoitus hädin tuskin riittää perushoitoon. Lähi- ja perushoitajista jopa 93 prosenttia on huolissaan hoidon laadusta. Pohjoismaisen Nordcare-tutkimuksen mukaan meillä on vähemmän henkilökuntaa hoidettavien määrään nähden kuin muissa Pohjoismaissa. Suomessa hoitajalla on päivävuoron aikana autettavanaan keskimäärin 12 vanhusta, kun Tanskassa ja Norjassa on vain 8. Tilanne oli samankaltainen kymmenisen vuotta sitten, kun tätä aiemmin tutkittiin. Jopa Val-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

viran mukaan oikeus hyvään hoitoon ei enää toteudu, jos nykyistä vähimmäismitoitusta alennetaan. Samalla vaaratilanteiden riski kasvaa ja jopa kovakourainen kohtelu, josta on paljon uutisoitukin, voi lisääntyä. Toivottavasti hallitus kuuntelee edes Valviraa eikä tee vanhustenhoivasta epäinhimillistä (Puhemies koputtaa) ja ajattelee myös työntekijöiden jaksamista.

17.38 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on valtion talousarvioesitys vuodelle 2017. Elo—syyskuun budjettiriihessä tehdyt päätökset saatiin valmiiksi kaavaillussa aikataulussa, vaikka tilanne ei missään nimessä helppo ollutkaan. Eräs tärkeimmistä lähtökohdista budjettiriihessä oli luoda edellytyksiä työllisyyden parantumiselle.

Hallitusohjelmassa on linjattu, ettei veroaste nouse enää nykyisestä. Budjetti tuokin mukanaan 515 miljoonan euron tuloveronalennukset osana kilpailukykysovimukseen liittyvää pakettia. Työntekijöiden lisäksi eläkeläisten verotus kevenee ensi vuonna. Myös kaikkein pienituloisimmille kohdennetaan 30 miljoonan euron tuki. Tarkoituksena on siirtää verotuksen painopistettä työn ja yrittämisen verotuksesta kohti haittaveroja, esimerkiksi tupakkatuotteiden verotusta. Tähän suuntaan on edetty jo aiemmin tällä vaalikaudella.

Hallituksen kärkitavoitteena on tehdä työllistäminen ja työnteko nykyistä helpommaksi ja kannattavammaksi. Erityisesti pien- ja yksinyrittäjien toimintaedellytyksiä kohennetaan. Yrittäjät ovat tähän asti joutuneet tilittämään arvonlisäveron suoriteperusteisesti, vaikka raha ei olisi vielä siirtynytään asiakkaalta yritykselle. Yrittäjien ja yrittäjäjärjestöjen pitkäaikainen toive on ollut siirtyminen maksuperusteiseen arvonlisäveron tilitykseen ainakin pienimmissä yrityksissä. Nyt tämä toive toteutuu, ja jatkossa pienimmät yritykset maksavat arvonlisäveron vasta saadessaan maksun myymästään tuotteesta tai palvelusta. Pienyrityksille ei siten enää aiheudu kohtuuttomia seurauksia laskunmaksun viivästyisestä. Hallitus toteuttaa myös hallitusohjelman kirjauksen yrittäjävähennyksestä. Sen toteutuessa liikkeen- ja ammatinharjoittajien, maa- ja metsätalouden harjoittajien sekä elinkeino- ja verotusyhtymien tuloksesta saa tehdä verotuksessa 5 prosentin vähennyksen. Myös kotitalousvähennyksen määrä kasvaa ja auttaa parantamaan työllisyyttä.

Arvoisa puhemies! Budjettiriihessä tehtiin muitakin periaatteellisesti merkittäviä päätöksiä: Perussuomalaisten esitys yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien päästämiseksi eläkkeelle toteutuu. Päivähoitomaksut pysyvät kohtuullisina, ja pienituloisten osalta niitä jopa alennetaan. Rintamaveteraanien kuntoutusetuuksia ja maksuttomia kotiin annettavia avopalveluita laajennetaan itsenäisyytemme juhluvuoden kunniaksi.

Sitä vastoin valtio ei myönnä Guggenheimille rahoitusta, vaikka erät eturyhmät museohanketta ankarasti lobbasivatkin. Taloudellisesti kannattamattoman museohankkeen tukeminen ei millään muotoa voinut olla perusteltua, kun monesta muusta kohteesta joudutaan leikkaamaan. Meille perussuomalaisille tämä oli moraalisestikin erittäin tärkeä kysymys.

Hallitukselle jää budjettiriihen päätöksistä huolimatta edelleen paljon tehtävää, jotta valtion velkaantuminen saadaan kuriin. Vanhasen kakkoshallituksen aikana alkanut nopea velkaantuminen ei ikävä kyllä ole vielä kunnolla taittunut, ja valtiontalouden alijäämä on 5,5 miljardia euroa myös ensi vuonna. Kuntien taloudellinen asema on kuitenkin parantunut tällä hallituskaudella ja paranee edelleen tämän nyt hyväksyttävän budjetin myötä.

Merkittävän uuden menoerän muodostavat maahanmuuttoon liittyvät kustannukset, jotka ovat kasvaneet useilla sadoilla miljoonilla euroilla tavanomaiseen verrattuna. Maahanmuuttopolitiikkaa on kiristetty lainsäädännöllisin keinoin, mikä vaikuttaa maahanmuutos-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

ta aiheutuviin kuluihin noin 180 miljoonalla eurolla tähän vuoteen verrattuna, mutta työtä kustannusten alentamiseksi on edelleen jatkettava.

Arvoisa puhemies! Toisaalta julkisella sektorilla on muiden toimenpiteiden lisäksi otettava käyttöön tuottavuutta parantavaa uutta teknologiaa. Kustannuksia voidaankin jatkossa alentaa muun muassa digitalisaatiota paremmin hyödyntämällä. Tässä onnistumalla pysyy kunnallisveroaste kohtuuden rajoissa, eivätkä tehokkaammat toimintatavat ole tietenkään muutoinkaan haitaksi.

Sote- ja maakuntauudistuksen onnistuminen vaikuttaa erittäin merkittävästi julkisen sektorin taloudelliseen kantokykyyn hyvin pitkälle tulevaisuuteen. Sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä tulee huomioida alueiden väliset erot ja mahdollistaa pitkän tähtäimen erikoistuminen ja kehittyminen. Näin palvelut voidaan turvata kustannustehokkaasti myös olosuhteiden muuttuessa.

17.44 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa puhemies! Tämänpäiväiset keskustelut ja puheenvuorot käsittelyssämme olevasta ensi vuoden budjetista ovat vilisseet valtavia lukuja ja käsitteitä, jotka ovat varmasti monelle lähetystä seuranneelle melko vieraita. Tavallisen ihmisen arjessa taloudesta puhutaan ihan eri termein. Monessa ihan tavallisessakin kodissa lasketaan palkkapäivänä, riittävätkö rahat laskujen jälkeen ruokaan ja ylipäänsä elämiseen. Siihen päälle ihmisillä on vielä työelämän paineet ja muut inhimillisen elämän myötä- ja vastoinkäymiset. Lisäksi uskon monen kokevan turvattomuutta siitä, mitä maailmalla tapahtuu.

Tutkimustenkin mukaan suomalaisia huolettaa työttömyys, se, miten palvelujen käy, ja yhteiskunnan eriarvoistuminen. Meillä on todella paljon ihmisiä, joilla ei mene hyvin, alkaen nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömistä. Näihin huoliin meillä pitää politiikalla vastata. Työttömyyden taltuttaminen, tai — kääntäen — työllisyyden parantaminen, on se, mikä ratkaisee Suomen tulevaisuuden. Tämänpäiväisen työ- ja elinkeinoministeriön tiedotteen mukaan meillä on noin 342 000 työtöntä työnhakijaa. Kun Suomessa oli reilut 60 000 työtöntä, julisti presidentti Kekkonen 1970-luvulla hätätilan. Ajat ovat tietysti kaikinensa kovin erilaiset nyt 40 vuotta myöhemmin, mutta tietynlainen hätätila on kyllä aivan perusteltua. Ja kun katsoo hallituksen linjaamia toimia työllisyyden parantamiseksi, voi todeta, että hallitus ymmärtää Suomen hätätilan. Ensi vuoden talousarvioon on linjattu paljon uusia toimenpiteitä yritysten työllistämisen helpottamiseksi, työn, lyhytaikaisenkin, vastaanottamisen kannattavuuden parantamiseksi ja työnvälityksen tehostamiseksi.

Arvoisa puhemies! On ymmärrettävää, että työttömyysturvan leikkaukset aiheuttavat ihmisissä huolta: miten minun käy. Hallitus ei halua jättää työtöntä yksin. Te-toimistoja on paljon arvosteltu viime aikoina siitä, että työtön työnhakija ei saa palvelua kasvokkain virkailijan kanssa, työtön keskustelee tietokoneen kanssa tai korkeintaan puhelimitse virkailijan kanssa. Nyt hallitus kaavailee muutoksia toimintakulttuuriin niin, että jokaiselle työttömälle työnhakijalle taataan tapaaminen elävän ihmisen kanssa kasvokkain kolmen kuukauden välein. Tämä on mielestäni valtavan tärkeä asia, kun pyrimme auttamaan ihmisiä työhaussa ja myös ehkäisemään syrjäytymistä. Syitä työttömyyteen on lähes yhtä paljon kuin on työttömiä. Siksi on päivänselvää, että paremmin jokaisen työttömän henkilökoh-taisen tilanteen tuntemalla hänelle löydetään työpaikka. Ja aivan sama pätee myös yritysten suuntaan: heille löytyy juuri heidän tarvitsemansa työntekijä.

Arvoisa puhemies! Hallitus arvioi, että ensi vuonna työttömyysturvaan käytetään yli 2,8 miljardia euroa. Se on sosiaali- ja terveysministeriön budjetista 20 prosenttia. On varmasti

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

oikeus ja kohtuus, että hallitus todella on ymmärtänyt hätätilan ja on etsinyt uusia keinoja työllisyyden parantamiseksi ja työttömyyden vähentämiseksi. Vain työllisyysasteen nostamisen kautta voimme löytää kantavan pohjan, jolta meidän kaikkien tarvitsemia julkisia palveluja voidaan rahoittaa kestäväällä tavalla, ei velanoton kautta. Uskon, että valtaosa niistä yli 340 000 työttömästä työnhakijasta ja erityisesti niistä 127 900 pitkäaikaistyöttömästä on sitä mieltä, että on oikein ja kohtuullista yrittää löytää uusia keinoja työttömyyden vähentämiseksi. Uskon, että he kokevat hallituksen ponnistelut paljon vakuuttavampina kuin opposition räksytyksen — tuon opposition, jolla viime eduskuntakaudella oli täysi valta ja mahdollisuus tehdä omin konstein työllisyyspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Tätä budjetin käsittelyä jatketaan tulevat päivät ja valiokunnissa tulevat viikot, kun käymme eri ministeriöitten pääluokkia läpi. Tulevina päivinä otan sitten kantaa niiden pääluokkien sisältöön.

17.49 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Hallitus antaa vaalikauden toisen budjettinsa eduskunnalle kaksijakoisissa tunnelmissa. Toiveikkuutta hallituksen työhön luovat tämän vuoden kasvuluvut. VM:n ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa kuluvaan vuonna 1,1 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvua vauhdittavat erityisesti kotimainen kysyntä sekä rakentamisen investoinnit. Synkempää luettavaa ovat arviot vuosikymmenen lopun kasvunäkymistä. Samaisen VM:n ennusteen mukaan seuraavien kahden vuoden aikana kasvu jää 1 prosentin tuntumaan ja koko ennusteperiodilla kumulatiivinen kasvu jää vain noin 3 prosenttiin. Huolestuttavinta kuitenkin on edelleen arvioitu Suomen viennin kehitys tulevina vuosina. Historiallisesta kilpailukykysovimuksesta huolimatta Suomen vienti jää edelleen maailmankauppaa vaisummaksi ja siten markkinaosuuksien menettäminen kansainvälisessä kaupassa jatkuu. Bkt:lla ilmaistuna tämä tarkoittaa sitä, että sen taso tulee olemaan vielä 2018 noin 3 prosenttia pienempi kuin vuonna 2008. Samalla teollisuustuotannon taso jäisi vuonna 2018 hieman yli viidenneksen alemmalle tasolle kuin kymmenen vuotta sitten.

Ennustetun kaltaisella talouskasvu-uralla Suomen talous tulee olemaan herkkä negatiivisille šokeille, ja lisäksi kasvu ei riitä olennaisesti parantamaan työmarkkinoiden tilannetta. VM:n asiantuntijoiden mukaan nopeampaan kasvuun tarvittaisiin isoja rakenteellisia uudistuksia, joilla aidosti vaikutetaan kotitalouksien ja yritysten käyttäytymiseen. Työmarkkinoiden kohtaantoa, yritysten toimintaympäristöä sekä työn kilpailukykyä pitäisi parantaa. Samalla pitäisi pitää huoli myös tämän hetken kasvun moottorin eli kotimaisen kysynnän pysymisestä käynnissä.

Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä olevassa budjetissa moniin näihin asioihin haetaan parannusta. Kotimaista kasvua tuetaan mittavilla veronkevennyksillä. Nuorten naisten työmarkkina-asemaa parannetaan toteuttamalla kauan vireillä ollut vanhemmuuden kustannusten tasaaminen työnantajalle. Yrittäjyyttä edistetään monilla keinoilla. Yrittäjävähennys otetaan käyttöön samoin kuin maksuperusteinen arvonnalisävero pk-yrittäjille. Metsätilojen sukupolvenvaihdoksia tuetaan ottamalla käyttöön niin sanottu metsälahjavähennys. Perintö- ja lahjaveroasteikkoa kevennetään maatalojen ja muiden yritysten sukupolvenvaihdosten edistämiseksi. Hyvien asioiden listaa voisi tästäkin vielä jatkaa.

Arvoisa puhemies! Pohdittavan arvoista on kuitenkin se, ovatko nämä toimet riittäviä. Oma vastaukseni on, että eivät, paljon enemmän on tehtävä työllisyyden lisäämiseksi. Tämän pitää tarkoittaa sitä, että hallituksen pitää kiristää tahtiaan työllisyyttä parantavien rakennemuutosten teossa. Tänään lukkoon lyöty liikennekaari on tästä hyvä esimerkki. Tot-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

eutuessaan tämä uudistus tuo arvioiden mukaan jopa 20 000 uutta työpaikkaa. Vastaavanlaisia läpimurtoja pitää nyt saada aikaan myös julkisen sektorin kauan odottaneesta digitalisaatiosta, sotesta nyt puhumattakaan. Toisaalta yhtä lailla iso vastuu korkeammasta työllisyysasteesta on suomalaisilla työmarkkinoiden toimijoilla. Heillä pitää olla rohkeutta jatkaa suomalaisten työmarkkinoiden uudistamista kiky-sopimuksen jatkoksi. Kilpailu globaaleilla markkinoilla tulee entisestään kiihtymään ja siirtymään yhä enemmän jopa työtehtävätasolle. Siksi tässä kilpailussa pärjääminen edellyttäisi sellaisen sopimuskulttuurin luomista, jossa erityisesti palkat ja työajat olisivat tapauskohtaisesti päätettävissä. Toistaiseksi tähän suuntaan liikkumisessa vauhti on ollut vielä kovin hidasta. Suomalaisen työttömän näkökulmasta olisi kuitenkin toivottavaa, että tähän voitaisiin vielä tällä vaalikaudella palata.

17.54 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ensi vuonna Suomi täyttää 100 vuotta. Juhlavuoden teemana on "Yhdessä". Valitettavasti juhlavuoden budjetti ei tue 100-vuotisjuhlan teemaa. Budjettikirjassa se kyllä näkyy sanana kannessa, muttei sen sisällössä.

Hallituksen valinnat eriarvoistavat suomalaisia. Tiedämme kyllä kaikki, että taloustilanne on vaikea, ja on oikein, että hallitus etsii keinoja, miten päästä tästä eteenpäin. Kuitenkin hallituksen leikkauspolitiikka osuu kaikkein rajuiten niihin, jotka ovat jo muutenkin heikossa asemassa. Takuueläkkeellä ja työmarkkinatuella elävien ostovoimaa leikataan kaikkein eniten, samoin opiskelijoiden, siis niiden suomalaisten, joiden tulot ovat kaikkein pienimmät.

Hallitus yrittää kyllä omilla verotoimillaan paikata kilpailukyky-sopimuksen aiheuttamaa vaikutusta, joka keventää eniten pieni- ja keskituloisten palkkatyöläisten kukkaroa. Valitettavasti tuo yritys jää puolitiehen. Hallituksen omat veronkevennykset työntekijöille suosivat eniten kaikkein hyvätuloisimpia, suuripalkkaiset hyötyvät eniten niin prosentuaalisesti kuin euromääräisestikin. Eläkeläisten veronkevennyksissä on sama juttu: pienituloisten eläkeläisten ostovoima vähenee, suurituloisille eläkeläisille sen sijaan jää enemmän käteen. Onkin hyvin vaikeaa nähdä, kuinka tämä lisää suomalaisten tunnetta siitä, että olemme yhdessä, kuten juhlavuoden teema kuuluu.

Valitettavasti sama rakenteellinen ongelma on myös sinänsä kannatettavassa yrittäjävähennyksessä. Suurimman hyödyn siitä korjaavat hyvätuloisimmat yrittäjät, kuten lääkärit ja asianajajat — parturi-kampaajat, fysioterapeutit ja kioskinpitäjät sen sijaan eivät vähennystä juurikaan näe. Vähennys tulisikin kohdistaa siten, että se hyödyttää eniten kaikkein pienituloisimpia yrittäjiä.

Arvoisa puhemies! Suomen menestys on rakentunut laadukkaaseen koulutukseen varaan. Siitä syntyi maamme menestystarina, ja sen avulla selvisimme 1990-luvun lamasta. Sama resepti toimii nytkin: vain huolehtimalla osaamisesta, jokaisen mahdollisuudesta koulutautua, korkeasta koulutuksesta ja riittävästä satsauksesta tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan voimme pärjätä globalisaation ja digitalisaation aikana. Koulutuksesta ei ole varaa leikata, sillä koulutuksesta leikkaaminen vie pohjan tulevaisuuden rakentamiselta.

Arvoisa puhemies! 100-vuotias Suomi ansaitsee enemmän ja pystyy parempaan. Se pystyy pitämään huolta heikoimmista, se pystyy huolehtimaan tulevaisuuden menestyksestä satsaamalla koulutukseen ja nuoriin. Sillä on varaa niin kulttuurin kuin kansalaisjärjestöjen tukemiseen. Se kykenee uudistamaan rakenteita ja ottamaan kehityksestä kiinni. Se pystyy tekemään loikan puhtaaseen energiaan ja kulkemaan eturintamassa ilmastomuut-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

toksen torjunnassa ja huolehtimaan luonnon runsaan lajikirjon säilymisestä, jos se vain haluaa ja jos budjettiratkaisulla tuetaan tämäntyyppistä kehitystä.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä tähän loppuun erikseen nostaa esiin kehitysyhteistyörahat, koska meillä ei tällä viikolla ole erillistä keskustelua ulkoministeriön hallinnonalasta.

Ensi vuoden budjetissa kehitysyhteistyön määrärahat jäävät kauaksi tavoitteesta. Olemme luvanneet sekä kansainvälisen että kotiyleisön edessä käyttää kehitysyhteistyöhön 0,7 prosenttia bruttokansantulosta. Ensi vuonna taso on 0,4. Kaikkein köyhimmille maille olemme luvanneet 0,2 prosentin bruttokansantulo-osuuden. Edes näille maille emme pysty pitämään lupaustamme: annamme 0,15.

Myös järjestöjen tukea on vähennetty radikaalisti. Ulkoministeriön omankin selvityksen mukaan tämä oli virhe. Tämä riippumaton arviointi osoitti, että nimenomaan järjestöjen tekemä työ on tuloksellista ja kustannustehokasta. Järjestöt tekevät tärkeää työtä konfliktien vähentämiseksi, ihmisoikeuksien turvaamiseksi, kansalaisyhteiskunnan tukemiseksi, työntekijöiden oikeuksien puolustamiseksi, vammaisten kouluttamiseksi, lasten ja nuorten osallisuuden tukemiseksi ja ympäristön suojelemiseksi. Sillä on saatu aikaan tuloksia, ja arvioinnin mukaan järjestöjen tukea tulisi lisätä. Mutta kuitenkin budjettiesityksessä järjestöille esitetään samaa määrärahaa kuin viime vuodellekin, jolloin sitä rajusti leikattiin.

Usein vaaditaan, että konfliktien keskellä paenneita ja niitä, joilla ei ole ruokaa, puhdasta vettä eikä koulutusta, pitäisi auttaa lähellä, siellä missä he asuvat. Olen samaa mieltä, mutta miksi näin ei tässä budjetissa tehdä?

17.59 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta on valtion talousarvioesitykseen liittyvä esitys. Vaikutukset valtion talousarvioon huomioidaan hallituksen esityksessä vuoden 2017 talousarvioksi ja tulevissa esityksissä. Esityksellä on vaikutus myös hyväksyttyyn julkisen talouden suunnitelmaan.

Suomen kansallinen rahapelipolitiikka on jo 70 vuoden ajan perustunut yksinoikeusjärjestelmään, jonka tavoitteet määritellään arpajaislaissa. Järjestelmällisellä ja säännellyllä rahapelipolitiikalla on taattu yleishyödyllisiin arpajaisiin osallistuvien oikeusturva, estetty arpajaisiin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä torjuttu arpajaispeleistä aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Nykyiset rahapeliyhteisöt ovat oikeudelliselta luonteeltaan erilaisia: Raha-automaattiyhdistys on julkisoikeudellinen yhdistys, Veikkaus Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö, ja Fintoto Oy on raviurheilun ja hevoskasvatuksen keskusjärjestön Hippos ry:n kokonaan omistama osakeyhtiö.

Sisäministeriö asetti viime vuoden tammikuussa selvityshankkeen laatimaan ehdotuksen Suomen rahapelijärjestelmän vaihtoehtoista ratkaisumalleista. Hankkeen taustalla oli rahapelialan digitalisoitumisesta johtuva voimakas toimintaympäristön muutos. Lisäksi kolme erillistä rahapeliyhteisöä voitaisiin tulevaisuudessa tulkita kilpailutilanteeksi, joka ei ole EU:n sisämarkkinoilla toimivassa yksinoikeusjärjestelmässä sallittu. Selvityshankkeen johtopäätöksissä todettiin, että yksinoikeusjärjestelmän ylläpitäminen edellyttää toimenpiteitä. Lisäksi rahapelipoliittisten tavoitteiden turvaamiseksi on keskeistä, että omistajaohjaus, valvontaviranomainen ja säädösvalmistelu pidetään edelleen erillään ja niille turvataan riittävät resurssit.

Rahapeliyhteisöjen rahapelitoiminnot yhdistetään yhteen uuteen, kokonaan valtion omistamaan osakeyhtiöön, jonka nimeksi tulee Veikkaus, mikä mahdollistaa valtiovallan

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

harjoittaman vastuullisen rahapelitoiminnan sääntelyn myös suoran määräysvallan ja omistajaohjauksen kautta. Rahapeliyhteisöjen yhdistäminen tuo taloudellisia etuja, kuten operatiivisen tehokkuuden parantumisen, kasvumahdollisuudet, tuotekehityksen tehostumisen, markkinamahdollisuuksien paremman hyödyntämisen sekä päällekkäisten investointien välttämisen. Kysynnän kanavoituminen uusiin virtuaalisesti toimeenpantaviin rahapeleihin sekä erilaisiin yhdistelmäpeleihin voi kuitenkin vaikuttaa myönteisesti uuden rahapeliyhtiön liikevaihtoon.

Rahapelitoimintojen yhdistämisellä ei ole merkittäviä välittömiä vaikutuksia rahapeli-politiikasta vastaavan sisäministeriön tehtäviin. Rahapelitoiminnan valvontaa on tarkoitus kuitenkin vahvistaa, ja rahapeliin toimeenpanon valvonta tulisi siirtää Poliisihallituksesta sisäministeriön poliisiosaston alaisuuteen. Valvonnan tulee olla itsenäistä, luotettavaa sekä tehokasta, ja valvojan viranomaisen on kyettävä puuttumaan nykyistä tehokkaammin arpajaislain vastaiseen pelitoimintaan. Yhdistymisvaiheessa esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia myöskään henkilöstön määrään. Vuonna 2015 rahapeliyhteisöillä oli henkilöstöä yhteensä noin 2 000 henkilöä, joista hallinnon henkilöstöä oli noin 360 henkilöä. Lainsäädännön kehittämällä pystytään vaikuttamaan arpajaislain vastaisen ulkomaisen rahapelitarjonnan torjuntaan tuotevalikoiman monipuolistuessa. Kun rahapelitoiminta on viranomaisten valvontavastuun piirissä, voidaan rahapelitoiminnan valvontaa vahvistaa.

Rahapelitoiminta on taloudellista toimintaa, jossa on otettava huomioon myös haittojen ehkäisy. Siirtymällä yhden yksinoikeustoimijan malliin voidaan haitallisia seuraamuksia, kuten ongelmapelaamisen määrää, torjua ja ehkäistä paremmin.

Rahapelitoimintojen yhdistyminen on hallinnollinen uudistus, jolla ei ole vaikutusta rahapeliin pelaamiseen tai pelitarjontaan. Uudistus mahdollistaisi kuitenkin myös digitaalisen pelaamisen kehittämisen, sillä digitaalisten pelien osuus tulee tulevaisuudessa kasvamaan.

Arvoisa puhemies! Jotta suomalainen rahapelitarjonta pysyisi kansainvälisen kehityksen mukana, tulee nykyistä (Puhemies koputtaa) arpajaislainsäädäntöä muuttaa.

18.05 Susanna Koski kok: Arvoisa puhemies! Nämä talousarviokeskustelut ovat eduskunnan vuoden tärkeimpiä keskusteluja. Jokaisella eduskuntapuolueella on mahdollisuus mittaauttaa uskottavuutta arvioimalla esitettyjä ja esille nousseita vaihtoehtoja. Finanssikriisin jälkeen jokainen eduskuntapuolue on vuorollaan ollut kantamassa vastuuta maamme taloudesta hallituksessa. Valitettavasti on todettava, että toistaiseksi hyvinvointiyhteiskunta saa yhä odottaa pelastajiaan, vaikka hyvää tahtoa on kiistatta riittänyt.

Valtion velkaantumisen sanotaan taittuvan. Silti otamme yhä noin 5,5 miljardia euroa lisää velkaa ja listassamme on mittava määrä veronkorotuksia, jotka koituvat niin kotimaisen kuin ulkomaisenkin kysynnän osalta viime kädessä asiakkaiden maksettavaksi. Talous kasvaa tänä vuonna valtiovarainministeriön uusimman ennusteen mukaan noin prosentin verran. Myös seuraavina vuosina talouskasvun ennustetaan jäävän 1 prosentin tuntumaan. Nykyisessä laajuudessaan hyvinvointiyhteiskunnan ylläpidon kustannukset vaatisivat noin 3 prosentin jatkuvan talouskasvun, eikä tätä tasoa olla lähelläkään. Budjettikokonaisuus ilmentää hyvinvointiyhteiskunnan konseptia, mistä se muodostuu, ja ennen kaikkea, miten se rahoitetaan. Tämän yhtälön lohduton lopputulema on ollut jo pitkään tiedossa, vaikka harmittavan harva on ollut valmis asian myöntämään. Nykyisen kaltaisen hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitäminen käy näillä budjetin eväillä mahdottomaksi. Nyt tarvitaan siviili-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

lirohkeutta merkittäviin uudistuksiin, joiden mittakaava on oikeassa suhteessa yhteiseen haasteeseemme, hyvinvointiyhteiskunnan konseptiin ja sen kestäväan rahoitukseen.

Arvoisa puhemies! Hallitus on yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa sorvannut kilpailukyky sopimusta, vain Sipilä enää tietää, miten kauan — valitettavasti jo niin kauan, että alkaa unohtua, miten erinomaisen hyvä hallitusohjelma meillä onkaan, yhä toteuttamista vaille valmiina. Ensimmäinen vuosi hallituskaudesta hukattiin yhteiskuntasopimusneuvotteluihin työmarkkinajärjestöjen kanssa. Prosessin konkreettisin anti näyttäisi olevan passiiviseksi jäänyt eduskunta, jonka tärkein tehtävä on ollut lähinnä kärsivällinen odottaminen. Kilpailukyky sopimus saatiin aikaan, ja sitä ollaankin juhlistettu niin kuin se pelastaisi valtiontalouden syöksyltä jyrkempään alamäkeen. Yhteiskuntasopimukselta ja kilpailukyky paketilta odotettiin jopa 15 prosentin tuottavuusloikkaa — kunnianhimoinen tavoite, mutta sen osalta ainoastaan suunnitelma on enää totta. Joko itsen psyykkaaminen hallitusohjelman toteuttamiseksi olisi riittävää? Eikö tässä maassa ole ongelmia vielä kylliksi listattu tai vaivoja valmiiksi valiteltu, jotta perustuslain budjettivaltaa uskallettaisiin rohkeammin käyttää nimenomaisesti tässä salissa toteuttamalla työmarkkinoille kipeästi tarvittavia uudistuksia?

Suomalainen työmarkkinareformi olisi pitänyt tehdä jo vuosia sitten, mutta uskallus tunnustaa taloustieteelliset faktat ja tehdä tarvittavat toimenpiteet on puuttunut. Jos vertaamme Suomen nykytilaa esimerkiksi Ruotsiin, ovat ongelmat ja tekemättömyyden seuraukset ilmeisiä. Ruotsin bruttokansantuotteen, työllisyysasteen ja viennin kasvu on seurausta työmarkkinareformista, joka Ruotsissa toteutettiin jo viime vuosikymmenellä 90-luvun lamasta viisastuneina. Suomessa on kerta toisensa jälkeen sivuutettu ne keinot, jotka estivät Ruotsin taantumisen samaan taloudelliseen rappioon, mitä Suomessa olemme vaarassa joutua todistamaan. Ruotsissa työmarkkinauudistuksen yksiselitteisenä päämääränä oli työllisyysasteen nostaminen ja yhä useamman saaminen työelämään mukaan. Kohtuullisesti siinä onnistuttiinkin lyhentämällä ja porrastamalla ansiosidonnaista työttömyysturvaa, sisällyttämällä karenssipäivä sairauspoissaoloihin sekä hyväksymällä nuorille ja kokemattomille työntekijöille työn tuottavuuden mukainen palkkataso. Ruotsissa ymmärrettiin laajasti jo paljon ennen meitä, että hyvinvointiyhteiskuntaa ei voida maksaa velkarahalla vaan mahdollisimman moni on saatava työhön kiinni ja siten huolehtimaan yhteisestä hyvinvoinnista. Suomessa myös työmarkkinaosapuolilla olisi tässä asiassa tiukka itsetutkiskelun paikka. Sekä työntekijä- että työnantajaliitot olivat kiinteästi mukana tukemassa Ruotsin työmarkkinauudistusta yhteistyössä hallituksen kanssa, ei sitä vastaan, kuten meillä Suomessa on tapana.

Arvoisa puhemies! On perusteltua kysyä, onko Suomea edes mahdollista uudistaa. Perusongelma säilyy muuttumattomana sekä ratkaisukeinot näennäisinä niin kauan kuin tulonjako asetetaan politiikassa tulonmuodostuksen etusijalle. Talousarvioesityksen työllisyyttä parantavat toimet palauttavat hyvinvointiyhteiskunnan velvollisuuksien ja oikeuksien tasapainoa. Kuten taloustieteilijä, edustaja Juhana Vartiainen on asian kiteyttänyt, valtiovallalla on velvollisuus auttaa ihmisiä työllistymään mutta oikeus odottaa, että ihmiset ottavat joustavasti työtarjouksia vastaan. Vastaavasti kansalaisilla on oikeus odottaa hyviä työvoimapalveluja sekä velvollisuus hakea työhön aktiivisesti. On itsestäänselvää, että kumpikaan osapuoli ei voi toteuttaa ja vaatia vain oikeuksiaan, myös velvollisuuksista suhteessa toiseen on huolehdittava. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan keston lyhentäminen on oikea askel kannustavampaan malliin.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Kaikesta huolimatta annamme kokoomuksessa ja annan myös omalta osaltani täyden tuen hallitukselle hallitusohjelman toimeenpanossa ja riittävien toimenpiteiden toteuttamisessa.

18.10 Eero Suutari kok: Arvoisa herra puhemies! Suomi elää ja hengittää työstä ja yrittäjyydestä. Keskeisenä ajatuksena vuoden 2017 budjettiesityksessä onkin antaa lisäpotkua maassamme orastavalle kasvulle, josta saimme viitteitä myös tänään julkaistusta työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsauksesta. Uusien työpaikkojen määrä on noussut ja työttömyys laskenut vuoden takaisesta tilanteesta. Voidaan sanoa, että hallituksen toimet ovat alkaneet tuottaa tulosta, tosin tuloksesta on vastannut lähinnä pk-sektori eikä vienti ole vetänyt vielä kukaan. Henkseleitä ei voi siten paukuttaa. Työn linjalla on syytä kuitenkin jatkaa. Niin yritystoiminnan kuin työn tekemisenkin kannusteita lisätään nyt monin eri tavoin. Samoin pidetään huoli siitä, että palvelut ja niiden rahoituspohja ovat jatkossakin hyvällä tasolla. Esitys perustuu pitkälti hallituksen aiemmin tekemiin päätöksiin sekä kilpailukykysovimukseen.

Arvoisa puhemies! Meidän on kaiken kaikkiaan syytä muistaa, kuinka vakavassa tilanteessa rakas Suomenmaamme edelleen on. Valtionvelka on kahdeksassa vuodessa kaksinkertaistunut, samaan aikaan kun osuutemme maailmanmarkkinoista ovat puolittuneet. Veronmaksajien määrä on liian pieni ja työttömien määrä liian suuri. Tulomme eivät riitä Suomen kustantamiseen. Velkaantumisen taittamisen tavoitteesta on ehdottomasti pidettävä kiinni. Sen saavuttamiseen tarvitaan säästöjen lisäksi kuitenkin myös rohkeita rakenteellisia uudistuksia sekä yrityksiä ja työpaikkoja. Talous on saatava vauhtiin ja ihmisille töitä.

Arvoisa puhemies! Hallituspuolueet sopivat viime vuonna ohjelmassaan muun muassa työn tekemistä ja työllisyyttä tukevan veropolitiikan harjoittamisesta, kasvua edistävien panostuksien, työllisyyttä vahvistavien uudistuksien sekä julkista taloutta turvaavien rakenteellisten uudistuksien tekemisestä. Niin ikään luvattiin, että työn verotusta kevennetään. Yhteisen tilannekuvamme mukaisesti Suomen talous ja työllisyys kyetään kääntämään kasvuun vain yrittäjyyden ja työn tekemisen kautta. Hallituksen veropolitiikan kokonaislinja tähtää kasvuun, yrittäjyyden ja työllisyyden vahvistamiseen.

Budjettiesitys onkin perin uskollinen sekä hallitusohjelman linjalle että sen mukaisesti viimeisen vuoden aikana tehdyille ratkaisuille. Henkilöverotusta kevennetään painottaen etenkin pieni- ja keskitulolaisia, mikä parantaa ostovoimaa. Työllistymisen helpottamiseksi työttömyysetuuksien käyttötarkoitusta tullaan laajentamaan liikkuvuusavustukseen, starttirahaan ja palkkatukeen. Myös työttömien tapaaminen joka kolmas kuukausi on hyvä asia, samoin kuin varhaiskasvatuksen maksukorotusten toteuttamatta jättäminen ja toisaalta maksujen alentaminen pienituloisimmilta.

Yrittäjyyden olosuhteita parannetaan niin ikään. Nyt pienyrittäjätkin ovat joutuneet tilittämään arvonlisäveron, vaikka he eivät olisi maksuja itse vielä saaneetkaan. Maksupestäisyyden siirtyminen helpottaa noin 190 000 pienimmän yrityksen tilannetta, unohtamatta yrittäjävähennystä, kotitalousvähennyksen korvauksien kasvattamista, metsälahjavähennystä tai sukupolvenvaihdon edistämistä ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! Muutos on aina vaikeaa, olipa se sitten miten tarpeellista tahansa. Ilman sitä kuitenkin tuskin koskaan pääsemme pois siitä näivettymisen laaksosta, johon olemme nyt vuosiksi jääneet. Kun työnteko kannattaa ja yrityksillä on kilpailukykyiset mahdollisuudet pärjätä, on tulevaisuutemme valoisampi. Pienistä ja vähän suuremmista-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

kin muutoksen puroista muodostuu ajan myötä suuri joki, joka vie meidät suomalaiset eteenpäin. Mitään yhtä taikalääkettä Suomen tilanteen korjaamiseksi ei ole olemassa, sen me kaikki tiedämme. Budjettiesitys pitää kuitenkin sisällään hyviä askeleita oikeaan suuntaan ja tukee hallitusohjelmassa linjattujen tavoitteiden toteutumista. (Puhemies koputtaa) Maailma ei pysähdy valtion talousarvioon nyt tai minään muunakaan vuonna. Uudistustyötä on syytä edelleen jatkaa reippaalla otteella hallitusohjelman mukaisesti. (Puhemies koputtaa) Sen olemme velvoitettuja tekemään Suomen ja suomalaisten hyväksi. — Kiitos.

18.16 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa herra puhemies! Sanotaan, että kansanvaltaisissa järjestelmissä suunnittelun ja päätöksenteon aikajänne ulottuu vain kuluva vaalikauden loppuun. Kuitenkin yhteiskunnan ja talouden rakennekysymyksiä pitäisi pohtia vuosikymmenien tai sukupolvien aikajänteellä. Pitkällä aikavälillä Suomen ja koko maailmantalouden haasteena näyttää olevan talouskasvun pysyvä hidastuminen. Kysymys ei ole suhdanneongelmasta, joka olisi ratkaistavissa elvytyspolitiikalla. Talouden kasvutekijät ovat käymässä vähiin. Talouskasvu syntyy tuotannontekijöiden lisäpanostuksista ja niiden tuottavuuden paranemisesta. Tärkeimmän tuotannontekijän, ihmistyön, tarjonta ei ole enää kasvussa kehittyneissä tai keskituloisissa maissa. Vahvaa työikäisten väestönkasvua on luvassa vain maissa, joiden talouden painoarvo ei optimistisenkaan ennusteen mukaan ole lähivuosina kovin suuri. Samaan aikaan kehittyneet maat tekevät kaikkensa, etteivät ne saisi muuttoliikkeen tuomaa työvoimaa. Työn tuottavuuden kasvua on vaikea ennakoida. Emme tiedä, olemmeko lähestymässä teknologista murrosta — varovaisuus on kuitenkin paikallaan, työn tuottavuuden kasvu on jo pitkään ollut hidastumassa.

Arvoisa puhemies! Talouden globalisaatiokehitys on aivan erityinen huolenaihe. Kansainvälisen kaupan kasvu on vuosikymmenien ajan ollut maailmantalouden kasvun veturi. Tavaroiden ja palvelusten kauppa on lisännyt kilpailua, mahdollistanut kehittyneemmän teknologian leviämistä ja tehnyt kansainvälisestä työnjaosta toimivaa. Tavaratuotannossa tutkimus- ja kehitystyö, välituotteiden valmistus ja kokoonpano on jaettu ketjuihin ympäri maailman, ja myös palveluiden ja pääomien markkinoilla on löydetty keinoja jakaa työtä ja voimavaroja järkevällä tavalla. Nyt globalisaatiokehitys on pysähtymässä. Kansainvälinen kauppa kasvaa vain pari prosenttia vuodessa. Tätäkään vauhtia ei voida pitää taattuna. Suuret alueelliset kauppasopimukset TTIP ja TTP Atlantilla ja Tyynellämerellä ovat vastatulessa. Suomelle globalisaation pysähtyminen on erityisen kohtalokasta. Olemme olleet globalisaation kiistattomia voittajia. Kansantaloutemme on rakenteeltaan ollut kuin tehty kansainväliseen työnjakoon. Me olemme osanneet tehdä investointihyödykkeitä ja keskittyä muutamiin toimialoihin. Vastaavasti olemme käyttäneet hyväksi muualla tuotettuja tavaroita ja palveluita. Jos kehityksen pyörä kääntyy taaksepäin, on suomalaisten hyvinvointi vaarassa.

Talouden rakenneongelmat vaativat kauaskantoisia ratkaisuja. Nyt on tehtävä kaikki Suomen talouden perustan vahvistamiseksi. Tärkein voimavaramme on osaaminen, josta on pidettävä huolta. Hallituksen päätös kohdistaa menoleikkauksia koulutukseen on vastuuttomuutta. Erityisesti ammatillisen opetuksen voimavarojen leikkaaminen puree niin tulevaan työllisyyteen kuin tuottavuuteenkin. Osaavien ammatti-ihmisten sijaan meillä on entistä enemmän syrjäytyneitä nuoria aikuisia.

Arvoisa puhemies! Talouden päälinjojen ohella on paikallaan kiinnittää huomiota suomalaisen kansalaisyhteiskunnan saamaan arvostukseen ja tukeen. Vuosi sitten hallitus leikkasi ulkoministeriön pääluokasta kansalaisjärjestöille maksettavaa tukea. Leikkaus ka-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

vensi järkevän ja tutkitusti tuloksellisen kansalaisjärjestötyön voimavaroja. Järjestöt kuitenkin sopeuttivat toimintaansa niukkoihin näkymiin. Nyt esitellyssä budjetissa meno on mennyt vieläkin tolkkottomammaksi. Järjestöjen varsinaiset määrärahat on pyyhkäisty budjettikirjasta kokonaan. Kansalaisjärjestöt ovat nyt tyhjän päällä. Ne eivät voi laatia omia talousarvioitaan ja toimintasuunnitelmiaan, ne eivät voi rakentaa tulevaisuuttaan epävarman hankerahoituksen varaan. Ehkä vapaan kansalaisjärjestötyön kurittaminen on hallituksen arvovalinta. Hallitus haluaa Suomen siirtyvän jälkidemokraattiseen maailmaan, jossa hallitus jakaa tukea vain omilleen. Ehkä hallitus uskoo meidän siirtyneen globalisaation jälkeiseen aikaan, jossa Suomi voi sulkeutua muulta maailmalta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettipäätöksissä ei ole painottunut pitkäjänteisyys. Suomen tulevaisuuden sijaan hallituspuolueita kiinnostaa irtopisteiden noukkeminen. Saiko kokoomus peruutettua päivähoitomaksujen korotuksen? Saiko keskusta oudolta kuulostavan metsälahjavähennyksen? Saivatko perussuomalaiset mieleisensä moottoriajoneuvoverotuksen? On vaikea päätellä muuta kuin että hallitus on aloittanut niin kutsuttujen vaalibudjettien teon jo toisena toimintavuonnaan.

18.20 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän viimeimpään asiaan, jonka edustaja Tuppurainen nosti: Täytyy kiittää hallitusta siitä, että hallituksella on ollut viisautta muuttaa sellaisia päätöksiä, jotka yksinkertaisesti ajaisivat suoraan seinään johtuen siitä, että ne ovat niin huonoja. Viisas päättäjä myöskin korjaa päätöksiä ja tekee uusia ja tarvittaessa myöskin sitten peruu niitä.

Toinen näkökulma on myös se, että kyllä hallitus suuntaa ennen kaikkea ulospäin maailmaan, vienti syntyy ulkomaille tehtävästä kaupasta. Tämä tilanne, jossa eletään — talouskriisi, automatisaatio, ilmastonmuutos — avaa valtavat mahdollisuudet Suomelle ketteränä maana ottaa oma paikkansa ja luoda uutta työtä.

18.21 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä olemme tyytyväisiä siihen, että hallitus budjettiriihessään päätti peruuttaa ne kohtuuttomat päivähoitomaksujen korotusesitykset, mutta erikoista tässä on se, että kun kokoomus tätä saavutusta juhlii, niin se unohtaa sen, että koko esitys tuli nimenomaan kokoomukselta, se että korotetaan varhaiskasvatuksesta ja päivähoidosta annettuja maksuja.

Samalla keskusta tyydyttää itseään lähellä olevia metsänomistajia ja yrittäjäpiirejä laa- timalla uusia veronkevennys-, verovähennysmallejaan ja perussuomalaiset ovat iloisia saatuaan herrojen huvipursivähennyksiä. Ei tästä kokonaisuudesta voi muuta johtopäätöstä vetää kuin että tyypillistä omien kannattajajoukkojen miellyttämistä olevaa jakopolitiikkaa, mikä on vaarallista Suomen kokonaistaloudellisen menestyksen kannalta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Jatkamme puhujalistaan.

18.22 Simon Elo ps: Arvoisa herra puhemies! Olen tyytyväinen talousarvioon ja ministereidemme tekemään työhön. Lukuisat perussuomalaisille tärkeät tavoitteet toteutuvat. Edustaja Tuppurainen, kyllä, herrat eivät välttämättä ole ydinkohderyhmäämme. Ne ovat, joille nämä herroihin iskevät korotukset eivät tule.

Turvapaikanhakijoihin liittyvät menot laskevat, samoin myös maahanmuuttoon käytettävät määrärahat. Huolimatta merkittävistä veronkevennyksistä valtion verotuotot kasvavat noin 2 prosenttia. Hallitusohjelman mukaiset toimet vahvistavat kuntataloutta ensi vu-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

onna noin 400 miljoonalla eurolla. Syntyvien säästöjen määrään ja ajoitukseen kunnat voivat vaikuttaa itse. Koko julkiseen talouteen kilpailukykysovimus vaikuttaa nettona jopa 1,2 miljardia euroa. Tähän sisältyy muun muassa kaikkien työntantajien sairausvakuutusmaksujen alennus.

Hallitus toteuttaa Lex Lindströmin. Kyseessä on kertaluonteinen poikkeusmenettely, jonka myötä yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien on mahdollista päästä ennen aikaisesti eläkkeelle. Alkuperäisen ehdotuksen teki aikanaan Ilkka Taipale, joka laittoi sosiaalidemokraattien jäsenkirjan lepäämään vuonna 2012. Silloin Taipale sanoi, että puoluejohto ja entinen työministeri Ihalainen eivät huomioineet hänen ehdotuksiaan köyhyyden puolittamiseksi ja pitkäaikaistyöttömien eläkkeelle pääsemiseksi. Taipaleen idean toteuttajana toimivatkin nyt perussuomalaiset, vaikka työministeriö on vuosikautia ollut sosiaalidemokraattien vaikutusvallan alaisena. Ironista? Ehkä. Yllättävää? Ei.

Torppasimme lopullisesti Guggenheimin valtionrahoituksen. Mikään ei estä hankkeen etenemistä yksityisin varoin, mutta julkisia varoja ei tämänkaltaiseen hankkeeseen ole moraalista käyttää.

Ansiotuloverotuksen kevennys 515 miljoonaa euroa toteutetaan kaikille tuloluokille ja eläkeläisille. Yrittäjille tulee muun muassa maksuperusteinen arvonnäisävero, ja kotitalousvähennys nostetaan 50 prosenttiin. Päivähoitomaksujen korotus perutaan, ja pienituloisten maksunalennukset säilyvät. Tämä korvataan rakentamattoman maan kiinteistövero ja tuulivoimapuistojen veroa muuttamalla. Asiaksmaksujen aleneminen helpottaa pienituloisten 2—3 hengen perheiden asemaa ja kannustaa erityisesti yksinhuoltajia ottamaan työtä vastaan. Autoveron keventäminen, tuo perussuomalaisten lempilapsi, jatkuu ensi vuonna 36 miljoonalla eurolla. Omais- ja perhehoitajat huomioidaan, kunnat saavat yli 90 miljoonaa euroa omais- ja perhehoidon kehittämiseen. Sotiemme veteraanit saavat useita toimia heidän hyväkseen, kun juhlimme ensi vuonna 100-vuotista itsenäisyyttämme.

Kaiken kukkuraksi perussuomalaiset torjuivat vaatimallani tavalla Ahvenanmaan valtionosuuden kasvattamisen, joka olisi vienyt 15 miljoonaa euroa lisää vuodessa. Tässä yhteydessä on myös hyvä kysyä ministeri Grahn-Laasoselta: Mitä kuuluu hallitusohjelmaan kuuluvalla toisen kotimaisen kielen vapaaehtoisuuteen perustuvan kielikokeilun toteuttamiselle? Lainsäädännölliset edellytykset on tietäkseni jo selvitetty, ja nyt pitäisi pikavauhtia siirtyä kielivalikoiman laajentamiseen eduskunnan hyväksymän ponnien mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset on työväenpuolue ilman sosialismia. Perussuomalaiset ymmärtävät yrittäjän todellisuuden. Paljon on kuitenkin kiinni työmarkkinajärjestöstä. Perussuomalaisten tavoitteena on useita eri malleja, joilla ihminen saa jalan työn oven väliin — myös he, joilla on työrajoitteita. Kysymys on uudesta sopimisesta, jossa ei kuitenkaan mennä alle työehtosopimusten.

Erityisen tyytyväinen olen työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten työllisyyden edistämiseen tähtäävistä keinoista, yhteensä 170 miljoonaa euroa lisää työllisyyteen ja kilpailukykyyn. Kannustankin kuntia ottamaan käyttöönsä työllistämisen kuntaliisän, joka yhdessä palkkatuen kanssa on sekä pitkäaikaistyöttömälle että kunnalle kannattavaa, kun pitkäaikaistyöttömyydestä korvattavat kustannukset päättyvät. Esimerkiksi Espoo ja Naantali toteuttavat tällaista kaikkia osapuolia, työntantajaa, työnhakijaa ja kuntaa, hyödyttävää mallia. OECD:n mukaan jopa 20 prosenttia suomalaisista nuorista miehistä on syrjäytymisvaarassa. Tässä on yksi keino kunnille vaikuttaa myös nuorisotyöllisyyden puolesta.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

18.27 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme hallituksen talousarvioesitystä vuodelle 2017.

Suomella on merkittäviä kilpailuetuja moniin verrokkimaihin nähden. Suomalaiset ovat koulutettuja ja rehellisiä, pidämme sopimuksista kiinni, ja meihin voi luottaa. Yhteiskuntamme on kansainvälisesti verrattuna turvallinen ja korruptoitumaton. Toimintaympäristö on vakaa ja ennustettava. Toki meillä on myös erilaisia kilpailuhaittoja. Työmarkkinoiden joustamattomuus, omistajayrittäjien vähyys ja etäinen sijaintimme ovat usein esillä olleita tekijöitä. Osaan näistä voimme omilla päätöksillämme vaikuttaa, sijainnille emme voi mitään. Markkinointi- ja erityisesti myyntiosaamista sekä -koulutusta on parannettava. Kansainvälisessä kaupassa vaatimattomuus ei ole hyve. Myyntityö on tärkeytensä nähden aliarvostettua. Tampere 3 -hanke on esimerkki uudesta ajattelutavasta.

Arvoisa puhemies! Muuttunut turvallisuustilanne Euroopassa ja Itämerellä näyttäytyy esimerkiksi USA:n tai Kiinan näkökulmista erilaisena kuin eurooppalaisessa tulkinnassa. Kansainväliset yritykset miettivät investointeja tehdessään monia muuttujia. Koulutetun työvoiman saatavuus, verotuksen ennustettavuus, energiahuolto ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuus arvioidaan.

Vuonna 2014 puolustusministeri Haglund sanoi Talouselämän haastattelussa, ettei Nato-jäsenyys ole merkittävä kustannuskysymys. Hän viittasi muutaman kymmenen miljoonan maksusuuteen Naton budjetista. Silloisen puolustusministerin näkemyksen mukaan asia on ulko- ja turvallisuuspoliittinen kysymys. Sitähän se on suurimmalta osalta, mutta myös taloudellinen ulottuvuus on olemassa. Presidentti Ahtisaari puolestaan kiinnitti huhtikuussa 2016 huomiota mahdolliseen Nato-jäsenyyteemme kansainvälisten investointien näkökulmasta. Hänen mukaansa Nato-jäsenyydellä voi olla vaikutusta myös ulkomaiisiin investointeihin. Länsimaiset sijoittajat ja yritykset saattavat mennä Suomen sijaan esimerkiksi Baltiaan, koska nämä ovat Nato-maita — näin pohti presidentti Ahtisaari.

Puolustuspoliittinen selonteko on valmisteilla. Kokonaisturvallisuuteen liittyy oleellisesti myös talous: investoinnit, työpaikat, verotulojen kertyminen ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoittaminen. Mahdollisen Nato-jäsenyytemme myönteiset ja kielteiset vaikutukset talouteen on saatava näkyviin. Asiaa pitää punnita valmisteilla olevassa puolustuspoliittisessa selonteossa, jonka näkökulma ulottuu yli vaalikauden. Toinen mahdollinen foorumi on ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta valmisteilla oleva mietintö, joka on työstettävänä ulkoasiainvaliokunnassa. Talous ja kokonaisturvallisuus liittyvät kiinteästi toisiinsa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoite on, että työllisyysaste nousee hallituskaudella 72 prosenttiin ja työllisten määrä kasvaa 110 000 hengellä. Lisäksi tavoitteena on, että julkisen talouden velkaantuminen suhteessa bruttokansantuotteeseen taittuu vaalikauden loppuun mennessä ja velaksi eläminen loppuu vuonna 2021. Tavoitteet ovat kovia. Kannustavuuden ja työnteon lisääminen ovat ymmärrettäviä keinoja rakennemuutosten rinnalla. Ilman niitä velkaantumisen leikkaaminen tarkoittaisi kohtuuttomia kiristyksiä ja hyvinvointiyhteiskunnan vaarantumista. Talousarvioesityksessä on monia kohtia, jotka parantavat kannattavan yrittämisen ja työllistämisen edellytyksiä. — Kiitos.

18.32 **Anne Louhelainen ps:** Arvoisa puhemies! Luin tässä taannoin vuoden 1972 Suomen Maaseudun Puolueen eli SMP:n Suomen Uutiset -puoluelehteä. Huomasin, että vaikka maailma on muuttunut ja Suomi siinä mukana, niin kansalaisten kuin päättäjienkin huolenaiheet ovat pysyneet vuosikymmenet samoina. Lehdessä todettiin, että sairaanhoitoalan työntekijät ovat palkkakuopassa ja verotus on ankaraa. Verotuksen kevennystä on toivottu

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

myös nykypäivänä kauan. Tämä hallitus tekeekin lähes historiallisen päätöksen antamalla verohelpotuksia ensimmäistä kertaa seitsemään vuoteen. Eläketulon verotusta kevennetään 135 miljoonalla eurolla, ja kiky-sopimuksen myötä palkansaajien verotus kevenee 515 miljoonalla eurolla. Myös lahja- ja perintövero kevenee.

Myös kuntien velvoitteiden kasvusta Suomen Maaseudun Puolue kantoi vuonna 1972 huolta. Lehdessä todettiin, että kuntien velka on lisääntymässä — kun valtio antaa kunnille tehtäviä, on kunnan saatava niistä täysi korvaus. Tämä hallitus kantaa aidosti huolta myös kuntataloudesta ja pyrkii purkamaan turhaa byrokratiaa ja antaa sen lisäksi kunnille mahdollisuuden toteuttaa vaatimiaan palveluita. Esimerkiksi ikääntyneiden ihmisten kotiin vietävien palvelujen lisäämiseen osoitetaan budjetissa lähes 5 miljoonaa euroa valtionosuuden lisäyksen kautta.

Myös asuntotuotanto haluttiin vuonna 1972 tasolle, jolla asuntokanta alueellisesti olisi vastannut väestön tarpeita ja väestörakennetta. Lehdessä todettiin napakasti, että asuntopula on poistettava asutuskeskuksista. Miten toimii tämä hallitus? Se sopi uusista työllisyystoimista, jotka sisältävät myös useita asuntorakentamista edistäviä toimia. Lisäksi valtioneuvoston antaman asetusmuutoksen tavoitteena on, että valtion tukemat vuokra-asunnot ohjautuisivat kireillä asuntomarkkina-alueilla niitä eniten tarvitseville. Tarkoituksena on myös parantaa pienituloisten mahdollisuuksia asua ja työllistyä pääkaupunkiseudulla.

Myös lasten päivähoitoon haluttiin parannuksia jo vuonna 1972 ja kannettiin huolta myös äitien työssäkäyntimahdollisuuksista. Myös tämä hallitus kantaa huolta perheiden työssäkäynnin ja päivähoidon yhteensovittamisesta. Päivähoitomaksujen osalta löydettiin hyvä ratkaisu: päivähoitomaksut eivät siis nouse kenelläkään, mutta esimerkiksi pienituloisten yksinhuoltajien päivähoitomaksut kevenevät nykyisestä.

Erityiskiitoksen hallitus ansaitsee naisvaltaisten alojen yrittäjien tukemisesta. Työllistämistä haaittavaa vauvalaskua tasataan 2 500 eurolla, ja se on erittäin kannatettavaa.

Näitä samoja asioita on siis yritetty eri hallitusten toimesta hoitaa lähes 50 vuotta. Jokainen puolue tässä salissa on vuorollaan ollut hallitusvastuussa. Tämä hallitus on tehnyt konkreettisia parannuksia.

Arvoisa puhemies! Syyskuisessa valtiovarainministeriön Budjettikatsaus 2017:ssä todetaan, että Suomen talouskasvu on vaisua vuosina 2016—2018, ja vaikka vienti piristyykin ensi vuonna, se jää yhä alhaiselle tasolle, samalla kun markkinaosuuksien menettäminen kansainvälisessä kaupassa jatkuu. Suomi lukeutuu monien kansainvälisten mittareiden mukaan edelleen maailman parhaimpien maiden joukkoon. Nykytahdilla emme kuitenkaan pysty jatkossa kustantamaan sellaista Suomea, johon olemme vuosikymmenten saatossa tottuneet. Velkaa on liikaa, vienti ei vedä, ja kasvunäkymät ovat heikot. Taloudellinen huoltosuhde heikentyy menojen kasvaessa. Nykyisellä työtä tekevien määrällä ei yksinkertaisesti ole mahdollista rahoittaa nykyisiä julkisia menoja. Kylmä tosiasia on, että Suomi joutuu ottamaan joka vuosi lisää velkaa rahoittaakseen hyvinvointiyhteiskunnan palveluita. Hallituksen vuoden 2017 talousarvioesitys toteuttaa hallitusohjelmassa linjattuja tavoitteita. Keskiössä ovat työllisyys ja yrittäjyys. Työllisyys tuo lisää veroeuroja, joilla palveluita rahoitetaan.

Jokainen päättäjät tietää, ettei vastuunkanto ole taloudellisesti haasteellisina aikoina kivaa eikä helppoa. Poliitiikkaan ei pidä lähteä mukaan, jos etsii hyötyjä itselleen tai haluaa pikavoittoja. Tämä on pitkäjänteistä työtä suomalaisten ja Suomen eteen.

Paljon jäi vielä kommentoimatta tästä budjettiesityksestä, mutta palataan niihin tämän viikon aikana (Puhemies koputtaa) eri ministeriöiden käsittelyn yhteydessä. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

18.37 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Taloudellisesti kaikkein heikoimmassa ja muuten haavoittuvassa asemassa olevien kansalaisten kannalta tämä talousarvio on surullista luettavaa, sillä näiden ihmisten tilanne huononee entisestään. Hallitus sanoo tekevänsä säästöpäätöksiä kansantalouden kuntoonsaamiseksi ja velkaantumisen vähentämiseksi, mutta valitettavasti se ei ole lainkaan laskenut vaihtoehtokustannuksia, esimerkiksi sitä, miten paljon toimeentulotukimenot tulevat kasvamaan näiden säästöpäätösten johdosta. Köyhien määrän kasvaminen tarkoittaa samalla toimeentulotuesta riippuvaisten kansalaisten määrän kasvamista. Nämä ovat arvovalintoja, sillä samalla kun köyhyyttä lisätään, hallitus päättää perintö- ja lahjaveron alentamisesta. Toisaalta tosiasia on, että hallitus ottaa tänä vuonna velkaa enemmän kuin viime vuonna.

Hallitus leikkaa jopa lapsilisistä, jotka ovat aiemmin olleet esimerkiksi keskustalle lähes pyhä asia. Muun muassa Juha Sipilä käytti oppositiossa ollessaan 8.4.2014 eduskunnassa puheenvuoron, jossa hän totesi: "Karkein virhe on lapsilisien leikkaaminen. Viime laman opetukset on pidettävä mielessä, kun mietimme leikkauksia." Nyt keskusta on pääministeripuolueena toistamassa lähes kaikki viime laman virheet. Vaikka lapsilisiin kohdistuvat leikkaukset eivät ensi vuonna euromääräisesti ole suuria, niin niiden vaikutus tulee kertaantumaan lähivuosina, sillä hallitus on purkanut myös lapsilisien indeksisidonnaisuuden.

Kun lasketaan yhteen kaikki hallituksen tekemät pienituloisiin lapsiperheisiin kohdistuvat leikkaukset, niin yksiselitteisesti voidaan todeta tämän hallituksen syventävän voimakkaasti vanhempien taloudelliseen asemaan perustuvaa lasten eriarvoisuutta ja lisäävän lapsiperheköyhyyttä. Tällä hetkellä arvioidaan köyhissä lapsiperheissä asuvan jo 135 000 lasta. Erityisen heikkoon tilanteeseen joutuvat yksinhuoltajat. Lasten eriarvoistumiskehitystä lisää myös päiväkotien ja peruskoulun oppilasryhmäkokojen suureneminen. Erityistukea tarvitsevat lapset jäävät suurissa ryhmissä vaille heidän tarvitsemaansa henkilökohtaista tukea ja ohjausta.

Myös koulutusleikkaukset jatkuvat hallituksen lupauksista huolimatta. Uusia leikkauksia on tulossa muun muassa ammatilliseen koulutukseen, josta opettajia irtisanotaan ja opituntien määrä vähenee. Seuraan läheltä kahden ammattiopiston toimintaa ja olen todella huolestunut opettajien jaksamisesta jo nyt. Opettajat viestittävät suurta huolta siitä, että opituntien väheneminen väkisinkin heikentää opetuksen laatua, sillä kaikkea opetusta ei voi siirtää työpaikoille.

Arvoisa puhemies! Meillä on eri arvioiden mukaan noin 80 000–100 000 nuorta aikuista ilman ammatillista koulutusta. Jokainen ymmärtää, että heidän työllistymisensä tässä työllisyystilanteessa on hyvin vaikeaa. Viime kaudella käynnistyi niin sanottu nuorten aikuisten osaamisohjelma, jossa toteutettiin räätälöityä koulutusta juuri tälle kohderyhmälle. Olen seurannut läheltä parin NAO-ryhmän toimintaa, ja tulokset ovat olleet hämmästyttävän hyviä. Räätälöidyn koulutuksen avulla pitkän aikaa työelämän ulkopuolella olleet nuoret aikuiset ovat valmistuneet ammattiin ja lähteneet jatko-opintoihin tai työelämään. Monen opiskelijan kohdalla voidaan todeta, että jos he olisivat olleet niin sanotussa tavallisessa ryhmässä, tulokset eivät olisi olleet näin hyviä. Nyt hallitus on valitettavasti ajamassa alas tätä erittäin hyväksi todettua toimintaa. Nuorten tilannetta heikentää myös etsivän nuorisotyön ja nuorisotakuun rahoituksen väheneminen jopa aiemmin ilmoitettua enemmän.

Myös sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä vanhustenhoitoon kohdistuvat säästöt ovat kohtuuttomia. Erityisesti vanhustenhoidon henkilöstömitoitusten alentaminen tuntuu

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

vastuuttomalta esitykseltä. Jokaisen pitäisi ymmärtää, että jos esimerkiksi viittätoista paljon apua tarvitsevaa ikäihmistä hoitamassa on työvuorossa vain yksi hoitotyöntekijä, niin laadukkaasta ja inhimillisestä kohtaamisesta ja hoidosta on turha puhua. Tätä tarkoittaa 0,4-henkilöstömitoitus. Viime keväänä ja tänä syksynä on puhuttu paljon myös ikäihmisten kaltoinkohtelusta. Syyt tähän ovat moninaiset, mutta varmuudella voidaan sanoa, että hoitajien uupuminen johtaa helposti tähän huonoon kohteluun. Hallituksen toimet lisäävät hoitajien uupumista ainakin kahdella tavalla. Työtä on kerta kaikkiaan liikaa, ja toisaalta hoitajat uupuvat myös ammatti-identiteetin ja todellisuuden väliseen ristiriitaan. Suurin osa hoitajista nimittäin haluaisi tehdä työnsä hyvin, mutta olemassa olevilla resursseilla se ei ole mahdollista. Hallituksen säästöt tulevat edelleen pahentamaan tätä tilannetta.

Lopuksi, arvoisa puhemies: vaikka työttömien työntekijöiden määrä on vähentynyt — se on siis hyvä asia — niin pitkäaikaistyöttömyys jatkaa kasvuaan. Pitkäaikaistyttömiä on 15 000 enemmän kuin viime vuonna, ja tähänastiset hallituksen keinot (Puhemies koputtaa) ovat olleet tuloksettomia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän, että puhuja pitää kiinni sovitusta ajasta.

18.43 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatusmaksujen osalta on pakko nostaa tässä yhteydessä tämä asia, kun edustaja nosti yksinhuoltajaperheiden aseman: Varhaiskasvatusmaksujen alennus tulee kohdentumaan juuri näiden yksinhuoltajien tilanteeseen. On laskettu, että se saattaa tarkoittaa jopa lähes 700:aa euroa vuodessa, oliko se 650 euroa, ja se on kuulkaa iso summa yksinhuoltajaperheessä, kun lähdetään katsomaan kuukausitasolla. Voi sanoa, että se on erittäin merkityksellinen, välittämistä osoittava teko hallitukselta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Mäkisalo-Ropponen, ja sen jälkeen puhujalistaan.

18.44 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lauslahdelle kiitos siitä, mitä olette yksinhuoltajien eteen tehneet. Se on erittäin hyvä asia, mutta huoli on siitä, että kokonaisuudessaan lapsiperheköyhyys on kasvamassa. Viime vuonna, noin vuosi sitten, köyhiä lapsia oli 120 000; nyt heitä on 135 000. Eli se ilmiö on koko ajan kasvamassa. Ja totta kai kaikista niistä helpotuksista, mitä hallitus on tehnyt, täytyy sanoa kiitos, mutta kokonaisuudessaan köyhien lasten määrä on kasvamassa ja lapsiperheköyhyys on syventymässä, ja tämä tarkoittaa myös sitä, että entistä useammat perheet ovat toimeentulotukiasiakkaita ja heistä tulee toimeentulotukiriippuvaisia. Se ei ole yhteiskunnan kannalta yhtään hyvä kehitys.

18.45 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Tulevan vuoden talousarvioesitys perustuu siis kasvun tukemiseen. Siihen ei sisälly uusia säästötoimia hallituksen aiemmin päättämien toimien lisäksi. Viimeisen vuoden aikana työllisyys on kehittynyt myönteisesti ja kasvanut 33 000 henkilöllä verrattuna vuoden takaiseen. Hallitus on päättänyt useista työllisyyttä vahvistavista toimenpiteistä jo aiemmin, kuten esimerkiksi kauppojen aukioloaikojen vapauttamisesta, ansiosidonnaisen työttömyysturvan uudistamisesta ja kilpailukykysovimuksen veronkevennyksistä. Heikko työllisyysaste syventää julkisen talouden alijäämää ja lisää julkistalouden velkaantumista. Budjettitalouden alijäämä on 5,9 mil-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

jardia euroa. Suomi tarvitsee ennen kaikkea työtä ja suomalaista yrittäjyyttä selviytyäkseen. Uudet työllisyystoimenpiteet ja yrittäjyyden kannusteet ovat välttämättömiä, koska tämänhetkisen arvion mukaan työllisyys ei ole kehittymässä aivan tavoitteiden mukaan.

Vaikeassa taloustilanteessa on pidettävä kiinni hallitusohjelmasta ja menokehyksestä. Velkaantuminen on saatava taitettua. Jotta meillä on varaa nyt ja tulevaisuudessa turvata palvelut ja niiden rahoituspohja, on turvattava yrittäjyyden ja työllisyyden edellytykset. Mitään muuta tapaa ei ole. Työn tekemisestä on tehtävä kaikissa olosuhteissa kannattavaa. Työelämä on muuttunut viime vuosina siihen suuntaan, että koko ajan on enemmän osa-aikaisia työntekijöitä sekä osa-aikaisia pienyrittäjiä. Ongelmaksi koetaan, että työtarjoajia ei uskalleta ottaa vastaan, koska työttömyysturva- ja työttömyysvakuutusjärjestelmä on kankea ja hidas. Päätöksiä joutuu odottamaan kauan, ja lyhytaikaisen työn vastaanottaminen ei kannata.

STM ehdottaa naispuolisten työntekijöiden työnantajille maksettavaa 2 500 euron kertakorvausta, jolla voitaisiin tasata perhevapaista työnantajille aiheutuvia kustannuksia. Kertakorvauksella voitaisiin myös tukea nuorten naisten tasa-arvoista kohtelua ja työllistymistä.

Arvoisa puhemies! Myös maaseudun asuttuna ja toimivana pitäminen edellyttää panostamista maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiin ja maaseudun yrittäjyyteen. Tähän on tervetulleita uudistuksia tulossa, kuten yritysten sukupolvenvaihdosten helpottaminen, perintö- ja lahjaverotuksen keventäminen ja lahjaveron perusteella myönnettävä metsälahjavähennys. Myös kotitalousvähennystä kasvatetaan noin 30 miljoonalla eurolla. Maaseudun kriisipaketti sisältää yhteensä 50 miljoonaa euroa eri kriisitoimien rahoittamiseksi. Tuki kohdennetaan erityisesti investointeja tehneille tiloille. Maatilojen maksuvalmiutta vahvistetaan lainojen valtiontakauksilla ja maksuhelpotuksilla sekä tukimaksujen aikaistamisella. Maatalouden toimintaedellytyksiä vahvistetaan myös jatkamalla sikojen suojelusta annetun asetuksen siirtymäaikaa, edistämällä biokaasun tuotantoa maatiloilla ja luomumaidon käyttöä julkisissa hankinnoissa sekä liha- ja maitovalmisteiden alkuperäismerkintöjen käyttöä vauhdittamalla.

Budjettiesityksessä on isojen liikennehankkeiden lisäksi kohdistettu liikenneverkon ylläpitoon toista miljardia euroa. Perusväylänpidon määrärahoista runsaat 400 miljoonaa kohdentuu korjausvelan pienentämiseen. Korjausvelkaa onkin vuosien varrella kertynyt valtavasti, ja nyt on vihdoinkin alettava laittamaan kuntoon rapautunutta maantieverkostoa syrjäseuduillakin. Syrjäseutujen sorateilla on välttämätöntä raskasta liikennettä, kuten puunkuljetusta ja muuta yritystoimintaa sekä koulukuljetuksia. Ei siis sovi laskea vain tien varrella asuvien talouksien tai autojen määriä — tarvitaan myös näille pienempiosuuksisille teille korjaustoimenpiteitä.

Omais- ja perhehoidon kehittämiseen esitetään noin 40 miljoonaa euroa ja ikääntyneiden ihmisten kotiin vietävien palvelujen lisäämiseen 5 miljoonan euron valtionosuuden lisäys. Lisäksi omaishoitajien ja perhehoitajien vapaajärjestelyjä ja palveluja kehitetään ja perhehoitopalkkioita korotetaan. Suunta on enemmän laitoshoidosta kotihoitoon päin, ja tämä onkin hyvä niin kauan kuin ikääntynyt pystyy kotona asumaan.

Ja muutama sana vielä näistä hoitajamitoituksista: Sellaisissa laitoksissa, joissa on huonokuntoisia ikääntyneitä, ei ole hoitajamitoituksesta varaa tinkiä. Kaikille on pystyttävä tarjoamaan inhimillistä ja hyvää hoivaa, (Puhemies koputtaa) ja liian vähällä hoitajien määrällä se on mahdotonta.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

18.50 **Juhana Vartiainen kok:** Arvoisa puhemies! Haluan kiinnittää huomion siihen, että kelpo budjettiesityksestä huolimatta kansantalouden pidemmän aikavälin näkymät ovat murheellisen heikot. Vaikka viime aikoina on nähty heikkoja kasvusignaaleja, talousarvion liitteenä oleva talouskatsaus on masentavaa luettavaa. Oli sitten hallituksessa tai oppositiossa, on syytä suhtautua vakavasti talouden ja julkistalouden pitkän aikavälin näkymiin. Tämän ja kahden ensi vuoden kasvulukujen ennusteet ovat 1 prosentin tuntumassa. Lähes kaikki huoltotaseen kysyntäerät vuosina 16—18 ovat 0:n ja 1:n tienoilla lukuun ottamatta investointeja, jotka kohoavat erittäin alhaiselta tasolta vaatimattomaan noin 3 prosentin kasvuun. Talouden trendikasvu arvioidaan pitkällä aikavälillä runsaaksi prosentiksi. Työllisyyden tavoiteltu nousu 110 000 hengellä ei valtiovarainministeriön ennusteen mukaan näytä nykyisin rakentein toteutuvan kuin puoliksi. Nämä kasvutekijät eivät vielä riitä siihen, että voisimme huokaista helpotuksesta.

Hyvinvointimenojen ylläpitäminen väestön ikääntymisen aikakautena ei ole hoidettavissa muuten kuin nostamalla työllisten määrää. Siksi kenenkään ei pidä tuodittautua sellaiseen uskoon, että pärjäisimme ilman, että joudumme edelleen luomaan kriittisen katseen kaikkiin tukimuotoihin, jotka rohkaisevat pitkiin poissaoloihin työmarkkinoilta.

Työelämävaliokunnassa on tänä syksynä käsiteltävänä muun muassa ansiosidonnaisen työttömyysturvan uudistus, joka lyhentää turvan kestoa 100 päivällä. Tällainen uudistus alentaa tutkijoiden yhteisen käsityksen mukaan työttömyysastetta pysyvästi toisin kuin julkiset työllistämistoimet, jotka jättävät työmarkkinoiden toimintatavat ennalleen. Lyhennyksen jälkeenkin yrityksille on silti houkuttelevaa pyrkiä eroon ikääntyneistä työntekijöistä, ja ansiosidonnainen työttömyysturva lisäpäivineen muodostaa varhaisen sillan eläkkeelle ammattiliittojen hiljaisella hyväksynnällä. Siksi on tärkeää, että lähivuosina suunnitellaan uudelleen koko työttömyysturvamme niin, että se todella toimii vakuutuksena työtömyyden varalle mutta ei ylläpidä korkeaa rakennetyöttömyyttä.

Toinen tukijärjestelmä, johon ajan mittaan on välttämätöntä palata, on perhevapaiden kokonaisuus. Emme kerta kaikkiaan kykene ylläpitämään hyvinvointimenojamme tai parantamaan työmarkkinoiden tasa-arvoa, ellemmme saa nostetuksi pohjoismaisittain alhaista naisten työvoimaan osallistumisen astetta.

Pitkään hierottu kilpailukyky sopimus on tarpeen, koska sen ansiosta alkaa tuikea välttämätön suhteellisen kustannustasomme korjausliike. Se ei kuitenkaan muuta työmarkkinajärjestelmämme rakenteellisia piirteitä, ja sen synnyttämisen tuskat osoittivat kolmikan tapäätöksenteon ongelmat. Se on kertakorjaus, joka kirjoittaa työpanoksen hintalapun uusiksi mutta ei vielä takaa sitä, että kustannustaso vastedeskin pysyisi euroalueen sisällä kilpailukykyisellä tasolla. Jos mikään ei muutu, sopimuksen umpeuduttua aletaan taas puskea kustannustasoamme ylöspäin kaikille pakollisilla yleisillä palkankorotuksilla, jotka nostavat ansioita myös sellaisissa yrityksissä, jotka eivät kykene nousua kantamaan, sekä sellaisille esimerkiksi ikääntyneille työntekijöille, joiden tuottavuus ei nouse korotusta vastaavasti. Tässä tapauksessa työllisyyden kasvu hirttyy kiinni kustannusten nousuun ja työttömyys juuttuu korkealle tasolle, reippaasti yli 8 prosentin tuntumaan. Siksi palkkasopimusjärjestelmän uudistaminen ja yksilöllinen ja paikallinen sopiminen ovat tuikea välttämättömiä uudistussuuntia, kuten myös työehtosopimusten yleissitovuuden modernisointi.

Arvoisa puhemies! Olen käynyt läpi uudistussuuntia, joita monet tässäkin salissa pitävät kiistanalaisina. Vain tällaisten uudistusten avulla saadaan työllisyyttä pysyvästi nostetuksi. Ken torjuu tällaiset uudistukset, saa samalla varautua siihen, että tulevatkin halli-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

tukset joutuvat säästämään välttämättömistä koulutus- ja hyvinvointimenoista. Kuten nyt julkaistu taloudellinen katsaus osoittaa, meillä on edelleen noin 6 miljardin euron kestävyysvaje. Jos tällainen säästötarve tuntuu suurelta kaikista heistä, jotka ajattelevat luovansa seuraavankin hallituksen ohjelmaa, kehotan kääntämään tyynesti ja rohkeasti katseen työmarkkinoiden rakenteellisiin uudistuksiin, muuten tätä säästötarvetta ei voi välttää kerta kaikkiaan millään tempulla. — Kiitos.

18.55 Tiina Elovaara ps: Arvoisa puhemies! Olin kirjoittanut pitkän puheen, missä olisin luetellut hallitusohjelman myönteisiä asioita. Päättinkin puhua osittain lonkalta — siitä että välillä on vaikea ymmärtää, miksi hallitus kehuu hallitusta ja oppositio haukkuu sitä, siitä että me elämme keinotekoisissa laumoissa nimeltä "puolueet", siitä että tämä yhteiskunta tappelee liikaa ja se ahdistaa kaikkia, siitä miten vaikea työmaa tämä on ja miten mielenkiintoinen.

Arvoisa puhemies! Lukeeko näitä meidän puheitamme joskus joku? Voiko riviedustaja vaikuttaa budjettiin? Paljonko valtiovarainministeriön virkamiehillä on valtaa suhteessa meihin, vaaleilla valittuihin kansalaisiin? Minä nimittäin kaikesta huolimatta pidän kansanedustajia tärkeinä. Vaikka moni ei sitä usko, me olemme suurin osa ihan tavallisia ihmisiä, jotka haluavat tehdä hyviä asioita yhteiskunnan hyväksi. En halua pelkkää virkamieshallintoa, mutta onko meillä jo sellainen?

Haluan kuitenkin antaa kiitosta hallitukselle ja oppositiolle. Molemmat ovat esittäneet tärkeitä asioita ja näkemyksiä. Uskon, että vastakkaiset asetelmamme ovat osittain keinotekoisia. Talous on tällä hetkellä vaikeimpia ongelmiamme. On hyvä, että siitä värikkästi keskustellaan, kunhan pysymme rehellisinä itsellemme.

Arvoisa puhemies! Pidän sen varsinaisen budjettipuheenvuoroni sittenkin varmaan huomenna. Nyt ei tunnu siltä, vaikka odotin puheenvuoroani monta tuntia. Lopuksi sanoisin, että on mielestäni hiukan väärä mittari laskea puheenvuorojemme määrää. Nyt on aivan liikaa toistoa.

18.58 Anne-Mari Virolainen kok: Arvoisa herra puhemies! Me tiedämme Suomen talouden tilanteen haastavuuden ja tiedostamme senkin, että maailman muutosvauhti on hurja — paikalleen ei saa jäädä. Viime päivien uutiset valavat kuitenkin uskoa parempaan ja uskoa siihen, että orastava kasvu voi kovalla työllä muuttua menestystarinaksi, sellaiseksi Suomeksi, johon ehdimme tottua jo tämän vuosituhannen alussa. Pk-yritysbarometri on myönteinen, samoin palkansaajien usko työpaikkojensa säilymiseen. Pidänkin varsin erikoisena, miten oppositio iltapäivän ajan moitti hallitusta vääristä toimista tai ainakin siitä, ettei tehdä riittävästi tai että väärin ihmisiin kohdistuvia toimia on työn alla. Hetkittäin mieleeni palautuvat vuodet, jolloin lapseni olivat uhmaiässä.

Suomen hyvinvoinnin takaa vain riittävän korkea työllisyysaste, kuten tohtori Vartiainen äsken väkevästi todisti. Totta on, että yritykset luovat työpaikkoja, joten hallituksen kaikki toimet pyrkivät sellaisen toimintaympäristön luomiseen, että kannattaa yrittää, kannattaa investoida, kannattaa työllistää ja kannattaa ottaa työtä vastaan.

Olen erityisen tyytyväinen budjettiehdotuksen kirjauksiin naisten työmarkkina-aseman parantamisesta. Vanhemmuuden kustannusten kertakorvaus on juuri oikea signaali tasa-arvon edistämiseen ja siihen, että nuoret naiset pääsevät työurallaan ja palkkakehityksensä eteenpäin ja kasvattamaan eläkekertymiään. Me myös usein vertaamme Suomea ja Ruotsia keskenään, ja varsin merkille pantavaa on, että Ruotsissa nuorten naisten, 25—34-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

vuotiaiden, työllisyysaste on 79,4 prosenttia, kun Suomessa vastaava on 68 prosenttia. Vanhemmuuden kustannusten kertakorvaus ei kuitenkaan yksinään riitä. Tarvitaan uusia keinoja äitiyden ja uran yhdistämisen helpottamiseksi: perhevapaajärjestelmän joustavoittamista, osa-aikatyön mahdollisuuksien lisäämistä, yleisestikin ottaen työaikojen joustavoittamista ja etätyön mahdollisuuksia.

Erityisesti pahenevan akateemisen työttömyyden ja nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden aikana työttömien tilanteen parantamiseksi on tehtävä kaikki, mihin mielikuvitus riittää, on sitten kysymys työvoimahallinnon rakenteiden uudistamisesta tai digitalisaatiosta tai yksityisten työvoimapalveluiden hyödyntämisestä. Työtön työnhakija uskoakseni haluaa töitä eikä pistä pahakseen kolmen kuukauden välein olevia tapaamisia, joiden tarkoituksena on todellakin löytää hänelle töitä.

Arvoisa puhemies! Monessa iltapäivän puheenvuorossa viitattiin OECD:n raporttiin, jonka mukaan 20—24-vuotiaista joka viidennes on koulutuksen ja työelämän ulkopuolella. Me tiedämme, että edellinen hallitus yritti hoitaa tätä asiaa siinä kuitenkin onnistumatta. En syytä hallitusta, vaan perimmäisenä syynä oli heikko taloustilanteemme. Onneksi OKM on reagoinut asiaan, ja lähiaikoina järjestetään parhaiden asiantuntijoiden pyöreän pöydän keskustelu, jossa ongelmaa pyritään ratkomaan. Sen lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut keväällä asiantuntijoista koostuvan ryhmän, jonka tehtävänä on kartoittaa nuorisotakuun kaikkein tehokkaimmat keinot ja esittää uusia toimia, joilla nuorten syrjäytymistä voidaan ehkäistä ja työllistymistä edistää. Ensimmäiset toimenpide-esitykset valmistuvat tammikuussa.

Arvoisa puhemies! Turun seudun meriteollisuuden taloudellinen nousu ja positiiviset tulevaisuudennäkymät pitkälle tulevaisuuteen ovat koko Suomen yhteinen asia. Laivanrakennuksen alihankintaketju nimittäin ylittää kaikkialle Suomeen, ja laivatilaukset tuovat työtä ja hyvinvointia koko Suomelle. Nyt onkin vakavasti pohdittava, miten voidaan varmistaa, että laivanrakennuksen nousukauden vaikutukset saadaan mahdollisimman vahvasti vaikuttamaan ja tukemaan koko Suomen talouden elpymistä. Meriteollisuuden kasvun suurimpana haasteena on koulutetun työvoiman puute. Tämä koskee niin toisen asteen ammattihenkilöitä, amk-tutkinnon suorittaneita insinöörejä kuin diplomi-insinöörejä ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita. Turku on merkittävä korkeakoulukaupunki, mutta alueella on tästä huolimatta valtava työvoimapula ja osaajavaje erityisesti teknisillä aloilla. Tämä tulee ratkaista pikaisesti, jotta alan koulutusta pystytään lisäämään Varsinais-Suomessa. Valtiovallan apua tarvitaan myös uusiin ratkaisuihin, joilla teknillisten yliopistojen ja Turun alueen korkeakoulujen yhteistyötä vahvistetaan entisestään. Nimittäin koko Suomen etu on tukea valmistavan teollisuuden ja erityisesti meriteollisuuden kasvua ja yritysten työvoiman saatavuutta Varsinais-Suomessa.

19.03 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies, herr talman! Tämän budjettikeskustelun parasta antia, voisiko sanoa, toiveikkainta antia, tähän mennessä oli se, kun useimmat ryhmäpuheenvuoronkäyttäjät tässä salissa viittasivat Suomen 100-vuotisjuhlavuoden teemaan "Yhdessä" ja vakuuttivat haluaan kehittää tätä kansakuntaa ja yhteiskuntaa yhdessä. Mutta ehkä päivän suurin uutinen on kuitenkin se, että hallituksen valitsema verolinja pahasti sotii tätä kaunista kansakunnan yhdessäpitämisajatusta vastaan, koska se on kovin eriarvoistava ja kohtelee suomalaisia kovin eri tavalla. Valtiovarainministeri Orpo useaan otteeseen täältä ministeriäitiosta meni tuon kiky-sopimuksen taakse ja viittasi aina, kun verolinjasta kysyttiin, tähän kiky-sopimukseen, mutta kuten kaikki asioihin perehty-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

neet kansanedustajat tietävät, veroratkaisu ei sisältynyt tähän kilpailukykyratkaisuun, jonka työmarkkinajärjestöt tekivät, vaan veroratkaisu oli vain ja ainoastaan täysin yksin hallituksen tekemä iso arvovalinta.

Hetki sitten meille kaikille kansanedustajille tuli Suomen Tietotoimiston tekstiviesti, joka kuului seuraavasti: "Eduskunnan tietopalvelun muistio: Ostovoima kasvaa ensi vuonna eniten niillä, jotka tienavat tänä vuonna vähintään 7 000 euroa kuukaudessa." Eli, hyvät kollegat, kiistely hallituksen verolinjasta voidaan nyt siis lopettaa. Fakta on se, että sekä suhteellisesti että euromääräisesti rikkaat hyötyvät enemmän kuin pieni- ja keskituloiset, ja tätä tosiasiaa hallituksen edustajat eivät täällä pääse karkuun.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Edustaja Virolainenkin, joka juuri lähti täältä, viittasi Ruotsin hyvään tasa-arvopolitiikkaan, mutta on hyvä myös nähdä, että myös Ruotsissa on tänään parlamentille esitelty ensi vuoden budjetti. Ruotsin sosialidemokraattisen hallituksen esittelemä budjetti on täysin erilainen kuin Suomen oikeistohallituksen esittelemä budjetti, se on 180 astetta eri suunnassa. Ruotsin hallitus on valinnut lisäpanostukset, 70 miljardin kruunun lisäpanostukset, osaamiseen, 10 miljardin panostukset kunnille peruspalveluihin. Heidän keskeinen tavoitteensa on terveyserojen kaventaminen, ja he panostavat erityisesti yksinhuoltajajärjestöihin, pienituloisiin lapsiperheisiin, paljon sairastaviin ja työttömiin — ja tämä ei siis puheissa, vaan todellisissa teoissa. Nyt joku tietysti sanoo täällä, että Ruotsissa on täysin eri talous- ja työllisyystilanne. Juuri näin. Ruotsissa on täysin eri talous- ja työllisyystilanne, ja suurin selittävä tekijä sille on, että siellä tehdään juuri sitä aktiiviseen työvoimapolitiikkaan perustuvaa ja sosiaalisesti, koulutuksellisesti ja asuntopolitiikan kannalta kestävää politiikkaa, joka myös on se punainen lanka ja aivan keskeinen tekijä Suomen sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetissa, niin viime vuonna kuin myös tämän kuluvan syksyn aikana.

Mutta, puhemies, summa summarum, tämän päivän budjettikeskustelun — se sisältää paljon pieniä yksityiskohtia — tärkein ja suurin yksittäinen asia on se, että hallituksen valitsema verolinja on kerta kaikkiaan väärin ja epäoikeudenmukainen. Se tulee vähentämään pienten eläkeläisten ostovoimaa, se kohtelee eri tuloryhmissä olevia ihmisiä sekä suhteellisesti että kokonaissummien osalta eriarvoisesti niin, että se hyödyttää kaikkien eniten suurituloisia. Se ei ole talouspoliittisesti viisasta, eikä se myöskään ole oikeudenmukaista.

19.08 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomen taloudessa on viime aikoina ollut nähtävissä pieniä merkkejä paremmasta. Viikko sitten julkaistun pk-yritysbarometrin mukaan pk-yrityksillä on aiempaa paremmat odotukset. Kyselyyn vastanneista yrityksistä 43 prosenttia uskoi suhdanteiden paranevan seuraavan vuoden aikana. Kasvuhakuisien pk-yritysten määrä on kasvanut keväästä 5 prosenttiyksiköllä. Myös esimerkiksi rakennusteollisuudessa suhdanne on kääntynyt positiiviseksi — nostureita näkyy enenevässä määrin. Isoja yksittäisiä uutisia on tullut vastikään Turun ja Rauman telakoiden laivatilauksista. Kotimaakunnastani Lapista kuulen nykyään voittopuolisesti hyviä talousuutisia liittyen vaikkapa matkailuinvestointeihin, teollisuuteen, biotalouteen.

Kokonaisuutena suhdannenäkymät eivät kuitenkaan ole kovin paljoa plussalla. Maailmantalouden ja maailmankaupan kasvunäkymät ovat heikentyneet. Suomen bkt:n ennustetaan kasvavan tänä vuonna 1,1 prosenttia ja ensi vuonna 0,9 prosenttia. Valtiontalous ei ole vielä kuosissa, ja jälleen valtio ottaa velkaa (Pia Viitanen: Niinpä!) 5,5 miljardin euron edestä.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Arvoisa puhemies! Budjetin punainen lanka on kuitenkin talouden elpymisen ja työllisyyden nostamisen tukemisessa. On loogista ja tärkeintä, että keskitymme nyt työllisyyteen, kun viime kuunkin lopussa työttömiä työnhakijoita oli 342 500 henkeä. Tämä luku on kuitenkin vähemmän kuin vuosi aikaisemmin, ja työllisyysaste on hieman parantunut. Se oli 69,9 prosenttia, ja se on 1,1 prosenttiyksikköä korkeampi kuin elokuussa 2015. Tähän työllisyyden parantamiseen pyritään monilla toimenpiteillä. Yli 515 miljoonaa euroa on sovittu veronkevennyksiä kilpailukykyopimuksen ansiosta, ja hallitus kyllä ennen kaikkea toivoo ja myös omilla toimillaan on tehnyt niin, että niitä kohdennettaisiin pieni- ja keskituloisille ja myös eläkeläiset huomioidaan tässä tilanteessa. On toki niin, että oppositio koko ajan tuo esille sitä, että hallituksen verolinja on heidän näkökulmastaan kestämaton, (Maarit Feldt-Rannan välihuuto) mutta kuitenkin esimerkiksi solidaarisuusveron alaraja lasketaan 72 000 euroon. Tasapainottamisliikkuja koetetaan tehdä myös siellä, niin että se on tasapuolinen kaikille.

Tärkeää on, että eläkeläiset ja pienituloiset huomioidaan, kun tehdään tulonsiirtoja. Tässä vaiheessa nämä veronkevennykset auttavat meidän kotimaista kysyntäämme, ostovoimaa ja sitä kautta työllisyyttä. Työllisyyttä pyritään nostamaan myös työllisyys- ja yrittäjyyspaketilla. Yritysveromuutokset, kuten yrittäjävähennys ja maksuperusteinen alvitilitys, ovat pk-yrityksille tärkeitä, sillä niissä on suurin potentiaali uusien työpaikkojen syntymiseen. Naisten työllistymistä edistetään 2 500 euron kertakorvauksella äidin työnantajalle ja työnteon kannustavuutta lisätään.

Arvoisa puhemies! Ensi vuonna Suomi täyttää 100 vuotta. Sen kunniaksi teemme merkittäviä panostuksia sotiemme veteraanien palveluihin. Kunnallisiin avopalveluihin oikeuttava haitta-asteraja alenee 15:stä 10 prosenttiin. Omais- ja perhehoitoon tulee mittavia panostuksia, 40,7 miljoonaa sen kehittämiseksi. Vapaajärjestelyjä pyritään kehittämään. Perhehoitopalkkioita korotetaan. Kotiin vietäviin palveluihin tulee panostuksia. Ja juhluvuonna (Puhemies koputtaa) täytyy tietenkin muistaa, kuten aina, myös nuoria. Nuorten kuntoutusraha nousee, ammatillisen kuntoutuksen kuntoutusraha, (Puhemies koputtaa) takuueläkkeen tasolle, ja...

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän, että puhuja huomioi suositusajan.

...uskon, että tämä budjetti orastavaa kasvua pystyy tukemaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä on vastauspuheenvuorotarvetta, otetaan lyhyt debatti.

19.13 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kyllä sinänsä hyvin häkellyttävää, kun kuuntelee keskustan edustajien kommentteja näistä hallituksen verolinjoista. Äsken mainittiin esimerkiksi solidaarisuusvero. Nythän toimitaan niin, että tämä ylin tuloluokka saa vastaavat inflaatiotarkistukset kuin muutkin, mikä tarkoittaa juuri sitä, että hallitus tietoisesti omilla päätöksillään keventää myös hyväosaisten veroja eikä enää kauheasti solidaarisuusverosta mitään näy. Ja kun hallitus on tehnyt sen oman yhtälönsä, jossa kaikille annetaan prosentuaalisesti tasasuuri kevennys, niin lopputulos sitten näkyy tietenkin siinä — kuten tietopalvelu on katsonut, miten käy ostovoimalle esimerkiksi palkansaajien osalta — että kaikkein eniten ostovoima paranee nimenomaan niissä suurissa tuloissa, yli 7 000 ansaitsevilla. Että siinä mielessä tietenkään puheet siitä, että nyt sitten

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

tehtäisiin jollain tavalla oikeudenmukaista veropolitiikkaa, (Puhemies koputtaa) eivät pidä yksinkertaisesti paikkaansa.

19.15 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minunkin korvaani pahasti särähti tämä edustaja Kulmunin kaunis ajatus siitä, että hallituksen veropolitiikalla halutaan edistää työllisyyttä ja ostovoimaa. Jos otetaan nyt ihan minkäväriset silmälasit vain pois päästä, niin jo hallituksen oma arviointineuvosto omassa arviossaan toteaa, että esimerkiksi tästä metsälahjavähennyksestä, joka on veronkevennys, ei ole mitään laskelmia, minkäänlaisia työllisyysvaikutuksia. Myöskään tämä apteekkarivähennys, joka tuo kaikkein rikkaimmille suomalaisille apteekkareille 25 000 euron vuosittaisen ilmaisen lahjan, ei lisää työllisyyttä ollenkaan. Ja juuri niin kuin edustaja Viitanen täällä sanoi, myöskään tämä ostovoima-asia ei ole niin kuin edustaja Kulmuni antoi ymmärtää, koska tänään julkistettu eduskunnan tietopalvelun laskelma kertoo, että esimerkiksi 1 000 euron kuukausieläkettä tänä vuonna saaneen ostovoima putoaa runsaalla prosentilla ja 500 euron eläkkeellä 1,5 prosentilla. (Puhemies koputtaa) Faktat pöytään, edustaja Kulmuni.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Kulmuni, ja sen jälkeen puhujalistaan.

19.16 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Niin, ymmärrän tietenkin sen kritiikin, mitä oppositiosta tulee. Eihän tämä tilanne mitenkään hirvittävän helppo ole, ja se perintö, mikä edelliseltä hallitukselta jäi, oli kyllä aika vaikea monilta osin. Ja paikkansa kyllä pitää se, että me kiristämme solidaarisuusveron rajaa enemmän kuin mitä esimerkiksi sosialidemokraatit sille tekivät. Kuitenkin on niin, että verrattuna vaikkapa vuoteen 2015 palkansaajan, joka tienaa 2 000 euroa kuussa, työtulovähennys on 235 euroa korkeampi vuonna 2016, ja vuonna 2017 työtulovähennyksen arvellaan olevan 395 euroa korkeampi kuin vuonna 2015. Siellä on monenlaisia erilaisia kohtia, millä pyritään työllisyyttä edistämään.

Tämä on tietenkin iso kokonaisuus, ja kyllä yksi iso asia — mikä tulee syyskuun loppuun mennessä työmarkkinaosapuolten kautta — on esimerkiksi se, miten me saisimme ansiosidonnaista päivärahaa paremmin käytettyä työllisyyteen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Jatkamme puhujalistaan.

19.17 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Täytyy kyllä myöntää, että en ollut ihan vielä tietoinen siitä, että näin nopeasti pääsee käyttämään vähän pidemmän puheenvuoron, mutta hyvä niin.

Siis sen verran vielä tuohon edelliseen, mihin vastauspuheenvuoroa vähän huutelin, puhemies, todettakoon nyt, että tämän hallituksen suuri solidaarisuusveroratkaisuhan meni lopulta niin, että kun tätä työtulovähennystä ulotettiin kovin korkeisiin tuloluokkiin, niin kuinka ollakaan, sitten ihan tosissaan vaikkapa kansanedustajien tulolla tosiasiasa mitään solidaarisuusveroa ei enää maksettukaan ja tässä tehtiin tällainen.

No, tällä kertaa sitten hallitus on päättänyt, että kaikki saavat 0,6 prosenttia veronkevennystä, mikä sitten tarkoittaa sitä, mitä täällä ollaan todettu, että joku pienipalkkainen siivooja tai joku muu saa 10—20 euroa ja sitten isotuloinen johtaja saa reilu 100 euroa, tätä tämä sitten tarkoittaa. Kun kyse on siitä, että rahaa on vähän, niin silloin herää kysymys,

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

miten sitä käytetään kaikkein järkevimmin, a) että se työllistäisi ja b) että se olisi reilua. Tässä tapauksessa, jos isotuloinen johtaja saa lisää rahaa, se ei suoranaisesti varmasti työllisyyttä edistä, mutta sen sijaan se, että pienituloisten ostovoimaa helpotetaan, taas edistää. Siksi oli esimerkiksi hyvin hämmentävää ja aika surullistakin nähdä ostovoimalaskelmat esimerkiksi eläkkeensaajien kohdalta. Torstaina, kun tätä kyselimme kyselytunnilla, miltä näyttää, niin hallituksen mukaan vielä aurinko paistoi ja hienosti menee, kun veronkevennykset koskevat myös eläkkeensaajia, mutta sitten kun katsotaan se ostovoima, mitä sinne rahapussiin jäi, niin kylläpä siinä kävi niin, että nimenomaan pienituloisilla eläkeläisillä se ostovoima laskee, ja tämä on sinänsä paitsi epäreilua myös sitten sen kannalta epäviisasta, että kun meidän pitäisi saada talouden rattaat pyörimään ja ihmisten ostovoima, niin sitten käy kuitenkin näin.

Mutta, puhemies, oikeastaan sen verran vielä tästä talouspoliittisesta kokonaisuudesta, että tässähän on nyt käynyt tyypillisesti niin, että tästä velasta aluksi sanottiin, että halutaan estää velkaantumista ja siksi tehdään näitä leikkauksia, jotka kirpaisivat kaikkia ja ovat hyvin vaikeita, siksi leikataan työttömiltä, siksi leikataan opiskelijoilta, eläkkeensaajilta, lapsiperheiltä, sairailta erilaisia etuuksia ja muuta, ja sitten kun näin perustellaan ja saadaan suomalaiset ajattelemaan, että selvä, talkoisiin sitten osallistutaan, niin — mikä on aika omituista — julkistetaan budjetti, jossa velkaantuminen ei suinkaan taitu vaan päinvastoin velkaa otetaan entistä enemmän. Sinänsä tämä on oikeasti vakava kysymys, ja siksi varmasti moni suomalainen kysyy, mihin nyt sitten on käytetty tätä rahaa, joka suomalaisilta ihmisiltä on leikattu. Ei voi tulla muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että sitä on käytetty kaikkein rikkaimpien, hyväosaisten veronkevennyksiin. No, mitä siitä seuraa?

Puhemies! Oli todella merkille pantavaa ja hälyttävää se, että valtiovarainministeri Orpo tänään salikeskustelussa väläytteli lisäleikkausten mahdollisuuksia ensi kevääksi. Jos eivät työllisyyden rattaat pyöri, jos ei kasvua synny, jos velkaantuminen jatkuu, joudutaan lisäleikkausten tielle — näin ministeri Orpo. Tietenkin ministeri Orpon ja tämän hallituksen yhtälöllä juuri näin käy, ja tästä me sosialidemokraatit olemme varoittaneet jo vuoden. Ellei tehdä työllisyystoimia, jotka vaikuttavat tässä ja nyt, niin joudumme tähän kierteeseen. Kaiken kukkuraksi, kun sitä työllisyyskehitystä ei ole syntynyt, hallitus vielä tuhlaa niitä pieniä rahoja, mitä on, hyväosaisten veronkevennyksiin ja tekee julmia leikkauksia pieni-osaisimmille. Tästä me olemme olleet kriittisiä ja rakentaneet oman vaihtoehtomme siten, että me ottaisimme vähemmän velkaa kuin hallitus mutta työllistäisimme enemmän ihmisiä emmekä tekisi niin epäreiluja leikkauksia.

Minulla on tässä eräs artikkeli, jossa kerrotaan, että hallituksen päätavoitteet ovat karkaamassa käsistä, kerrotaan, että hallitus kyllä onnistui yhdessä tavoitteessaan eli veronkevennyksissä (Puhemies koputtaa) mutta samaan aikaan velkatavoite karkaa, työllisyystavoite karkaa. (Puhemies: Suositusaika on 5 minuuttia!) Näin esimerkiksi kokoomuksen johtava talousasiantuntija Juhana Vartiainen totesi, että tässä oli Pyrrhoksen voitto, ja sillähän tarkoitetaan voittoja, joissa tappiot ovat niin suuret, että tällaisia voittoja ei enää moneen kertaan kestä.

19.23 Mirja Vehkaperä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On selvää, että Suomen velkaantuminen harmittaa, harmittaa varmasti kaikkia. 5,5 miljardia euroa on iso summa, ja tämä velkaantuminen on jatkunut nyt vuosia. On selvää, että nelirajajarrutusta emme pysty tekemään yhdessä vuodessa emmekä yhdessä budjetissa, vaan tämän vaalikauden lopulla velkaantuminen saatetaan siihen asteeseen, että emme joudu enää

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

syömävelkaa ottamaan. Sen takia, hyvät opposition edustajat, olisi tärkeää, että nämä uudistukset saadaan ripeästi eteenpäin, jotta kustannukset ja talousnäkymät myöskin tuovat lisäsäästöjä, ja teemme rakenteellisia uudistuksia muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluihin, toisen asteen koulutukseen ja niin edelleen. Ne tuovat säästöjä, ja ne tuovat sitten myöskin (Puhemies koputtaa) lisäeuroja tähän muuhun toimintaan.

19.24 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta olisi reilua, että hallitus ja hallituspuolueitten edustajat sanoisivat suoraan, miten on toimittu, kun se kuitenkin pyytää nyt suomalaisilta todella paljon, siis vähäosaisilta, työttömiltä, lapsiperheiltä, opiskelijoilta, tosi paljon. Pääministeri tuli kaikkien suomalaisten eteen tv-puheessaan ja sanoi, että "joudumme tekemään sarjan kivuliaita päätöksiä, joiden avulla yhteiskuntamme rahoitus saatetaan kestäväälle pohjalle, kaikki vastuulliset suomalaiset haluavat lopettaa velaksi elämisen". Hallitus koko ajan puhuu tästä, mutta hallitus silti ottaa velkaa enemmän kuin tänä vuonna ja antaa tällaiset huppeat veronalennukset metsänomistajille, miljoonaperintöjen saajille. Teidän täytyy ymmärtää se, että se tuntuu tavallisista suomalaisista, jotka joutuvat todella vähästään luopumaan, todella julkealta, ja silloin olisi edes reilua, että hallitus myöntäisi suoraan sen, mikä käy ilmi tästä velkakellosta, että nyt te elätte nuorison ja tulevaisuuden rahoilla.

19.25 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa herra puhemies, juuri tämän vuoksi, jotta hallituspuolueet nyt vähän miettivät, me päivitimme tämän velkakellon, ja tämä on todella karua kertomaa. Kokoomus valitettavasti on muutenkin ollut suomenennätysasemassa tässä velkaantumisessa, ja nyt sitten johto vain kasvaa ja huikeita lukemia saavutetaan, ja tämä on vakava asia. Kuten sanottu, tästä ei ole huolissaan pelkästään SDP tai oppositio, vaan toden totta täällä muun muassa kokoomuksen talousasiantuntija myöntää sen, että jos onnistuttiinkin siinä, että hallitus onnistui veroja keventämään, niin saman aikaan epäonnistuttiin niin, että velkaantuminen jatkuu ja työllisyysastetavoite karkaa käsistä. Kokoomuslainen talousasiantuntija Vartiainen nimittää tätä Pyrrhoksen voitoksi ja sanoo, että näin on, tällaiseen ei enää ole varaa. Me tiedämme, että se tarkoittaa sitä, että (Puhemies koputtaa) tällaisia voittoja ei enää haluta, ja siksi kannattaisi olla hyvin vakavasti huolissaan tästä kokonaisuhtälöstä.

19.26 Mirja Vehkaperä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kuntoon laittamisessa nämä uudistukset ovat välttämättömiä, ja niistä jo äsken kerroinkin. Mutta sen lisäksi on selvää, että joudumme tekemään kipeitä leikkauksia, joiden edessä emme missään nimessä pistä päätä pensaaseen vaan toteamme, että säästötalkoisiin on kaikkien lähdettävä ja meidän on omaa velkaantumistamme — siis omaa syömävelkaamme — pakko saada pois. Se koskettaa, se koskettaa lapsiperheitä, se koskettaa eläkeläisiä, se koskettaa kaikkia suomalaisia, ja sen palautteen olemme esimerkiksi viime viikonloppuna keskustan 110-vuotisjuhlakiertueella saaneet kansalaisilta. Eivät tämä tule mitenkään yllätyksenä, että ihmiset näitä vastustavat, näitä kommentoivat tai kritisoivat. Nämä ovat kipeitä leikkauksia, mutta niitä myöskin joudutaan tekemään.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vastauspuheenvuorot myönnetään seuraaville: edustajat Räsänen, Feldt-Ranta ja debatin käynnistänyt Viitanen, ja sen jälkeen puhujalistaan. — Edustaja Räsänen.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

19.27 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy kyllä kysyä, kun, edustaja Vehkaperä, olette sitä mieltä, että kipeitä päätöksiä pitää tehdä, kenen kannalta kipeitä päätöksiä. On ihan totta, että heikompiosaisten, pieni- ja keskituloisten, osalta teette todella kipeitä päätöksiä, mutta suurituloisten osalta nämä ovat aika mukavia päätöksiä. On vaikea kuvitella, että samaan aikaan kun koko ajan sanotaan, että pitää leikata, pitää tehdä vaikeita päätöksiä, sitten kuitenkin osoitetaan, että eniten esimerkiksi ensi vuonna ostovoima kasvaa heillä, ketkä tienaaavat 7 000 euroa kuukaudessa tai yli. Mikä oikeudenmukaisuus tässä on takana? Jos te olette oikeasti sitä mieltä, että tehdään vaikeita päätöksiä, niin eikö silloin niiden kaikista vaikeimpien päätöksien pitäisi koskettaa heitä, kenellä kantotaakka ja kantokyky on paras mahdollinen? Nyt täytyy kyllä ihmetellä, miten ihmeessä sitä voidaan kutsua oikeudenmukaisuudeksi, kun täällä käydään vain heikompiosaisten kukkarolla eikä ollenkaan mietitä, voisiko yhteiskunnan (Puhemies koputtaa) parempiosainenkin osa osallistua näihin talkoisiin.

19.29 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa puhemies, kyllä näin on. Edustaja Vehkaperä täällä puhui, että tehdään rakenteellisia uudistuksia ja vaikeita uudistuksia. Ei, vaan te olette tehneet valinnan. Te olette tehneet sellaisen valinnan, että te olette valmiita leikkaamaan tavallisilta suomalaisilta, pieniltä eläkeläisiltä, lapsiperheiltä, opiskelijoilta, sen takia, että te olette halunneet rahoittaa apteekkarivähennyksen, autoveronkevennykset, metsälahjavähennyksen, perintö- ja lahjaveronkevennyksen miljoonaperinnön saajille, osakkeiden luovutustappion vähennysoikeuden muista pääomista, Make-ran pääomituksen, korkeakoululahjoitusvähennysoikeuden yksityishenkilölle ja osakeyhtiötappion laajemman vähennyskelpoisuuden. Tämän te olette halunneet tehdä ja sen takia, että te voitte sen rahoittaa, te lainaatte, otatte lisää velkaa tuleville sukupolville, ja leikkaatte opiskelijoilta, lapsiperheiltä, työttömiltä ja pieniltä eläkeläisiltä. Kertokaa edes totuus.

19.30 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän se niin on, että näinä aikoina kovin moni suomalainen ihminen on kaivannut tosissaan sitä Robin Hoodia. Sitä on ihan tosissaan kaivattu, ja kyllä minä pistin merkille todella, että hallitus on kyllä tutustunut tähän tarinaan, mutta tietenkin oli iso pettymys, kun ei sieltä sitten lopulta Robin Hoodia tullutkaan vaan tuli se mainittu Nottinghamin seriffi. Niinpä on tapahtunut se, mitä edustaja Feldt-Ranta ja Räsänen tuossa aiemmin kuvasivat, että tämä Nottinghamin seriffi sitten otteellaan vie köyhiltä ja antaa rikkaille, ja näin se logiikka valitettavasti on kaiken kaikkiaan tällä hallituskaudella vain mennyt. Tämä on sinänsä ikävää, koska muistammehan, että viime hallituskaudella, kun keskusta oli oppositiossa, keskusta itse esitti Robin Hood -veroa, jonka tarkoituksena oli tietenkin toimia päinvastoin kuin hallitus nyt toimii, eli ottaa rikkaalta ja antaa köyhälle, mutta hupsista, nyt kävikin toisinpäin. Siksi toivon, arvoisa keskusta, että torjutte (Puhemies koputtaa) nyt lisäleikkaukset, joita tällä hetkellä esimerkiksi Orpo väläyttelee. Tällä politiikalla te tulette tekemään niin, mitä en suinkaan toivo.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, ja sitten jatkamme puhujalistaan.

19.31 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Puitteiden pitäisi olla nyt riittävän hyvät yritystoiminnalle: Yritysten kustannuskilpailukyky on suhteellisen hyvä. Kilpailukyky-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

sopimus, joka lopulta saatiin aikaan työmarkkinajärjestöjen voimin, kaventaa osaltaan Suomen viennin kilpailukykyä suhteessa kilpailijamaihin. Suhteellista kilpailukykyämme parantaa myös muissa maissa tapahtuva yksikkötyökustannusten nousu. Rahoitukseen ei yleensä ole pullonkaula, varsinkin kun valtio tarjoaa monien kanavien kautta apua alkavien yritysten rahoitukseen. Korkotaso on matala. Yritysverotus on kohtuullista, kun osakeyhtiön ja osuuskunnan tuloveroprosentti on 20. Ensi vuoden alusta tulee voimaan yrittäjävähennys, joka alentaa muiden yritysmuotojen, kuten liikkeen- ja ammatinharjoittajien sekä henkilöyhtiöiden, verotusta. Työvoiman saatavuuskin on kohtuullisen hyvä. Työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät toki kaikilta osin kohtaa. Esimerkiksi joillakin turkulaisilla yrityksillä on ollut haasteita houkutella insinöörejä, jotka ovat asettautuneet Helsinkiin.

On saatava aikaan uutta toimintaa ja taloudellista kasvua, vain näin voi syntyä uusia työpaikkoja. Näyttää kuitenkin siltä, että äärimmäinen perusepävarmuus estää investoimasta ja suurta osaa yrittäjiä vaivaavat pelot kilpailukykyyn menettämisestä. Euroopan keskuspankin vuolaasti jakama rahoitus näyttää reaali-investointien asemesta löytävän tiensä finanssisijoituskohteisiin. Pitkällä tähtäyksellä tällainen kehitys johtaa näivettymiseen. On kuin nostaisi joesta vettä ja kaataisi sen jokeen takaisin.

Viime aikoina on puhuttu paljon kotimaisen kulutuskysynnän merkityksestä taloudellisen kasvun moottorina. Kotimaista kysyntää ei sovi väheksyä, mutta tosiasia on, että se kohdistuu varsin merkittävästi myös tuontitavaroihin ja -palveluihin. Olennaista on saada hyvään käyntiin vienti, jolla lopulta maksetaan myös tuonti. Vientiä ikävä kyllä rajoittaa maailmantalouden heikko kasvu. Markkinaosuuksia pitäisi pystyä voittamaan kilpailijamailta. Selvää on, että Venäjä-pakotteet ovat rokottaneet Suomea enemmän kuin muita Euroopan unionin jäsenvaltioita.

On hyvin mahdollista, että edessä on pitkä ajanjakso, jonka kuluessa työllisyys kehittyy heikosti. Tämä johtuu siitä, että digitalisaatio syö nyt henkisen alan työpaikkoja samaan tapaan kuin teknologinen kehitys aikanaan vähensi työpaikkoja esimerkiksi teollisuudessa ja maataloudessa. Kehitystrendi voi olla niin voimakas, että työllisyyskehityksen olennaiseen paranemiseen löytyy keinoja vasta ennalta arvaamattoman pitkän ajan päästä.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaan otetaan käyttöön 5 prosentin yrittäjävähennys liikkeen- ja ammatinharjoittajille, maa-, metsä- ja porotalouden harjoittajille sekä elinkeino- ja verotusyhtymille. Nyt hallituksen esitys yrittäjävähennykseksi on olemassa, ja toivottavasti se saadaan piakkoin myös eduskuntaan. Yrittäjävähennys tulisi voimaan 1.1.2017. Yrittäjävähennyksen tavoitteena on hallitusohjelman linjausten mukaisesti kannustaa yritystoiminnan harjoittamiseen. Niissä yritysmuodoissa, joita viime eduskuntakaudella toteutetut yhteisöverokannan alennukset eivät koskeneet, otetaan käyttöön yrittäjävähennys. Näitä muita yritysmuotoja ovat yksityisliikkeet, henkilöyhtiöt, maataloudet, metsätaloudet ja porotaloudet. Näissä yritysmuodoissa toimii noin puolet Suomen Yrittäjien jäsenkunnasta.

Arvonlisäverotuksessa sallitaan ensi vuodesta lähtien pienyrityksille maksuperusteinen ilmoittaminen 500 000 euron liikevaihtoon asti. Tämä on tärkeää, sillä tilitysten viivästyminen on johtanut monet pienyrittäjät maksuvaikeuksiin, kun suoriteperuste on ainoana vaihtoehtona pakottanut arvonlisäveron maksamiseen ennen kuin myyjä on saanut ostajalta rahat.

Arvoisa puhemies! Maatalous on vaikeassa kriisissä ja tarvitsee kipeästi kriisipakettinsa, tarvitsisi enemmänkin. Erittäin tärkeä on budjettiin sisältyvä viljelijätukien täydennys, jonka kohdistaminen on vielä ratkaisematta. Budjettiin sisältyvä 10 miljoonan euron erity-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

istuki pyritään käyttämään niin, että maatalouden tuotantorakennukset voitaisiin Ruotsin tapaan vapauttaa kiinteistöverosta. Tästä kuitenkin käydään neuvotteluja EU:n komission kanssa. Tärkeä on myös lomituskasujen alennus, joka tosin perustuu lomituskasujen rakennusyhtä tapahtuneeseen alentumiseen. Syksyn lisäbudjetissa on vielä tulossa maidontuotannon kriisituki, josta puolet saadaan EU:n varoista. Myös maksuvalmiusluottoja, joille myönnettäisiin osittainen valtiontakaus, valmistellaan.

19.38 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluaisin kiittää hallitusta budjetinvalmistelusta. Valtion ensi vuoden talousarvioesityksessä on keinoja talouden piristämiseksi, sekä työtä turvien normien purkamiseksi myös talousarvion pohjalta jatketaan. Työ Suomen kuntoon laittamiseksi ei todellakaan ole helppoa. Kuitenkin työllisyystilanteeseen ja taloudelliseen tilanteeseen on saatu orastavaa pilkahdusta paremmasta huomiosta, mutta edelleenkin ulkomaanvientimme kehitys on heikkoa. Tästä syystä kasvun aineksia on etsittävä myöskin kotimaisen kysynnän kasvattamisella. Niin palkansaajien kuin eläkeläistenkin ostovoimaa parannetaan veronkevennyksillä. Tämä on hyvä teko hallitukselta kotimaisen kysynnän tukemiseksi.

Keskustajohtoinen hallitus ei ole unohtanut myöskään pienyritysten asemaa Suomessa. 90 prosenttia maamme yrityksistä on alle viiden henkilön yrityksiä. Budjetissa esitetty arvonlisäveron maksuperusteinen tilitys kasvattaa pienyritysten maksuvalmiutta merkittävästi ja parantaa näin myös pk-yritysten mahdollisuuksia työllistää uusia työntekijöitä. Tämän lisäksi 5 prosentin yrittäjävähenyys kannustaa yritystoiminnan harjoittamiseen. On arvovalinta, että veropolitiikassa huomioidaan näillä toimenpiteillä myös pienyrittäjät.

Myöskin metsälahjavähennyksellä vauhditetaan metsätilojen sukupolvenvaihdoksia, mikä lisää puukauppaa ja tuo rahaa niin kulutuskysyntään kuin laajasti koko maahan mutta etenkin maaseudulle.

Kotitalousvähennyksen korottamisella on merkittävä osa tässä verotuspaketissa. Vähennyksen korottaminen on hallitukselta merkittävä ele suomalaiselle paikallistaloudelle sekä ennen kaikkea kotona tapahtuvalle hoiva- ja hoitotyölle. Myös omais- ja perhehoidon kehittämiseen on kohdennettu rahoitusta. Tämä 90 miljoonan euron lisärahoitus tulee tukemaan omaishoitajien tärkeää ja raskasta työtä. Se menee todella oikeaan osoitteeseen.

Haluaisin kiittää hallitusta vesirokkorokotteen ottamisesta rokoteohjelmaan. Se on hieno näyte siitä, miten kansalaisten terveyteen panostamalla voidaan säästää kymmeniätuhansia työstäpoissaolopäiviä ja täten myös euroja, veronmaksajien rahoja.

Pidän tärkeänä myös kansallisen genomstrategian toteuttamista lähes 6 miljoonan euron panostuksella. Tämä tuo tulevaisuudessa monenlaisia hyötyjä ja avaa uudenlaisia mahdollisuuksia tiedemaailmassa. Tällaisiin edistysaskeliin on myös tulevaisuuden talousarvioissa syytä panostaa.

Perustulokeinon lisäksi hallitus edistää kannustinloukkujen purkamista korottamalla nuorten kuntoutusrahaa. Nuorille maksettavan ammatillisen kuntoutuksen kuntoutusraha nostetaan takuueläkkeen tasolle. Tämä on pieni toimenpide mutta saajilleen todella kaivattu. Tämän lisäksi hallitus panostaa opiskelijoiden osalta oikeudenmukaisempaan sosiaaliturvaan siirtämällä opiskelijoiden asumislisän yleisen asumislisäjärjestelmän piiriin ja täten myös poistamalla vanhempien tulojen vaikutuksen opintorahaan täysi-ikäisiltä itsenäisesti asuvilta toisen asteen opiskelijoilta. Tämä on hieno ja pitkäaikainen opiskelijaliikkeen tavoite. Hyvä, että se nyt toteutuu.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Opetuksen laatuun panostetaan myös budjetoimalla 20 miljoonaa euroa opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen uudistamiseen, joka on osa hallituksen kärkihanketta, jossa pyritään opettajankoulutusta ja nimenomaan opettajien täydennyskoulutusta kehittämään. Tämä on äärimmäisen tärkeä tavoite, sillä opettajien täydennyskoulutus muutoin opettajuuden mallimaassa Suomessa on jäänyt vähemmälle huomiolle. Tästä syystä pidän erittäin tärkeänä, että tässä kärkihankkeessa ollaan hyvässä vauhdissa.

Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää vielä hallitusta budjettivalmistelusta ja siitä, että tässä on pyritty vaikeista ajoista huolimatta löytämään keinoja talouden, myöskin mikrotalouden, piristämiseen. Täten luodaan uutta kasvua ja mahdollisuuksia kotimaisen kysynnän korottamisella.

19.43 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomen talouden kuntoon laittaminen ei ole mikään pikku juttu ja pieni asia. Meidän talouteen vaikuttavat maailman tuulet ja tuiverrukset, Euroopan taantuma mutta myöskin esimerkiksi maahanmuuton kasvavat kustannukset. Suomen hallitus on käynyt talouskasvun kimppuun oikeastaan kaksin rattain. Joudumme tekemään sarjan kipeitä leikkauksia, jotka koskettavat kaikkia suomalaisia, mutta ennen kaikkea uudistuspallot on laitettu ilmaan. Tarvitsemme sosiaali- ja terveysuudistuksen, tarvitsemme ammatillisen koulutuksen reformin, tarvitsemme maakuntauudistuksen ja -hallinnon, tarvitsemme monia uudistuksia, joilla taloutta ja Suomea laitetaan kuntoon.

On selvää, että velkaantuminen pitää ja tulee taittaa tämän vaalikauden aikana, mutta yksi budjetti ja budjettikirja ei sitä valitettavasti tee. Velkaantuminen jatkuu samaa vauhtia kuin aikaisempina vuosina, ja joudumme ottamaan 5,5 miljardia euroa velkaa.

Hallitus on käynyt myös työelämän uudistuksien kimppuun. Kilpailukyky sopimus toivottavasti tuo uusia työpaikkoja. Työllisyysasteen tavoittelu 72 prosenttiin on tärkeää. Työelämää uudistetaan monella tapaa. On vaikea nähdä sitä kritiikkiä, miksi esimerkiksi työttömyysetuuksia ei voitaisi käyttää palkkatukena tai starttirahana — uudistamisia tarvitaan. Työn verotusta kevennetään 515 miljoonalla eurolla, mutta eläkeläisiäkään ja eläkeläisten ostovoimaa ei ole unohdettu: eläketulojen verotusta kevennetään 135 miljoonalla eurolla.

Talouskasvu tarvitsee siis leikkauksia meneillään olevista menoista, uudistuksia mutta myös tulevia investointeja, niitäkään ei ole unohdettu. Infran perusrahoituksen kasvattaminen on yksi isoimmista kärkihankkeista, joita hallitus on laittanut tämän vaalikauden aikana jo eteenpäin. Suomen väylien, tiestön, satamien, ratojen, korjausvelka 2015 oli 2,5 miljardia euroa, ja tähän kasvaa koko ajan. Nyt väylien korjausvelkaa laitetaan kiihtyvällä tahdilla kuntoon, ja tuo myöntövaltuus 550 miljoonaa euroa tiestön ja ratojen, satamien perusparantamiseen tulee nyt kreivin aikaan. Myös yksityisteitten valtionavustuksia korotetaan 13 miljoonalla eurolla.

Erityiset kiitokset annan omasta maakunnastani Pohjois-Pohjanmaalta liikenneministeri Bernerille ja hallitukselle siitä, että pitkään tavoiteltu valtatie 4:n perusparannusrahoitus tulee nyt kuntoon ja saamme tämän yhden Suomen tärkeimmistä väylistä nyt sitten Oulu—Kemi-välillä kuntoon. 125 miljoonan euron hanke yhdessä 30 miljoonan, siis paikallisten kaupunkien ja kuntien rahoituksen, myötä tuo Suomeen kilpailukykyä ja talouskasvua, työllisyyttä myös pohjoiseen.

Arvoisa puhemies! Monet tämän sinivalkoisen kirjan uudistuksista ja talouslinjauksista ovat hyviä. Mainitsen niistä muutaman: Naisvaltaisten alojen kilpailukykyä pyritään pa-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

rantamaan kertakorvauksella raskaana olevien naisten työnantajille, 2 500 eurolla, vanhemmuuden kustannusten jaolla — se on tärkeä, yksi edistysaskel. Pidän myös tärkeänä, että kotitalousvähennystä on laajennettu, ja sillä tarkennamme sen, että palvelualoille syntyy lisää työpaikkoja. Normien purku etenee. Keskusta on esittänyt niitä toimia jo yli 200, ja tämä hallitus on laittanut täytäntöön useita kymmeniä. Tulemme näkemään niissäkin paljon edistystä.

19.48 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Ehkä vielä muutaman sanan haluaisin sanoa tästä asiasta, mistä me sosialidemokraatit olemme koko ajan puhuneet, ja se on se, että tästä hallituksen budjettiesityksestä yksi puuttuu ja sen mukana kaikki: ne ovat ne todelliset paikat työpaikkojen luomiseksi.

Ongelma on se, että myös viime vuonna tähän aikaan me totesimme, että hallituksen budjetista yksi puuttuu ja sen mukana kaikki, ja ne olivat silloinkin ne työllisyystoimet. Ihmettelimme kovasti sitä, että hallitus tuntui hyvin sokeasti uskovan siinä vaiheessa pakkolakeihin ja mahdollisiin syntyviin ratkaisuihin sitä kautta. Mutta jo silloin varoitimme tilanteesta ja sanoimme, että jos jonkinlaisia ratkaisuja työmarkkinoilla syntyy, ne eivät missään tapauksessa vaikuta tässä ja nyt heti vaan vasta tulevina vuosina. Nythän tämä on nähty, että koska sokeasti uskottiin ensin pakkolakeihin — sitten nähtiin toivoa, onneksi sinänsä sopimusyhteiskunta voitti ja pakkolait haudattiin — niin nyt kuitenkin hukattiin vuosi. Mutta se, mikä tässä on hämmentävää, on se, että sen jälkeen kun vuosi hukattiin ja koko kesä puhuttiin hallituksen toimesta, että nyt otetaan työllisyys ykkösasiaksi, nyt teemme oikein kunnan työllisyyspanostukset, ja kun sen valtavan puheen myötä minäkin oikein ilostuin, että hienoa, että nyt hallitus vihdoinkin ottaa työllisyyden ykkösasiaksi, jo oli aikakin — vähän tuli mieleen, että hitaita ovat herrojen kiireet, mutta pääasia, että nyt sitten työllisyys nousee — niin oli se kyllä tavatonta, että hallitus sen jälkeen julkaisi budjettikirjan, jossa käytännöllisesti katsoen sellaisia työllisyystoimia, jotka toisivat uusia työpaikkoja tässä ja nyt, ei edelleenkään esitetä.

Se vastaus tähän työllisyysongelmaan oli hallitukselta budjettiriihen jälkeen, että jatkovalmisteluun. Mutta täytyy ymmärtää, että loputtomiin vastaus työllisyysongelmaan, työttömyyden hoitoon, ei voi olla "jatkovalmisteluun". Näin se ei voi mennä, vaan tarvitaan konkreettisia toimia, jotka vaikuttavat tässä ja nyt. Se, mikä minua, puhemies, hieman pelottaa, on se, että ei kai nyt vain ole käymässä niin, että hallitus on jälleen kerran lykkäämässä työllisyystoimia. Tuntuu, että hallituksen ainoa ajatus, minkä se haluaa tästä työryhmästä, jonne nämä jatkotoimet nyt sysättiin, saada aikaan, olisi se, että siellä tapahtuisi lisänipistyksiä, lisäleikkauksia, työttömien ihmisten toimeentuloon, mikä todellakin on väärin, ja sellaista ei pitäisi tehdä. Samaan aikaan hallitus väläyttelee, että katsotaan sitten kevään kehysriihessä niitä työllisyystoimia. Katselin tuossa lauantaina Ykkösaamua, ja siellä vähän vihjattiin, että semmoinenkin mahdollisuus on, että kehysriihtä lykkättäisiin jopa yli kunnallisvaalien, mikä tarkoittaisi, että mentäisiin jo pitkälle kevääseen ennen kuin mahdollisesti sitten niitä seuraavia työllisyystoimia tulee. Näin ei voi jatkua. Nyt on kaksi neljästä budjetista nähty: ei työllisyystoimia, jotka vaikuttaisivat välittömästi tässä ja nyt. Nyt on kaksi vuotta tähän mennyt.

Siksi tämä talous ei ole lähtenyt kasvuun, siksi rahaa on vähemmän — rahaa olisi paljon enemmän, jos olisi enemmän työpaikkoja. Siksi joudutaan leikkaamaan, ja sitten kaiken kukkuraksi se paha yhtälö, mistä olemme tänään puhuneet moneen kertaan, on se, että siksi myös velkaannumme ja sitten sitä vähääkin liikkumavaraa käytetään niiden kaverien ve-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

ronkevennyksiin, mikä tarkoittaa siis sitä, että teemme paitsi talouspoliittisesti epäviisasta myös hyvin epäreilua politiikkaa.

Siksi, arvoisa puhemies, on tärkeää, että me sosialidemokraatit olemme tehneet vaihtoehtobudjetissa lukuisan joukon konkreettisia ehdotuksia, joilla vaikutettaisiin tässä ja nyt. Ehkä yksi semmoinen asia, mistä paljon puhuttiin tässä muutama viikko sitten, oli vaikkapa homekoulujen korjaaminen. Ei ole oikein, että lapset joutuvat olemaan huonossa sisäilmassa ja opettajat ja henkilöstö työskentelemään huonossa sisäilmassa, ja OAJ:n puheenjohtajakin esitti, että nyt olisi aika valtion tukea investointeja, jotta voitaisiin korjata homekouluja. Tämä oli hieno esitys, koska tämä on sama esitys, minkä SDP oli omassa vaihtoehtobudjetissaan esittänyt. Olemme esittäneet 100 miljoonan lisäpanostusta siihen, että korjataan lasten homekouluja, terveyskeskuksia, päiväkoteja ja kirjastoja. Tässä yksi konkreettinen esimerkki. Toinen konkreettinen esimerkki voi olla TEL-maksujen alentaminen, kolmas Rinteen malli. Toivon, että hallituspuolueet lukevat näitä meidän vaihtoehtobudjettejamme ja katsovat sieltä, mitä kaikkea konkreettista voitaisiin tehdä tässä ja nyt.

19.54 Mikko Alatalo kesk: Arvoisa puhemies! Tuoreet tilastot kuitenkin näyttävät taloudelle plussaa, vaikka tässä edellisessä puheessa kovin synkin sävyin maalattiin Suomen tilannetta. Viime viikolla kerrottiin, että eniten kasvoi talonrakentaminen ja muutenkin kaikki päätoimialat olivat kasvussa vuoden toisella neljänneksellä. Pienten ja keskisuurten yritysten odotukset tulevasta ovat parantuneet. Lähes puolet niistä arvioi suhdanteiden paranevan ensi vuoden aikana, ja tämä näyttää näkyvän myös tuoreissa työttömyyslukuissa, jotka ovat hieman parantuneet. Elikkä työpaikkoja on tullut, mutta totta kai niitä toivottaisiin vielä paljon, paljon enemmän.

Mutta joka tapauksessa tunnelmat ovat kääntymässä. Vienti ei nyt kovin paljon vedä, mutta meidän täytyy uskaltaa tehdä uudistuksia, että Suomi voi lähteä hyvään kasvuun. Hallitus on tehnyt jo kasvua, työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistäviä veromuutoksia. Merkittävä uudistus on esimerkiksi se, että valtion maksama osuus työttömyysturvasta voidaan jatkossa käyttää palkkatukeen, starttirahaan ja liikkumisavustukseen. Tämä voi mahdollistaa jopa 10 000 työttömän aktivoinnin.

Talouteen tuo potkua myös kotitalouksien ostovoima. Kilpailukyky sopimukseen liittyen palkansaajien verotus kevenee yli 500 miljoonaa euroa. Eläketulon verotusta kevennetään vastaavasti yhteensä noin 135 miljoonaa euroa. Toivottavaa toki olisi, että Kelan eläkeisiin ja takuueläkkeisiin kaavailtu 0,85 prosentin suuruinen leikkaus voitaisiin vielä perua. Se riippuu meidän taloustilanteestamme. Leikkaus nimittäin kohdistuu kaikkein pienituloisimpiin vähimmäisasetuuksien saajiin. Tänä vuonna Kelan eläkkeiden tasoa leikattiin 0,4 prosentilla. Hatunnosto hallitukselle ja terveiset Ilkka Taipaleelle, että yli kuusikymppiset pitkäaikaistyöttömät pääsevät nyt eläkkeelle, kiitos nyt sitten Lex Lindströmin.

Suurissa vaikeuksissa olevalle maataloudelle tulee kriisipaketti, ja tämä oli toki välttämätöntä. Tässä on sinnetelty koko kesä maataloilla ja odotettu, että saataisiin apua suureen hätään, ja siellä on jopa jouduttu ottamaan velkaa maataloille.

Päivähoitomaksujen korotuksen peruminen on hyvä asia. Pienituloisimpien perheiden päivähoitomaksuja jopa alennetaan, ja näin naisten työllistyminen ainakin tältä osin paranee.

Myönteistä on, että kotitalousvähennystä kasvatetaan 45 prosentista 50 prosenttiin. Se on pieni muutos, mutta aina kuitenkin kotiinpäin siinä mielessä, että tällä edistetään koti-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

talouspalvelujen kysyntää ja tarjontaa ja siten vahvistetaan paikallistaloutta ja nimenomaan myös ehkäistään harmaata taloutta, koska on aina järkevää kuitti ottaa, kun sen työn teettää.

Kannusteita yritystoimintaan vahvistetaan uudella yrittäjävähennyksellä, ja iso kysymys on myös tämä alvi-asia, että alvi maksetaan vasta sitten, kun on saatu tulot laskutetuista laskuista. Nimittäin monet firmat painivat likviditeettiongelmien parissa, kun rahankierto on kovin hidasta, kun laskutetaan asiakkaita.

Metsätalouden verotuksessa otetaan huomioon myös vastaavan suuruinen vähennys kuin yrittäjävähennys. Se on hyvä asia.

Yritysten ja maatilojen sukupolvenvaihdoksia edistetään perintö- ja lahjaverotusta keventämällä. Tämä ei ole mikään suurten herrojen juttu, tämä on ihan tavallisiin ihmisiin kohdistuva, ihan keskituloisiin ja pienituloisiinkin ihmisiin tämä asia kohdistuu, koska monesti tulot ovat pienet, vaikka omaisuusmassaa siellä maaseudulla olisikin, talojen ja pirttien muodossa.

Metsälahjavähennyksellä helpotetaan metsätilojen sukupolvenvaihdoksia, mutta tämä on hyvin komplisoitu, tämä metsälahjavähennysasia, ja se ei ole kauhean helppo uudistus. Toimenpiteellä lisätään puunkäyttöä, edistetään yrittäjämäistä metsätaloutta ja kasvatetaan tilakokoja.

Tupakkaveroa korotetaan. Tämä on tietysti valtiontalouden ja terveyden kannalta perusteltua, mutta pitää muistaa myös, että se kirpaisee erityisesti niitä yhteiskunnan heikompiosaisia, koska juuri heidän huvinsa monesti se tupruttelu on.

Itse näin veneenkäyttäjänä sanon, kun rekisteröityjen veneiden ja kevyiden moottoriajoneuvojen vuotuinen vero otetaan käyttöön ensi toukokuusta lähtien, että no, kyllä me voimme sen veneveron maksaa tietysti, ei se siitä ole kiinni, mutta toivottavasti se ei millään tavalla huononna veneiden rakentamisessa menekkiä, ja toki ulkomaillehan esimerkiksi Pohjanmaaltakin noita veneitä rakennetaan.

Omaishoitajia hallitus ei ole unohtanut. Omaishoitajien ja perhehoitajien vapaa-aikajärjestelyjä ja -palveluja kehitetään ja perhehoitopalkkioita korotetaan. Se, että ikääntyneiden ihmisten kotiin vietävien palvelujen lisäämiseen osoitetaan (Puhemies koputtaa) melkein 5 miljoonaa euroa, on hyvä asia.

Kyllä täällä paljon on hyviä asioita, mutta totta kai me tarvitsemme nyt sitä, että vienti vetää ja talous lähtee kasvuun täällä Suomessa.

19.59 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tänään on täällä salissa keskusteltu pitkään hallituksen ensi vuoden budjettiesityksestä. Työllisyyden parantaminen tai oikeastaan työllisyyden paranemisen edellytysten luominen onkin meidän kaikkien yhteinen tehtävä. Myös Sipilän hallituksen loppukauden tärkeä päämäärä on nimenomaan työllisyyden parantaminen. Siihen hallitus nyt panostaakin monin eri keinoin.

Yhtenä tärkeänä talouskeinona on kotimaisen kysynnän pitäminen korkeana. Palkansaajien verotus kevenee ensi vuonna 515 miljoonaa euroa ja eläkkeensaajien 135 miljoonaa euroa. Lisäksi ansiotuloveroperusteisiin tehdään kuluttajahintaindeksin nousua vastaava tarkistus, vaikutus yhteensä 178 miljoonaa euroa. Myös kotitalousvähennystä korotetaan, se on hyvä asia. Yritystoimintaa vahvistetaan uudella yrittäjävähennyksellä. Metsätalouden verotuksessa otetaan huomioon vastaavan suuruinen vähennys. Yritysten ja maatilojen sukupolvenvaihdosten perintö- ja lahjaverotusta kevennetään sukupolvenvaihdosten helpottamiseksi. Kaikki hyviä keinoja.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Työttömyysturvaa uudistetaan aktivoivaan, työllistymistä tukevaan suuntaan. Työttömyysetuuksien käyttötarkoitusta laajennetaan liikkuvuusavustuksen, starttirahan ja palkkatuen rahoittamiseen. Starttirahan käyttömahdollisuuksia laajennetaan. Palkkatukea saavien määrä kasvaa ensi vuonna merkittävästi. Myös pienituloisten 2—3 hengen perheiden päivähoitomaksuja kevennetään, ja myös yli 60-vuotiaat pitkäaikaistyöttömät pääsevät tulevaisuudessa eläkkeelle. Kaikki hyviä ja kannatettavia asioita.

Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalta rahoitetaan lukuisia hankkeita eri puolella Suomea, sillä niiden työllisyysvaikutus on huomattava ja ne työllistävät nimenomaan koko Suomessa. Liikenneväylien tämänhetkistä noin 2,5 miljardin euron laskennallista korjausvelkaa onkin saatava vähennettyä määrätietoisesti. Perusväylänpidon lisärahoitus korjausvelan vähentämiseen kasvaa ensi vuonna 100 miljoonalla eurolla, kuten hallitus on jo aiemminkin linjannut. Lisäksi tähän tarkoitukseen siirretään uusille hankkeille varattua rahoitusta 104 miljoonalla eurolla.

Myös tänään saatu päätös liikennekaarihankkeesta on hyvä asia. Sen kautta tulevaisuudessa saadaan myös työllisyyttä parannettua koko Suomessa. Ensi vuonna on tarkoitus käynnistää viisi uutta liikenteen kehittämishanketta: mukana ovat valtatie 4, Oulu—Kemi; valtatie 5, Mikkeli—Juva; valtatie 12, Lahden eteläinen kehätie; tärkeä yhteysväli, kaksoisraide välillä Luumäki — Imatra — Venäjän raja; ratayhteyden parantaminen Helsingistä Turkuun. Hankkeille ehdotetaan määrärahoja vuodelle 2017 kaiken kaikkiaan 47 miljoonaa euroa, mutta ne jatkuvat sitten tulevana vuosina. Nämä hankkeet hyödyttävät koko Suomea.

Lisäksi hallitus on sopinut viennin vauhdittamiseksi Finnveran vientitakuuvaltuuksien nostamisesta. Tämäkin tukee hallituksen työllisyystavoitetta.

Arvoisa puhemies! Työllisyys on parantunut hieman verrattuna viime vuoden vastaavaan ajankohtaan. Se on hyvä signaali myöskin tulevaisuuteen, ja tätä suuntaa on hyvä jatkaa. Suomi tarvitsee näitä positiivisia viestejä. Hallitus mahdollistaa myös normien purkamisella ja rohkealla kokeilulla yhteiskunnan kehittymistä ja työllisyyden parantamista tulevaisuudessa.

20.05 Anne Louhelainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tämän hallituksen budjetin hyvien asioiden kehumista. Positiivinen kehityssuunta nimittäin jatkuu omais- ja perhehoitajien kohdalla. Ensi vuonna omais- ja perhehoitajien vapaiden ja palveluiden kehittämiseen kohdennetaan kunnille 90 miljoonan euron lisärahoitus. Omais- ja perhehoitajat tekevät arvokasta ja hyvin pyyteetöntä työtä, joka säästää kuntien menoja kalliimman laitoshoidon tarpeen vähentyessä. On äärimmäisen tärkeää, että puitteet ovat kunnossa, jotta nämä ihmiset jaksavat tehdä tätä äärimmäisen tärkeää ja raskasta työtä. Mutta koska tuo raha ei ole korvamerkittyä, jää myös kuntapäätäjille paljon valvottavaa, miten tuo raha kunnissa käytetään, jotta se kohdistuu siihen, mihin se on tarkoitettu.

Suomen täyttäessä 100 vuotta ei voida liikaa painottaa myöskään sotaveteraaniemme tärkeyttä Suomen itsenäisyydelle. Ensi vuodesta alkaen kaikkien kotona asuvien avopalveluita tarvitsevien veteraanien on mahdollista saada maksuttomia palveluita kotiin. Hienoa on myös se, että sotainvalidien haittaraja-astetta lasketaan 15 prosentista 10 prosenttiin.

En malta tässä yhteydessä olla mainitsematta, että meillä on myös sellaisia sotaveteraaneja, joiden olisi aikoinaan ollut mahdollista hakea tätä sodassa saamiensa vammojen invaliditeettia, mutta he eivät sitä hakeneet. Meillä kotona on vuonna 23 syntynyt 93-vuotias

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

sotaveteraani, joka ei aikanaan halunnut, tai pikemminkin uskaltanut, hakea tuota invaliditeetin haaita-astetta, koska pelkäsi sen olevan este työllistymiselle sodan jälkeisinä vuosina. Sittemmin ahkera opiskelu työntekoon yhdistettynä toi töitä monella saralla, muun muassa opettajana — toi se polku hänet myöskin tänne Arkadianmäelle.

Toimivat liikenneyhteydet ovat, arvoisa puhemies, meille kaikille kestävän kasvun perusedellytys. Hallitus on nostanut yhdeksi kärkihankkeekseen maamme teiden korjausvelan pysäyttämisen. Erityinen kiitos täytyy antaa näin päijäthämäläisenä kansanedustajana ja iloita siitä, että myös valtatie 12:n, vt 12:n, Lahden eteläinen ohikulkutie saa vihdoinkin sen rahoituksen. Sen eteen on tehty vuosikausia töitä, ja viime eduskuntakaudella se nytkähti hieman eteenpäin, ja nyt sille saatiin rahoitusratkaisu ja melkein 200 miljoonaa euroa.

Myös sisäinen turvallisuus on tärkeä asia, josta tämä hallitus on ottanut vaarin. Sisäinen turvallisuus on suomalaisen demokratian ja yhteiskunnan kivijalka. Käsiteltävässä sisäministeriön hallinnonalan talousarvioesityksessä poliisille kohdennetaan tulevana vuonna 5 miljoonan euron lisämääräraha muun muassa automaattisen liikennevalvonnan lisäämiseen ja harmaan talouden torjuntaan. Myös poliisikoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseen esitetään 0,4:ää miljoonaa euroa.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen vuoden 2017 talousarvioesitys toteuttaa hallitusohjelmassaan linjattuja tavoitteita ja onkin sitoutunut asetettuun 72 prosentin työllisyystavoitteeseen. Uudet työpaikat syntyvät pääosin pieniin yrityksiin, ja pk-yritysten hyvinvointi on siis avainasemassa. Yrittäjyyttä tuetaan 5 prosentin suuruisella yrittäjävähennyksellä sekä — mikä on saanut yrittäjiltä paljon hyvää palautetta — pk-yritysten toimintaa helpotetaan mahdollistamalla arvonnalisäveron maksuperusteinen tilitys, samalla kun arvonnalisäveron pidempiin tilitysjaksoihin oikeuttavia liikevaihtorajoja korotetaan. Myös perintö- ja lahjaverotusta kevennetään yritysten ja maatilojen sukupolvenvaihdosten vauhdittamiseksi. Erityisesti palvelualoja ajatellen myös kotitalousvähennyksen korottaminen työn osalta 45 prosentista 50 prosenttiin on sekin erinomainen linjaus.

20.09 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämän vaalikauden tärkein asia on työllisyyden kohentaminen. On tärkeää, että me saamme työllisyyttä kuntoon koko Suomen alueella. Näihin toimiin eivät yksistään hallituksen toimet riitä. Siksi tarvitaan sopimisen yhteiskuntaa, ja on merkille pantavaa, että hallitus on asettanut työryhmän valmistelemaan ihan nopeallakin tahdilla lisää työllisyystoimia tämän kilpailukyky sopimuksen lisäksi yhdessä työntekijä- ja työnantajajärjestöjen kanssa: on merkille pantava asia, että me edelleenkin haluamme edistää työllisyyttä sopimalla, etsimällä keinoja, mahdollisuuksia kolmikantaneuvotteluiden avulla. Tähän yhteistyöpöytään on siis kuulutettu kaikki mukaan.

Arvoisa puhemies! Maatalouden kriisipaketti on yksi isoimmista asioista myös tässä tulevassa budjetissa. Me kaikki puhumme kotimaisen ruoan, lähiruoan puolesta aivan hengästyttävällä tavalla, mutta on selvää, että tuottajien, maatalousyrittäjien, ahdinko on syvä. Yksistään tämä maatalouden kriisipaketti, 50 miljoonaa euroa, ei poista Suomesta sitä ongelmaa, että kotimaisuusastetta ruoantuotannossa on lisättävä ja myös alkutuottajien pussiin on jäätävä enemmän. Kaupan ala tuntuu ottavan tuosta välistä hiukan liikaa jo tällä hetkellä pois. Maatalouden kriisipaketti tuo siis lisähelpotusta siihen, että investointeja saada-an nyt eteenpäin. Lisäksi lomitukseen ja maatalousyrittäjien jaksamiseen halutaan kiinnittää huomiota. Lainojen takauksiinkin on nyt tulossa helpotuksia.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Arvoisa puhemies! En oikein ymmärrä sitä kritiikkiä, jota oppositiosta on tänäkin iltana esitetty, että metsälahjavähennys ja perintö- ja lahjaverotus olisivat jotakin hyväosaisille siirrettävää sulle—mulle-verotusta. On tärkeää miettiä, että näilläkin, kuten metsälahjavähennyksellä, tehdään tärkeitä siirtoja siinä mielessä, että sukupolvenvaihdokset, yrittäjyyden jatkuminen, työpaikkojen turvaaminen ovat tässä ne periaatteet, joiden takia tässä perintö- ja lahjaverotuksessa helpotuksia tehdään. Tämä on siis valintakysymys, mutta yksi osa sitä työllisyyspakettia.

Tämä hallitus on osoittanut myöskin neuvottelussa perääntymisen taitoa. Yksi niistä tapauksista — inhimillisiäkin syitä ajatellen — oli päivähoitomaksujen korotusten peruminen. Ja inhimillisen siitä tekee se, että päivähoitomaksuja kevennetään pienituloisille perheille, minkä näen tärkeänä kädenojennuksena ja myöskin edesauttavana sitä, että vanhemmat voivat lähteä työelämään ja me voimme myöskin nauttia laadukkaasta varhaiskasvatuksesta.

On tärkeää osoittaa tästä budjettikirjasta myöskin se, että omais- ja perhehoidon kehittämiseen satsataan nyt tulevana vuonna 90 miljoonaa euroa, jotka annetaan siis kunnille, ja siellä sitten harkitaan omais- ja perhehoidon kehittämistä ja sitä, miten sitä arkea helpotetaan. Viestejä omaishoitajilta tulee varmasti meille jokaiselle jaksamisen, vapaiden ja sen hoidon järjestämisen ja tukipalveluiden järjestämisen puitteissa. Tämä on yksi kädenojennus hallitukselta tähän akuuttiin asiaan.

20.14 Mats Löfström r: Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Att regeringen enats om att införa en båtskatt från nästa år för att rädda statsekonomin känns som en konstig prioritering. Finland har 342 500 arbetslösa, arbetslösheten kostar över 6 miljarder euro per år, men i stället för att vidta seriösa åtgärder för att få upp sysselsättningen och få fler finländare i jobb prioriteras en ny byråkratisk båtskatt som lär bli mycket krånglig att driva in.

Ulkoministeri ja varapääministeri Timo Soini perusteli venevero riemuiten sillä, että saa panna herrojen huvikuunarit ja juppiskootterit ahtaalle. Vaikuttaa siltä, että ulkoministerimme pitäisi viettää vähän enemmän aikaa suomalaisessa ja ahvenanmaalaisessa todellisuudessa eikä pelkästään ulkomailla.

Utrikesministern är därför varmt välkommen till Åland, till den åländska verkligheten med 7 000 öar.

Eli Ahvenanmaalla on 7 000 eri saarta, ja me tarvitsemme veneitä. Ahvenanmaan ja Suomen saaristosta ei löydy montakaan venettä, jotka sopisivat Cannesiin tai Monte Carloon. Sen sijaan tämä saattaa kohdistua tavallisiin veneenomistajiin, työntekijöihin ja eläkeläisiin, jotka tarvitsevat venettä arjessaan, koska on ajateltu, että purjeveneet jätettäisiin pois verotuksesta. Veneitä verotetaan jo ostovaiheessa, samoin veneiden polttoaineen käyttöä ja niin ikään monia muita kustannuksia. Lisäksi vero saattaa vaikuttaa negatiivisesti saaristomatkailuun ja suomalaiseen pienvenevalmistukseen, joka on yksi talouden valonpilkahduksista, mikä puolestaan olisi huonoa Suomen taloudelle ja työllisyydelle.

Det är tråkigt om de politiska prioriteringarna börjar utgå från behovet av att fixa krisande gallupsiffror i stället för att fixa verkliga problem. Jag hoppas sunt förnuft ännu kan segra i

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

den här frågan och att regeringen kan överge båtskatten och sätta energin på viktigare saker. Finansministeriets tjänstemän måste få arbeta med saker som kan få fart på ekonomin i stället för att införa mer byråkrati och nya skatter. Det arbetet borde också regeringen fokusera på.

20.17 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Talouspoliittisesti katsoen budjetti on tasapainoinen kokonaisuus, se ei ole voimakkaasti kiristävä eikä elvyttävä. Se sopii nykytilanteeseen, jossa Suomen vienti vetää heikosti, ja velkaantumisen kasvu pyritään pysäyttämään mutta kotimaisesta kysynnästä pidetään huoli. Käytettävissä olevat panokset ohjataan työllisyyden edistämiseen.

Kestävin keino työllisyyden ja talouskasvun edistämiseen on saada yksityinen sektori investoimaan ja työllistämään. Siksi olennainen osa budjettia ovat pk-yritysten toimintatukkeiden parannukset. Nyt toteutetaan esimerkiksi 5 prosentin yrittäjävähennys henkilötyövoimille, otetaan käyttöön maksuperusteinen arvonalisäveron tilitys, helpotetaan yritysten sukupolvenvaihdoksia ja kasvatetaan kotitalousvähennyksiä. Maatalousyrittäjät saavat helpotusta ahdinkoonsa kriisipaketin kautta. Myöskään valtiojohtoista elvyttävää politiikkaa ei ole unohdettu. Yhteensä satojen miljoonien edestä tie- ja korjausrakennushankkeita pannaan toimeen ensi vuonna. Elvytys on hyvä piristysruiske työllisyydelle ja yksi keino muiden joukossa nostaa työllisyyttä.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa budjetista esiin erityisesti muutaman kohdan. Olen ollut itse voimakkaasti edistämässä audiovisuaalisen alan tuotantotukea, joka on nyt mukana budjetissa. Tuella on parhaimmillaan suuret kansantaloudelliset ja aluetaloudelliset vaikutukset. Nykyään jo 19:ssä Euroopan maassa on houkutusena tämä elokuvatuotantoja tukeva av-tuki, jossa tarjotaan rahallista tukea. Tuki maksaa itsensä reilusti takaisin verotuloina. Kun iso tuotanto tulee viikkokausiksi kuvaamaan vaikkapa Itä-Suomeen, työllistää se lähialueella monenlaisia yrityksiä majoitus- ja kuljetusliikkeistä cateringpalveluihin, puhumattakaan valmiin elokuvan vaikutuksista alueen brändiin ja turismiin. Kulttuurissa ja luovilla aloilla on valtava potentiaali myös kansantalouden näkökulmasta. Hienoa, että meillä on nyt hallitus, joka uskoo siihen.

Budjetissa on myös 2 500 euron kertakorvaus äidin työnantajalle vanhemmuuden kustannusten nykyistä oikeudenmukaisemmaksi jakamiseksi. Lakisääteiset vanhemmuuden kustannukset on tasattu Suomessa hyvin, mutta esimerkiksi raskausajan sairauspoissaolo- ja sijaisen rekrytointikuluja ei nykyisellään korvata työnantajalle. Uusi kertakorvaus tulee tässä vastaan ja edistää toivon mukaan nuorten naisten palkkaamista. Tämä ei ole vielä riittävä, mutta kuitenkin ehdottomasti iso askel juuri oikeaan suuntaan. Tätä jatkumoa on päivähoitomaksujen alentaminen.

Savonlinnalaisena ja saaristoasiain neuvottelukunnan puheenjohtajana olen myös tyytyväinen ministeri Vehviläisen työhön sen puolesta, että saaristo-osakuntien saaristoisuus huomioidaan jälleen valtiosuussjärjestelmässä. Sipilän hallitus on tarttunut saaristolijärjestelmän kehittämistarpeeseen todella hyvällä päättäväisyydellä — kiitos siitä.

Arvoisa puhemies! Kaikista merkittävien työllisyystoimi on budjettiprosessin ulkopuolella sorvattu kilpailukyky sopimus. Sen on laskettu lähivuosina tuovan ainakin 35 000 uutta työpaikkaa. Kyseessä on ennen kaikkea työssä käyvien kädenojennus työnhakijoille, kun työvoimatarpeen lisäys mahdollistetaan työvoimakustannuksia alentamalla. Mahdollinen negatiivinen ostovoimavaikutus kuitenkin kompensoidaan työntekijöille ansiotuloverotusta keventämällä. Myös eläkkeiden verotusta kevennetään vastaavasti.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Kuten edustaja Vehkaperä tuossa juuri mainitsi, metsälähjaveron ja perintöveron kevenykset ovat myös tärkeä osa toimia, joilla työpaikat pysyvät Suomessa ja yritysten niin halutessa myös suvun hallussa. Oppositiossa mielellään vääristellään asiaa, kuten tänäänkin olemme täällä salissa kuulleet, ja esitetään se niin, että hallitus keventää hyvätuloisten verotusta. Korostan: kaikkien ansiotuloverotusta kevennetään, ja se tehdään siksi, ettei kiikyn suostuneita työntekijöitä haluta rangaista ostovoiman alenemisella. Muistan, että oppositiossa haukuttiin kikyn ehtoja vielä keväällä, mutta nyt sitten haukutaan sitä, kun ehdoista tulevia negatiivisia seurauksia kompensoidaan. Toki opposition on oltava hereillä, mutta tietynlaista johdonmukaisuutta kaipaisin.

Lopuksi totean, että orastava talous- ja työllisyyskasvu valaa uskoa siihen, että asioita on tehty oikein. Nytkin tehdyt ratkaisut alkavat vaikuttamaan talouteen ja työllisyyteen viiveellä, ja myös maailman taloussuhdanteilla on vaikutusta siihen, kuinka Suomen suunta muuttuu. Se on selvä, että negatiiviset ajatukset ja uudistusvastaisuus eivät suunnan muuttamista edistä. Onneksi meillä on tällä hetkellä muutosta pelkäämätön hallitus, jonka suuret reformit etenevät hyvin.

20.22 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Nyt kun eduskunta jälleen käsittelee hallituksen budjettiesitystä ensi vuodeksi, niin tässä yhteydessä on tärkeää arvioida myös laajempaa talouspoliittista linjaa ja arvioida budjettia myös siitä näkökulmasta, toteuttaako se pyrkimystä oikeudenmukaisuuteen vaiko ei.

Tässä hallituksen budjettiesityksessä ehkä hämmästyttävintä on kuitenkin sen kunnianhimon puute. Pelkään pahoin, että jos tällä politiikalla jatketaan, niin hallitus ei pääse omiin tavoitteisiinsa: velkaantuminen ei taitu, työllisyysaste ei nouse tavoitteen mukaisesti, talouskasvu ei lähde kunnolla liikkeelle, ja eriarvoisuus kasvaa. Ja jos todella tällä talouspolitiikan linjalla jatketaan, niin kun hallitus ei tule yltämään näihin omiin tavoitteisiinsa, mitä se on itselleen asettanut, niin se tarkoittaa vain ja ainoastaan sitä, että valtiontalouden ongelmat uhkaavat tälläkin kertaa jäädä seuraavan hallituksen kontolle — eli tapahtuu juuri se, mistä tämä hallitus on syyttänyt edeltäjänsä.

Joka kerta kun hallitus on leikannut, se on perustellut kipeitä leikkauksia sillä, että ne tehdään pakon edessä, jotta velaksi eläminen loppuu. Tämän kaiken jälkeen budjettiesitys onkin suuri yllätys, sillä hallitus ei suinkaan vähennä velanottoa. Tässä yhteydessä sopii muistaa, että tämän hallituksen budjettiesitykset ottavat enemmän velkaa kuin viime hallituksen budjettiesitykset, ja tässäkin on taas kysymys sellaisesta, mistä tämä hallitus syyttää viime hallitusta. Tässä yhteydessä toivoisin nykyiseltä hallitukselta rehellisyyttä.

Sen sijaan näiden kipeiden leikkausten tuomaa liikkumavaraa käytetään kyllä tässä budjetissa suosimaan hyvätuloisia, eikä siitä pääse yli eikä ympäri. Esimerkiksi kun tätä yrittäjävähennystä on markkinoitu pienyrittäjien tukemisena, niin tosiasiasa 130 miljoonan tukipotista suurin osa päättyy ylempiin tuloluokkiin, joissa apteekkarit, asianajajat ja lääkärit käärivät jo nyt suurten tulojensa päälle useiden tuhansien eurojen lisärahat. Samalla tavalla ansiotulojen veronkevennykset ja esimerkiksi nämä miljoonaperintöjen verohuojennukset ovat kädenojennuksia jo entisestään varakkaille suomalaisille. Eikä siitä pääse yli eikä ympäri, että kun tarkastellaan ostovoimaa ja sen muutoksia, niin eniten siitä hyötyvät he, jotka tienaa vähintään 7 000 euroa kuukaudessa. Näinä vaikeina aikoina on pakko kysyä, onko tämä sitä oikeudenmukaista politiikkaa, mitä meidän pitäisi tehdä. Näistä hallituksen toimista koituvan laskun maksajiksi laitetaan pieni- ja keskituloiset suomalaiset.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

set erilaisten leikkausten muodossa, ja en ihmettele yhtään, että tämä toiminta panee kansalaisten oikeudentajun todella kovalle koetukselle.

On totta, että jos Suomen talouden suuntaa halutaan kääntää, niin työllisyys on kaikki kaikessa, ja tarvitsisimmekin sellaisen budjetin, joka vielä enemmän lisäisi työllisyyttä ja talouskasvua ja sitä kautta antaisi meille suuntaa parempaan huomiseen. Talouden uuden nousun ja työllisyyden kasvun kannalta keskiössä ovat todella pienet ja keskisuuret yritykset. Niiden tutkimus- ja tuotekehityspanostusten tukemiseen budjetin pitäisi panostaa jo ensi vuonna. Pienten ja keskisuurten yritysten kasvun ja markkinoillepääsyn vauhdittamisen eteen olisi mahdollista tehdä paljon enemmän töitä. Tässä yhteydessä on hyvä muistaa, että esimerkiksi Ruotsissa samaan aikaan tutkimus- ja tuotekehityspanostuksia kasvatetaan valtavasti — ja meillä Suomessa näitä panostuksia leikataan. En usko, että sillä leikkaamisella ainakaan tämä tutkimus- ja tuotekehitys muuntautuu uusiksi tuotteiksi ja sitä kautta työllisyydeksi ja hyvinvoinniksi.

SDP on esittänyt, että yritysten maksaman arvonlisäveron alarajaa nostettaisiin nykyisestä 30 000 euroon sekä yrityksen ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän palkkaamista helpotettaisiin. Nämä olisivat toimia, mitkä näkyisivät välittömästi myös työllisyydessä. Samalla kehottaisin hallitusta edelleen tarttumaan myös SDP:n esitykseen siitä, että Emupuskurit otettaisiin käyttöön ja myös sillä tavalla tehtäisiin palvelus työllisyydelle ja sitä kautta talouskasvulle.

Nyt olisikin korkea aika lopettaa kansalaisten oikeudentajun koettelu kestävämmällä kaverikapitalismilla ja ryhtyä kasvuhakuisen talouspolitiikan tekemiseen koko Suomen menestyksen puolesta.

20.28 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen ensi vuoden budjettiesitys jatkaa samaan malliin kuin hallituksen aiemmat budjetit. Pari asiaa on hyvä nostaa tästä budjettiesityksestä.

Juhlapuheissa puhutaan nuorten tulevaisuudesta kiinni pitämisestä tai suomalaisen osaamisen kehittämisestä, mutta hallitus edelleen jatkaa koulutuksesta leikkaamista. Muun muassa ammatillisesta peruskoulutuksesta leikataan sekä opintotuesta leikataan. Lisäksi hallitus leikkaa korkeakouluilta 20 miljoonaa euroa kikyn varjolla. Jos leikkaamme meidän ykkösvaltistamme, tämä tulee vaikuttamaan meidän pärjäämiseemme myös taloudellisesti. Kun muu maailma panostaa juuri näihin samoihin asioihin — koulutukseen, innovaatioihin ja muuhun kehitystoimintaan — niin on erittäin huonoa, että hallitus tekee päinvastoin.

Toinen pointti, minkä haluaisin nostaa, liittyy julkisen rahan tehokkaaseen käyttöön. Me kaikki haluamme, että julkinen raha käytetään tehokkaasti. Viime keväänä Valtion taloudellinen tutkimuskeskus teki politiikkasuosituksen eli tutkimuksen, ja he tulivat siihen lopputulokseen, että energiasäästöisen teollisuuden saamat verotuet eivät ole perusteltuja. He sanoivat, että tämä ei ole parantanut yritysten kilpailukykyä ja lisäksi tästä on haittaa myös ympäristölle. He sanoivat suhteellisen suoraan, että valtio menettää vuosittain 200 miljoonaa euroa. Se on iso summa. Ja on huolestuttavaa, että tämä ei esimerkiksi näy budjetissa. Kysymys kuuluu, eikö meidän tulisi tutkia kriittisesti, kuinka tehokkaasti julkinen raha toimii, ja vetää johtopäätökset, jos meillä on tutkittua tietoa siitä, että se ei toimi halutulla tavalla.

Muutama sana vielä oikeudenmukaisuudesta: Sain juuri äsken STT:ltä tekstiviestin, ja sen mukaan eduskunnan tietopalvelun muistion mukaan ostovoima kasvaa eniten niillä,

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

jotka tienavat tänä vuonna vähintään 7 000 euroa kuussa. Minä toistan: ostovoima kasvaa eniten niillä, jotka tienavat tänä vuonna vähintään 7 000 euroa kuussa. Tämä ei kuulosta oikeudenmukaiselta talouspolitiikalta.

Talouspolitiikan tarkastelussa on erittäin tärkeää, että heikoimmista huolehditaan aina ja kohdennetaan menoleikkaukset ja veronkorotukset siten, että ne ovat ympäristön ja talouskasvun kannalta mahdollisimman vähän haitallisia. Valitettavasti hallitus ei toimi näin.

20.31 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Noin 9 tuntia sitten ministeri Orpo muistutti meitä siitä, että on paljon nuoria, erityisesti nuoria miehiä, jotka jäävät koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. Toisen asteen koulutukseen ei nykyisellään takaa sitä, että saisi työpaikan. Meidän on syytä kiittää hallitusta siitä, että nuorten vaikea tilanne on huomioitu tässä budjetissa. Nuorten aikuisten osaamisohjelmaan, työpajatoimintaan ja et-sivään nuorisotyöhön kohdennetaan yhteensä 14,5 miljoonaa euroa. Nyt on tärkeää etsiä kaikki keinot ja ottaa parhaat käytännöt käyttöön. Meiltä pitää löytyä nykyistä enemmän luovuutta uusien nuoria tukevien toimien aikaansaamisessa. Tiedonkulku takkuaa nuorten rinnallakulkijoiden välillä. Ainakaan mihinkään viranomaisten välisiin tiedonsiirtopulmiin tämä nuorten auttaminen ei saisi nyt jäädä.

Meidän hienoinen kasvu lepää kotimaisen kysynnän varassa. Ulkomaanvienti pitää saada vetämään. Monesti meiltä näyttää unohtuvan se, että itse asiassa olemme saarella. Esimerkiksi pohjoisen sahateollisuuden tuotteet ovat kilpailukyvyn suhteen epäedullisessa asemassa kilpailijamaahan Ruotsiin nähden esimerkiksi kuljetustuen, väylämaksujen ja satamamaksujen osalta. Kunnianhimoisemmin meidän pitää hakea ratkaisuja siihen, että kilpailussa olisimme samalla viivalla.

Kansainvälisten matkailijoiden vierailut Suomessa ja heidän täällä ostamansa palvelut ovat mitä suurimmassa määrin vientiä, mutta saavutettavuus on valitettavasti yksi tärkeimmistä kilpailukykyyn liittyvistä tekijöistä matkailualalla. Kun ajatellaan Pohjois-Suomen mahdollisuuksia kehittää ja kasvattaa matkailun toimialaa kansainvälisillä markkinoilla, lentoliikenne on muodostunut kriittiseksi tekijäksi ja jopa kasvun esteeksi. Matkailuyritykset ja koko Pohjois-Suomen aluetalous menettävät matkanjärjestäjien antaman arvion mukaan jo lähes 200 miljoonan euron tulot vuositasona johtuen riittämättömistä reitti-yhteyksistä. Tämä ongelmahan on merkittävä tulppa kasvulle. Pohjois-Suomen lentoliikennettä koskeviin logistisiin ongelmiin pitää meillä tehdä pikaisesti kehittämisohjelma ja riittävät resurssit sille, että tarjontaa voidaan etupainotteisesti lisätä ja että matkailijamäärien kasvulle luodaan todella oikeat mahdollisuudet.

20.34 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 2017 talousarviota on laadittu olosuhteissa, jotka ovat vaikeat, ja voi sanoa, että hallitus on onnistunut budjetin laadinnassa vähintään kohtuullisesti.

Maailmantalous on edelleen epävakaa. Sen takia meidän on aivan välttämätöntä saada tässä talossa aikaan Suomelle sellainen talousarvio seuraavaa vuotta varten, joka tukee kotimaista kysyntää ja kotimarkkinoita mahdollisimman hyvin. Työttömyyden kulut ovat noin 5 miljardia euroa vuodessa, mikä on aivan valtava summa. Ajatelkaa: jokainen 50 000 työntöntä, jotka saamme töihin viisaalla politiikalla, pienentää valtion menoja noin 1 miljardilla eurolla, ja päälle tulee sitten vielä se moni muu yhteiskunnallinen positiivisuus, mikä lisää muun muassa kysyntää kotimarkkinoilla. Eli kysymys on erittäin suurista asioista.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Ensimmäisen kerran voi sanoa, että positiivisia enteitä on ilmassa pitkästä aikaa. 2008 alkaneen laman jälkeen työttömyysluvut ovat kääntyneet lievään laskuun — se on tämän päivän tilastotieto, ihan tuore sellainen. Taloudessa on myös niin positiivisia merkkejä, että kaikki kansantalouden talousalat ovat tällä hetkellä plussalla, parhaimmin ehkä rakennusala, metalliteollisuus. Kaikki tietävät sen, että uusia laivoja on tilattu tästä maasta monta, ja se säteilee hyvinvointina hyvin, hyvin monelle ihmiselle ja hyvin moneen yritykseen. Oppositiohan on ollut tässä keskustelussa erittäin kriittinen hallituksen esitystä kohtaan, mikä sinänsä on aivan ymmärrettävää, mutta kuitenkin nämä äsken mainitut positiiviset luvut osoittavat, että hallituksen tekemät ratkaisut ovat olleet oikeita ja vievät talouden kehitystä positiiviseen suuntaan, se on kiistämätön tosiasia. Positiivisimmat uutiset kansantaloudessamme, teollisuudessamme ovat ehdottomasti metsäteollisuudessa ja metalliteollisuudessa. Äsken mainittu laivateollisuus on ilmoittanut uusista tilauksista, metsäteollisuus investoi merkittävästi, rakentaminen on lisääntymässä, kemianteollisuudessakin on positiivisia merkkejä ilmassa. Voi sanoa yhteismitallisesti näistä kaikista positiivisista uutisista, että kaikkein tärkeintä tämän maan kansantalouden kannalta ja suomalaisten kannalta on se, että vientiteollisuus saadaan mahdollisimman hyvään iskuun, koska sieltä tulevat ne kovat eurot, jotka pyörittävät myös kotimarkkinoita. Ilman niitä euroja tämän maan kotimarkkinat eivät pelaa.

Valtion talousarvio 2017 sisältää positiivisia asioita. Veronkevennysten osalta voi sanoa, että hallitus on tehnyt viisaan esityksen, kun veronkevennykset on keskitetty ja painotettu alempiin tuloluokkiin. Se kilpailukyky sopimuksen reilu 500 miljoonaa, mitä tuli verokevennyksiä, nimenomaan on keskitetty alempiin tuloluokkiin, ja on huomioitu myös eläkeläiset, ettei sitten päästä sanomaan, että eläkeläiset on tässäkin asiassa jätetty vähemmälle. Pienihän se veronkevennys on, mutta kaikki on plussaa kuitenkin.

Yrittäjävähennys, 5 prosenttia, joka kohdistuu henkilöyrittäjiin, on erittäin merkittävä. Se väite, että kysymyksessä suositetaan joitakin apteekkareita tai joitakin muita: Kun kysymyksessä on henkilöyrittäjä, niin totta kai se kuuluu kaikille, ei rajaa voida vetää. Se on ihan normaalia menettelyä, että kun laki tehdään, se koskee kaikkia. Syrjintään ei pidä mennä. Näitä voidaan sitten toki korjata muilla verotuksen keinoilla, jos semmoinen tilanne kohdalle tulee.

Työllisyyteen ollaan ajamassa uusia keinoja, joilla ihmisiä saadaan töihin. Sen osalta, onnistuvatko työryhmät pääsemään seuraavan kuukauden aikana sopuun budjettiriihessä sovitusta uudesta keinosta, jolla osa työttömyyskorvauksesta voitaisiin käyttää palkkatukeen, toivon henkilökohtaisesti, että ehdottomasti pitää päästä sopuun ja ratkaista tämä vaikea ongelma. Kaikki keinot on nyt käytettävä, että ihmiset saadaan töihin. Suomi ei nouse tästä suosta millään muulla kuin omalla työllä ja saamalla ihmiset töihin ja tavoiteltu työllisyysaste 72 tavoitettua.

Sitten yksi asia, arvoisa rouva puhemies, on vielä sitten se, että liikenneväyliin investoidaan merkittävästi. Alempi tieverkko, rataverkko ja liikenneväylät yleensä ovat päässeet huonoon kuntoon. Sitä on turha enää itkeä, mutta nyt ollaan ihan selkeästi asettumassa uudelle linjalle: teitä korjataan, ratoja korjataan, ja liikennekaaresta tullut sopu mahdollistaa uusia rahoituskeinoja. Kaikki nämä ovat positiivisia uutisia.

Lopuksi, arvoisa puhemies, toivoisin vielä, että Suomessa olisi rohkeutta omien kotimaisten mahdollisuuksien käyttöön, kotimaisten raaka-aineiden käyttöön. Tarkoitan sillä Vuotoksen ja Kollajan rakentamista. Minun päähäni ei millään mahdu, että tässä maassa ei voida jo valjastettuja koskia rakentaa edelleen, loppuun asti. Onhan käsittämätöntä, että

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Vuotoksessa on jo pato, mutta sinne ei saa turbiinia asentaa. Onhan se pöljä homma, että minä rakentaisin kotiini vuolukiviunin, mutta en saisi kantaa halkoja sisälle — hulluhan minä olisin. Sama koskee metsien käytölle tehtyjä esteitä, samoin rakentamiselle tehtyjä esteitä ja byrokratiaa. Kaikkea tätähän me puramme, mutta pitäähän meillä olla myös itsekriittisyyttä sille, mitä me teemme, ettemme tee pöljiä ratkaisuja ja sen jälkeen ihmettele, miksi talous ei nouse.

20.39 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus ja varmasti kaikki puolueet täällä ovat yhtä mieltä siitä, että meidän kaikkein tärkein tehtävä on saada työllisyyttä nousuun. Mutta siitä, kuinka me tulemme sen tekemään, meillä on hyvin erilaisia näkökulmia.

Arvoisa puhemies! Puutun nyt tässä puheenvuorossani ainoastaan kahteen asiaan: toinen on työpajatoiminta, ja toinen liittyy ikäihmisten asioihin.

Arvoisa puhemies! Hallitus on nostanut työpajatoiminnan sekä etsivän nuorisotyön yhdeksi kärkihankkeeksi. Siltä osin hallituksen toiminta oli todella ristiriitaista viime syksynä, kun se leikkasi näihin toimintoihin kohdistettua rahoitusta. Myönteistä oli, että eduskunta korjasi tämän epäkohdan. Nyt nuorten työpajatoiminnasta leikataan 150 000 euroa tähän vuoteen verrattuna sekä etsivästä nuorisotyöstä leikataan lähes miljoona tähän vuoteen verrattuna. Toivottavaa olisi, että eduskunta jälleen korjaisi työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön tarvittavan rahoituksen.

Nuorten ja pitkäaikaistyöttömien kannalta olisi ehdottoman tärkeää, että työpajojen perusrahoitus ja palkkatukirahoitus turvataan. Vuosia kestänyt lyhytjänteinen ja poukkoileva rahoitus on kestänytöntä. Perusrahoitusta ja palkkatukirahoitusta korjataan vuosi toisensa jälkeen lisätalousarvioilla. Tässä ei ole mitään järkeä. Rahoituksen jatkuva epävarmuus vaikuttaa toiminnan kehittämiseen, mutta sillä on merkitystä myös nuorille, kun ei tiedä, kuinka pitkään voi olla työpajatoiminnassa mukana. Samanaikaisesti jonossa on nuoria, jotka odottavat palkkatukirahoitusta. Tämä turhauttaa ja joidenkin osalta myös ajaa nuoret yhteiskunnan ulkopuolelle. Riskinä on, että nämä nuoret syrjäytyvät vuosiksi. Tämä on monen nuoren kannalta erittäin epäinhimillistä ja yhteiskunnan kannalta myös kallista. Tästä syystä rahoituksen pitkäjänteisyyttä olisi parannettava. Tämä mahdollistaisi toiminnan pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen kehittämisen sekä loisi myös nuorille luottamusta tulevaisuuteen.

Työpajat ovat monessa kunnassa ainoa lähipalvelu, johon voi ohjata työtä tai koulutusta vailla olevia nuoria. Nuorten ja valmentautujien määrä kasvaa jatkuvasti, mikä kertoo palveluiden lisääntyvästä tarpeesta. Palveluiden vaikutukset on koettu positiivisiksi. 93 prosenttia työpajoilla olleista nuorista on kokenut sosiaalista vahvistumista työpajajaksojen aikana. 70 prosenttia työpajojen nuorista sijoittui vuonna 2015 työpajajakson jälkeen esimerkiksi koulutukseen, työelämään tai muuhun ohjattuun toimintaan. Työpajoilla on myönteinen vaikutus nimenomaan niihin nuoriin, jotka eivät kykene vielä avoimille työmarkkinoille tai hakevat omaa paikkaansa elämässä. Näin koulutus ja opinnot selkeytyvät ja elämänhallinta vahvistuu.

Meidän tulee tunnistaa myös eri toimialojen samanaikaiset leikkaukset, jotka kohdistuvat samoihin nuoriin ja heidän tarvitsemiinsa palveluihin. Tältä osin kokonaisvaikuttavuus tulisi tehdä myös nuorten ja heidän palveluidensa osalta. Etsivällä nuorisotyöllä ja työpajatoiminnalla on valtavat ja pitkäkantoiset vaikutukset ihmisen elämään. Sen avulla saadaan koulusta pudonneet työttömät tai muussa syrjäytymisvaarassa olevat nuoret takaisin ki-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

inni ensin normaaliin arkeen ja sitä kautta koulutus- ja työpaikkoihin. Tähän sijoitettu raha maksaa itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina ja säästyneinä sosiaaliavustuksina.

Viime vaalikaudella käynnistettiin nuorisotakuutoiminta, jonka tehtävänä oli taata työ-, työkokeilu-, työpaja-, koulutus- tai kuntoutuspaikka jokaiselle alle 25-vuotiaalle. Nyt takuu on käytännössä ajettu alas hallituksen toimesta. Sen rahoitusta on jäljellä alle 10 prosenttia suhteessa takuun alkuvuosiin. Nuorisotakuu tulee palauttaa voimiinsa ja siihen sisällyttää koulutus- ja työllisyystakuun lisäksi myös sosiaali- ja terveystalvet. Nuoren elämäntilanne on nähtävä kokonaisuutena, ja hänelle on turvattava kaikki tarvittava ohjaus ja palvelu. Nuoren on voitava luottaa elämässään tukeen, ammattitutkinnon sekä hyvän osaamisen saamiseen sekä näiden avulla myös työllistymiseen. Nuorille on annettava uskoa tulevaisuuteen eikä murennettava sitä. — Kiitos.

20.45 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tänä moni edustaja aloitti talousarviopuheensa irtautumalla rasismista ja väkivallasta. Niin haluan tehdä minäkin. Haluan edistää lainsäädäntöä, joka kieltää ja tuomitsee väkivallan ja vahingonteon omien tarkoitusprien ajamiseksi. Kaikenlaisten äärijärjestöjen toimintaan pitää suhtautua kriittisesti, ja niiden toimintaa tulee valvoa. Ja mikäli niissä sorruutaan laittomuuksiin, pitää niistä seurata asianmukaiset sanktiot. Olipa sitten kyseessä äärioikeisto, ääriyasemmisto tai äärikeskusta, jota itse edustan, kenenkään toiminta ei saa perustua väkivaltaan ja laittomuuksiin.

Tänä myös olemme kuulleet useassa yhteydessä, että te-toimistojen ilmoituksen mukaan vuonna 2016 oli noin 14 000 uutta avointa työpaikkaa enemmän kuin elokuussa 2015. Yhteensä työpaikkoja oli avoinna noin 82 500. Samaan aikaan kokoaikaisesti lomautettuja oli 2 000 vähemmän, yhteensä noin 17 200 henkilöä. Tämä on mielestäni osoitus siitä, että pieni mutta vielä riittämätön liike oikeaan kehityssuuntaan on tapahtunut. Hallituksen työllisyys- ja yrittäjyyspaketti tarjoaakin vielä lisää parannusvaihtoehtoja työllisyystilanteeseen.

Täällä jo muutama puheenvuoro sitten edustaja Kosonen hyvin ansiokkaasti kertoi elokuva-alan tuotantokannustimista, jotka lisäävät kulttuuri- ja taide-elokuvien tuotantoa. Monella tavalla alueilla näistä asioista pääsevät nauttimaan niin yrittäjät kuin alan taiteilijatkin. Lisäksi hyvä hallituksen esitys on mielestäni työttömyysetuuden käytön laajentaminen palkkatukeen ja starttirahaan. Omasta mielestäni palkkatuki on yksi tehokkaimpia työllisyyttä parantavia toimenpiteitä — siitä on itsellenikin henkilökohtaisia kokemuksia. Kotitalousvähennyksen korotus lisää kotitalouspalveluiden kulutusta. Se antaa usein työtä siivoojille, remontoijille, hyvinvointipalveluiden tarjoajille ynnä muille kädentaitajille, joita tällä hetkellä on työttömyyskortistossa aivan turhan paljon. 5 prosentin yrittäjävähennys henkilöyhtiöille tuo pienet ja isot yhtiöt samalle viivalle ja kannustaa pienyrittäjiä kasvuun ja sitä kautta työllistämiseen. Maksuperusteinen arvonnäköveron tilitys vahvistaa pienten yritysten maksuvalmiutta, eikä näin ollen pienten yritysten tarvitse toimia niin sanotusti pankkina valtiolle. Tässä muutamia hyviä esimerkkejä, millä työllisyyttä voidaan parantaa.

Arvoisa puhemies! Maataloudesta on täällä puhuttu, mutta maanviljelijät ja perheet ja maatalousalan ammattilaiset elävät tällä hetkellä erittäin vaikeaa taloudellista aikaa. Kaiken kaikkiaan hallituksen kriisipaketti, noin 50 miljoonaa, on tervetullut lisä maatalousyrittäjille. Tänä vuonna siitä käytetään noin 29 miljoonaa ja ensi vuonna 21 miljoonaa. Monella paikkakunnalla maatalous on vaikeuksissa, ja maanviljelijöiden jaksaminen sekä lo-

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

mituksien hoitaminen ovat niitä asioita, mitkä ajavat monta maanviljelijää haasteelliseen tilanteeseen. Totuus kuitenkin on se, että niin kauan kuin oikeaa hintaa tuottajalta ei saada, kaikki tällaiset toimet ovat väliaikaisia, ja toivon, että tässä tuottajahinta-asiassa hallitus ja suomalainen kauppa ja keskusliikkeet pääsevät tulevana vuosina merkittävästi eteenpäin.

20.50 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Uusi kalastuslaki tuli voimaan tämän vuoden alusta. Nyt sitten tässä talousarvioesityksessä kalatalouden kannalta ei ole pelkästään hyviä asioita elikkä talousarvion puolelta on aika paljon myös ongelmia. Nimittäin kalatalouspuolelta tärkein momentti on niin sanottu kalastuskorttimaksumentti, ja se on supistumassa edellisvuoteen verrattuna peräti 18 prosenttia. Tämä ei ole mikään yllätys, sillä edellisen hallituskauden aikana eräiden tahojen aikaansaama yli 65-vuotiaiden vapauttaminen kalastonhoitomaksun maksuvelvollisuudesta on odotetusti vähentänyt momentin kertymää. Tästä asiasta keskusteltiin lain valmistelun viime vaiheessa todella paljon, ja alun perin oli tarkoitus, että myös yli 65-vuotiaille olisi tullut tämä kalastonhoitomaksu, mutta se vedettiin kuitenkin loppuvaiheessa sieltä pois. Vuonna 2016 on sitten kuitenkin varattu talousarvioon riittävä määrä varoja eli 10,3 miljoonaa euroa. Ensi vuodelle esitetään 8,7:ää miljoonaa euroa. Vähennys olisi 1,6 miljoonaa. Tämä vähennys johtuu siitä, että kalastonhoitomaksuja onkin kertynyt tänä vuonna 18 prosenttia vähemmän kuin etukäteen ajateltiin. Käytännössä tälle vuodelle ei tule enää kertymään juuri minkään vertaa kalastonhoitomaksuja, ja nyt tiedetään se, että tuo määrä on nytten tämä eikä se varmasti tule ensi vuonnakaan olemaan tuota paljoa enempää.

Kalastonhoitomaksun kertymän koolla on väliä, sillä tällä hoidetaan kalatalouden niin sanottu perusrahoitus. Kalastuslain mukaan korttivaroja käytetään viiteen eri tarkoitukseen: ensinnäkin kalastuksen valvontaan, omistajakorvauksiin — elikkä käytännössä kalastovesistöjen hoitamiseen, kalanpoikasten hankkimiseen ja kaikkiin tällaisiin asioihin — sitten kalatalousalustoimintaan, neuvontapalveluihin ja tietenkin maksujenkantokustannuksiin.

Sitten ensinnäkin valvonnasta: Uhanalaisten taimenkantojen varjelu ja mainioiden valtiollisten kalatiestrategioiden toteuttaminen vaatii myös resursseja, se vaatii todellakin rahaa. Nykyiselläänkin nämä varat ovat jo alimitoitettut, ja nyt sitten niistä oltaisiin vähentämässä 18 prosenttia sen takia, että tämä ikäraja on määritelty niin kuin se on määritelty. Valvontapuolelta se, että kuluneen vuoden aikana on raportoitu ympäri maata useita törkeitä salakalastustapauksia. Esimerkiksi yksi tapaus oli erittäin uhanalaisen saimaanlohen salapyynti virvelillä ja muilla lupavehkeillä Kuurnan voimalaitoksen alakanavassa Pohjois-Karjalassa. Mutta niitäkään ei pystytä riittävästi valvomaan. Kalastuksen valvontaan tarvitaan ehdottomasti lisää rahoitusta, jotta tällaiset törkykalastukset saataisiin kitkettyä pois.

Kotimaisen kalan käyttäminen on todella vähäistä. Puhutaan kotimaisesta ruoasta, lähiruoasta, mutta tiedätkö te, että Suomessa syödystä kalasta vain 24 prosenttia on kotimaista kalaa? Suomessa myydystä eli kaupallisesta kalasta vain 16 prosenttia on kotimaista kalaa ja siitäkin 10 prosenttia on kasvatettua kalaa, joten ainoastaan 6 prosenttia on luonnonkalaa ja siitäkin suurin osa mereltä, elikkä vain noin pari prosenttia Suomen kalasta on sisävesiltä kaupallisesti kalastettua kalaa. Eli meillä on todella vähän kotimaisessa käytössä suomalaista kalaa.

Punkt i protokollet PR 86/2016 rd

Näitä kaikkia toimintoja pitäisi kehittää, mutta varat ovat vähenemässä vain. Pysyvä ratkaisu tähän ongelmaan olisi se, että nyt budjettilakina muutettaisiin kalastuslakia siten, että kaikki yli 18-vuotiaat kalastusta harrastavat henkilöt — lukuun ottamatta mato-ongintaa, pilkkimistä ja silakan litkausta — olisivat velvollisia maksamaan kalastonhoitomaksun, jos he kalastavat. Nyt kalastonhoitomaksusta vapautetut yli 65-vuotiaat ovat merkittävä kalastajajoukko, ja suurten ikäluokkien eläköitymisen sekä kalastajien ikärakenteen seurauksena tämä vapaakalastajien joukko yhä vain kasvaa. Käyttäjä maksaa -periaate olisi hyvä periaate myös kalastuksessa. Metsästyskortin lunastavat kaikki, jotka metsästävät, (Puhemies koputtaa) eli noin 300 000 henkilöä elikkä huomattavasti enemmän kuin on kalastuskortin maksun maksavia, (Puhemies koputtaa) vaikka näitä kalastajia on paljon enemmän.

Olisi minullekin nyt helpompi olla hiljaa tästä asiasta ja toimia nykyisen lain mukaan, koska ilman muuta eläkeläisille ei saa tulla lisämaksuja, mutta meidän täytyy saada kalastettavaa kalaa myös yli 65-vuotiaille.

Riksdagen avbröt debatten och behandlingen av ärendet.